

77 KARÁCSONY

Irta: **BARABAS BÉLA**

Nem tudom, hanyadik karácsonyi cikket írom e régi lap olvasó közönsége számára, de azt tudom, hogy már alig fogok írni egyet-kettőt, avagy talán egyet sem. Mert nagy idő ám 77 karácsonyt megérni, Visszanézve, milyen könnyen elszaladtak a napok, hetek, évek és évtizedek, előre nézve, milyen nehéz és bizonytalan az élet s az időtartama.

Ennek dacára, nem találok helyesnek a rohanó életet a kényelem szemüvegén keresztül nézni és nem akarom mutatni a kifáradt, elfáult embert, mert ez nemcsak a tehetetlenségnek, de az önzésnek is bizonyosága. Azt mondják a bölcsek: Nem az az öreg ember, aki azt látja, hogy messze van a bölcsőtől, hanem az, aki azt érzi, hogy közel van a sírhoz. Én ezt még nem akarom érezni, nem elbizakodottságból, de munkára vágyásból. Senki nem tudja, hogy mikor jön el a vég, de azt mindenkinek tudnia kellene, hogy amíg a sors kegyelme erőt és egészséget ad, az öregeknek is meg van a kötelességük, családjuk, embertársaik s a közügyekkel szemben.

En ebből a szempontból bírálom el az életet s önmagamot. Nem az egészség az érdem, hanem a fáradhatatlan munkálkodás, az önzetlen tevékenykedés. Ne gondolja senki, hogy az öreg embernek már nincs hivatása. De van! Ha egyéb nem, hát az, hogy alkalmazkodva a korszellem rohanó változataihoz, jó példát mutasson a körülötte felnövekedő új nemzedéknek.

Az öregség a múlt, a fiatalság a jövő. Ámde a jelen mindkettőnké, mert együtt kell élnünk, fáradnunk és küzdeni az élet nehézségeivel. Az öreg tanítson, a fiatal tanuljon, az öreg bölcselkedjék, a fiatalság lelkesüljön eszmékért, ideálokért s mindannyian értsük meg egymást, mindennapi munkánk alatt.

Azért a karácsonyi ünnepek ne csak szórakozásra, pihenésre legyenek felhasználva, de komoly elmélkedésre is, önbizászkodásra és okoskodásra. Mentől nehezebb életünk folyása, annál inkább szükséges az előre gondolkodás, a készülődés az elkövetkezendő hétköznapi küzdelmeire. De azért nem a tépelődésekkel, önváddal, vagy a vigasztalan helyzet megalkuvásával foglalkozzunk, hanem felemelt fejjel, bátor szívvel, öntudatosan, új erőt, új munkakedvet, új célkitűzéseket keressünk, mert csak így juthatunk bele az élet rendes kerékvágásába.

Aki érez magában hivatást: — és ki ne érezne? — a jövőnek hasznára lenni, az az ünnepek pihenő napjaiban szánjon reá egy-két órát s elmélkedjék erről a hivatásról akár öreg fejjel, akár fiatal szívvel, de élő hittel és bizakodással. Méltók csak így lehetünk a karácsonyi ünnepekre. Az elmélkedésnek megszentelt óráiban kedves atyámfiai, emeljük fel lelkünket az emberiség nagy eszményének isteni jelentőségéhez s a földi gyarlóságokból e néhány órán át kibontakozva, a világot megváltó Jézus születésének magasztos szférájába szárnyaljunk érzéseinkkel. Ez ad nekünk erkölcsi alapot, ez ad biztató reményt, hogy a jövő hétköznapiainak verejtékes munkája sem hiábavaló lesz, mert azt Isten kezének áldása kíséri.

Ne vegye senki kérdésnek, ha azt állítom, hogy amitóta az eszemet tudom, gyermek koromtól késő vénségemig, én az egymásután következő karácsonyi ünnepeknek áhíthatos csendjében, órákon át azon elmélkedem, hogy milyen módon és milyen eszközökkel fogom élethivatásomat betölteni. S amiket a nyugodt gondolkodás néma óráiban terveztem, azokra

nemcsak hitvallást tettem, de önfogadalmat is s így minden igyekezettel azon voltam, hogy az ünnepeket követő hétköznapiok lázas és lelkes munkájában nemcsak betöltsen tiszteletet, de sáfárkodásomról be is számolhassak egyetlen birám — élő lelkiismeretem előtt. Így haladtam én az élet rögos pályáján, bátran és előre, egyik karácsonytól a másikig és így jutottam el a 77-ik karácsonyig, ahonnan ma felemelt fővel s nyugodt lelkiismerettel nézek vissza az elroppent évek szép emlékeire. Én talán élő példája lehetnék a karácsonvi komoly elmélkedések s az ezeknek erkölcsi alapján elvégzett nehéz munkák sikereinek, amiket azért hoztam felszínre, hogy a fiatal nemzedék, ha élni akar és eredményeket óhajtat elérni, tanuljon elmélkedni, dolgozni, tünni s ha kell, szenvedni.

Van azonban az élettévándorlás tarisznyában az ugynevezett marsallboton kívül még egy talizmán, amivel sajnos, keveset törődnek az emberek s talán felesleges tehernek is tartják. Ezt is a karácsony élesíti évről-évre, ez is a Jézus születése misztériumának legszebb hajtása: az emberszeretet. Ez az, aminek legszebb szerepe, legnagyobb hivatása van az ember előrehaladásának, előre törekvésének útjain.

Nem lehet elvitatni, hogy a szeretet mindenható érzése az otthonban, a házi élet küszöbén belül sarjad s ott fejlődik s él valóságban. S bár a családi élet a fészke, forrása s tevékenységi területe az emberszeretetnek, azt úgy kell irányítani, hogy egyszersmind az életre kizugárzó hatása legyen. Mert aki itt szívja magába ezt a szent érzést, az bizonyára el is viszi az életbe.

Mikor az egvén a családi életből kiválik és saját lábán kell járnia, amikor idegér lég-

körbe kerül s ismeretlen akadályokat kell leküzdenie, akkor a tudáson, a műveltségen s az erkölcsi értékeken kívül, leghatásosabb eszköz az emberszeretet.

Ezzel a nemesveretű fegyverrel, mint lelki felszereléssel jártam én is az élet rögos útjain. Akárhoh fordultam meg, én mindenütt megálltam helyemet, mert ami szellemi érték fogyatékos volt nálam, azt pótoltam az emberszeretet simuló modorával. Én mindenütt jól éreztem magamat, úgy a király mellett az udvari ebédeken, az egyszerű emberek vendégszerető asztalánál, uri társaságokban s a falusi nép-padozatlan szobáiban. Ennek titka az volt, hogy a másoknál előforduló gyarlóságok jelentkezését ellensúlyoztam a szeretet szelidségének bánásmódjával. Nem a nyers igazság, nem az elbizakodottság, nem az önhietség, nem a hivalkodás teszik alkalmassá az embert mások tiszteletére és elismerésére, hanem az emberi szeretet mélegségéből kiáradó szerénység, méltányos bánásmód s az a törekvés, hogy adjuk meg mindenkinek ami őt megilleti.

Még csak annyit kötök lelkére azoknak, akik egy öreg ember tanácsát megfogadni hajlandók, hogy a jólétnek, az örömegek s a boldogságnak napjaiban sohse legyenek elbizottak, viszont, ha baj, fájdalom, keserűség s a sorsnak sok csapása teszi komorrá életünket, ne keseredjünk el, ne essünk kétségbe, de higgyünk és bízzunk helyzetünk jórafordulásában, hiszen erre oktat minket a karácsonynak magasztas értelmezése.

En a mai karácsonyom is elmélkedem s mérlegelni fogom magamban az emberi érények előnyeit s a gyarlóságok hátrányait s aztán vánszorgok tovább-tovább az öreg fejnek józanságával s az öreg szívnek kihűlni készülő melegségével, hogy a 77. karácsonynak elmúltával még cselekedjem egyet-mást, embertársaim és magyar testvéreim közérdekeiben, mindaddig, amíg nekem, a karácsonyi ünnepek megáldó jó Istenünk erőt, egészséget, munkakedvet ad.

Uj rakétát!

At Aradi Közlöny számára írta

Staubert János

Nem megy sehogysem. Nem értjük meg egymást. Kiben van a hiba?

Generációk között mindig nagy volt az elmentét. Mások a kor uralkodó eszméi, mások a szokások, változik a társadalmi berendezettség és rétegződés, s egyre más alakot ölt magára a divat. A hosszú szoknya és a térdigérő nemes női ruha kérdése. Korok változását is jelenti. Konty és bubifrizura harca nem szépségeti és higienikus kérdés egyedül. Ugyanugy halad a divat, az emberi test külső megnyilvánulásának kérdése, mint a technika. Lóvonattól gőzvasutig; gépkocsitól villamoson, autóbuzszon át a léghajó, repülőgép, s végül a rakéta felé.

Számtalanszor hallottuk már a technika fejlődése, a gép uralma veri agyon az embert. A gép munkabírása okozza az ember munkanéküliségét. Tulprodukción! — mily ismerős, mily hétköznapi lett már e szó. De nemcsak áruban, emberben is. S az eszmék révideálása korszakában reformálják Malthus Tamás elveit, s az emberi tulprodukción ellen az élő ember elé raknak gátakat. A tanulmányi, vagy foglalko-

zásbeli szabadság megnyirbálása rosszabb formában az egykori céh rendszert hozza vissza. A méhmagzat életre kelthet, de az embernek pusztulnia kell. A termelés egyre fokozódik, de a kezek, melyek munkára teremtődtek, nem használhatók fel. A jámborabbak imára kulcsolódnak, így kérnek segítséget. A vadak, elvetemültek a másékhoz nyulnak, s megtelnek a börtönök szerte a világon. A legtöbb csak csüggedten legyint. De mi lesz, ha a sok kéz ökölbe szorul? Ha egyszerre üt, egyszerre csap le erősebben a gépnél? Ime itt is — ott is, más, más címen, más jelszóval a kirobbanások, tünetések jelenségei. Dies irae.

A termelés fokozódik, a fogvasztás nem. Hiába van tulprodukción az emberben is. A föld egyik részén nincs élelem a nyomorgó számárra, míg ugyanakkor kavét és rizst öntenek a tengerbe a másik oldalon. Hányan járnak szakadt, rongyos ruhában, s ugyanakkor mázsaszámra gyújtják fel a gyapotot.

Nem az ember harcol a géppel. Az emberi szenvedés küzd az emberi ostobasággal. Vál-

ságban az egész világ, s a termelés, s fogyasztás kérdésének nemzetközi rendezése, s központi irányítása helyett új háborút készítenek elő, s folytatják önmagukat is elpusztítva a legrettegetesebb háborút a gazdasági fronton. Mennyi a hősi halott? Hányan rokkantak meg, hányan sebesültek meg? Senki sem tartja számon. Az ember nem harcol a géppel. Az ember maga is géppé alakult át. Igaz, hogy rozzant motor hajtja: a szükség. A milliókat a gyomor, érvéseket a becsvágy. Ez utóbbi szerencsések

kevesen vannak. De elenyésző ezekhez képest is azok száma, akiket a szívük irányít. A szív diavatja elmutt. Ezért nem értjük meg egymást. Ezért mélyebb a szakadék ma nemzedékek között és egyesek közt is, mint volt bármikor. Karácsonykor egy estére összedobbannak a szívek, vajha ne egy szemvillanásra, hanem egy korszakra inditanak el az új rakétát, az emberi érzést, mely nem a Marsra, hanem a földön keresi és meg is találja az embert.

Magyarországon maradnak az aradi Kulturpalota elvitt képei

Petran Coriolan dr. egyetemi professzor aradi nyilatkozata a legújabb magyar-román diplomáciai tárgyalásokról. — Mi lesz Bocskai István mesés értékű koronájának a sorsa...?

„Erdély történetét csakis Erdélyben lehet tanulmányozni”

Karácsonyi pihenőre érkezett haza aradi édesanyjához Petran Coriolan dr. kolozsvári egyetemi professzor, az erdélyi és bánági műemlékek, muzeumok vezérfelügyelője. Neve az utóbbi hetekben azokkal a diplomáciai tárgyalásokkal került újra a közérdeklődés előterébe, amelyek

Magyarország és Románia között indultak meg — amint megirtuk — az aradi Vértanúsobor és a Kossuth-sobor kiadására vonatkozólag.

Ezeknek a tárgyalásoknak szakértői előadójává a kormány Petran dr. professzort nevezte ki...

Óriási visszhangot keltett úgy külföldön, mint belföldön az Aradi Közlöny híradása, — mondja mosolyogva a professzor — hiszen tulajdonképpen bizalmas diplomáciai előkészítő tárgyalásokról van még csak szó... Én magam még nem is vettem kézhez a kinevezésemet

mivel köruton voltam Erdélyben és a magyarországi, valamint az erdélyi lapok híradásaiból értesültem az Aradi Közlöny cikkeiről...

— Mi a jelenlegi helyzet, professzor ur?

— Tudomásom szerint

ezuttal is magyar részről kezdeményezték a tárgyalásokat az aradi magyar műemlékek kiadására vonatkozólag.

Én már ez ügyben 1919-ben tárgyaltam a kormány megbízásából Budapesten: 1922-ben másodízben fentjártam. Akkor

2 vagon erdélyi vonatkozású műkincset hoztunk haza, mintegy huszmillió lej értékben. Az én álláspontom az, hogy Erdély történetét csakis Erdélyben szabad és lehet tanulmányozni, tehát a vele összefüggő történelmi műemlékeknek itt a helyük.

— Ami az aradi Kulturpalotából hiányzó 21 ritka értékű képre, valamint az Árvay-féle éremgyűjteményre vonatkozó igényeinket illeti, közölnöm kell, hogy

a 21 kép nem esik a békeszerződés 176. cikkelyének rendelkezései alá.

„Az idézett cikkely szövege szerint a következőképpen hangzik:

„Hasonlóképpen Magyarország visszatszolgáltatja mindazokat az előbbi cikkben megjelöltekkel (irat okmány, régiség, műtárgy, tudományos és könyvészeti anyag) azonos természeti tárgyakat, melyek 1914. június 1. óta az átengedett területekről vitettek el, kivéve a magánosoktól vásárolt tárgyakat.” (Békés Győző dr. szövegtörvényének, francia szöveg után.)

— Az Árvay-féle aradi numizmatikai gyűjteményt ennek a szakasznak alapján igényeljük vissza, — mondotta a professzor. Viszont a 21 képről magyar részen kimutatták, hogy azok

csak letétként szerepeltek a békebéveken is az aradi Kulturpalota kéntráiban s így a fentidezett 176. cikkely rendelkezései rájuk nem alkalmazhatók.

— Mi a véleménye az aradi szobrok visszaadásának módjairól?

— A műemlékeket csakis cserébe adhatjuk vissza, ez természetes, — mondotta Petran professzor. — Mármost más kérdés, hogy milyen műtárgyakat fogunk igényelni Magyarországon, vagy még Ausztriában lévő köztulajdonú „Erdély művészeti igényei” címmel már 1925-ben fektettem le mindazoknak a műemlékeknek, műkincseknek a listáját, amelyekre a történelmi kapcsolatok révén igényt tarthatunk Magyarországgal szemben.

A professzor a szaktudós lelkesedésével beszél témájáról: nem is titkolja, hogy irítkodik a jogi vitáktól, a diplomáciai bonyodalmaktól. Az újságíró azonban könyörtelenül újra visszakanyarodik a történettudományok színteréről a politikumok világába.

Mi igaz abból, hogy Románia igényt tart Bocskai István erdélyi fejedelem koronájára is, amely jelenleg a bécsi államkincstárban van letétként kezelve?

— Történelmi indokok alapján igényeljük — hangzik a válasz. — Bocskai koronáját a török szultántól kapta: vertánc, gyönyörű ötvösmunkákkal, ékkövekkel s gyöngyökkel díszítve, tehát nemcsak műkincs-értéke, hanem, — hogy úgy mondjam — ékszer-értéke is őridísi. Bocskai viszont Erdély fejedelme volt, tehát koronájának is Erdélyben a helye... Ebbe a kérdésbe természetesen még különböző jogi es politikai érvelések is kapcsolódnak, amelyeknek összeegyeztetése még a jövő feladata ezidőszerint.

— Az aradi lebontott szobrok ügyét — mondotta befejezésül Petran dr. — nem szabad izolálni attól a nagy erdélyi problémától, amelyhez ez tartozik. Nemcsak Aradon, hanem Erdély többi városaiban is vannak még elraktározott szobrok elég szép számban. (Pl. Lugos, Caransebes, Sighet, Tg.-Mures etc.) Azonkívül minden városban vannak elraktározott Ferenc József, Erzsébet királyné, sőt még régebbi királyképek, főispán-arcképek etc. Ezek mind azt az általános erdély-magyarországi csereakciót várják, hogy a magazinokból kikerüljenek.

Szóval nemcsak az aradi, hanem a többi erdélyi magyar szobrokról és képekről is tárgyalnia kell majd a bizottságnak.

JAKAB GÉZA

Várrmok a szeptemberben

Irtta: SZÁNTÓ GYÖRGY

A házikók ott felmászta a dombokra és a sárga ut lefutott a Vág felé, mintha vizet akar na inni portól fuldokolva. Én lettem rá a festő-állványt, festékesdobozt és vásznat, hogy leüljek a narancssárga sziklára és boldogan szét nézzek. A szemeim szürsölve és habzsolva zabáltak, sehoh sem voltak ilyen dombrakuszo házikók, ilyen okkersárga utak, ilyen narancssárga sziklák, mint itt, a szülőföldemen. Nyaranta jöhettek már csak messzi városokból és átöleltem szívemben az egész ódon kis mezővárost, a folyóra, hegyekre, földekre és domboldalakat házikóira úgy ráborultam vörös szívemmel, hogy az kék lett bele, mint az égbolt.

Leültem és szemeim továbbfutottak az utat, lankákön és kanyarulatokon. A házak elmaradoztak a futásban, de jöttek a cserjék, a melyeknek ezer zöldjében már fel-felpiroslott egy-egy folt, talán egy óriás is rohant nemrég erre, akinek az orra vérzett. De a fák még zöldként maradtak és az utmenti jegenyék jóslatként sötétlették a szürkén csillogó puposhátu füzek felé. Közöttük fehérlett a folyó, büszkén dobálva vissza a koradélután napnak minden fényzőnét, amit a magasságokból kegyesen reádobált. De tulsó partján a dombok buján elnyulva terpeszkedtek szét a messzi őstüz csókjai felé. Eokedően itták minden rezgését, amelyet a téren át hozzájuk küldött, mert egy hideg éjszaka már rajtuk is sárga foltokat dobált szét. Lilán meredtek a hegyek mögöttük, zordon tömegekben és semmi fontosságot nem tulajdonítva a napszeretkezés örökös vibrálásának. Várrmokat hordoztak gigási vállakon őszben, tavaszban és télben. És mögöttük már csak az égbolt, felhők nagy usztatója.

Igy futottak és falták a szemek, aztán visszatértek engedelmesen, mintha pórázon lettek volna, amelyről eddig nem tudtak. De érdemes is volt. Ezek a házak itt a mélyut felett nem voltak amolyan egyszerű parasztházak, mint más mezőváros szélén. Ezek kőből épültek és talán még a várakkal egyidőben. Némelyikén nem volt az ut felé ablak, másikán csak egy sandított a hegyek felé, mint öreg, félszemű koldus. De kis füleke mindegyiken volt, színes szentek számára.

Vándorlegény jött most fűtörészve és megsüvegelte a szenteket. Egynémelyik fáradt mosollyal viszonzta az üdvözlétet. Szemeim megint utánafutottak az uton, ekkor a réten, a fűzfák alatt vörös tehének mozogtak és egy fehér-fekete foltos kecske. Ugy éreztem, hogy a vándor enyelegni fog a pásztorleánnyal. Elővettem az összecukott állványt és felállítottam. Aztán rátettem a vásznat és kerestem az Őszt. Nem részleteket akartam belőle kiválasztani, nem hangulatokat, hanem mindent bele akartam ölelni a vászonba. Nem perspektívákat akartam majmolni, hanem ezer távolságot, várrmok életét, szentek mosolygását, vándor enyelgését, hegyek fenyegetését. Mert mindeneken átláttam ebben a kristálytisza napsütésben, amely eltüntette a levegőrétegeket, közelhözván a messzeséget és távolbatolván a mellettem heverő dolgokat. Határtalan nagy csend dalolt bele a pillanatokba és a végtelen nyugalom belenyújtózkodott idegducaim zaklatott titkaiba. Most itt az óra, amikor találkoznom kell az Őszel, hiszen csak ezért születtem. De a vászon kicsi volt és az Ősz világokat befogó. Hiába vergődtem, hiába vonaglottam, ő nem jött el a találkozóra, oda a kifeszített vászonra. A tekintetem végigrohant megint ezer láthatáron és a csend most már csufondárosan zümmögött körülöttem. A színek millió új ár-

nyalatot mutogattak a tereken át, mintha ők is gunyolódának. A szentek kacagni kezdtek kis fülkéikben, poros aranykoszorúik között. A paletta pedig táncolt kezemben, mint csikó, akit nem tudok megfékezni. Összetörtem és ragáztam, mert én is össze voltam törve és rámgázolt a mindenek csufolódása.

A fejem fölött egy hang szólalt meg:

— Mit tetszik csinálni, fiatal ur?

Felnéztem. Puffadt női arc cigarettázott magasan, az ablak vagy két emeletnyire volt tőlem, pedig földszintes házikó volt. Csakhogy a domboldalon építve. Most jutott eszembe, hogy hol vagyok. A kék lámpásra néztem, aztán a tulajdonosnő hájarcába és nevetnem kellett.

Aztán újra a messzeségbe pillantottam, valami eddig még nem élt élmény volt ez, bordélyház a nagy messzeségek ölén. És mintha egy különös izű, fantasztikus ellentét akarta volna megmutatni, hogy ő csöppet sem komikus, egyszerre közelebb törtettek a várrmok, felpiroslottak a hervadó cserjék, megszólaltak a távolságot átrepülve a tehénkolompok és a szentek a hegyek misztériumaiba meredtek. Ez az ellentét kezdte átölelgetni azt, amit én az imént nem tudtam és megsejtettem, hogy ebben a házban vár reám valami. Hónom alá vágtam a vásznat és állványt, aztán nekivágtam a fedett lépcsőgádornak. Mintha mélységekre haladt volna ez a fölfelé haladó lépcsősor.

Odafent, ahol bejáratba torkollott a sötét folyosó, kis ablak dobott fénykévét a szemközt vöröslő ajtóra. A küszöbön hatalmas, kemény parasztlány majszolt csipkés pongyolában. Festett arcát meztelenre vetkőztette az éles napfény, amely a kis ablakon bedőlt. Nagy karéj kenyeret haraptak fehérle fogai és hamvas, aranybelsejű szilvát. Arra gondoltam, hogyan szivja fel pompásan lüktető vérkeringése a

Hogyan élt és hogyan halt meg

A shantung-i rém közönséges málhahordóból lett Kina leghatalmasabb tábornoka, leggazdagabb panamistája és leghirhedtebb háremtulajdonosa. — A negyvennyolc „gyémántka” különös élete. — Menekülés a tízmillió ezüstdollárral. — A peipingi pezsgős orgiák. — Három kilométeres temetési menet

„Kina Napoleonja”

Vérbosszu végzett Csang-Csung-Csanggal

Peiping, Kina, dec. 16.

A nagy Csangot, Kina Napoleonját nemrég lötték agyon Sanghaiban. A nagy Csang, polgári nevén Csang-Csung-Csang tábornok, Csilli és Santung hadura és tartomány-tupánja volt egyike a legmagasabb kinaiaknak, aki valaha élt és kétségkívül korának vezető csirkefogója. Ötven évet élt, de még ebben a 'ürelmes országban is csuda, hogy ilyen sokáig hagyták élni.

Erőszakosan halt meg, mint ahogy élt. Éppen felszállóban volt a peipingi expresszre amikor egy általa hat évvel ezelőtt kivégzett tábornok unokaöccsei agyonlőtték. A volt tartományi főnök és hadvezér éppen elbucszott a pályaudvaron a tartományi hivatalnokoktól, katonatisztekától és más csinani méltóságoktól, amikor két fiatalember áttört a tömegen és elkezdtek tüzelni rá, önműködő revolvereikből. Csang-Csung-Csang eszeveszetten futni kezdett végig a hosszú perronon a két fiatalember után. Mire az esemény szemtanúi magukhoz tértek, Csang-Csung-Csang teste nagyott puffant a perron aszfaltján.

A merénylők ezután a legközelebbi rendőrhöz szaladtak és kérték, hogy tartóztassa le őket. Az egyik merénylő a köréjük gyülekezett tömeghez rögtönzött beszédet intézett, amelynek folyamán kifejtette, hogy a gyilkosságot teljesen önzetlenül, a legtisztább szán-

dékkal követték el, majd hosszan időzött áldozatuk aljasságánál. Másnap a beszédet mondó fiatalember mosolygó arca a kina i sajtót bejárta. Azóta Sanghaiból, Nankingból, Hupeh-ből, Kiangsiból és különösen Santungból, ahol legjobban ismerték Csang-Csung-Csangot, a hatóságok tömegével kapják a kegyelmeket kérő leveleket a fiatal merénylők számára.

Csang-Csung-Csang 1881-ben született Jih sienben, pályafutását, mint málhahordó, nem sokkal később kezdte Santungban. Lelkiségeben, modorában, életmódjában és szokásaiban élete végéig megmaradt málhahordónak. A kina i politikusok, akik nagy karriert csinálnak, rendszerint kicsontu, nőies testű emberkéik, majdnem suttyogóan halk beszéddel és sunyin finom mozdulatokkal. Csang-Csung-Csang ezzel szemben hat és negydedláb magas, szélesvállú, szélescsontú férfi volt, kezei és lábai még a hatalmas testhez mérten is túlnagyok voltak, csak a széles, husos nyakán ült egy természetellenesen kicsi, hegyestetejű fej. Az arca egy kuli arca volt, brutális és sunyi egyszerű, amelynek még különösen sötét jelleget adott a szemöldökök fölött hirtelen összeszűkülő homlok és a villogóan fényes csucsbaftú, kopasz fejteő.

Santung-i málhahordói pályafutását az orosz-japán háború elején cserélte fel a katonai pályával. Különböző kisebb-nagyobb bandita-

gyümölcsöt magába, szinte láttam, hogyan válik vérré a hamvas sötétviola szilva aranybelseje.

— Szervusz, mit csinálsz?

— Unatkozom. De nemsokára jön a bolond suszter és mesél.

Ismertem ezt a kis szőrösarcu, félvállás, bicegő vargát, aki naphosszat tanyázott itt a lányok között. De összefüggő mondatot még nem hallottam a mocskos, duzzadt szájából.

— Az tud mesélni, az a hülye?

— Igen, ha senki más nincs itt, csak mi, lányok. Ilyenkor ősszel, amikor a váromok idelátzanak a tiszta levegőben, mesél róluk. Ő fiatal korában a hegyek között lakott. Ott tanulta.

Mielőtt beléptem a vörös ajtón, amelyet a lány kinyitott, kipillantottam az ablakon. A vasrács pókhálói között felragyogtak a hegyoldalak és a váromok, mintha egy intésre lestek volna csak, a bolond suszter fekete fogain, büzös tagolében be akartak jönni a hegyek közül, az örök várásból a piszkos életbe. Ilyenkor ősszel.

A kis udvarban az asszony fogadott. Nagyvárosok éjszakáiban gyűjtötte össze husz éven át azt a pénzt, amiből ezt a házat és engedélyt megvette. Husz esztendő véres verejtekű munkáját pihente most, de most aztán pihent. Husztömegek gyűltek rajta egyre, ebben a nagy pihenésben és picí orra, amely valaha biztosan szép volt, kezdett végleg eltűnni a fénylő hájpárnák között. Naphosszat feküdt és evett. Azért régi munkaköréből mégis maradt valami: a mosoly. Kisgyermekes mosoly a puffadt, fénylőbarnás arcon, amelyen mindenk dacára valami kisgyermekes volt. Bementünk a szalomba. Ennek nem volt ablaka és így csak este volt világos benne. A rozszant zongorán már senkisésem játszott, zeneautomata helyettesített.

te. Pénzdarabot dobtak bele. A pénzdarab valahol koppant benne, talán a szívében, a vasszívében. Akkor egy nagyon régi angol dal indult meg benne, ebben az elhasznált dalban is valami kisgyermekes volt, mint a mama arcán a mosoly. A dal egyre is éltette önmagát, aztán hirtelen elvágta a csend az életét.

— Mi ujság a városban? Behívjam a Valeszkát?

Ő volt akkoriban a favoritom. Nem választottam, elgondolkoztam a parasztlányok furcsa nevein. Darinka, Zsazsa, Fedora, Izmos cselédek, akik megunták az örökös síkálást.

— Van egy új leány is, ha a Valeszka nem tetszik. De még alszik, ma reggel jött Pestről. Pihenni jött, no meg a jó falusi levegőre, vékonyka szegény. Az ötösben van.

Kimentem az udvarra és megálltam az egyik ajtó előtt, amelyikre óriási krétaötös volt rajzolva. Odabent a köhögött az új leány. Ebben a köhögésben mintha a város jött volna utánam, ahová nemsokára vissza kell indulni. Kopogtam és beléptem. A szagok halmaza fogadott és az ágyból vékony kar lógott ki halványan. Sokáig beszélgettem Olimpiával, aztán megcsókoltam sovány karját. Az udvaron a bolond suszter mesélt egy asszonyról, aki Csejthe várában szüzlányok vérében fürdött. Némelyek azt mondják, hogy ivott is belőle. Néztém Olimpiát. Már néhány ezüst hajszála is volt. Így találkoztam az alkonyatban az Ősszel.

Később lementem, hogy ismét visszajöjjenek eltört palettámmal, amit az ut porában hagytam. Mert most ott várt a vásznon reám. Most a nedves falak dohos salétrom-szagában, az örült varga százszor ismételt meséjében, pókhálós vasrások mögötti alkonyban, fonyadt leány köhögésében, eltört paletta szilánkjai között egymásraborultunk: én és az Ősz.

Szenvedéseimtől teljesen megszabadultam!

Több mint egy évig szenvedtem bal váll-ízületemben időnként igen heves rheumás fájdalmakban. E fájdalmaktól rövid idő alatt, más eredménytelen kísérletek után, teljesen csak az Önök Togat-ja szabadított meg. (Különösen meglepő volt a Togat-tabletták biztos hatása, s az a körülmény, hogy jól türelem. Még napi 9 tablettás adagok sem váltottak ki kellemetlen mellékhatást, [gyomor stb.]) Ezért mindazok részére, kiket ilyen, vagy hasonló fájdalmak kínoznak, a Togat alkalmazása ajánlatos. Puri Norbert, Brassó.



Norbert Puri

A Togat gyors és biztos hatású gyógyszer reumatizma, köszvény, idegzsába és hátiizmofájdalmak, álmatlanság, spanyolnátha és hüléses betegségek ellen. Togat kiválasztja a húgyszavat, bakteriumölő, tehát a bajt gyökerében támadja meg.

Több mint 6000 orvosi vélemény. Egy kísérlet meggyőző! Az összes gyógyszerárakban. Lei 52.—

csapatokban harcolt, majd tagja lett egy, az oroszok által szervezett különítménynek, amely a japán csapatokat támadta rendszeres időközökben oldalba. Állítólag később Budencs kozák tábornok csapatába került és ha ez igaz, akkor kitűnő mestere volt a hadiudományban. Az oroszok szempontjából szomorú végű orosz-japán háborúnak egyetlen dicsőséges tábornoka volt Budenics, kora legkiválóbb lovas stratégája.

A háboru befejeztével hősünk Mandzsuriában maradt, ahol 1911-ben megszervezett egy mandzsu lázadó különítményt s rövidesen a mandzsu köztársaság híres Csang tábornoka lett. Ő volt az, aki hirtelen levonult Sanghaiban és rajtaütött a császári arzenálon.

A páncélvonat rádióleadója

Ettől az időtől fogva sohasem volt munkánkül. Seregét gyors egymásutánban, különböző ügyek szolgálatába állította, nem is köpönyegforgatásból, hanem kizárólag jólcsengő aranydollárokért. Az árusások megvesztegetések és zsarolások sorozatában egy aljas kuli ravaszágával lavírozott és mindig megtartotta embereit. Természetesen nem szabad azt hinni, hogy Csang-Csung-Csang serege csupa rajongóból állott. Katonáit avval kenyeretzte le, hogy szabadon hagyta őket fosztogatni.

A mandzsu köztársaság Kirin tartomány főnökévé tette. Kirin Szibéria határára fekszik. Csang-Csung-Csang inmen figyelte az eseményeket és arra az elhatározásra jutott hogy az öreg Csang-Cso-Li tábornok mellett fog küzdeni. Csang-Cso-Li volt szerinte a jövő embere. Ez 1921-ben volt és Csang-Csung-Csang könnyen tudott az orosz hadsereg romjaiból nagyobb csapatokat szervezni. Új hadosztályát páncélvonatokra rakta. Éve-

CORSO-MOZGÓ! Ünnepi premier MA!

Hétfőn, kedden és szerdán!

HARRY PIEL

Johnny ellopja Európát!

Az évad legjobb sportfilmje, melyben híres lovával és kutijával szerepel a francia tengerparton.

Allatbarátoknak külön nagy élmény.

Előadások kezdete: **Vasárnap, hétfőn és kedden 3, 5, 7 1/2 és 9 1/2 órakor.**

A 3 órai előadások 10 és 20 lejes helyárrakkal!

Ünnepi matinéik olosó helvárrakkal:

Vasárnap délelőtt fél 12 órakor:

Egy kis ballépés!

Remek zenés vígjáték! RENATE MÜLLER, HERMANN THIMIG, stb.

HÉT FŐN délelőtt fél 12 órakor:

Soha többé szerelem!

Operett a tengerről Nizza és Montecarloi eredeti felvételekkel

LILIAN HARWEY, HARRY LIEDTKE, FÉLIX BRESSART.

Jegyek az összes előadásokra már megválthatók

BERETVÁS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

HELLAS-bál január 7-én a Fehér Keresztben

ken keresztül ez a páncélvonatos hadosztály volt Csang-Csung-Csang előhada. A hadosztálynak igen nagy szerepe volt abban, hogy az öreg tábornok hatalmába kerítette Kínát.

Egy ideig hatalmában is tartotta. Ezalatt az idő alatt Csang-Csung-Csang a tábornagyi méltóságot viselte és 1926-ban Santung tucánja lett. Santungban aztán megtalálta önmagát.

A kínai türelmes nép és végtelen nyugalommal viseli örökségét: az elnyomatást és szerzett jogát: a szegénységet. De a nagy Csang még a kínai nép türelmét is kimerítette. Santungnak kellett eltartani Csang-Csung-Csang egész hadseregét, kedvenc fehérorosz hadosztályát, valódi keleties udvartartását és negyvennyolc „gyémántkáját”. Gyémántkának nevezte ugyanis Csang-Csung-Csang francia, angol, amerikai, orosz, német, koreai, anamita, néger, japán és kínai nőkből összeállított háremét. A gyémántkák sokba kerültek, de sokba kerültek luxusautó, páncélvonatai és szalonkocsijai, amelyeken öt-öt gyémántkának volt hálófülkéje.

Azt már meg sem kell említeni, hogy a nagy Csang szeretett enni és inni. A legdrágább nyencfalatokat és a legüzesebb borokat, amikkel az öt világrész csak dicsekedhetik, mind oda kellett hordani a telhetetlen tucán és gyémántkájának asztalára.

A számlát, azt bizony Santung fizette. Csang-Csung-Csang minden nap új adókat talált ki.

A nagy Csang 48 „gyémántkája”

Addig szipolyozta a gazdag és terjedelmes tartomány lakosságát, míg a jó kínaiak megunták a dolgot és néhány év alatt több, mint ötmillió santungi lakos kimenekült Mandzsuriába.

Uralkodása végefélé bevételi forrásai egyre jobban apadtak, mire tárgyalásokba bocsátkozott a japánokkal, Csingtaóban. 1928-ban, sikertelen tárgyalások után meglehetősen rossz pénzügyi helyzetben volt a nagy Csang seregével együtt. Ugyanebben az évben Feng tábornok, a keresztény hadvezér észak felé indult, hogy megtámadja Csang főnökét, az öreg tábornokot és Csang-Csung-Csang elindult Santungból hogy dél felől oldalba támadja Fenget. Valahol a Sárga folyamnál Feng oroszai megverték Csang oroszait és a nagy Csang serege feloszlott. Csang néhány száz emberével és gyémántkáival ottmaradt a legnagyobb veszélyben. Gyémántkái közül kilencet maga köré gyűjtött és a többi harmeneként föbelövette, nehogy idegen kezékbe kerüljenek.

Néhány hétig senki sem hallott Csang-Csung-Csangról. Ezután feltűnt Japánban, ahová már tíz millió ezüstdollárral érkezett meg. Japánban és később Észak-Mandzsuriában visszavonultan, de fejedelmien élt. Ezalatt az idő alatt Henry Pu-yci a volt kínai császár és jelenlegi mandzsui köztársasági elnök egyik ücsét agyonlőtték. Rövidesen Csang-Csung-Csangot tiltott fegyvertartásért feljelentették és 300 yenre ítélték. A feljelentéssel egyidejűen, Csang-Csung-Csang környezetéből megszökött az egyik mandzsui „gyémántka”, aki később azt állította, hogy Csang-Csung-Csang volt a gyilkos.

Két év elteltével az öreg tábornok meghalt. Temetési menete három kilométer hosszú volt és Peking az uccákon állt, amíg elvonult. Koporsója után ezuttal 26 nő és rengeteg gyermek haladt. Az újságok, halála óta a 26 nő örökségi pereskedésével foglalkoznak. A nők nemrégiben egyeztek meg. Azok a nők, akiknek gyermekük van Csang-Csung-Csangtól, fejenként 9000 dollárt, a gyermektelenek pedig fejenként 3000 dollárt kapnak. A baj csak az, hogy a kiegyezés óta állandóan újabb nők jelentkeznek, hatalmas termetű, de feltűnően kicsi fejű gyermekeikkel, akiknek nyilvánvalóan a nagy Csang-Csung-Csang az apjuk.

Santung tartományba pedig lassankint visszavándorolnak azok, akik elmenekültek a nagy Csung uralkodása alól.

Aradi urileány nyerte meg tehetségpályázatunk I. díját

Az első díjjal kitüntetett „Világ fiataljai, egyesüljetek!” jeligéjű pályamunka szerzője Varjassy Ily. — Részletes jelentés a jury munkájáról

Alkalmunk volt szombati számunkban röviden ismertetni „Segítsen az ifjuság!!”-pályázatunk bírálóbizottságának alapos és fárasztó munkáját. Aradváros közgazdasági, irodalmi, jogi, kereskedelmi és ipari közéletének vezetőkitűnései állottak mellénk, hogy segítsenek az ifju nemzedék hivatott megszólaltatásának nehéz munkájában. A jury-tagok valamennyien tárgyilagosan, alapos megfontolással végezték a pályamunkák selejtezésének nagy munkáját, míg végül is az utolsó tíz, csupán jeligéjéről ismert pályamunka került a döntőbe a következő sorrendben:

„Uj Európa” — „Világ fiataljai, egyesüljetek!” — „Unitas” — „Jogász IV.” — „Egy szabólegény” — „Jobb jövő” — „Nagy idők tanuja” — „Álomvilág” — „Meca” — „Békés munkakorszakok”.

A jurytagok megejtett pontozásának eredménye szerint a végső döntőbe került pályamunkák a következő sorrendben minősítést kaptak meg:

I. DIJ: „Világ fiataljai, egyesüljetek”. 98 pont. Szerzője: VARJASSY Ily (Arad).

II. DIJ: „Békés munkakorszakok”. 59 pont. Szerzője: BIRNFELD Emil nagykereskedő (Arad).

III. DIJ: „Uj Európa”. 57 pont. Szerzője: PRINCZ János, aradi származásu joghallgató (Kolozsvár).

IV. DIJ: „Jobb jövő”. 54 pont. Szerzője: ZSIGMOND László, lugosi származásu egyetem hallgató (Kolozsvár).

V. DIJ: „Meca”. 45 pont. Szerzője: SZEREDY Zoltán 28 éves fatisztviselő (Arad).

VI. DIJ: „Egy szabólegény”. 36 pont. Szerzője: WESSELY Alfréd 26 éves szabósegéd. (Nagyszében, Teréziánium).

Fischer Aladár, a bírálóbizottság elnöke kihirdette az eredményeket, amelyek alakulása valamennyi zsűritag véleményével megegyezett. Mai számunkban adjuk közzé az I. díjat nyert pályamunkánkat, melynek szerzője aradi lány, Varjassy Ily, akinek sikerült újra doku-

Orvosnak készül Varjassy Ily

Ki lehet, hogyan néz ki Varjassy Ily, aki hatvan pályázó közül elsőnek érkezett be az Aradi Közlöny tehetségpályázatán? Egy fiatal leány, aki szellemileg győzött ötvenkilenc férfi felett?

Varjassy Ily 23 éves, szőke, karcasu leány: Varjassy Lajos dr. volt aradi iparkamarai főtitkár és felesége, Lukács Marika leánya, tehát Varjassy polgármester unokája. Sohasem járt nyilvános iskolába: itthon és Bécsben magánaton tette le vizsgáit. Amidőn a család Bucarestbe költözött, a szőke Ilyt az állami francia főgimnáziumba írták: öt évvel ezelőtt, miután leérettségizett, azonnal állást kapott — havi 10.000 lej fixfizetéssel — a legnagyobb idegenforgalmi vállalatnál. Tökéletesen beszél román, német, angol és francia nyelven. Vállalata megszüntével újra tanulmányainak tökéletesítéséhez fogott.

Varjassy Ily édesapjával a napokban járt Aradon. Nagynénjénél, Jegessy Károly dr. városi főügyész feleségénél értesült az Aradi Közlöny pályázatáról. Amikor a győztes fiatal leány után érdeklődünk, Jegessy Károlyné meglepetve kérdezi:

— Ugyan, az Ily megnyerte?

Percekig gondolkodik a váratlan hír hallatára, de aztán megkapjuk a magyarázatot is:

— Istenem... hiszen még a jeligéjét sem

mentálm azt, hogy a nők gyakran megelőzik a férfiakat. A többi, díjnyertes pályamunkákat folytatólagos számunkban közöljük, míg a többiek jeligés borítékjait megsemmisítettük. Szombaton délelőtt jelentkezett hírlapi felszólításunkra a „Békés munkakorszakok” jeligéjű, II. díjjal kitüntetett pályamunka szerzője, Birnfeld Emil nagykereskedő (Arad), aki ugyancsak a fiatal generáció képviselője. Érdekes, hogy VI. díjunkt nyertese, jeligéjének megfelelőleg, egy derék nagyszébeni iparossegéd, Wessely Alfréd lett, akinek munkája — amint azt olvasóink maguk is megállapíthatják majd közlése alkalmával — dicséretre válhat.

Nagy általánosságban: pályázataink munkanélküliséget, a fogyasztók csökkenő számát, a helytelen gazdaságpolitikai intézkedéseket bel- és külföldi viszonylatokban jelölték meg a válság okául. A munkanélküliség kiküszöbölésére a gépek racionális használatát, a termelés arányos elosztását, a munkaidő csökkentését, a függőleges osztódású gazdasági rendszereket ajánlják. Fogyasztóképessé kell tenni a tömegeket, le kell rombolni a vámfalakat, meg kell szüntetni a korlátozó intézkedéseket úgy kül-, mint belgazdaságpolitikai viszonylatokban. Egységes valuta kiküszöböli az értékingadozásokat, előcsábítja a pénzt: egy racionalista államgazdaság lenne a legideálisabb megvalósítható terv, amely kapitalisztikus alapokon épít ki új kereteket egy reális értékkel dolgozó kollektív termelési és fogyasztási arányos rendszer számára.

Amidőn a jól végzett munka jóleső tudatában adjuk közre jelentésünket, egyben megkezdjük a beérkezett és díjjal kitüntetett pályamunkák közlését is. Értékes, okos, eredeti, sokhelyen önálló koncepciókat fejejtető megnyilatkozásai ezek a fiatal nemzedékek kollektív lelkeinek. Ez a lélek, a fiatalosság lelke nem tört meg a válságos évek szörnyű nyomása alatt és erejében, készültségében bizva vállalja a küzdelmet egy jobb, boldogabb és emberibb jövőért.

Varjassy Ily első díjat nyert cikkét egyébként lapunk 21-ik oldalán hozzuk.

tudtuk, oly gyorsan történt az egész. Egy nap alatt megcsinálta, lezárta a borítékokat és csak ennyit mondott:

— Elza néni, meglátja, hogy biztosan én kápom az első díjat...! Érzem... tudom, hogy az enyémnél jobb munka nem érkezik be a pályázatra...

— Szóval — mondja mosolyogva a boldog nagynéni — az Ilynek igaza volt.

— És hol van az Ily kisasszony?

— Ó, bizonyára már Kolozsvár felé robbognak... Ugyanis már szombaton elutazott édesatyjával együtt. De persze, azonnal megátvirozom neki a hírt, hiszen olyan boldog lesz, ha meghallja...!

Varjassy Ily egyébként orvosnak készül, Budapesten iratkozik be az egyetemre és egyelőre semmiképpen sem akar férjhez menni. Az ünnepek után édesanyjához költözik a békésmegyei Kaszaperre, ahol anyja testvérének, dr. Lukács István volt aradi főispáni titkárnak birtoka van. (b. l.)

Rudolf Mosse R.-T. hirdetőiroda

új helyisége

Bul. Reg. Maria 21. (Minorita-palotával szemben) udvarban balra.

Volt magyar miniszterelnökök perét tárgyalta a kolozsvári tábla

Károlyi Gyula gróf pernyertes, Bethlen István gróf peresztes lett a román állammal szemben

Kolozsvárról jelentik: Két rendkívül érdekes ügyet tárgyalta a napokban a kolozsvári ítélőtábla. Az ítélőtáblának döntenie kellett afelett, hogy gróf Károlyi Gyula és gróf Bethlen István, Magyarország volt miniszterelnökeinek kisajátított birtokaikért járó kényszerbérleti összeget a román államnak kell-e megfizetnie, vagy pedig a nemzetközi egyezményekkel létrehozott B) alapnak. Károlyi Gyula gróf ügyét a beszercei járásbírósnál és a törvényszéknél megnyerte az állammal szemben és most a kolozsvári Tábla harmadfokon is kötelezte az államkincstárt, hogy a kényszerbérleti idő tartamára esedékes bérleti összeget a felperesnek fizesse meg. A másik pert Bethlen István gróf, illetve felesége tette folyamatba a dési járásbírósnál, a pert azonban úgy ítélték, mint a törvényszéken elvesztették. Az ítélőtábla szintén elutasította a kérelmet és így az ügy a bucaresti-i Legfelsőbb Semminőség elé kerül.

Néhány hó múltán fogkőmentes!



KALODONT

Fogkő ellen

Először, másodszor, harmadszor...

(Egy délelőtt az árverési csarnokban)

Az Aradi Közlöny számára írta: **KARINTHY FRIGYES**

1932. december.

Ezt is meg kell egyszer tapasztalni, még pedig személyesen magadon próbálva ki a licitálási láz tüneteit. Tehát habozás nélkül követem Imrét, aki autón jön értem, leplezett izgalommal mutogat valami katalógust, amiben az áll, hogy egy százötvenkötetes könyvtár kikiáltási ára husz pengő, ma délután árverezik a Lónyay-uccai csarnokban, érdemes megnézni azilyent, mondja Imre, könnyedén és érdektelenül, nem mintha venni akarnék, nincs szükségem, elég nagy könyvtárom van, csak érdekel maga az árverés újságitói szempontból, különben is, nincs is nálam pénz.

Megerkezve a deris, hatalmas épületbe, kiderül, hogy Imre elnézte a dátumot, nem árverezik a könyveket, hanem huszonharmadikán. Imre úgy tesz, mintha egyáltalán nem bosszankodna, hisz ő nem is akart venni és ha már itt vagyunk, nézzünk be a termekbe.

Előbb a földszinten, ahol a zálogházakban visszamaradt lim-lomot árverezik, szegény sorsu közönség előtt.

A padosrok zsúfolásig megteltek. Egy hivatalnok az emelvényen, mint valami bírő, komoly és ünnepléses felolvassa a tárgy számát, jellegét és kikiáltási árát, amit azután a

teremszolga magas asztalkára helyez, hogy láthassák. Ujjfelmutatással jelzi a közönség az egységekben növekvő különbözetet, a bírő kalapácsa kecses mozdulattal, mint karmesteri pálca, táncolva ugrál a felemelt ujjak felé — ha öt másodpercig nem jelentkezik újabb ujj, a kalapács lehanyatlik és díszkréten koppan az asztalon:

„És három pengő — harmadszor!”
Bizony három pengő sőt két pengő és egy pengő ötven, harmadszor se több, mert a kikiáltási ár igen gyakran még ennél is kevesebb.

De látni kell ezt a holmit, mert ilyent nem lehet elképzelni.

Tíz perc alatt, míg bent tartózkodunk, a következő tárgyak kerülnek kalapács alá:

Egy karos gyertyatartó, zöld patinával, a lecsöpögött gyertya nyomaival. A Napóleonorabeli estélyeken igen jól hatott volna — viszont a szakácsnéem bizonyára felmondaná, ha a cselédszobájában el akarnám helyezni, mégis elkel.

Kávédaráló, az a rendes fajta, — kis fiók van rajta, amiben összegyűl a barna őrlemény. Egy tucat zsebkendő, sárgászöld alapotónusu. Egy színes férfiing, két gallér, egy szalvéta, egy törlórongy összecsomagolva.

Minősítés: vegyes fehérnemű két pengő ötven, férfibekecs, rettenetesen tönkrement béléssel, — ha ugyan nem a bekecs maga volt az, amit bélésnek néztünk. Két vízes palack, nem kancsó, csak palack, ötven fillér. Akad vevője.

Végre: egy kalap.
Egyedül, magánosan, egy zöld kalap, köpött szalaggal zsirfoltokkal a karima mentén. Ez a kalap lebeg és bólogat és hajbókol előttünk, gunyosan köszön felénk, miközben kítá-molygunk a teremből. Alászolgálja, — köszön utánunk a magános kalap, nem parancsolnak megvenni, méltóságos uram?

Erről a kalapról beszélünk, miközben az emeletre ballagunk fel, ahol az előkelő árverések folynak, jelenleg művészi festmények árúsítása, — micsoda nyomor, kérlek, mondja Imre, hogy valaki zálogházba vigye, nyilván egyetlen kalapját, — bizony kérlek, — mondom én, — nem is lehet elképzelni az ilyet, az embernek megszakad a szíve, — mondja ő — és figyelted ezt a közönséget, hiszen ez ugyanabból az osztályból került ki, amelyik eladja ezt a kalapot és gyertyatartót és kávédarálót, ugyanezek mennek az árverésekre is. Visszaveszik talán, vagy mi, nem is értem?

De itt már komolyan megy.
Festményeket árvereznek, tíz pengőtől hatezerig. Forgatható állványra kerülnek fel, borszámmal, az egyes darabok, — jó közönség, nyilván gazdagok is vannak közöttük, szemrebbéni nélkül ajánlanak egész csinos összegeket.

Mi persze érdektelen szemlélők vagyunk, halkan, fölényel filozofálunk. Imre hevesen bólogat, hogy milyen igaza van. És amikor egy pillanatra elfordulok, felhasználja az alkalmat és vaktában, oda se nézve, hogy miről van szó, feldugja az ujját Imre.

Azután harciasan körülnéz. Ki mer többet mondani? Pechje van. Győzött!
„Száz pengő, — harmadszor!” hanyatlik le kecses mozdulattal a kalapács.
A teremszolga valami képet cipel felénk, Imre szó nélkül fizet.
Azután ránéztünk a képre.
Azután összenéztünk.
Az én tekintetemben néma megdöbbenés, — azt hiszem, az állam is leesett.
Az övében alázatos, könyörgő, szükölő, szinte farkcsóváló kérés, — izé... nézd kérlek... egész biztosan érdekes kép... tudod én nem értek a festészethez. Az ember könnyen téved, így az első pillanatra... nem kell felületes látszatra adni...

Szóltanul vonulunk ki a teremből. Nem fordulunk vissza, pedig valakit fel kellene pofozni, aki rohogni merészel a hátunk mögött.

— Pardon. — szólalok meg óvatosan az

	CENTRAL	SELECT
VASÁRNAP d. e. fél 12 óraker MATINÉ.	YORCK Hatalmas történelmi dráma. Főszerepekben: WERNER KRAUSS.	A viharos múlt Vigáték. Főszereplők: CAMILLA HORN. SIEGFRIED ARNO.
HÉTFŐN d. e. fél 12 óraker MATINÉ.	Egy óra — veled!... Filmmoperett. Főszerepekben: JEANETTE MAC DONALD. MAURICE CHEVALIER.	Mikor leszel az enyém? Filmmoperett. Főszereplők: EGGERT MÁRTA és GEORG ALEXANDER.
VASÁRNAP, HÉTFŐN, KEDDEN 8. negyed 8 és negyed 10 óraker:	MARLENE DIETRICH legújabb világsztáger: A szőke Vénusz J. v. Sternberg rendezése.	Forgószél kisasszony Remekbe szabott énekes vigáték-sztáger. Főszereplője: ANNY ONDRA

VASÁRNAP és HÉTFŐN D. U. 3 óraker 23 és 13 leles helyvárrakkal mindkét mozgóban a rendes aznapi műsorok lesznek vetítve!

Az aradi FILHARMONIA EGYESÜLET nagyszabású II-ik

1933 január 12 este pontosan

zenei- és hangversenye a Kulturpalotában

Bóriti és egyes jegyek

9 órakor

Vezető: Székely Lajos

Szólóist: Wiedler Klára

Sándor Ferencnél

uccán, — izé... véletlenül... kit hagyta az izét... a képet...

— Ja, nézd, milyen szórakozott vagyok...

Perc mulva megtöröm a csendet.

— Hová mész?

— Haza kellene...

— Ülünk autóba, nem vihetjük így.

— Igazad van.

Percnyi hallgatás után az autóban ő szólal meg könnyedén.

— Izé... ha jól emlékszem, neked holnap születésnapod van, nem?

— Dehogyan... csak júniusban... Miért?

— Gondoltam, neked adom a képet.

— Nincs születésnapom.

Perc mulva.

— Senkinek sincs nálátok születésnapja? — Senkinek: Évekig nem lesz most senkinek születésnapja nálunk.

Perc mulva.

— Hová vigyelek?

— Elkísérlek hazáig...

— Hm... nekem előbb te kell nézni...

izé... kőbányai izé... gödrök miatt... a te-

metőbe és ki akartam...

Mi ez? El akarja ásní? Ohó azt nem engedem!

Elkísérem hazáig, a lépcsőházban még utána nézek, hogy felviszire csakugyan.

Lakásába már nem merek bemenni, a felesége otthon van.

Tegnap reggel megkaptam a képet érzelmes levél kíséretében, melyben Imre kifejtli, hogy ahhoz neki nincs születésnapra szüksége, hogy irántam való régi szemérmes szeretetét végre nyilvánítottassa.

Ma este sétálni vittem a képet. Egy kicsit levegőzni este, egy ilyen képnek is kell néha egy kis levegő.

A Ligetbe vittem sétálni...

A becsületes megtalálót kérem, tartsa meg. Nagyon jó kép, bizony Isten, csak én nem értek hozzá.

figurájú és kétségtelenül csinos aradi magánhivatalnokhoz. Két nagyszép emberpéldány. Az operátor örömmel fotografál. Kifejezetten filmarcokról van szó.

Éppen ez a baj.

Mind a két fél túlságosan szereti önmagát ahhoz, hogy a másikat teljes intenzivitással szeresse. A fiatalember önmádata mai kortünet. (Kissé feminin vonású arca — premier-plánban — azt a hitet kelthetné: véletlen az, hogy férfinek született.)

A fiatalasszony külföldi intézetbe járt, kiváló zongorista és a filmre ráfotografálhatjuk a diplomát is.

Két, a maga értékében bizó ember. Egymást szomjazóak és egymást mégsem kielégítik.

Ezt a duettet *Wanderwelde* tanár kitünően megírta a házasságról írt egyik könyvében. A vásznon megjelenik *Wanderwelde*, köszön a publikumnak: felirat:

Abneigung in der Ehe

Az ellentétek egyre ékeesebbek. A házaspár együtt lakik a leány szüleiével. A férfi fölállítja az alternatívát:

— Marad, vagy jön?

— És a leány felek:

— Maradok.

A fiu elköltözik, azzal az eltökélt szándékkal, hogy többet ide nem tér vissza. S hogy a pletykát kikerítse, elutazik egy-két hétre Aradról.

Wagner-Jauregg professzor a válóperi akták között

Két hét mulva visszatér Aradra és az emberek szememólyogják. A barátok sajnálkozva néznek rá. Távolléte alatt szárnya kelt a hírek, hogy az új férfi mondják inkább *Dorian, mint Gray*. Sőt voltak rosszindulatú verziók, melyek szerint inkább *Wilde, mint Oszkár*.

A férfi, aki maga a megtestesült erő, szépség és fiatalság, megrögzött és lecsupogtatva ezeket a híreket. Összepakolt és Bécs-be utazott fel az osztrák főváros legkiválóbb professzoraihoz. Nem azért, hogy visszanyerje az asszonyát, hanem azért, hogy véget vessen a szállongó híreknek. Megvizsgálta a vérértüdejét és legvégül megjelent a pszichiáternél, a világhírű Wagner-Jauregg professzornál, aki e pillanatban premier-plánban vizsgálja meg a fiatalembert és hátrahívva a szemüvegét, mosolyogva közli a publikumnak az alábbi feliratot:

...De kedves barátom, ön makkegzséges!

A válófélben levő férfi boldogan robog haza Wagner-Jauregg professzor négyoldalas szakvéleményével és a többi orvosi bizonyítvánnyal együtt ezt a szakvéleményt is becsatolja a válóperi akták közé.

A barátok már nem mosolyognak.

Az ifju feleség egyedül korzódik.

A film megszakad.

Az operátor új filmpakettért megy. Egy pillanatra bocsánatot kér a közönségtől, a főszereplőktől és a nagy zeneszerzőtől, az Elettől.

Az operátor legközelebbi felvétele, sajtópróbával, már a következő válóperek idején várható. Nyilván farsangra. Zene. Hall. Cigaretta. Garderob. Ajánlom magam:

PEKETE TIVADAR.

Amiről az aradi társaságban beszélnek és amiről nem beszélnek

Két aradi hangosfilm-regény, amiről csak halkan sutognak

Legyen szabad két kis finom filmregényt szerviroznom. Pontosabban: két kis finom hangosfilm-regényt. Még pontosabban: két kis filmregényt, mind a kettőt hetek óta suttoják a városban és e suttozásokból tevődött össze a hang, amely vezérlő motívuma a két kis regénynek.

A felvétel színhelye: Arad, ideje 1932, millióje az aradi uritársaság, asszisztensek: bajnokok, bajnoknők, sportemberek, viziklubtagok, népség, ezuttal katonaság nélkül.

Az operátor elnézést kér a szereplőktől. A szcenáriumot igyekszik nagyobb összeütöközések nélkül kibonyolítani, az operátor tiszteli a papákat, becsüli a mamákat, szeretettel figyeli korunk leánytipusait, ismeri a bajt, tudja, hogy milyen a vidéki nevelés és maga is több ízben hallgatta meg a rosszul sikerült házasságok rekédt kicsengését.

Az operátor megindítja a felvevőgépet, az élet zenekara finom tangót muzsikál, premier-plánban megjelenik az egyik sporttelep, az égen opál felhők usznak, a háló fölött mint kis gömbölyüarcu angyalkák repülnek a tenniszlabdák és a következő premier-plánban megjelenik:

A pálmadereku és bogárszemű bajnoklány

Nincs hajlékonyabb táncosnő a bálakon, nincs uribb rassz a társaságban, nincs elegánsabb trikó a strandon és nincs ruganyosabb és izmosabb kar a tennispályán, ha a legreménytelenebb labdákat kell visszautni.

Senkitem hitte volna el erről a többszörös bajnok-kisasszonyról, hogy nem Aradon megy férjhez. Az előkelő család minden őse, minden idege és minden szíverése Aradé. Az aradi zseni-ijúság hódolattal rajongja körül a kisasszonyt.

Ő egyre sugárzóbb, egyre szebben táncol.

Mindenki figyelmébe!

Magyar okiratok román nyelvre való hiteles fordítását, kérvények, beadványok és nyomtatványok román szövegvezetését és fordítások hitelesítését eszközöl

Mitra I. Sándor, törvényszéki hites román-magyar, magyar-román fordító és tolmács ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 5. (Az udvarban jobbra).

egyre bajnokibb és egyre szaporodik a főfényesen megnyert versenyek éremgyűjteménye.

Néhány héttel ezelőtt kirobbant a szenzáció.

Ezt a pompás lányt nem aradi ember jegyezte el.

Sőt nem is aradi vette feleségül.

Eljegyezték Magyarországról.

És elvették Magyarországon. Az Alföldön.

Mit nekem Te, zordon Kárpátoknak!...

Aki azonban egy ilyen sportmisst kapcsol magához egy életre, az maga is tenniszbajnok legyen a talpán — legalább is a házasság singlijében.

A házasság tíz napig tartott.

Az aradi sportgörl — illetve most már sportlady — a csendesen remegő hírek szerint kétszer utazott el az urától. Először úgy, hogy bejelentette és másodszer úgy, hogy nem jelentette be. A bejelentés nélküli elutazás jobban sikerült. Az aradi gentrykisasszony e pillanatban visszavonhatatlanul válik. Most Budapesten él, egyik előkelő rokonánál, aki mellett — mert az illető orvosprofesszor — az egyik aradi gyógyszertárban szerzett vegyésznoői tapasztalatait gyümölcsözteti. Laboránsnő. Kenyeret keres. És elegánsan bizonyítja be, hogy férjére csak akkor van szüksége, ha az minden tekintetben megfelel az izlésének.

Az operátor itt már be is fejezte volna, ha nem maradna nyitva a kérdés: hogy miért hagyta ott a jukkerkisasszony nagyalföldi urát?

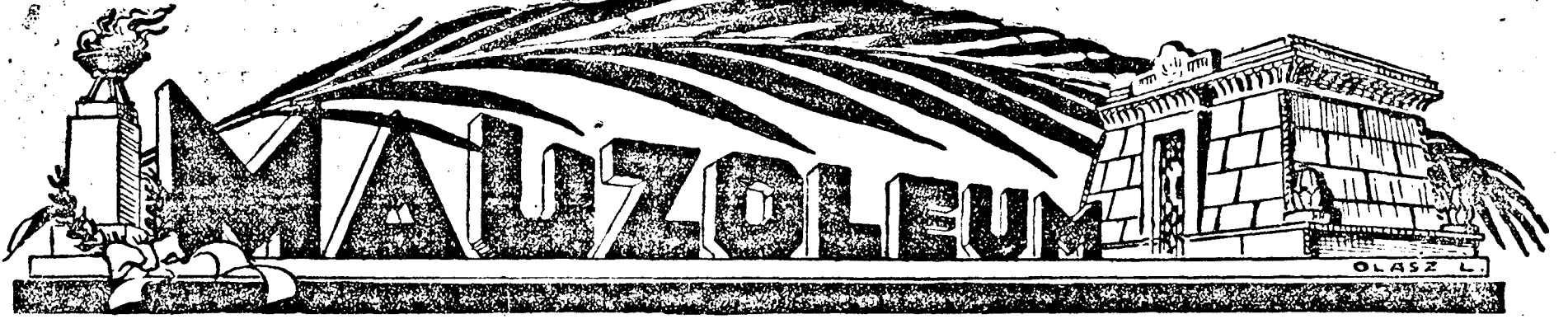
A kérdésre a kiadóhivatal "Eltörött rakett" jelige alatt válaszol

Zene. Az élet édes tangója. A házasság keserű rumbája. Saxofon. Tobis-Klang-film. Vízet tessék. Cukorkát parancsoljanak. Garderob. Hall. öt perc szünet.

Az operátor újra cseppet.

Emnek az új hangosfilmnek a szcenáriuma valamivel komplikáltabb. A közismert, elegáns, babaarcú, kényeztetett társaságbeli urilány egészen váratlanul férjhez megy az elegáns, jó

Régi aranyát, ezüstjét beváltjuk legmagasabb napi áron, vagy átdolgozzuk modern fazonokra.
Dukász Testvérek
Arad, Székely Lajos u. No. 5.



Stauber József emlékére

Irta: Szűdy Elemér

Stauber József azok közé az emberek közé tartozott, akiről sohse lehet elhinni, hogy meghaltak. Csupa erő és önbizalom, a fellépésnek, az akarásnak olyan lendülete, amely bizton meghódítja a sikert, a külső és belső tulajdonságoknak teljes harmóniája. Mindez olyan egyéniséget formált ki, amely világos és tiszta célkitűzések felé a nyugalom és a meggyőződés biztonságával haladt. Ma se tudom egész határozottsággal érezni, hogy az élet igenlésének ezt a robusztus bajnokát legyőzhette az elmulás, hogy csakugyan eltávoztak belőle azok az életerők, amelyek felett kimeríthetetlen bőséggel látszott rendelkezni.

Pedig sajnos, ma már csak az emléke borong közöttünk. Amilyen az élete, az egyénisége volt, olyan az emlékezete is. Semmi homály, semmi bizonytalanság, hatalmas keretben mindig mosolygó emberi arc, amely biztat és üzen onnan túlról is, amely nem ismer lemondást, csüggedést, csak hitet és önbizalmat.

A régi Aradnak egyik legjellegzetesebb és legtöbbet érő karakterfeje távozott el vele. Az alkotásoknak kimeríthetetlen gazdasága maradt, utána, mert lelkeket formált, egy egész magyar generációnak a szellemi felépítményéhez hordta nap-nap után a téglákat, a cementet, a vastraverzetet, de hordta a disztó, a szépitő elemeket is kitűnő lapjának, az Aradi Közlönynek hasábjain s mindez tovább él, hat és működik a magyarság életében, formálja és alakítja a jövőt.

Az újságírásnak nemcsak új formáit teremtette meg Aradon Stauber József, hanem új szellemet is hozott magával. A kilencvenes évek végén és a kilencszázas évek elején indult meg az a nagy evolúciós folyamat a magyar fővárosban, amely nemcsak az irodalmat, hanem az újságírást is megtermékenyítette a modern nyugat eszméirányzataival s amellet, hogy megőrizte a sajtó nemzeti jellegét és hivatását, mélyebben és szabadabban európalábbá is tette. Ezt az európaiságot hozta magával Budapestre Aradra Stauber József s működése nyomán megindult a közgondolkodásnak egy olyan renaissance-a, hogy évtizedekig termékenyítőleg hatott a város közéletére és kulturájára. Amellet, hogy mindig konzervatív hajlandóságu ember volt, a termékeny és gondolatébresztő ujtásokat első kézből szerette átvenni és alkalmazni, nem várta meg, amíg mások kipróbálták. Megvolt benne a kezdeményezés bátorsága s talán leginkább ebben különbözött azoktól a kiváló szerkesztő kollégáitól, a kik már jóval előtte is tudtak adni az aradi sajtónak nívót, tartalmat, irodalmi hangot, politikai tekintélyt, csak egyet nem tudtak adni: modern szárnyalást és az eseményekkel való gyors és benső kapcsolatot. Pedig az új magyar újságírásnak ez adta meg a szellemét és lényegét.

Most, hogy kegyeletes kezek az „Aradi Közlöny” hasábjain közreadják irodalmi hargvatékának több értékes darabját, nekem, a régi barátoknak jutott a megtisztelő feladat, hogy bevezető sorokat írjak a „Mauzoleum”- elé. Tulajdonképpen nincs és nem is lehet semmi különbség az olyan szellemi megnyilatkozások közt, amelyek valakinek még az életében láttak napvilágot és az olyan írói vallomások közt, amelyeket a szerző már a siron túlról nyújt felénk. Ez is, az is lelkének egy-egy darabja, s mégis az az érzése az embernek, hogy az irodalmi hagyatékban több a szellemiség, több az a transcendentális elem, amely végeredményben mindig a magasabbrendűséget jelentette. A Stauber József előttem ismeretlen

írásaival is így vagyok. Nekem ezek most többet mondanak, mélyebben belém markolnak, mintha valamikor régen, még boldog aradi koromban olvastam volna őket. Lehet, sőt valószínű, hogy ez azért is van így, mert a vers és a próza, amelyben most Stauber József lelkisége lép előm, nemcsak őt magát revelálja, hanem Aradot, azt az egész rég elmerült gyönyörű világot is, amelyhez magam is hozzá tartoztam egykor, s amelytől elszakadni bizony sohasem fogok. Mélyen zengő hurokat érint, fájó édes melódiákat fakaszt fel bennem az emlékezés, régen éreztem át annyi keserű fáj-

dalommal magyarságomat, mint e sorok írása közben, amikor a torkomat szorongatja a mult s a szivemben lázadzik egy egész összeomlott világ.

Ezzel a multtal, ezzel a világgal teljesen egygő vált, tökéletesen egybeforrott Stauber József alakja. Ő kifejezte korát s ama kevesek közé tartozott, akik elmulásuk után is hordozói élő hagyományoknak. Mindig is jelentett, de most már még inkább fog jelenteni egy darab Aradot, nemcsak az elmultból, hanem a jelenlegiből is, amelyben szintén megtalálta szerepét, betöltötte hivatását.

Hátrahagyott irásokból

Az alanti sorokban Stauber József néhai főszerkesztőnk, Seniorunk lelke él. Az emlékezés szeretetteljes kegyelete újra felidézli őt a legutóbbi évek lassan-sárguló újságlapjai közül és ime: a rimes próza szépséges sorai újra csengenek, a zengő verssorok úra muzsikálnak. A szeretet Karácsony-ünnepén az eltávozt nagy lélek örökéletű poézise életet lehel a holt ólombetűkbe és ezek az újra felsorakoztatott kis ólomkatonák tisztelgve hajtják le gyásztiatya-burkolt zászlójukat a Vezér elmulhatatlan, diadalmas szelleme előtt.

Jézuska moratóriumot kér

KÖRLEVÉL A GYERMEKEKHEZ

Megyen ez a levél minden kis fiúnak, minden kis leánynak, akik az idén is, mint megannyi évben, karácsonyt várnak.

Édes gyermekeim! Amiközben nektek az égi gyárakban játékot keresztetem, egy csut teli napon becsukták a boltom: inzolvenssé lettem.

Jött az erdő felől száz karácsonyfával sok-sok szegény ember, akiket eddig is hozzám vezetett a közelgő december. Az anyagi helyzet ekkor már — bevallom — ropogott alattam. Munkanélküliek...! Ami kis pénzem volt, mind-mind nekik adtam.

Elindultam aztán karácsonyfa-díszért egy teherautóval... Ez az út nem zárult, drága gyermekeim, semmiféle jóval. Máskor aranyszálat, csillogó egyebet, mind hitelbe mértek. Ma szállítóim, akármit beszéltem, csak valutát kértek.

A zsebem üres volt, szorgongó szivemmel kőszáltam az égen, hogy majd tán váltóért kapok játékokat, amint kaptam régen.

Tudjátok mi történt? Szemembe nevettek. Azt mondták: csak lessem! Mit ér ma a váltó? Inkább a tavalyi számlámat fizessem.

... Ime, most itt állok karácsonyfa nélkül, csupasz, üres kézzel. Vajjon mit csináljak régi hűveimmel: a sok kicsi leánnyal, a sok kis vitézzel?

Gondoltam egy furcsát, hogy e körlevéllel hozzátok betérek. És divatos módon: moratóriumot terminusra kérek... Sok száz esztendő mult, sok-sok szép Karácsony gyűlt össze mögöttem. De én tihozzatok kicsike pajtásaim, hűtlen sohsem lettem. A mai világon nem látja a jö-

vőt senki se előre. De én fizetek majd...

Adjatok halasztást bizakodó szemmel, szíves türelemmel — csak egy esztendőre!

FALUSI DIVATOK*

Kurtakorcsma a Szamosnál
Leroskadt már régen,
Cimbalomszó, duhaj nóta
Sohol a vidéken.
Vadgalambot bugó hangon
Nem keres a párja.
Odalenn a Szamos mentén
Grammojonszó járja.

Fuvarozni, urat vinni,
Ki fogna be annak?
Indzsellérek, lódoktorok
Biciklín rohannak
Parasztember kőszerszámját
Kócmadzagból földja,
A söröző bizottságot
Automobil hordja.

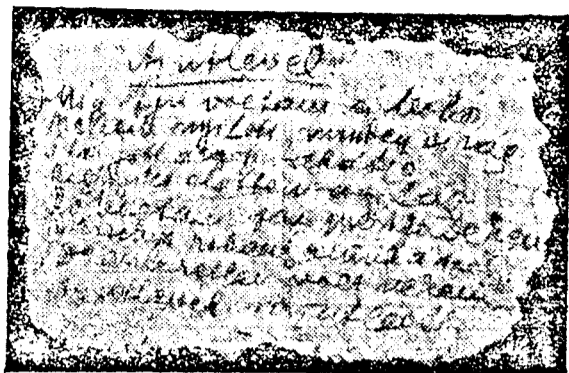
Esernyővel jár a béres,
Nem is magyar fajta,
Bosztont fütyül a szekéren,
Kalucsni van rajta,
Ha szomjazik, akkor is megy
Az újmódi renddel:
A Becsall-csárda mellett
Kapucltvert rendel.

A számadó juhásznak már
Nincs a nyájra gondja,
Parancsolt a bojtárnak
Telefonba mondja,
Rینگó mozgó délibáb meg
Nem disze a tárnak:
Mozgó képhez az Alföldön
A „moziba” járnak.

Megváltozott már itt minden,
Pusztá, falu népe,
Rozmaringos költészetnek
Régen vége-vege.
Magyar világ mintha talán
Sohasem lett volna,
Hova tüntél betyárélet,
Délibábos róna!

STAUBER JÓZSEF

* Megjelent az Aradi Közlönyben 1909. év Karácsonyán.



AZ UTLEVÉL

Még ifju voltam és bohó,
Nekem nyílt minden virág.
S há jött a szép vakáció,
Megnyílt előttem a világ.
Rohantam száz mérföldeken
Versenyt rohant velünk a szél...
— De ismeretlen volt nekem
Az utlevél... az utlevél.

Bejártam messze tájakat
Vágyak közt fáradhatatlanul
S csokoltam esőkos szájakat
Tüzesen, olvasatlanul.
Eszakra vérem jött velem
Sejtelmeket ígért a Dél...
— Es nem volt csak a szerelem
Az utlevél... az utlevél.

Majd az új időknek jött kora,
Ahol mások az emberek,
Es én a világ vándora
Többé utra nem kelhetek,
Az én számomra nem derül
Olasz tavasz, grönlandi tél...
— Mert tizezer lejbe kerül
— (Ha Popovicznak sikerül!)
Az utlevél... az utlevél.

* A fenti vers a „Mauzoleum“ folytatása. Megjelent az Aradi Közlönyben 1930. év karácsonyán, amidőn Popovici pénzügyminiszter az utlevél-illetéket 10.000 leire akarta emelni.

JELENET Dálnoki Nagy Lajos az „Ifjuság“ c. verses vigjátékából

Dálnoki Nagy Lajos nyugalmazott aradmegyei alispánnak az aradi színházban bemutatott „Ifjuság“ című verses vigjátékáról a budapesti lapok is a legnagyobb elismerés hangján emlékeznek meg. Kiemelik a darab abszolut irodalmi értékét és szinszerűségét az aradi bemutatóról közölt kritikák nyomán. Az „Ifjuság“ Karácsony másodnapján, hétfőn délután 6 órakor kerül ismét előadásra az aradi színházban, délutáni okcsó helyárák mellett, eredeti szereposztásban. Ezzel az aradi színház igazgatósága alkalmat akar nyújtani mindenkinek arra, hogy az „Ifjuság“ című lebilincselő verses színjáték előadását végigélvezhesse.

Alább közöljük a nagy sikert aratott verses színmű egyik bájos jelenetét:

Utolsó jelenet Dálnoki Nagy Lajos „Ifjuság“ című verses vigjátékából:

André, Lucie, Martin.

André (szégyenkezve):

Tudtad, Lucie!...

Lucie (gunyosan utánozva):

Tudtad?... Hogy tudtam-e?

(az öreg Martin kezét megcsókolva s rámutatva):

Igen, együtt eszeltük ki veled.

En kértem meg, hogy jöjjön titkom el

S próbálja ki a csodaszerivel.

Próbálja ki hű önzésedet!

S te kész voltál?... No, ez szivedre vall!

(Önérzékes haraggal):

Ugy?... én csak vénüljek, s te légy fiatal!

S csak ezzel törődv, mással semmivel,

Feláldoznál érte engem is, ha kell.

(Megienyegtetve):

... De jötöröm szarvad, ugy is nagyra nőtt.

Mert nem így esküdtünk ám a pap előtt.

S ha már a sors összeakasztott velem:

(még kevés gunnyal):

Kisorsolták az aradi Szabó Albert-cég értékes nyereményeit

Izgatott várakozók — boldog nyertesek.
— Kik nyertek főnyereményeket? —

Izgatott tömeg várakozott ma délelőtti tizenegy óra tájban a Szabó Albert-cég házának udvarán. Ma délelőtti tizenegy órakor tartották meg a nagyarányú karácsonyi ajándék-sorsolást, amelyen százötven értékes ajándékot osztottak széjjel. Hosszu asztalon, elkészítve, számokkal ellátva sorakoztak egymás mellett a szebbnél-szebb ajándéktárgyak és a Szabó Albert-cég két agilis főnöke, Szabó Miklós és dr. Szabó Sándor már jóval előbb gondoskodtak arról, hogy minden a legnagyobb rendben menjen.

— Vajon melyiket viszem haza? — találgatták egymásután a várakozók.

Pontban tizenegy órakor elfoglalta helyét az előkelőségekből álló zsüri, majd megjelent dr. Pascutiu Silvius közjegyző, aki a sorsolást vezette. A nézőközönség sorából egy szőke kisleányt kértek fel arra, hogy a számokat az urnából kihuzza, székre állították fel a kisleányt és izgalmas csendben olvasta fel egymásután a nyertesek számait és neveit a közjegyző. Elsőnek Tátray Cornéla, az ismert aradi énekesnő neve került ki az urnából, majd gyors egymásutánban következett a többi nyertes.

A legizgalmasabb percek az utolsó hat szám felolvasásánál teltek el, utóljára kerültek sorra ugyanis az értékes főnyeremények. Végre valamivel tizenkettő után befejeződött a sorsolás és a közönség az uccára hullámzott.

A Szabó Albert-cég ajándék-sorsolása szép sikerrel végződött. Ez a siker mindent tekintetben igazolja a fiatal cégtulajdonosok iniciatíváját, amerikai ötletességű elgondolását, melynek alapja az, hogy ma a nagyobb cégek áldozatok árán növelik meg forgalmukat és teszik

szorosabbá a vevőközönség széles rétegével létesített kapcsolatokat. Szabó Miklós és Szabó Sándor dr. fiatalos energiával, modern üzleti szellemmel építik fel még nagyobb a régi, jól ismert aradi cég messzeágazó strukturáját és ötletes akciók egész sorával mélyítik ki üzrszólván baráti viszonyt a közönséggel fennálló üzleti kapcsolatot. A nyertes számokat egyébként alább közöljük:

I. számú főnyeremény: 12 személyes Rosenthal étkezéskészlet, 931. számú sorsjegy, Kovács Dezsőné, Eötvös-ucca 15.

II. számú főnyeremény: 12 személyes csiszolt üvegekészlet, 2620. számú sorsjegy, dr. Vatin orvos, Ghuoroc.

III. számú főnyeremény: 6 szem. karlsbadi étkezéskészlet, 765. számú sorsjegy, Barcza Miksané, Tököly-tér 5.

IV. számú főnyeremény: 1 nagy teracotta figura, 4694-es számú sorsjegy, Bing Hugoné, Petőfi-ucca 1. szám.

V. számú főnyeremény: 6 személyes Rosenthal teás-készlet, 4754. számú sorsjegy, Vitos Sándor, Luther-tér 1. szám.

VI. számú főnyeremény: 1 China-éztelt gyümölcs-állvány, 4521. számú sorsjegy, Arnóczy Károly, Str. Ivrianu 15. szám.

VII. számú főnyeremény: 1 valódi réz dohányzó-készlet, 1826. számú sorsjegy, Ratu M. Str. Miron Costin 15. szám.

A 150 darab melléknyereményt a következő számok nyerték: 7 12 15 26 31 35 71 72 174 182 223 260 273 280 380 403 397 414 431 451 479 491 492 497 530 533 593 596 609 621 622 656 725 740 759 762 782 785 808 816 834 870 912 940 970 997 1001 1032 1055 1059 1063 1108 1116 1117 1125 1129 1133 1135 1155 1169 1171 1201 1215 1265 1303 1334 1362 1372 1439 1519 1520 1540 1556 1586 1587 1623 1637 1659 1694 1698 1710 1723 1753 1781 1780 1787 1829 1841 1848 1859 1867 1970 1880 1901 1912 1914 1944 1973 1964 1995 1994 2039 2603 2607 2608 3099 3100 3345 3552 3555 3574 3593 3605 3621 3641 3976 3979 3982 4034 4036 4039 4436 4438 4492 4512 4541 4552 4559 4580 4627 4621 4629 4643 4644 4650 4681 4704 4729 4731 4755 4885 4886 4903.

Montecarlo fényben és árnyban

Ragyogó fényárban uszik a világhírű kasszinó, a pazarul berendezett terméken kábitó eleganciájú hölgyek, frakkos férfiak hullámzának át, a csillárok fényét sokszorosán tükrözik vissza a nők vakító briliáns ékszerei... milliárdosok, mágnások, nemzetközi kalandorok, előkelő asszonyok és demimondainek szorongának egymás mellett és lázas szemmel lesik a perdülő golyót, amelyen hatalmas, mesebeli vagyonok usztak el és reszketve hallják: „Rien ne va plus...“

Montecarlo él, ragyog, kábit, vonz... és a gyönyörű kertben revolverdörrenés gyászzenéje mellett bucsuznak tönkrement emberek az élettől.

A csodálatos, regényes montecarlói életről ir izgalmas, érdekes cikksorozat az Aradi Közlöny számára Rónay Mária, az ismert, jól ismert budapesti író, aki ragyogó stílusban írt cikkeiben vetíti elénk Montecarlo regényes történetét, érdekes eseményeit. Az Aradi Közlöny karácsonyi számában kezdi meg a szenzációs cikksorozat közzétételét, „Montecarlo fényben és árnyban“ címmel. Az ismert budapesti író cikksorozata egyike a legérdekesebbeknek, amelyek az utóbbi időben a magyar sajtóban megjelentek és az első közlemény méltó módon illeszkedik bele lapunknak az egész erdélyi sajtóban vezető helyen álló karácsonyi számába.

Karácsony mindkét napján a Dacia étteremben 5 órai kezdettel Táncos Teadélután

Hitelezők és adósok karácsonya

Irta: TAUSZK JENŐ,

az Aradmegyei Takarékpénztár ügyvezető-igazgatója

Idesova két évtized óta harcban, háboruban edzett generációnk nem tud vagy nem akar az igaz béke nyugalmával evezni a béke vizein. A harc-terek véres ödöklő borzalmi hiába váltak li-dercnyomások emlékké, amely vissza-visszatérve mérgezi meg nyugodtnak szánt és óhajtott polgári álmunkat, a szomorú ébredés nap-nap után élő valósággá elveniti meg az ijedt álmokat és minden reggeli feltápáskodásunk egyuttal ijedt té-tova lépés, mely a katonai reglama kérielhetetlen szigorával állít mindenkit nap-nap után a világ gazdasági háborujának pergőtűzes frontjába. Né-zőnk körül a világon, Világországok világországokkal, országok országokkal és társadalmi osztályok tár-sadalmi osztályokkal szemben vivják ezt a min-denki háborúját mindenki ellen és csodálkozó ámu-lyatba ejt bennünket az a világtörténelemben szin-tele páratlan karrier, melyet napjainkban, a mi ge-nerációnk fájdalmas szenvedésére futott be az a természetes, az emberi életösszömből fakadó gue-rilla harc, melyet az ősember óta úgy hívnak, úgy érteimeneznek és úgy magyaráznak: harc a mindena-napi kenyérért. Ez a világtörténelemből fakadó és világtörténelemből kirobbantó harc, bármily legyen is beláthatatlan és előre nem látható vége, eljövén-dő korok világtörténelemben nehéz studiumokat igénylő okot és okozatot kereső fejezeteket és kö-teleket fog betübe önteni. Nekünk kortársaknak, a közelharc füstje és lármaja legföljebb csak any-nyit enged meg, hogy a pusztá szemmel vagy lát-csóval áttekinthető hadállásokat figyeljük és a végső kiemelés szempontjából többé-kevésbé lé-nyeges vagy lényegtelen részeredményeket re-gisztráljunk.

Bizony megfigyelésre méltók ezek a hadállá-sok és ijedt megrökönyödés jósól szomorú véget az ádáz küzdelemnek, ha azt látjuk, hogy végig az egész fronton olyan hadtestek állanak egymás-sal szemben, melyeknek logikus elgondolásra épí-telt tudomány és tapasztalat szerint egymással és egymás mellett kellene — nem harcolni, hanem dolgozni.

Pillanatnyilag a világgazdasági háborúnak ab-ban a csatájában vagyunk, melyben végig az egész vonalon pusztítják egymást az akció és reakció fizikai törvényszerűséggel váltakozó sorrendjében: adós és hitelező.

Ha a két örökkön élt és hosszú életre hivatott gaz-dasági tényezőnek viszonyát alkotó elemekre re-dukáljuk le, csak akkor látjuk és érezzük át teljes horderejében azt a lehetetlenséget, mely a gazda-sági életnek egymásra utaltságában minden két-séget kizáró módon egymás mellé tartozó két componensét képes volt a természetes fejlődést szabályozó természetes kiegyensúlyozáson túl egymást megsemmisítő harcra kényszeríteni.

Röviden és mindenki számára érthetően szól-va: kellett-e az adósnak a hitelező élettereje és életteréből fakadó dolgra és működésre való készsége, akkor, amikor hitelért kopogtatott nála és ami a jelenen túl minden jövő kiépítésében a legfontosabb, rá fognak-e szorulni a közgazdaság-nak produkálni akaró hozzáértéssel és energiával nekilendülő, de tokeszegény rétegei máskor és mégegyszer többször és sokszor is erre a hitelező rétegre és annak intakt cselekvőképességére. Más-résről tudja-e nélkülözni a felhalmozott tőkéek ex-pansiv ereje által szorított hitelezőréteg azokat a levezető csatornákat, melyeken át tovább kell, hogy adják a benne felgyülemlett produktív energiá-kat azokra a helyekre, amelyek tisztességes szán-dék és jó munka mellett és ezek alapján egész-ségesen bele tudnak illeszkedni a tőke áramló és visszaáramló örök körforgásába. Szónoki kérdé-sek ezek, melyek minden józanul gondolkodó em-ber számára önmagukban hordják a feleletet.

Nincs nagyobb egymásra utaltság a gazdasági életben, mint a hitelezőnek és adósnak egy-mást erősítő és egymást kiegészítő egymásra-utaltsága és ez az egymást nélkülözni nem tu-dó kölcsönösség fenn fog állani

mindaddig, míg évszázados gazdasági berendezke-désünk állandó fejlődésében is az marad és úgy marad, ahogy természetes szükségletei kiépítet-ték, sőt talán, ha a tünetek nem csaknak, kell, hogy fennálljon még azon túl is.

Sajnos, mint mindig, úgy ezuttal és ebben a gazdasági háboruban is matematikai biztonsággal bekövetkezett a háborúk átka, mely egyik vagy másik oldalon, vagy mindkettőn meghamisítja és háborus erőszaknak megfelelő erőhatalmi tények-kelet elnyomja a legelemibb és legtisztább igazságo-kat. Csak így lehetséges, hogy évek óta húzódo herce-hurcában, internacionális relációkban még most sem jutottunk el odáig, miszerint hitelező államok adósaik könyörtelen megnyomoritása helyett a megvizsgált tények parancsolta türelmi és engedmény politikát folytassák, illetőleg végül el-jutottunk odáig, hogy az Északamerikai Egyesült-Államok, végső fokán az egész világ hitelezői épp az utoisó hetekben kerekén megtagadták a hite-lező és adós észszerű megértésen alapuló együtt-működésének parancsoló elvét. Halálra szánt va-luták, újabb elzárkózások és más gazdasági rep-resszáliák vetítik elénk a józan ész eme vesztett csa-tájának áldozatait. Másrészt csak így, adós és hite-lező elválaszthatatlan egymásrautaltságát eifelejt-ve volt lehetséges és elképzelhető, — belső gazda-sági frontunkra áttérve — hogy évek óta sziszte-matikus tönkreíteleit látjuk országunkban e két legintósbab gazdasági réteg jóviszonyának, hol az egyik, hol a másik végletbe esve, mégis a politikai öncélok szolgálatában utolsó időben kimondottan a hitelező rétegek terhére. Erőszakos törvények által deklarált kamatpolitika, kényszeregyezségi törvények, moratórium és legújában a kétes ér-tékű és alkalmányellenesnek deklarált ugynevez-t

konverzió és konverziós kísérletek ismét csak az áldatlan gazdasági háború vesztett csatái, melyek ahelyett, hogy a végső eredményhez kö-

zelebb hoznának, csak a veszteséglistákat szapo-ritják s e listára juttatnak már-már olyan értékeket, mint jól megalapozott bizalmon kiépített egész hi-teletünk. A kormányférfiak itt is és mindenütt a háborus atmoszférában hadvezéreknek képzelik magukat, akik győzelem utáni éhségükben ugylát-szik csak a háboru meghosszabbítását célzó intéz-keéseket tudnak parancsolni s elfeledkeznek min-denről és elsősorban arról, ami minden háboruban mint egyedüli cél létezhet, hogy talán lehetne mi-előtt békét kötni.

Tudjuk jól, hogy gazdasági háboruban wilsoni csalétek és ígéretek nem hoznak közelebb a béké-hez, tudjuk még ennél is jobban, hogy nem elfo-gadható csereeszközök gazdasági relációkban a szentimentális jelszavak, mégis gazdasági törvény-szerűségeen alapuló erős meggyőződésünk, hogy

a gazdasági háborúnak azon a frontján, hol adós és hitelező állanak egymással szemben, ezt a békét nemcsak meg lehet, de mieelőbb meg is kell kötni.

kevesebb ágyutüzet, kevesebb erőszakos külső be-avatkozást kérünk, időt és türelmet a józan belátás kialakulására és a jól felgött érdekek megisme-résére mindkét részen. Amilyen igaz, hogy az adós reá van szorúva az ő hitelezőjére s amilyen igaz, hogy a hitelező az ő adósaival együtt él, oly biztos és igaz, hogy az adós nem akarhatja állandó hi-telezőknek tönkreíteleit és hitelező az ő adósaának pusztulását. A rendkívüli idők nem jelentik azt, hogy rendkívüli eszközökkel kell elpusztítani olyan erkölcsi és anyagi értékeket, melyek a bennük re-lő törvényszerűségekből fakadó természetességgel, kétségtelenül meg volt és teljes bizonyossággal új-ból kialakuló kölcsönös megértéssel őrizhetők meg szerencsésebben.

Ha van is látszólagos érdekellentét, átmeneti érdekösszeütőközésekben, amely tán érthetővé tesz pillanatnyi szembefordulásokat, de semmi esetre sen harcrakész szembenállásokat, mégis egy cr-szagra, világra és generációk sorsára kiható kér-désben kell, hogy végül általános magasabb érde-kű és célú szempontok győzzenek. Hasznos és békét jelentő karácsonyi meggondolás ez, mely bármily nehéznek is látszik, ne mulasszanak el kezdemenyezni az egymással farkasszemtel néző érdekek és érdekcsoportok, ma még egymással szemben álló, életre-halálra harcot vivó ellensé-gek, holnap, ha úgy tetszik, egymással és egymás-nak dolgozó jóbarátok.

Az elátkozott lelkek kísértenei gróf Monte Cristo börtönében

It várának regényes története — A Vasárcos legendája — Élt-e valóban gróf Monte Cristo? — Kinzókamrák a szikla-börtönben — Alagut a tenger alatt — Kísértetek II szigetén



Marseille.

A piszkos rakparton halomban fekszenek a ládák, gigantikus gözdaruk nyulnak be a hajók gyomrába, a zöldes vizen lilás olajfoltok csil-lognak, a mólók mellett hatalmas óceánjárók pi-hennek, egyik teherhajón a fedélzetet mossák és valaki közben egy vidám matrónótát ját-szik a harmonikán, kint a messzeségben színe-sen tarka halászbárkák bolyonganak és bele-vesznek a kék semmibe.

A mi kis gőzöcskünk szinte félénken simul meg a többi világot járt hajókolosszusok mel-lett, melyek most pihenik ki utjuk fáradalmait. Igaz is. Ez a kis piszkos propeller évek óta egyebet sem tesz, mint a kíváncsiakat és a vi-lág minden részéről idekerülő idegeneket a le-gendáshírű II szigetére szállítja és nem nagyon

volt ideje, hogy világméretű utakat tegyen.

Hogy II szigete miről nevezetes?

Annak nagy története van, jobban mond-va érdekes legendák fűződnek hozzá. A kör-nyék halásza az „elátkozott lelkek szigeté”-nek nevezik és azt mesélik róla, hogy viharos éjszakákon az ártatlanul meggyilkoltak szelle-mei térnek vissza, hogy megzavarják az em-berek boldogságát.

Alig vannak néhányan rajtam kívül a szük fedélzetén. Egy német társaság erősen berlini dialektussal egy Baedeker felett vitatkozik, valamivel távolabb két amerikai fiú és egy leány nézik unottan a korlátnak támaszkodva a partot, közben gummit rágnak.

A hajón hamar megy az ismerkedés. A németek nem tudnak angolul, az amerikaiak nem értenek egy szót sem németül. Kéz- és láb-igyekeznek megértetni egymást, végre kiegyez-nek egy bridge-pártiban.

A halvány ködön keresztül egy sziklavár emelkedik ki a tengerből és bástyatornyai rejt-temesen csalogatnak onnan a messzeségből.

— Ennek a szigetnek nagyon érdekes története van. A vár, melyet I. Ferenc épített 1524-ben, eredetileg politikai bűnösök börtöne volt, később azonban közönséges rabok börtö-néül szolgált. A vár, melynek kazamátáiban rengeteg ártatlanul elített sinylődött, Európa egyik legrettenetesebb börtöne volt és a ve-lencei ólomcellák vagy a párisi Bastille halálos

kinzókamrái kényelmes lakosztályok, voltak If sziklabörtönéhez képest.

Egy omladozó kapun megyünk keresztül. A kövekről már legtöbb helyen lemállott a vakolat, ha ugyan volt egyáltalában rajta valaha.

— Most megtekintjük a halálraitétek cellát és a kinzókamrát — szól a vezető s buzgón kalauzol a fekvényes lépcsőkön. Az egyik sarokból egy fátylát vesz elő és avval világítja előtünk a homályos folyosókat. A cellák bizony nem egyebek, mint nedves üregek, melyekben nem ember, hanem még állat sem lakhatna sokáig.

Egyik nagyobb helyiségbe lépünk. Furcsa alakja van és két hatalmas vasgyűrű van a falon.

A kinzókamrában

— Ez a terem — magyarázza vezetőnk kissé megilletődve — If várának hajdani kinzókamrája. Ebben a kamrában vallatták a szerencsétlen bűnösöket, de milyen rettenetes formákban! Aki nem akart vallani, vagy tagadta bűnét, azt az egyik vasgyűrűhöz kötötték és lábaira nehéz súlyokat akasztottak. Ha ez nem használt, akkor egy másik még borzalmasabb kínzás következett, mely abból állott, hogy az elítéltet egy gömbölyű kőlapra feszítették és néhány méter magasról egy kötéllel mozgatható sziklatömböt eresztettek rá a testére, mely a legtöbbszor nyomorékká tette az elítéltet, de igen sokszor azonnali halált okozott.

— A fennmaradt okiratok szerint — folytatja a vezető — If szigetén raboskodott a híres Vasálarcos is, akinek a történetét bizonyára ismerik. Állítólag kalandor, de egyesek azt tartják róla, hogy XVI. Lajos ikertestvére volt és bátyja életére tört, hogy megszerezhesse a koronát. Később aztán a Bastille-ban fejezte be életét.

— Számtalan ember szenvedett itt ártatlanul, de a legérdekesebb foglya If szigetének kétségtelenül Edmond Dantés, a későbbi Monte Cristo gróf. Az ő történetét bizonyára már olvasták és ismerik a kalandjait, melyet Dumas dolgozott fel egyik hatalmas regényében... Most pedig kövessenek... Megmutatom a híres regényhős celláját...

Apró gyertyákat oszt szét. Keskenyre kötött lépcsőkön megyünk, a falakon nincsen vakolat, itt-ott karcolások, szivék, feliratok, nyirkos levegő és a záruk rozsdásan, nehezen nyikorognak.

Egy udvaron megyünk keresztül és megállunk egyik cella bejáratánál, aztán egy barlangszerű mélyebb üreg következik és amenynyire a sápadt gyertyafény mellett látni lehet. Monte Cristo gróf börtöne valóban nem egyéb, mint egy kőbe faragott barlang. Felülről egy kis nyíláson áramlik be a sós tengeri levegő, azonban innen megszökni nem lehetne, mert a nyíláson erős rács van.

Vezetőnk lelkesen magyarázza Dantés, a későbbi Monte Cristo gróf történetét, aki széjjeltörte vizes korsóját és annak cserepeivel kezdte vájni a falat, abban a reményben, hogy a szabadba juthat. Mekkora volt azonban a csalódása, mikor néhány heti véres verejtéki munka után észrevette, hogy a nyílás nem a szabadba, hanem egy szomszédos cellába vezet. Ebben a cellában raboskodott Faria olasz apát.

A lyuk csakugyan ott is volt a falban, de olyan kicsi és szűk volt, hogy nem lehetett volna átbujni rajta még a legnagyobb megerőltetéssel sem.

Alagut a tenger alatt

— Még egy érdekes mondát mesélnek az emberek, melyet azt hiszem kevesen ismernek. Mercedes, Monte Cristo gróf kedvese alagutat akart építtetni a tenger alatt, hogy kiszabadítsa szerelmését. Az alagut már majdnem készen is állott, mikor egy viharos éjszakán a boltozat gerendái összedültek és maguk alá temették az embereket... Most pedig a másik cellába megyünk, hol Faria apát raboskodott...

— Érdekes hely ez a vár... folytatja az-

Ujszabásu füzöt

már 300 leleért, melltartó 50 lejtől kapható vagy megrendelhető

PILCZ IBMA füzőspeciálistánál

Arad, Str. Eminescu 14. (Deák F.-u.)

Zombory Andor verseihez

Két verset talál ünnepi tárca-rovatunkban az olvasó: nem is két verset, hanem két, meleg emberi szívből fakadó, poétikus, igaz költeményt. A messzeségből, országhatárokon túlról kerestek és találtak vissza hozzánk ezek a nemesveretű sorok, ezek a muzsikáló ütemű, tisztán csendülő vers-szakok, amelyek 1932. karácsonyára elhozták számunkra a legkedvesebb karácsonyi ajándékot, amit a mai élet nyújthat a mai ember számára: elhozták az igaz baráti szív szeretetteljes melegét, a régi jó világra visszaemlékeztető poézis édesbuszosságát... Elhozták mindnyájunk számára azt a hangulatot, azt az emlékeztést, amely a régi Aradot jelenti, a régi illúziókkal, a régi étellel és a régi romantikával együtt.

Az önzés úgy parancsolná számunkra, hogy magunknak tartsuk meg Zombory Andor karácsonyi ajándékait, az „Aradi emlékek”-ről írott szép költeményeket. De lehet-e jogunk eltitkolni őket...? Zombory Andor itt élt, köztünk, ennek a városnak patinás falai között és ugyis, mint a réaliskola körülrajongott tanára, ugyis, mint az Aradi Közlönynek vezető benső munkatársa, az ittmaradtak szívébe véste nevét, egyéniségének minden megnyerő, értékes, kiemelkedő jellemvonását. Az 1916–1919-es évek forradalmában délelőttönként a tanterem fehér fényében tanította a poézist a csillag-szemű bakfisoknak, akik titokban valamennyien szerelmesek voltak a professzorjukba: éjszakánként pedig az Aradi Közlöny redakciójában építette vezércikkének nemesveretű boltozatait egy szebb és tisztább jövőd számára... Számosan emlékeznek vissza rá, mint az uritársaságok mindig szellemes causeurjére, társadalmi események kitűnő szónokára. Akkoriban mindenki jogot formált hozzá és ezért bizonyos, hogy legfrissebb költemé-

nyelt a régi, kedves ismerős szeretetteljes fogadtatásában fogják részesíteni számos aradi uricsaládban. Zombory Andor a magyarországi Megyaszórol — ahol nyugalomba-vonulása óta csöndesen gazdálkodik, — juttatta hozzánk csengőbongó karácsonyi „ajándékait”, amelyeket alább közlünk, szép sorjában: hadd örüljön nekik velünk együtt régi barátainak nagy tábora!

Aradi emlékek

Irtá: ZOMBORY ANDOR

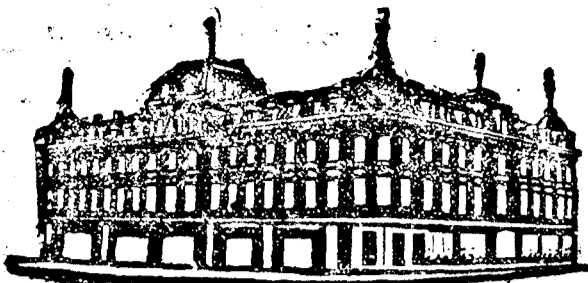
I.

Aradi lányok...

Aradi lányok, drága asszonyok
Hozzátok szól e messze kis levél;
Az emlékekből selyem hűrt fonok,
Mely hegedűnön rólatok zenél,
A szőke lányról, kinek szép szemét
A messzeségből most is keresem,
Majd hollóhaju asszony zeng mesét
Örök csodádról elmúlt szerelem!

De szép is volt: a marosparti szélben
Együtt sétálni egykor véletek,
Mákrancos hajfűrt lobogott előm
S a számon égtek csókos énekek.
Fiatal volt a parknak minden bokra,
A szomszagtól forró volt a kert
S arany harang volt minden kurta szoknya,
Nászadalra hívott, tűzveszélyre vert!

Most is ott jártok, tudom, még a korzón
— Örökké ifjan — lányok, asszonyok,
Virágok vagytok egy emlék-koporsón,
Melyet szívemben búsan hordozok.
Ti voltatok a menyország, az égből,
Ti rólatok szólt legszebben a dall
De kár, hogy meghalt minden, ami szép volt,
S az élet össze csupo — ravatal!



EZ A HÁZ ÖNT

BUCURESTIBEN

vendégszeretőn fogja fogadni

GRAND-HOTEL

Legnagyobb kényelem
Legolcsóbb tartózkodás
Legjobb kiszolgálás
Központi fekvés.

tán hozzánk fordulva — Azt mesélik róla, hogy kísértetek járnak itt éjjelenként, a jámbor halászok messze elkerülik és a parti lakosság szerint éjjelkor jajveszékélés és láncsörgés veri fel az éjszaka csendjét. Ezek az elveszett lelkek, akik nem nyugodhatnak addig, míg valaki nem imádkozik értük itt lenn a földön... Ma már nincsenek kísértetek... nem hiszünk a régi meséknek, csak arra emlékszünk, hogy ezen a szigeten élt egy csodálatos ember, aki legnagyobb munkájára ihlette meg Dumast...

Hallgatnak a vén falak, zug a tenger, a hullámok dübörögve rohannak a szikláknak, a homályos folyosókon sóhajt egyet a mult, mintha a kövek is nyújtózkodnának és If várának titokzatos folyosóin gróf Monte Cristo szelleme bolyong...

STODOLNI DEZSÓ

II.

Költészettan

A felsőbb lányiskolában
Szörnyűséges eset történt;
Ifju tanár a katedrán
Most fog hozni erre törvényt.
Mert mikor az osztálykönyvet
Felnyitotta — mit talált ott?
A címére: egy levelet
S egy leprésett gyöngyvirágot!

Hatodikos tanteremben,
Elhalt minden zaj és lármá
A sok üjedt, drága lányszem
Reszketve néz a tanárra:
— „Uram Jézus, mi lesz mostan?!”
A tanár ur arca sápadt,
Majd elpirul, amikor szól:
— „Ki tette ezt? Ez gyalázat!”

De felbontja a levélkét
És olvasni kezdi — némán:
— „Édes-kedves jó Tanár ur
Miért nem néz soha énrám,
Hiszen Magát senki... senki...”
A többi már nem mond sokat,
Mert egy forró, könnyes zápor
Elmosta a bus sorokat.

A tanár ur felnéz lassan...
Ibolyakék s sötét szemek
Tapadnak rá megriadtan
És e szemek mind könnyesek:
Megdobbán a tanári szív...
— Ott künn édes május nevet —
S meleg hangon szól: — „Lányok,
Folytassuk a „költészettant!”

Végzetes szerelmek — királyi nászok...

**Főhercegnők, trónörökösök küzdelme a boldogságért
Gyászborult biborpalástok. Híres meszaliánszok**

Irla: *Bolgár Lajos.*



Ferencz József udvarában a legszigorubb spanyol etikett uralkodott, amelynek betartására a legutóbbi években Nepalek főszertartásmester aranyvégű botjával és sasszemeivel vigyázott. De a középkori udvari szokások közepette mégis csak polgárokhöz illően lobbant fel a láng a császárok, a királyok, a legelőkelőbb dámák és a főhercegek szívében is. Köztudomású, hogy Ferencz Józsefet, aki negyven millió ember fölött uralkodott és akihez utolsó napjáig is a legnehezebben lehetett bejutni — évtizedeken át intim ismeretség szála fűzték Schradt Katalinhoz, a bécsi udvari színház nagy művésznőjéhez, Kis István egykori rendőrtanácsos elvált feleségéhez. A császár villát vett a színésznőnek, akit naponta meglátogattott és második reggelijét nála fogyasztotta el. Ilyenkor néha rezignáltan mondta az uralkodó:

— Sajnos, sok gondom van a családom szerelmi ügyei miatt.

Ezek a szavak akkor terjedtek el Bécsben, amikor a fia, Rudolf trónörökös sehogysem birt szabadulni attól a végzetes szerelemtől, amelyet az anyja egyik gyönyörű udvarhölgye, báró Vecsera Mária ébresztett fel benne. Az udvarhölgy miatt el akart válni feleségétől, Stefániától, aki Lipót belga királynak volt a leánya. Tudjuk, hogy ez a tomboló szenvedély

„Ha a világ ellen kell is küzdenem, akkor is nőül veszem Zsófiát” — mondta Ferenc Ferdinánd

A Habsburg-családban előfordult morganatikus házasságok között Ferencz Ferdinándé volt a legnagyobbhirű, aki tudvalevőleg Frigyes főhercegnek, a Ferencz József testvérbátyjának udvarhölgyébe, Chotek Zsófia grófnőbe halálosan beleszeretett. A lobogó szenvedélyt Ferenc Ferdinánd trónörökös maga is el akarta altatni, de nem birt vére perzselő erejével. Elképzelhetetlennek látszó óriási harc dult a bécsi császári udvarban azért, hogy a házasságot meghiusítsák. De a trónörökös még sem mondott le szerelméről.

— Ha a világ ellen kell is küzdenem — mondta Ferencz Ferdinánd nagybátyjának, a császárnak — akkor is nőül veszem Zsófiát, mert nem bírok nélküle élni.

Ez a szenvedélyes kitörés elnémitotta a házasságot ellenző főhercegnők és egyéb udvari főméltóságok törekvéseit és az ősz Ferencz József végre hozzájárult unokaöccse frigykötéséhez. De ezt azzal a feltétellel tette, hogy Chotek Zsófia nem foglalhatja el az ura mellett a trónt és a morganatikus házasságból esetleg származó gyermekük nem kerülhet királyi trónra. A drámai izgalmakban bővelkedő házasságnak és a meghitt családi életnek, mint ismeretes, a szerajevói borzalmas merény-

ügy Rudolfnak, mint kedvesének tragikus halálát okozta.

De nem ő volt a Habsburg-családban az utolsó, akit a halálasodott a rangjához nem méltó szerelem. Unokatestvére, a szőke, délceg János főherceg lángra lobbant az aranyhajú Wilth Mici bájos, nagyhirű bécsi táncosnő iránt, aki miatt lemondott rangjáról és elvált vele — az életből. Könyvek között bucsuzott a boldog fiatalpár az akkoriban még melegen érző bécsi néptől.

— Most elmegyünk Triesztbe, ahol a hajónk vár, amelyet mi szereltünk fel — mondta a szép Mici a császárváros irigykedő bohém világában. — Semmimem hiányzik a jachtunkról és a legénységünk is teljesen megbízható. Egyenesen Délamerikába hajózunk, a hol nagy birtokot vásárolunk és napsugaras boldogság vár ránk a kastélyunkban...

Ragyogó arccal szállt hajóra János főherceg, aki miután rangjáról lemondott, az Orth János nevet vette fel. Attól fogva, hogy a szellem szárnyára bizták magukat, nyomuk vesztett, mert akkor még nem lehetett a himbálódzó óceánjárókról levelet, vagy táviratot, mégkevésbé rádióüzenetet küldeni. Évtizedek múlva állapították meg, hogy a májusi virágnyláskor indult szerelmespár hajója a délamerikai partoknál, tikkasztó hőségben, borzalmas viharban sziklához vágódott és összes utasai a tengerbe veszttek. Az egész világ sok évig foglalkozott a fiatal osztrák főherceg szomorúan romantikus sorsával. A fantázia és a néphit nem birt belenyugodni abba, hogy két ifju lélek — akiknek itthon meg volt a lehetőségük a legnagyobb boldogsághoz — egy tavaszi ábránd miatt örökre elnémuljon, vágvaik nehezen várt megvalósulása előtt. Hosszu évekig élt az a téves közhit, hogy Orth János megmenekült, de hajója elpusztult. Amerre csak fehér emberek laknak, mindenfelől gyakran jelentette a táviró:

— Orth Jánost, az elveszettnek hitt osztrák főherceget felismerték, habár ő tagadja, hogy azonos volna János főherceggel.

Lehetetlenség megállapítani, hogy hány-szor látták felbukkanni a tragikus halált halt János főherceget. Aztán mindig bebizonyult, hogy a látomást csak a regényes képzeletű tömegek tévhitte szülte...

let 1914. június 29-én vetett véget. Legidősebb fiuk, Miksa — aki talán mégis lehetett volna uralkodó, ha az apja életben marad — az osztrák-magyar monarchia összeomlása után elvégezte az egyetemet, mérnöki oklevelet szerzett és a regényes ábrándok helyett most — házakat épít.

Cukrászleányból — főhercegné

Lipót Salvator főherceg, szintén a világháboru előtt vett bucsut a fényes udvartól. Beleszeretett egy csinos bécsi cukrászleányba, akit feleségül is vett. Ferencz József szép összegű apanaszt juttatott rokonának, de azzal a feltétellel, hogy örökre el kell hagynia Ausztria-Magyarországot.

— Nem türhetem el azt a szegényt — mondta bosszusan a barátjának, gróf Pagar régi szárnysegédnek — hogy az unokaöcsém egy cukrászleánnyal együttéljen abban a birodalomban, ahol én uralkodom.

Lipót főherceg a rangjáról való lemondásakor a Wölling vezetéknevet vette fel és feleségével több évig Európa metropolisaiban és szép fürdőhelyein bolyongott. De a cukrászleányból főhercegnővé avansált polgárleány a jólétben elvesztette a higgadságát és hűtlen-

né vált az urához, ami miatt Lipót elhagyta őt és visszatért Bécsbe. A császári udvar Ferencz József haláláig folyósította a tekintélyes összegű apanaszt, amelyet a nagy uralkodó halála után tizedrészére redukáltak és ő emiatt beperelt Ferencz József örökösét. Itéletre már nem kerülhetett sor, mert időközben kitört a forradalom. Az új idők új viharai a szerencsétlen Wölling Lipótot is belesodorták a dolgozó milliók verejtékező tömegébe...

A trónkövetelő

és Rudnainé házassága

Ugyancsak a forradalom fosztotta meg a jólétől a véres tragédiát átszenvedett Rudolf trónörökös legújabb leányát, Erzsébet főhercegnőt is. A szépnék egyáltalán nem mondható, szőke osztrák királykisasszony egészen fiatalon ment nőül Windischgraetz herceghez, akivel hosszú ideig boldogan élt. Egy háboru utáni törvény a Habsburg-családnak Ausztriában élő tagjait nemcsak a rangjuktól, hanem a vagyonuktól is megfosztotta s ez utóbbi a szocialista osztrák állam tulajdonába ment át. Ez a törvény a külföldön sokfele nagy visszatetszést keltett. Hálátlanságnak tekintették ezt a jogfosztást, mert köztudomású, hogy a Habsburgok évszázadokon keresztül valósággal aranyesőt zudítottak Bécsre és egész Ausztriára.

Erzsébet főhercegnő 1920-ban elvált Windischgraetzről, mert beleszeretett az osztrák köztársaság egyik vezető emberébe, akihez feleségül ment és most is boldog házasságban élnek.

A legújabb Habsburg-regény fejezetei már az utóbbi években peregetek le a világ-szinyadán. A regény hőse Albrecht főherceg, akit hosszú ideig a magyar trón aspiránsaként emlegettek és akinek néhány százezer főnyi pártja volt. A fiatal főherceg ily irányu kísérletei azonban sikertelenek maradtak s legutóbb már teljesen lemondott terveiről. Megházasodott és a királyi kékvér itt is egyesült a polgári piros vérrel. Az osztrák-magyar monarchia egykori bulgáriai követének, Rudnainak elvált szép feleségét, született Lebach Irént vette feleségül.

Stefánia és Lujza hercegnők regénye

Most rátérünk a világ egyik legvagyonosabb uralkodójának, néhai Lipót belga királynak a családjában lejátszódott szerelmi regényekre. A nagy körszakállas Lipót híres volt liezonjairól. Ideáljait rendszerint az orfeum-tündérek közül választotta ki. Éveken át szerette Cleo de Merode táncosnőt, aki dus fekete haját közepén elválasztva, füleire fésülve viselte és ezzel megteremtette a „cleo-frizurát”, amely akkor a legelőkelőbb szalonokban is otthonossá vált.

A komor tekintetű uralkodónak, akit köznyelven „csunya Lipót”-nak neveztek, két pompázó szépségű leánya volt: Stefánia, akit Rudolf trónörökös vett feleségül és Lujza, akit egész fiatalon kötött házasságot a nálánál sokkal idősebb dús gazdag herceg Koburg Fülöp, magyarországi nagybirtokossal. Egyik házasság sem volt boldog. Tudjuk, hogy Rudolf már fiatal férjkorában beleszeretett Vecsera Mária-ba, akivel együtt halt meg 1889-ben. Husz évig viselte a szépséges szomorú Stefánia az özvegyi fátyolt, amely a briliáns ékkövekkel diszített királyi korona helyett övezte lángoló dus vörös hajzatát. Husz évvel a mayerlingi dráma után herceg Windischgraetzhez férjhez adta egyetlen leányát, Erzsébetet és akkor ő is követte szive vágását. Ferencz József beleegyezésével ő is meszaliánszot követett el, mert királyleány létére nőül ment a sneidig gróf Lónyay Elemér oroszvári földbirtokoshoz, akivel pompás kastélyukban meghitten éltek. A háboru alatt a gróf bevonult, de a frontról visszavezényelték, mert idegei összeroppantak és évekig élőhalottként kezelték az oroszvári grófi házbán, amíg szenvedéseitől megváltotta a halál. Stefánia a férje szenvedéseinek láttára súlyos neuraszténiát kapott és hosszú időig csak ezt a néhány szót ismételgette:

— Engedjenek Elemérem után menni.

Egész kötetet érdemel Lipót király máso-

dik leányának. Lujzának regényes, izgalmas élete. Apja rábeszélésére érdekből ment feleségül herceg Kóburg Fülöphöz, aki nem annyira ura mint kényura volt fiatal hitvesének. Házasságuk harmadik évében egy királyi hadgyakorlat alkalmával kastélyukba szállásoltak néhány tisztet, közöttük *Mattasics* főhadnagyot, a daliás szöke osztrák fiút. Itt kezdődtek el a kiráyleány regényének legizgalmasabb fejezetei:

Lángoló szerelem... tettenérés... Lujzát zárdába csukatták... *A főhadnagy filmbe illő kalandok után a magas kőfalon át megszöktette őt... Mattasics lefokozása...* Válsi kísérletek Kóburg hercegtől... Lujza és a főhadnagy bolyongása Európa nagy városaiban... Az összes nagy ékszerek elzalogosítása... Vergődés a leghírhedtebb uzsorások karmai között... A körszakállas királyi papa éktelen haragja... Sikertelen harc a belga királyi vagyonának megszerzéséért... Kitagadással való fenyegetés, ha Lujza nem vonul idegszanatóriumba... Néhány év Döblingben... Szökés a szanatóriumból a nyomorgó *Mattasics* rábeszélésére... Testi és lelki összeroppanás az uzsorások üldözései miatt és azért, mert Kóburg herceg nem vált el, nehogy Lujza a *Mattasics* felesége lehessen... Kálváriajárás után néhány éves még feketébb nyomor... Végül megtérés Oroszvárra a szomorú *Stefániához*... A fehérhaju Lujza halála az oroszvári Lónyay-kastélyban...

A szász királyné és a zongoratanár

Egy másik szép Lujza szintén szomorú sorsra jutott a szerelme miatt: *Agost szász király feleségét huszonöt évvel ezelőtt* elcsábította és megszöktette *Toselli* zongoratanár, aki néhány évig oktatta a drezdai uralkodó pár gyermekeit. Mivel Lujza királynéval otthonában nem enyehetett zavartalanul, megszökött a hípnokikus hatalmába kerítette a gyöngé akaraterejű asszonyt. Az ablakon át a lakások kikémlték, amikor áldozatát így hipnotizálta:

— Akarom, hogy mindenütt kövessen. Akarom, hogy ma este egyszerű kendőben kiszökjön a palotából és eljőjön hozzám...

Lujza így is tett. De a szökevényt néhány óra múlva visszavitték a királyhoz, aki előtt azonban határozottan kijelentette, hogy nem akar vele élni. Még a válás kimondása előtt otthagya gyermekeit és összeköltözött az erőszakos *Tosellivel*, aki néhány év múlva ráunt a szeszélyes és vágyaiban kielégíthetetlen nőre. A családott Lujza ekkor elfogadta apjának — egy német hercegnek — azt az ajánlatát, hogy szülei házába térjen vissza.

És a fekete haju királyasszony talán még most is bánatosan hallgatja az évszázados zenélőórák romantikus dalait az ősanák tiszta szerelmeiről...

A legboldogabb herceg

Tudvalévő, hogy Napoleon francia császár egyik híres tábornokának *Bernadotte* Sándornak juttatta egy évszázaddal ezelőtt Svédország trónját, akkor amikor Napoleon hatalmában tartotta fél Európát. S most is a *Bernadotte*-család uralkodik Svédországban. A fiatal Sándor trónörökös megszerette Stokholm egyik legrégibb iparosának hájos leányát és néhány évvel ezelőtt lemondott a trónöröklésről, hogy feleségül vehesse titkos aráját. Koronás apja, *Gusztáv*, nem górdított akadályt a házasság elé és azóta már nemcsak a fia vált boldoggá, hanem a király is meghatótt örömmel ringat a térdein egy aranyos szöke fiúcskát, aki kék szemét ráfüggesztve, nevetve kérdezi:

— Nagyapa! Milyen ajándékot kérjek a Jézuskától karácsonyra?

Hát nincs igaz?

— Mondja, Grün ur, igaz, hogy magy száz pengővel tartozik a Gelbnek?

— Igaz.

— És mért nem adja meg neki?

— Mert akkor nem lenne igaz.

Báró Bohusné elveszett naplójáról,

a mult letűnt emlékeiről, a világosi történelmi nevezetességű kastély kiadó szobáiról mesél Bohus Zelma bárónő, a kastély jelenlegi urnője

Hangos csörrenéssel csapódott be mögöttem a nagy vaskapu. Tyukok és csirkék kapargálnak békésen a sűrű bokrok között, ők az egyetlen élőlények, amelyek a nagy, fákkal szegélyezett udvarban láthatók. Az elhagyatottság érzése vesz erőt az emberen, amikor a valamikor nagy szerepet játszott kastély felé veszi útját. Senkisem állít meg utközben, senkisem kérdezi, hova megyek, mit akarok. Mint ha mesebeli, elhagyatott várkastélyba jutottam volna. Pedig vannak lakói a történelmi *Bohus*-kastélynak, ahol évtizedekkel ezelőtt, egy nyárvégi délelőttön szomorú véget ért egy nemzet küzdelme...

Az udvar végén nagy fakapu áll nyitva. Pár lépés már csak az ajtó, amelyen névtábla áll.

I. HERRLING.

Semmi egyéb. Még mindig nem látok senkit. Pedig a kastély nem lakatlan, fehér musszlinfüggönyök bizonyítják lakott voltát. Párszori erős kopogtatás és ajtót nyitnak. A kastély urnőjével, báró *Bohus* Zelmával állok szemben. Bizalmatlanul tekint rám és bemutatkozásomra csak annyit felel:

— Csak nem akar imni rólam? *Higye el, nem talál már ebben a kastélyban miről írni.*

Pár perc múlva egyszerűen berendezett szobában ülünk egymással szemben. *Bohus* Zelma bárónő rágyújt egy cigarettára és a kéklő füstfellegben keresztül folytatja.

— *Ebben a kastélyban már csak a talak azok, melyek történelmi nevezetességük, egyéb semmi. Még a régi okmányok is más kezekbe kerültek.* Pár esztendővel ezelőtt *Deák* budapesti tanár kutatott az 1848—49-es évek dokumentumai után és amit talált, magához vette. *A legértékesebb emlékek, báró Bohusné-Szögyény Antónia, az akkori idők szemtanújának naplója pedig elveszett.* Világos egykori, azóta már meghalt plébánosa kérte el tőlem kölcsön és elveszítette. Senkisem tudott nyomára jönni annak, hova tűnt el.

Visszajár a mult

Áthaladunk néhány szobán és utközben még mosolyogva mondja a bárónő:

— Ne csodálkozzon azon, hogy ilyen nyit vagyok. A tényeket nem titkolhatom el, de nincs is értelme. Ki előtt titkoljam, saját magam előtt? Vagy mások előtt, akik jól tudják, hogy a kastély néhány szobáját bérebeadtam, mert másképpen nem tudom karbantartani ezt a hatalmas házat? Régebben nem volt erre gond, mert a birtok jövedelméből futotta.

A szobába érkeünk. Az egyik falon zöld bársony falvédő, előtte pamlag. *Bohus* bárónő felemeli a falvédőt. Márványtábla tűnik szembe, rajta csillog az arany felírás:

1849. augusztus 13.

A tábla ismét eltűnik zöld rejteke mögött... Hiába igyekszem visszaidézni magamban a multat, elrekeszteni majdnem egy század eseményeit, nem sikerül. Modern butorok, az egyik sarokban tompán csillog a rádiószekrény... ez a környezet nem alkalmas szellemidézésre. A jelen legyőzte, eltüntette a történelmet...

Itt fekszik előttem *báró Bohusné-Szögyény Antónia* elveszett naplójának néhány nyomtatásban megjelent részlete. Évtizedekkel ezelőtt jelent meg a vékony, szürkfedelű könyv, ma már alig találni egy-két példányt belőle régi könyvtárak rejtékében. A *Bohus*-könyvtárban is csak egyetlen példány volt belőle. Régi emlékek, régi idők feledésbe merült eseményeinek kaleidoszkopja csillan az elsárgult lapok között. A kastély egykori urnője, történelmi események szemtanúja számol be arról, ami az ősi falak között több mint nyolc évtizeddel ezelőtt történt.

— Az augusztus 5—12-ike közötti hét — írja — folytonos izgalmak között telik el. *Minden nap jönnek-mennek, új, menekülő vendégek, akik azután heteken át a közeli erdőben rejtegetek el, míg nem egyiknek-másiknak sikerült*

a határon túlra járni. Sokan még vérmes reményben ringatóznak, hogy Magyarországra kedvező fordulat állhat be, amit békés kiegyezés keretén belül lehetségesnek tartanak. *Bezeredy és Bartal*, a két kiküldött, akik e két izgalmas hetet Világoson töltötték, *Kossuth* szavára augusztus 11-én reggel lovaspostával Aradra indulnak abban a meggyőződésben, hogy meg fog adatni útja-módja annak, hogy a vérontás megszűnjék.

Báró Bohusné-Szögyény Antónia naplója

A napló beszámol azután arról, hogy a tárgyalások eredménytelenek voltak. Megérkeznek Világosra *Görgey* futárai. Az egyik futár azután elmondja a bárónénak a valóságot: *Görgey* elhatározta, hogy megadja magát az oroszoknak. Azután jön maga *Görgey* is és megtörténik a fegyverletétel.

— Tíz óra tájt érkeztek a követek — számol be a nagyjelentőségű eseményről a napló — *Pölsenberg* tábornok, *Bethlen* Gergely gróf ezredes és *Beniczky* Lajos. Aggályos feszültséggel kérdé mindenki a megadás feltételeit s azt a szomorú és teljesen váratlan feleletet nyerte: *semmi feltétel, de feltétlen megadás a cár nagylelkűségében való bizalommal.* *Pölsenberg* hozzátevé, hogy midőn *Rüdiger* gróftól kérdezé, miben áll ama biztosíték, hogy Ausztria adott szavát megtartandja, ez azt felelte: *Ausztria gyöngeségében.* A követeket az oroszok a legnagyobb kitüntetéssel fogadták és általában annyi tiszteletben és rokonérzésben részesültek, hogy ha nem is elégedetten, de ama megnyugvással tértek vissza, hogy nemes ellenséggel állnak szemben.

— Augusztus 12-ikén dél felé volt, amikor az első oroszok bevonultak Világosra *Frohlaf* tábornok néhány kozák tiszttól, nagyszámu kozák legénységtől és hatalmas néptömegetől kísérvé jött fel hozzánk. *Görgey* eléje ment és bekísérte szobájába a tábornokot, ahol aztán aláírták a fegyverletételi szerződést.

Bohusné-Szögyény Antónia naplója folytatásában drámai szavakkal ecseteli a tovább történeteket és egy érdekes részben ezeket írja:

— *Görgey* börténkájából irást vesz elő és nekem nyújtja. Ez irás *Kossuth* sajátkezű lemondása volt, melyben *Görgey*t diktátorként nevezte ki. „Csak este 7 órától kezdődőleg nevezett ki diktátornak — mondja *Görgey* — holott ő már délután 2 órakor elmenekült. Nos, ebből az eljárásból Ön is elfogulatlan ítéletet alkothat *Kossuth*ról.” Egyszermind nekem ajándékozta az okiratot e szavak kíséretében: „Tessék megtartani, ki tudja mi történik majd velem? Így nálamnál jobb helyre van eltéve.”

Emlék a kastélyból

Becsukom a könyvet, eltűnnek a régi képek, pillanatok alatt visszazökkennek a jelenbe. *Bohus* Zelma bárónő fényképet mutat arról a szobáról, ahol a fegyverletételt aláírták. A kép akkor készült, amikor még érintetlenül állott a régi butorzat, ugyanugy, ahogyan nyolc évtizeddel ezelőtt. A képen két fotó: az egyikben a lesújtott, harcát veszített *Görgey*, aki pár órára árnyék-diktátori hatalmat kapott, hogy az ősi kastélyban kiszolgáltathassa az országot Ausztriának, a másikban, vele szemben ül az igazi diktátor, az orosz henger képviselője, *Frohlaf* tábornok, az orosz hadsereg főparancsnokának vezérkari főnöke.

— Ezt a képet magának adom — közli *Bohus* bárónő — egy emlék a világosi kastélyból.

Ismét a Kastélyudvar köves útján járok, kezemben a képpel. Most már tényleg nincs egyetlen történelmi emlék sem az ősi kastélyban. Csak az a márványtábla, a zöld bársony mögé rejtve. Delet harangoznak a világosi templomban. Már nem üres az udvar, a békésen kapargáló tyukok között többen haladnak a kastély felé. *Jönnek haza a lakók...* (—rosi.)

A magyar színészet büszkeségei visszaemlékeznek Aradra

Kezdő színészek első félénk lépései. Fedák Sári könnyező emléke. Akik sohasem felejtik el aradi élményeiket

Budapest, december hó.

Alig van nevesebb budapesti színész és színésznő, aki legalább egyszer ne vendégszerepelt volna már Aradon. Felkerestünk néhány pesti színészt és színésznőt: mondják el, mi volt a legkedvesebb aradi élményük és milyen benyomást váltott ki belőlük ottani szereplésük? Mindegyik nyilatkozatából az csendül ki, hogy aradi vendégszereplésükre szívesen gondolnak vissza és bármikor készek arra, hogy a jövőben is ellátogassanak Aradra. Ime a nyilatkozatok:

Makay Margit:

— *Ritkán játszottam még olyan lelkes és kedves közönség előtt, mint a nyáron az aradiak előtt. Azért a sok tapsért és ünneplésért, melyben részem volt, ezen az uton is hálás köszönetemet küldöm. Azokra a szép estékre pedig, melyeken felléptem az aradi színházban, mindig boldogan fogok visszaemlékezni, annál is inkább, mert számomra nincs nagyobb élmény, mint az erdélyi magyaroknak játszani. Adja Isten, hogy mihamarabb ellátogathassak Aradra és újra szerepelhessek azelőtt a drága közönség előtt!*

Rajnai Gábor:

— Igazi élmény volt számomra az a két nap, melyet a nyáron Aradon eltöltöttem. Már a vonatnál kedves meglepetés ért: régi jó aradi barátaim vártak rám. Amikor pedig az uccákon sétálgattam, hogy gyermekkori emlékeimet felelevenítsem, — két lépést sem tehettem anélkül, hogy régi ismerősökkel ne találkoztam volna, akik meghatóttan borultak a nyakamba. Isteneim, hogy megváltoztak ezek a gyermekkori barátaim! De megváltozott maga Arad is. Bebarangoltam az egész várost és szinte teleszívtam magam a sok-sok, kedves ifjúkori emlékekkel.

— Este a színházban is meglepetés ért. Isak Emil, a színészeti főfelügyelő, aki már kolozsvári színész koromban jóbarátom volt, megfogta az impresszáriót és a következőket mondta neki: „Nézzé, huszonöt éve nem láttam a barátomat. Most idejött vendégszerepelni. Hát csak annyit mondok: a hajszála se görbülnön meg és kapkán meg mindent, amit kíván, mert különben becsukatom magát.” Ez a kedves, tréfás epizód nagyon meztartott engem.

— Turnénk során eljutottunk Kolozsvárra is. Isteneim, Kolozsvár! Micsoda emlékek fűznek ehhez a városhoz! Hiszen ott kezdtem színészi pályámat, ott kaptam meg 1906-ban. Virágvasárnapkor színiakadémiai oklevelemet. Akkor a régi Farkas-ucca színházban léptem fel. „A dolovai nábob leánya” Tarján Gida főhadnagy szerepében, mint színiakadémiai növendék. Azóta huszonhat év telt el.

— Az előadás után hirtelen — magam sem tudom, hogyan — az a vágyam támadt, hogy felkeressem első színészi szereplésem színhelyét. Szép fényvilágos éjszaka volt. Egyik fiatal vígszínházi kollégámmal mentem a régi Farkas-uccába. Az az épület most már nem színház, de valami megmagyarázhatatlan érzés vitt magával: hátha találok valami régi szép emléket. Izgatottan, lélekzetvisszafojtva értem el a kaput. Lassan rátettem kezemet a kilincsre és — mintegy varázsszóra kinyílt az ajtó, amelyen keresztül a kis színiakadémiai növendék először lépett színházba. Mintha szentélyben lettünk volna, olyan áhitatosan lártuk végig az egész épületet. Minden kis zeg-zugot megnéztem, emlékek után kutatva. Megtaláltam azt a helyet is, ahol valamikor a feketetábla függött, rajta: „Tarján Gida... Rajnai Gábor a. n.” Amikor már mindent végignéztünk, fátyolos szemmel mentem ki a kiskaput. Nagyobb élményt semmi más nem jelenthetett volna számomra mint ez a csendes éjszakai látogatás...

Törzs Jenő:

— Ugy van vele a színész, hogy más város, más benyomások. Azután telik-mulik az idő és a benyomások lassankint elhomályosulnak. Mint minden szabály alól, úgy ezalól is van kivétel. A nyári erdélyi turné olyan benyomásokat keltett bennem, melyek, úgy érzem, sohasem fognak elhalványulni. Aradi ven-

dégszereplésem a lehető legkellemesebben telt el. Sokat sétáltam ottani tartózkodásom két napján a városban és különösen a Kulturpalota nyerte meg tetszésemet. Mi a legkedvesebb aradi élményem? Az a meleg ünneplés, amellyel az ottani közönség kitüntette bennünket.

Góth Sándor:

— Ne vegyék frázisnak — különösen tőlem, az egykori aradi színésztől ne, ha azt mondom, hogy nagyon jól éreztem magam legutóbbi nyári aradi vendégszereplésem alatt. Egész aradi időzésünk kellemesen telt el. Megértő közönségre találunk és meleg tapsokra, amikre a komédiás mindig szívesen emlékezik vissza. Sok-sok esztendővel ezelőtt egy évig tagja voltam az aradi színháznak és feleségem is vendégszerepelt már Aradon. Felejthetetlen emlékeink azok az ünneplések, amelyekben az ottani közönség bennünket minden alkalommal részesített. Mostani vendégszereplésem alatt különösen az az előzékeny bánásmód lepott meg kellemesen, melyet a hatóságok részéről tapasztaltam. Nagyon jól esett, amikor Isak színészeti főfelügyelő látogatást tett öltözőnkben és gratulált sikerünkhöz. Kolozsvárt a bucaresti-i opera rendezője keresett fel a színiakadémiák mögött és — autogramot kért tőlem...

Salamon Béla:

— Sokszor bejártam már társulatommal Erdélyt is és ujjat nem igen mondhatok. Tudom, mit jelent ma Erdélyben magyar színésznek játszani, ezért tartom kétszerezesen fontosnak az ottani vendégszereplést. Legutóbbi nyári erdélyi turném egyik legkedvesebb helye volt Arad. Mit mondjak az aradi közönségről? Hálás, rokonszenves közönség. És mit mondjak aradi élményeimről? Bármikor a legnagyobb örömmel szerepelek ott. Ez többet mond minden élménynél.

Dajka Margit:

— *Aradi élményem, sajnos, nincs, mert — eddig még egyszer sem szerepeltem Aradon, de erdélyi színészkedésem örökké emlékezetes marad számomra. Hiszen körülbelül hét évvel ezelőtt, amikor még kezdő színésznő voltam, innen indultam el pályámra. Egy évig a kolozsvári színház tagja voltam és közben hat hétig vendégszerepelttem Temesvárott. Ez a vendégszereplés egyik legkedvesebb erdélyi élményem. Valami kis operettben léptem fel és az igazgató, Fekete Mihály az előadás után bejött az öltözőmbe. Az igazgató, aki akkor látott először színpadon, lelkesen mondotta: „Szereplésed százszázalékos volt, — tökéletesebb nem is lehetett volna.” Ez az elismerés nagyon jól esett és még most is meghatóva gondolok vissza rá.*

Fedák Sári:

Pályám kezdetén Kolozsvárt vendégszerepelttem. Nagyon sok tapsot kaptam, de a legjobban az hatott meg, hogy minden este egy ismeretlen kéz fehér rózsacsokrot dobott a nézőtérre a színpadra. Kutattam, kerestem a névtelen hódolómat, — hiába: semmit sem tudtam meg róla. Az egyik este megint felrúgott a csokor a színpadra. Amikor szétbontottam, a szirmok között kedves, hangulatos kis dalt találtam. Nagyon megtetszett nekem ez a dalocska és otthon állandóan ezt játszottam magamnak, barátainak.

— Hosszabb idő után Aradra kerültem. Az egyik előadás után régi ismerősökkel, jóbarátokkal ültem egy kis meghitt szalonban. Hir-

telen eszembejutott a dal, halkán dudolni kezdttem. Nagyon meglepődtem, amikor az egyik barátom csendesen odalépett a zongora mellé és megkérdezte:

— *Honnan ismeri ezt a dalt?*

Örömmel fordultam feléje:

— *Maga ismeri ennek a dalnak a szerzőjét?...*

— *Ismertem... —* felelte halkán, lecsüszte fejjel.

... *Mástél éve, hogy meghalt.*

Tőkés Anna:

— Eredetileg úgy terveztem, hogy a nyáron én is lemegyek Erdélybe a Vigszínház társulatával. Utamba azonban egyetlen s elháríthatatlan akadály gördült: férjem nem engedett. Azt mondta, hogy olyan erős szezon után, mint arályt végigjátszottam, feltétlenül pihennem kell a nyári szünet alatt. Így azután bármennyire is fájt, itthon maradtam. De jövőre aztán, ha pesti színészek ismét vendégszerepelnek Erdélyben, semmi sem fog viszatartani. És akkor, annyi év után végre viszontláthatom szülővárosomat, Kolozsvárt és meglátogathatom régi aradi ismerőseimet. Ki sem mondtam, mennyire vágyódom utánuk és ügylátszik, egy kicsit ők is akarnak már engem látni. Ezt bizonyítja az a sok-sok levél, melyet kedves aradi közönségemtől kapok. Számomra nagy élmény lesz ez a „hazaruccanás” és az otthoniak majd eldönthetik, mennyit fejlődött az egykori kezdő színésznő?

Karácsonyvárás

STRIEGLNÉ MARTINI HILDA

*Már hull a téli alkony
A szél kint messzi fú,
A langy szoba sarkában
Beszél a két tiu.*

*A kicsi huncutul mond:
„Ma meglesem anyát
És kint a kamarában
Ott látom már a tát.*

*Csak mese ám a Jézus!
Játék, cukor, dió:
Apa és anya adja
Mindazt, ami csak jó.”*

*A nagynak tágra tárul
Szép lenvirág szeme
Kis hangja felcsilingel
Mint angyali zene:*

*„Minden jót nekünk adnak,
Nekik ugyan, mi jut?
És örömen szívünknek
Lelkük kacagni tud.*

*Mindent, mindent od'adnak:
Apánk, anyánk szeret!
De Jézusnak szívéből
Jő minden szeretet.*

*Mert mindent ő tanácsol
És mindent ő vezet,
Ő teszi oly meleggő
A jó szálló-kezet.*

*S mikor nagy szeretetben
Leszűll az este ránk,
Jézus ott lesz közöttünk:
Igy mondja ezt anyánk.”*

*A kicsi szeme csillan
Mint napsugár vizen:
„Hogy Jézus ott lesz közöttünk,
Ládd, azt hiszem! hiszem!”*

*S apát, anyát szeretni
Fogom, míg meghalok
Mert jók, mert jók ők hozzánk
Akár az angyalok.”*

*S titkon összekacagnak —
Azután kézbe-kéz
A holdsugáros estbe
Mind a kettő kinéz.*

*Eltűnt töprengés, kétség,
Boldog tudásba mult.
Kis szívük templomába
Krisztus már bevonult.*

Orvosi kozmetikai intézet

Arad, Str. Românului (Zrinyi-ucca) 14.

Szőrtelenítés, szemölcseltávolítás,

Arcápolás (olcsó bértelben is)

Esti kikészítés.

Külön tisztviselői árak. 4235.

A férfiideálokról, a könyvekről és a háztartás problémáiról nyilatkoznak az aradi uriaszonyok és urileányok

Kérdés-felelet játék, amelyben súlyos problémák oldódnak meg

A karácsonyi szám meglepetésének szántuk ezt a kis kérdés-felelet-játékot, amelynek keretében megszólaltattuk Arad hölgytársadalmának néhány vezető egyéniségét; komoly, értékes gondolkozású asszonyokat, leányokat, akik szívesen szóltak hozzá azokhoz a „súlyos problémákhoz”, amelyeket eléjtük tártunk. Néhány kérdésbe sürítettük azt a témakört, amelyben az előkelő hölgytársadalom otthonos és a kérdés-felelet játék leple alatt egy kis önarcképet készítettünk a hölgyekkel saját magukról, gondolkozásmódjukról és lelki világukról... Kezdődjék hát a játék, az Aradi Közlöny kérdez és hölgyeinek válaszolnak:

Első kérdésünk az irodalom terén puhatolozik, a mai rohanó, amerikai tempóval továbbuló világban kíváncsiak voltunk arra, hogy mit olvas az aradi hölgytársadalom színe-java, az élet ezer elfoglaltsága közepette ráér-e még komoly problémákkal foglalkozó, terjedelmes írásmunkákkal „bibelődni”, vagy pedig megváltozott irodalmi ízlése és inkább a rövid lélegzetű, divatos írásokat olvassa előszeretettel? A kérdés elhangzott ezzel a jelszóval: árul el mit olvas legszívesebben s megmondom ki vagy! A válaszok a következő sorrendben érkeztek be:

Gróf PORCIA LAJOSNÉ: A mai kor regényirodalmának erkölcsi irányzata nem felel meg mentalitásomnak. Legszívesebben azokat az írásokat olvasom, melyekkel ismereteimet gyarapíthatom. A lapokból azok a cikkek érdekelnek leginkább, amelyek a világ fontosabb eseményeiről tájékoztatnak, legyenek azok politikai, művészeti vagy tudományos természetűek.

Dr. BARABÁS BÉLANÉ: Szívesen olvasom a napilapokat, de csak a közérdekű komoly cikkeket. Mihelyt a közlemények címeiben szerelmi kalandok, családi botrányok, bűncselekmények s az erkölcstelen élet megnyilvánulásait, részletezését látom, keresztüllapozom őket olvasatlanul... Élvezettel olvasom a külföldi szépirodalmi könyveket, amde sokszor visszamenekülök a szép magyar irodalomhoz. Most például báró Eötvös József „Karthauzi”-ját olvasom — kitudja hanyadszor.

Dr. GOLDSCHMIDT LIPÓTNÉ: Hogy mit olvasok legszívesebben? a) Az Aradi Közlöny karácsonyi számát, b) Változatlanul a körkérdéseket!

RAPPAPORT RÓZSI: A lapokban szeretem a jól megírt, politikamentes vezércikkeket, regényekben pedig a mai nő problémájával foglalkozó könyveket. Irodalmi téren még nagyon plexibilis vagyok és minden új könyvvel az izlésem is változik.

Dr. RÁCZ SÁNDORNÉ: Az újságban az irodalmi rész, a könyvismertetések, színház, zene-rovat érdekel leginkább. Híreket is szívesen olvasok, a rövid jelentések mögött embertársorsók skáláját, életregényeket képzelve el. A szépirodalmat szeretem, azelőtt főleg orosz regényeket, ma pedig a mai problémákkal foglalkozó írásmunkákat olvasom. Egyébként minden új dolgot elolvasok, a pszichoanalitika, műtörténelem és pszichológia érdekelnek leginkább.

Dr. SZÉLL LAJOSNÉ: A lapokban legszívesebben politikai cikkeket olvasok, regényekben bármit, ha az író a tiszta művészetet szolgálja, ha gondolatai ötletesek s írásával lebilincsel. Irodalmi ízlésem nem változott meg, amennyire szívesen olvastam mindig a szép prózát, annyira nem tudom élvezni azokat a naturalista regényeket, amelyekben a bűn és a szenny emelkedik problémává.

VELICIU STELLA: A napilapokban érdekel minden világeseemény. Szentimentális re-

gényeket nem olvasok. Nagy előszeretettel kultiválom a filozófiai irodalmat és elolvasok mindent, ami a történelemmel összetűg.

VELICIU ZOE: Legszívesebben a lírai verseket olvasom, a lapokban pedig a zenei és irodalmi kritikák, valamint a külföldi napihírek érdekelnek. A szentimentális regények helyett szívesebben olvasom például Emil Ludwigit.

VIGYÁZÓ LÁSZLÓNÉ: A napilapokban minden érdekel, hihetetlenül hangzik, de minden nap végigolvasom az újságokat. A könyvgyűjtés — sajnos — szenvedélyemé vált, minden új könyvet megveszek s így tekintélyes, szép könyvtáram van. Irodalmi ízlésem nem változott, Thomas Mann, Tolstoj ma is kedvenc trónon...

WISKY MARGIT: A modern regény hive vagyok. Olvasmányaim tekintetében ízlésem nem változott. A lapokban legszívesebben — rablógylókosságról olvasok... (Van aki bevallja, van aki tagadja...?)

Az irodalommal tehát végeztünk. Hölgyzsűrünk döntéséből az tűnik ki — a napnál világosabban, — hogy a mai elfoglalt nő is ráér az irodalommal törődni s hogy az újságolvasó közönség legnagyobb része minden valószínűség szerint nem is a férfiak közül kerül ki, hanem a hölgytársadalom különböző rétegeiből... De vegyük ki most a könyvet hölgyeink kezéből és adjuk helyébe a — főzőkanalat ezzel a kérdéssel: — Mi a mai háztartás problémája? Problémákat megoldani nem könnyű dolog, de hölgyeink némelyike, sőt mondhatjuk legtöbbször barátságban van ama bizonyos Nagy Sándorral (tévedések elkerülése végett nem a szimpatikus, közismert aradi ügyvédéről van szó!) aki egy kardcsapással kettévágta a gordiusi csomót. Ime a válaszok:

Gróf PORCIA LAJOSNÉ: A háztartás problémája a jelenben is az, ami a múltban volt, sőt a jövőben is lesz, hogy mindenki körülményeihez és jövedelmeihez képest éljen és ezt a határt semmi körülmények között át ne lépje, még álszégyentől vezetettve sem!

Dr. BARABÁS BÉLANÉ: A mai háztartás problémája — hogy mit eszünk holnap?

Dr. GOLDSCHMIDT LIPÓTNÉ: A férfi. (Meg kell főznie! Szerk.)

RAPPAPORT RÓZSI: Pénz, pénz, pénz!

Dr. RÁCZ SÁNDORNÉ: A takarékoság.

Dr. SZÉLL LAJOSNÉ: A háztartás mai problémája: semmiből valamit, valamiből eleget és jót teremteni. A leleményesség, takarékoság, helyes beosztás a mai háztartásznak elengedhetetlen tulajdonságai.

VELICIU STELLA: Kevés pénzzel, ügyesen és ötletesen elérni a jólét maximumát.

VELICIU ZOE: A legnagyobb takarékoskodással jót és izleteset produkálni.

VIGYÁZÓ LÁSZLÓNÉ: A mai háztartás egyetlen problémája a pénztelenség. Ma a háztartásbeli alkalmazottakkal nincs baj s minden háziasszony, aki igazán érti a „mesterségét” olcsóbban jön ki, ha alkalmazottat tart s otthon főz, mintha kosztot hozat. Többet takarít meg, mint az alkalmazott bérét akkor, amikor a maga asszonya...

Svájc fővárosa

A tanító Svájc fővárosa iránt érdeklődik Mórícánál, aki nem tud felelni. A diákok minden oldalról sugnak:

— Hága... Kopenhága... Oslo... Stockholm...

A tanító türelmetlenül sürgeti:

— Na, halljuk, mi Svájcnak a fővárosa?

Móricka kivágja magát:

— Tanító ur kérem, különbözők a vélemények.

WISKY MARGIT: Hogyan lehet kevés pénzből jól élni?

A háztartás problémája hölgyeink elgondolásában elég simán megoldódott, most tehát tovább mehetünk s feltehetünk egy indiszkrét kérdést:

— Milyen férfitípus az ideálja? — A „játék” hevében a lelkes hölgykoszoru — őszinte, szívből jövő válaszokat adott, elárulva legtöbbször érzelmű világát:

Gróf PORCIA LAJOSNÉ: Férfitípusom az, aki minden időben és körülmények között megállja helyét!

Dr. BARABÁS BÉLANÉ: Nekem válogatás nélkül imponálnak a szellemi nagyságok, a tudósok, a lángeszűk, a zseniális felfedezők, nagy művészek, híres írók, költők, hatásos szónokok s azok, akik erős akaratukkal hatalmat gyakorolnak a tömegek felett. No és — szeretem az udvarias férfiakat is s azokat, akikkel okosan és szellemesen el lehet társalogni...

Dr. GOLDSCHMIDT LIPÓTNÉ: Kérdezze meg az uramat!

RAPPAPORT RÓZSI: Egy férfi, aki úgy néz ki mint Gary Cooper, eszes mint Bernhard Shaw, és charment, mint Chevallier! Azt gondolják, hogy szerénytelen vagyok? ... Hiszen ez ugyanis csak — ideál...

Dr. RÁCZ SÁNDORNÉ: Intelligens, komoly, erős akaratú, finomlelkű, aki férfiasága mellett szubtiltis, gyengéd érzelmekre is képes...

Dr. SZÉLL LAJOSNÉ: Ghandi...

VELICIU STELLA: Férfitípusom talpraesett, vidám, lélekben gazdag és olyan ember, aki a mai élet nehézségeitől nem riad vissza.

VELICIU ZOE: Mens sana in corpore sano!

VIGYÁZÓ LÁSZLÓNÉ: Tisztességes, becsületes legyen, ez a fő!

WISKY MARGIT: Középmagas, kisportolt, barna.

Hölgyeink egy része magasan szárnyaló, szellemi ideálok után kutatott lelke mélyén, míg a másik rész a realisabb, földi ideált rajzolt meg önmagának. Most jutalmul, hogy ilyen őszintén, lelkesen válaszoltak kérdéseinkre — feltesszük az utolsó kérdést, ami „illetékes helyen” talán meghallgatásra is talál:

— Mit szeretett volna kapni Karácsonyra?

Gróf PORCIA LAJOSNÉ: Nálunk a karácsonyi ajándékozás inkább csak egymás iránti figyelem és csekély megemlékezés. Főként a kedves családi összejövetelek képezik a karácsonyi ünnep örömeit számunkra...

Dr. BARABÁS BÉLANÉ: Nem vártam semmit, nincs is kitől, de szerettem volna legalább Karácsonyra bankbetétjeinket megkapni.

Dr. GOLDSCHMIDT LIPÓTNÉ: Megkaptam amit szerettem volna!

RAPPAPORT RÓZSI: Szülői engedélyt egy párisi útra.

Dr. RÁCZ SÁNDORNÉ: Szeretném a propylaen művészettörténet összes kötetét s egy kevés készpénzt, hogy tudjak másoknak is karácsonyi örömet szerezni.

Dr. SZÉLL LAJOSNÉ: Gratzner József „Festorna” című művének II. kötetét.

VELICIU STELLA: Egy vasuti jegyet. Hová? Nem mondom meg!

VELICIU ZOE: Szerettem volna, ha álmaim valóra válnak...

VIGYÁZÓ LÁSZLÓNÉ: ? — (A férje jelenlétében nem akart nyilatkozni.)

WISKY MARGIT: Egy rövid bunda minden álmom...

Őszintén, szívből kívánjuk, hogy a karácsonyi álmok valóra váljanak. Megtörténhetik azonban, hogy egy játékos kis angyal kedvtelésből felcseréli az ajándékokat és tessék elképzelni mi történne, ha gróf Porcia Lajosnénak szülitaná Rappaport Rózsit Gary Cooper — Bernhard Shaw — Chevallier ideálját, Wisky Margit kapná meg a propylaen művészettörténetet és dr. Barabás Bélanének jutna a rövid bunda! Sőt az álmvilágban összecserélhetné a kérdéseket is ilyenformán: Mit olvas legszívesebben? — Felelet: Pénzt! Milyen férfitípus az ideálja? — Aki kevés pénzből jól tud főzni! S végül: Mi a háztartás mai problémája? — Kérdezze meg az uramat! (—nyl.)

A Nagyságos Asszony dolgozik

Irtta: FEKETE TIVADAR



Tévedés ne esék: nem a tegnapi nagyságos asszonyról van szó. Ha igaz az, hogy a háboru küldte dolgozni a nőt, akkor nem a háborus nagyságos asszonyról beszélek, aki mindenféle irodákban helyettesített minket, mialatt mi minden különösebb cél és értelem nélkül céloztunk és találtunk el olyan katonákat, akik véletlenül más nyelven beszéltek. Nem arról a nagyságos asszonyról beszélek, aki ugyanabban az időben szeretettel és menyecskésen hátrakötött fehér főkötővel ápolt minket, ha véletlenül miránk céloztak és minket találtak el más anyanyelvű uniformisok.

Ez a háborus nagyságos asszony: 1918-ban eltűnt.

Elnyelte a felfordulás, eltüntette a forradalom, a nagy színházból kifütyülte a szél és a történelem.

A második számu nagyságos asszony a felfordulás után jön. Az első dolgozó női típust felváltja a második. A férfi hazajön a frontról és amíg elhelyezkedik, szüksége van az asszony munkájára. Reszket a világ, a hős hazatért és három kitüntetéssel a mellén és néhány, a zubbonyára freccsent vérfolttal, olyan gyáva lesz, mint az elemista, először a nyugtón.

Jött az árokból, az aknák zenéjéből, a tétova golyók süvítő tüzijátékából, rohamokból és zavarokból, a negyvenkettesek és a harmincésfelek dörgő és fülelhasító filharmonikus koncertjéből.

Belépett a csendbe. A tintatartók az írógépek, a sercegő tollak, a kecses körzők, a karcu vonalzó, a zizegőlapu főkönyvek és a tornyosuló bank-számoszlopok közé.

Az élet egyszerű közlegénye lett a vitézségi éremmel dekorált kapitány. És emellett a közlegény mellett: a feleség viselte a munka dekorációját. Segített talpra állni a hősnek, irodákba ment, pénztárhoz ült. Mosott. Vasalt. Loholt. Talpalt. Olyan is volt, aki komoly üzleteket kötött. Ez a második, háboru utáni dolgozó nagyságos asszony, ez már komolyabb valami volt, mint az ápolónő-típus. Ez ráébredt arra, hogy dolgozni: nemcsak fehér kosztümöt jelent, egy ideiglenes vöröskeresztes jelvényt, hanem valami örök, nagyszerű és most már szükségszerű uniformist.

Azért ez a második számu dolgozó nagyságos asszony a munkájában még mindig beteget ápolt. A beteg férjet, aki egészséges fizikummal tért meg a hadak mezejéről, de a lelke tele volt bacillusokkal és sokáig úgy tántorgott, hogy az asszonya támogatta.

Megszólaltak a jazz-dobok.

Mintha a nagyságos asszony a konjunktura ideje alatt egy kissé elfelejtette volna a munkát. A férjek legnagyobb része ebben az időben

Lepszebben fényez,
mos, vasal

Buttinger Teréz

gőzmosódája

Arad, Str. Consistoriului 35
(Batthyány-ucca.)

kizárólag csak telefonált. Hol New-Yorkot adtak, hol New-Yorkot vettek. Némelyiknek a mellén, egyszerre három kagyló fityegett, volt olyan, aki a könyökével Prágát szippantotta föl és az orrlyukán keresztül reszketve kontreminalta a francia frankot. Dicsőséges idők voltak, ömlött a zene és a szesz, a dolgozó nagyságos asszonyok egy percre mintha valami dekadenciában usztak volna, bizonyos shimmy-lépéseket és csarlston-variációkat tanultak szorgalmasan. Aranykorszak volt. A bankárok, a fezőrök és a szállítók aranjújezi epokája. Calderon címét lehetne adni hozzá: *az élet álom*. A konjunktura megint, mintha elfütyülte volna a dolgozó nagyságos asszony második típusát.

Sem az ember, sem a történelem nem álmodik örökké. Talán két-három éve, hogy felébredtünk. A nagyságos asszonyok persze későbbén ébredtek, mint a férfiak. Először talán akkor ébredtek föl, amikor az új tavaszi kosztümöt kérték, 1929. márciusában és 18 millió férj erre a kérésre így felelt:

— Édes fiam, jó lesz a tavalyi is, majd megfesteted. *Krisis van.*

A nagyságos asszony tágranyitotta a szemét, először azt hitte, hogy a krízis egy új parfüm, vagy egy új divat, olyan, mint a bolero, vagy a szmoking-kabát.

Csak 1930-ban vette észre, hogy a korzón minden nagyságos asszony ebben a krízis-bolero-ban jár, elől válság-fazómmal, oldalt leépitéssel. A szoknya arányosan a gondokkal: egyre hosszabbra nyulik, majdnem a földet söpri már és térden alul: apró, kis, pénztelen-fodrokkal van díszítve és a holnapi házbérrel plissizozva.

A következő tavaszon megjelent a nagyságos asszony harmadik, mai dolgozó típusa. Ez a típus — kivéve a bridzsezőket — mai eredmény. Az összes eddigi dolgozó női jelneket tulszárnyalja, mert valljuk be: komolyabb, ambiciózusabb és jobban belelát az élet sötétkamrájába, mint a régebbi dolgozó nőitípusok.

A mai dolgozó nagyságos asszonyra a munkát nem a háboru parancsolta rá, nem a férje iránt való szentimentális együttérzés, nem a férfi munkaerejével való vetélkedési láz, hanem egy mindennél mélyebb, erősebb és fölforogatóbb motívum: a nyomor. *Vagy az attól való félelem.*

A nagyságos asszony dolgozik minden te-

Almodik a gyopár

A Petőfi Társaság Grünwald-úti járával kitüntett költemény

Komor kövén a messzi bérnek
Madársejárt egekbe nézek.

Világanyám, a föld, az áldott,
Az égnek szánt bennem virágot.

Akarta, lennék hófehéren
Csillagcsoda az égi réten.

S ne földszagu, poros palánta,
Mít bétipornak majd a sárba.

Hajh, Földanyám, nagydlmu asszony,
Mondd: lesz, ki egykor leszakasszon..?

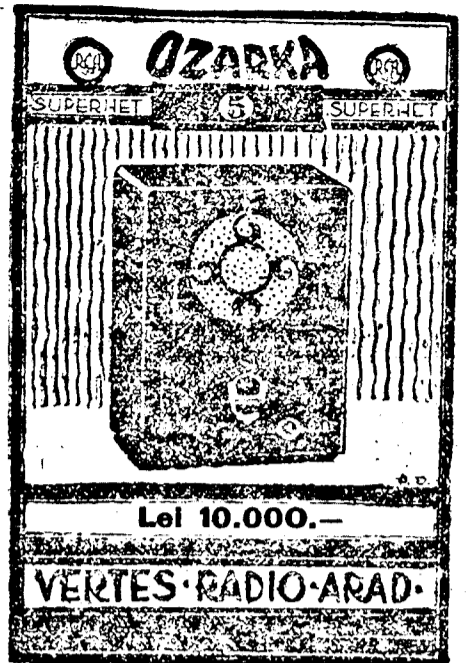
Ugy várom azt, ki — jönne bár ma, —
Halálosan reám csodálna.

A völgybe vinne, büszke-szépen
Merengni messzi bér-meséken.

S szívetetüznél csillag-ékem,
Hogy ugy hervadnék, hófehéren. —

Ugy mulnék el, boldog halálban:
Büszkén, tisztán és megcsodáltan.

Jakab Géza



.....
rületen, dolgozik ott is, ahol férfi még nem produkált semmit és dolgozik ott is, ahol a férfi már a teljesítmény maximumát adta.

Hogy mit csinál a mai dolgozó nagyságos asszony?...

Például keztyűt varr. Ez egy egészen speciális, majdnem iparművészeti varrás, nem is könnyű dolog, magam például képtelen lennék rá.

A mai nagyságos asszony például kozmetikát tanul. És egyre-másra fésül, gőzöl, manikűröz, ha kell. Egyszerűen fodrász.

Vagy például fazekat fest. Sőt fazekat: formál.

Vagy szőnyeget sző. Olyan perzsákat produkál, hogy a sah is szívesen végig menne rajtuk.

Vagy főzőiskolát nyit. Az agyveleie ev nyitott szakácskönyv. Ezt a tudományt pénzzé teszi.

A divatszalon és a kalapszalon mindig a nagyságos asszony munkaköre voltak. De most már a nagyságos asszony is nyit divatszallont, aki azelőtt így kezdte a délutáni teát:

— *Drágám, ma hallottam a szabónőmnél...*

Ez a nagyságos asszony, aki egyszer valamit hallott a szabónőnél, ez most szabónő lett. Azért persze nála is lehet valamit hallani...

Hányféle iparművésznő van, vajjon?... A gobelinek, a csipkék, a himzett terítők hány fajta variációja adja meg típusát, itt, vidéken nagyságos asszony asztalán?

És respektáljuk szívesen és kollegiálisan: az újságíró legfrissebb típusát, itt, vidéken is, holott erről egy-két évvel ezelőtt csak igazán nagy metropolisokban lehetett szó. És hosszú lenne a felsorolás, ha kiegészítenék még a bridzsszallónokat nyitó uriaszonyok névsorát a cukrázdat vezető dolgozó nőkével, vagy még hosszabb lenne a lista, ha elmondanók, hogy mialatt ez a háromfajta dolgozó nagyságos asszony típusa elmúlt és újra született, azalatt végleg arriváltak a diplomás nagyságos asszonyok, az orvosnők, az ügyvédnők, a mérnöknők, a vegyésznek és tanárnők. Soroljuk fel talán, hogy hány nagyságos asszony játszik a világ rádiózenekaraiban, hogy hány speakernőt hallunk az éteren át és hogy hány klasszikus zenén nevelt urleány ült le az utolsó öt év alatt a jazz-zongorához?

Mindegy!...

A nagyságos asszony dolgozik.

.....
És most már nem fogja elfütyülni a szél. A nagy színházból most már nem viszi ki a történelem.

Az idők harsonája rekedt melódiákat trombitál. Már nem tartunk ott, hogy a dolgozó nő átmenet legyen, ideiglenes kombináció, vagy momentán hisztérikus jelenség.

A nagyságos asszony dolgozik.

És azt hiszem, olyan évszázad következik, amelyben nemcsak dolgozik, hanem végig, végre, végleg és visszavonhatatlanul dolgozni fog.

SHAW KALANDJAI

egy istentkereső néger lánnyal
az afrikai őserdőkben

„Az egész világ nemhivatalos püspöke“ nyilatkozik a bibliáról és a kereszténységről

George Bernard Shaw, az intelligens nőket már elvezette egy terjedelmes könyvben a szocializmushoz. Most legújabb könyvében egy primitív néger lányt vezet el Istenhez. Nem a feketék bálványához, vagy az ótestamentum istenéhez, vagy Mohamed Allahjához, hanem saját külön istenéhez... „Shavian God“-hoz. Könyvének címe: *A fekete lány istentkereső kalandjai*.

A fekete lányt megtérítették a kereszténységnek. A térítés váratlan hatása volt: a kis néger lány kezébe vett egy fűtykösbotot és neki-vágott az őserdőnek, hogy megkeresse Istent. A hatalmas fák között csak imitt-amott hasít be egy-egy borotvaéles napsugár, különben misztikus félhomály és ezernyi apróbb-nagyobb zörejt el mindent. Vándorlásai közben találkozik Noé istenével, az egyházatyákkal, Mikával, a prófétával, egy tudományos atheistaival, Jézussal, Mohameddel és egy sereg modern filozófussal. Találkozik végül egy öreg filozófussal, aki nyilvánvalóan az utólrétegetlen G. B. S. szócsöve.

— És sohasem jutunk az Ő közvetlen színe elé? — kérdi alázatosan a néger lány.

— Nem hiszem — felelt Shaw, jobbanmondva az öreg filozófus. — Addig nem leszünk képesek elviselni az Ő közvetlen közelségét, ameddig nem teljesítettük minden kívánságát, ameddig magunk is istenné nem váltunk. De minthogy az Ő kívánságai és céljai végtelenek és mi nagyon, de nagyon végesek vagyunk, mi hála Istennek sohasem fogjuk megközelíteni az Ő céljait. És ez a szerencsénk. Ha teljesítenénk hivatásunkat, többé nem volna szükség ránk. És ez volna a végünk. Nem hiszem, hogy továbbra is életben tartana, kizárólag azért, hogy gyönyörködjön bennünk, a milyen csunya és tökéletlen férgék vagyunk...

A történet végén a néger leány férjhez megy egy vöröshaju irhez, olyanhoz, amilyen Shaw lehetett fiatal korában.

Ez a rege, amely az unintelligens nőt elvezeti Istenhez. Shaw azonban érzi, hogy még az unintelligens nő sincs ezek után teljesen megelégedve Ciceronejával, ezért könyvéhez terjedelmes utószót írt. Ez az utószó talán érdekesebb, mint maga a rege.

Az élet tudománya

Az utószó a bibliával foglalkozik. G. B. S. egyformán összeszedte a szovjetet a biblia sárbatiprása és az átlagos angol-szászt a biblia égig magasztalása miatt.

„A biblia — mondja Shaw — megismertet bennünket az istenek egy hosszú sorozatával, amelyben mindegyik kissé tökéletesebb az előd

jénél, jelezve az emberek közlebbjutását a természet mélyebb és nemesebb megértéséhez.“ Ha értékelni és érteni akarjuk a bibliát, Shaw szerint nem szabad egy egyszerű könyvként kezelni és legnagyobb részében nem szabad hinnünk.

„A bibliának, mint tudományos könyvnek, az az előnye, a XIX. századbeli materialista biológiával szemben, hogy az élet tudománya és nem akarja az életet fizikával és kémiával helyettesíteni. Különböző reménytelenül pre-evolúciós, leírásai az élet keletkezéséről és az erkölcsökről nyilvánvaló mesék, asztronómiaja terocentrikus, fogalmai a merev világegyetemről gyermekesek, történelme legendászerű. Egyszóval azok, akik műveltségüket a bibliából szereztek, olyan lehetetlenül rosszul értesültek, hogy képtelenek bármilyen közhivatalt viselni, vagy szülői felelősségeiknek eleget tenni.“

A biblia problémája Angliában

Eppen ezért Shaw felszólítja a modern embert, hogy adja fel a bibliamádatot és olvassa egy a bibliát, mint az Isten koncepció-fejlesztéstörténetét a *Mumustól az Atyáig*, onnan a *Testetlen Lélekig* és végül a *Szeretet Istenéig*.

A kereszténységnek egyik legnagyobb szerencsétlensége, hogy Pál és a többi apostolok még mindig Noé istenében hittek, amikor már Jézus egy sokkal magasabbrendű és szellemibb istenről tanított. Pál apostol Krisztust magát egy édesen illatozó átkozatnak tekintte Istenhez és ezáltal visszarántja a kereszténységet Noé nivójára. Pál apostol felelős azért, hogy a magasabbrendű kereszténységet sok évszázaddal visszavetették és az a kereszténység, amely később oly széles körben elterjedt, istenének a komor Jehovát tartotta.“

Shaw igen szigorúan bírálja a kereszténységet. Jézusnak szemérveti, hogy rosszul választotta meg tanítványait, majd kijelenti, hogy Jézus halála tulajdonképpen csak ártott hírnevének és tanításait homályosította el. Igen sajnálja Shaw, hogy a kereszt és a többi kinzószközök a keresztények szimbólumai lettek.

KARÁCSONY EST

Meggyújtom kis karácsonyfámat,
A boldog múlt szokásaként,
Mintha minden égő gyertyája
Emlékemre hirtne fényt.

Mind sercegve, lobogva ég el,
Lángjuknak már csak hamva lett,
De tovább égnek a szivemben,
S betöltik fénnel életemet.

DÁLNOKI NAGY LAJOS

Pálóczi Horváth György

Üzletem átszervezése miatt

az összes díszműarukat
vitrintárgyak, kristályok,
Moser, Alpaca és ezüst
árak beszerzési áron
alul kiárusítom.

HAJEK ANTAL
utóda.

„A kereszt azt a szerepet töltötte be a templomokban, mint a viaszfigurák a panoptikumokban: az ellenállhatatlan vonzerő a gyermekek és primitív felnőttek számára.“

Shaw megbocsát, ha egy zárójelben megjegyezzük, hogy a kereszt, ez a „panoptikum-szerű“ szimbólum nemcsak gyermekekre és primitív durvaérzésű felnőttekre volt hatással. Vagy primitív durvaérzésű felnőtt volt asszisztens Szent Ferenc, Bach vagy Haendel?

Hogy a kereszténység rosszra tért, ezért Shaw szerint részben Krisztus is felelős.

„Az esetet még bonyolultabbá tette az a sajnálatos körülmény, hogy Jézus maga is kétségbeesett amiatt, ami megzavarta Swift, Ruskin és mások szellemi egyensúlyát: az emberi kegyetlenség, igazságtalanság, hiábavalóság és politikai tehetetlenség látványa. Ez a körülmény és követőinek Imádata tette lehetővé Péternek, hogy elhitesse Krisztussal: ő a Messiás.“

A kereszténységről

Az utószó ilyen hangnemben bírálja végig a bibliát. Shaw, aki az utószó egyik részében „az egész világ nemhivatalos püspökének“ nevezi magát, szemmel láthatólag igen sokat foglalkozott a bibliával az utóbbi időben. A közép-európai polgár, aki tudományos szempontból már régen nem áll a biblia alapjain, kissé csodálkozhat, hogy az egész világ nemhivatalos püspöke nem talált aktuálisabb témát a bibliánál. Ha Anglia nemhivatalos püspökének nevezte volna magát G. B. S., akkor érthető lenne az egész, mert hiszen Angliában a biblia még mindig élő probléma és az emberek nagy része bibliai műveltségű.

The Adventures of a Black Girl in Search of God, azt hisszük, csak egy kis prédikatori kaland a Saint Joan, Heartbreak House, Candida, Mrs. Warren's Profession és a Man and Superman írójának életében. Mert, ha baj volt Krisztus esetében, hogy elhitették vele Messiátságát, az még nagyobb baj, ha Shaw az angolok saját-külön Messiásának tartja magát. Az alkotó-művész azáltal váltja meg a világot, hogy alkotó és művész, a prédikációt pedig hagyja meg az egész világ hivatalos püspökeinek.

MAIROVITZ FATELEP

Arad, Calea Radnei No. 55.

Telefon: 667.

A mai modern ember és a vallás

Írta: NAGY ZOLTAN, erdőhegyi református lelkész.

Előre is bátorkodom bejelenteni, hogy a fenti cím alatt a gyakorlati életnek olyan mozzanataival kívánok foglalkozni, amelyek mindenkit érdekelnek, elsősorban azokat, akik magukat modern embereknek tekintik és, akik érdeklődést tanúsítanak az iránt, hogy milyen kapcsolatok, vagy milyen áthidalhatatlan elhatározások állnak fenn a mai modern ember és a vallás között.

De hát milyen is az a modern ember? Ma mindenki modern ember, akit áthatott a mai kor szelleme és, aki annak vívmányait szellemi és anyagi téren magáévá teszi. A mai embert nem nehéz beszédre bírni, különösen, ha vallásról van szó, mert ezen a téren mindenki otthonosan érzi magát, tekintettel arra, hogy a saját életviszonyai, vagy családja révén, az egyházzal, iskolákkal, valamint különböző társadalmi és szociális egyesületekkel összekötésbe kerül. Hogy önmagában mi a véleménye a vallásról, az külön fejezetet érdemel.

A modern magániszttviselő így nyilatkozik: „Kedves barátom, bocsáss meg, nincs módomban vallási problémákkal foglalkozni, mert rámm nézve ez a kérdés teljesen közömbös. Éppen vaárnap keresnek fel legtöbbször s így templomba nem járhatok. Van nekem éppen elég más bajom!”

A modern földesúr azt mondja, hogy ő egész héten dolgozik s az egyetlen vasárnap a pihenő napja. Aztán meg a feje tele van gazdasági problémákkal, nincs ideje vallással foglalkozni. Van azonban olyan modern gazdálkodó is, akit midőn vasárnap lakásán keresnek, a cselédleánytól csak azt a felvilágosítást kaphatják, hogy: „Az egész család a templomban van, mert az én gazdám nagyon vallásos ember.”

A szovjetmunkás így vélekedik: „Ki beszél ma Istenről? Ez ma már túlhaladott álláspont! Mi Isten nélkül is meg tudunk lenni és a vallásos merengést egy öt évre tervezett és produktív munkával eltöltendő akció hamarosan el fogja feledtetni az emberekkel.”

A modern angol természettudós, am kor legújabb munkája után tudakozódtak, azt válaszolta, hogy ő megtalálta Isten a természetben és most ki akarja mutatni, hogy a vallás azt jelenti a társadalom számára, amit az életető napfény a természet élőlényei részére.

Ez a néhány példa arra szolgál, hogy a modern embernek a vallással kapcsolatos felfogását érzékeltesse. Ezek szerint megdőlt az a feltevés, hogy ma már csak az alacsony intelligenciájú ember táplál vallásos érzelmeket, miután — mint az angol tudós példája bizonyítja — a magas műveltségű intellektuelek lelke is át van hatva a vallás iránti kutató érdeklődéssel. Viszont vannak egyszerű lelkék, akik egyáltalában nem tartoznak a vallásos emberek közé. Voltak császárok, királyok, szellemi fejedelmek, akikről a történelem beszél s, akik gyermeki odaadással tudtak imádkozni, mint például a napkeleti bölcs fejedelmek ama csodálatos Gyermekek jászolbölcsője előtt, noha ők koruknak modern szellemét testesítették meg. A napkeleti bölcsök, akik elindultak a Messiás csillaga után, le tudtak borulni az istálló szalmájára és lélekben hasonlóká tudtak átalakulni azokhoz az egyszerű betlehemi pásztorokhoz, akik ugyanazon csillag halvány fénye mellett künn, az Isten szabad ege alatt, együtt énekeltek az ég angyalaival.

Nehéz lenne pálcát törni a modern ember vallásossága vagy vallástalansága felett miután az a helyzet, hogy ma a vallás sokaknál egyszerűen csak mentalitássá és vélekedéssé devalválódott, holott lényegében nem más, mint az istenség fogalmának bizonyágtétele, amely őseredete szerint minden embernél ugyanaz, csak a kifejezés mód, a forma, a ritus, a ceremónia különböző. Ezek a különbözőségek termelték ki a vallásfelekezeteiket. Minden népnek, sőt minden kornak meg volt a maga vallása, de azt sem félek kimondani, hogy minden vallásnak meg van a maga kora. Ha ez a kor letűnt, a vallás elfakul és helyet ad egy tökéletesebb

kifejezési formának. Ma már el tudunk képzelni egy olyan vallást is, amely ebből a vallásiilag annyira differenciálódott világból alakul ki... a mit a názárethi Jézus úgy jelölt meg profécias szavaiban, hogy: „Lészen egy akol és egy pásztor”.

Az embernek mindig volt, van és lesz vallása. Minden embernek tudatosan vagy öntudatlanul, de van valami elintézője Istennel s aszerint, hogy az illető megkezdte-e már lelki ügyének elintézését vagy még nem ébredt rá erre a természetadta kötelességre. Az emberiség vallásos világnézete három kategóriába osztható be. Ez a három csoport pedig a közönyösök, a vallásellenesek s végül a vallásosak kategóriája.

A közönyös ember zárkózott, nagyon nehéz megközelíteni, „Irva vagyon, hogy a közönyösöket Isten is kiveti szájából”. A közönyös embert nem lehet azért rossz embernek nevezni, sőt tömegmegmozdulásokra néha fel is használható, de a vallásos organizációkban mindig azt a ködöt szimbolizálják, amelyen nem tud áthatolni a napsugár. Ez a típus általában nem szereti, ha vallásos kérdésekkel zaklatják és gyakran megesik, hogy levetik vallási inkognitójukat és vagy vallásosakká vagy vallásellenesekké válnak.

A vallástalan modern ember a teljes tagadás álláspontját teszi magáévá. Ez a csoport az a bizonyos „atra cura”, amely a vallásos élet vezetőinek olyan nagy gondokat okoz. Egyéb-ként két alosztályba sorozhatók. Az egyik típus

a passzív, aki emberkerülő és világgyűlölő. Ez senkinek szándékosan kárt nem okoz, se nem oszt, se nem szoroz, pedig mint társadalmi tényező sokszor számottevő egyéniség. A másik csoport sokkal veszedelmesebb, mert ez a vallástalanok és aktívok csoportja. Akciójuk a vallás ellen és a vallásosság ellen irányul. Nem elégszenek meg azonban a földi vallásos intézmények kitartó támadásával, lerombolásával, hanem — mint a mithológiai titánok — az eget is ostromolják.

Ezek után szinte jól esik megpihennünk a harmadik kategória kapujánál. Ez a vallásos modern ember otthona. Az aktív vallásos emberek csoportja az a klasszis, amelynek képviselői között ott állottak a próféták, apostolok, reformátorok. Ezek már olyan modern emberek, akik magasabb isteni küldetés hordozói, providenciális egyéniségek, minden tekintetben megbízhatók, sem nyíltan, sem titokban törvénytelenéget nem követnek el s a reájuk bízott feladatot még áldozatok árán is elvégzik. Akciójuk mellett kitartanak, az igazsághoz törhetetlenül ragaszkodnak s ha kell, érte meg is halnak.

Ezek után most már mindenki besorozhatja saját magát valamelyik kategóriába. Jó ezzel tisztába jönni, amíg itt vagyunk együtt a Földön. Nem maradhatunk itt örökké, hanem átmegyünk valahová, ezzel minden modern embernek számolnia kell. Ma már minden modern ember előtt ott áll a Halál és a mellette meghuzódó Élet misztériuma. Ezt ma minden ember a maga ügyének tartja, mert tudja, hogy egyszer ő is kilép a földi kategóriákból és ekkor misztikus rejtély lesz az itt maradtak előtt.

Ennél a zárópontnál álljon meg hát és ölelje át egymást, amíg nem késő: a mai modern ember és a vallás.

A Habsburgok Aradon élő foderásza elmondja legérdekesebb élményeit

A szigorú hercegnő — Beszélnek az elsárgult táviratok — Ondolálás a királyi udvarban — Készülődés az esküvőre

A derűs, halk spinét-muzsikájú rokokókorban a fésű, olló és borotva hősei, a fodrász-mesterek nem cseréltek volna sokszor egy ural kodóval sem... Az udvari fodrászok valóban irigyléreméltó pozíciót foglaltak el: bizalmasai voltak az uralkodó-családok hölgytagjainak, a királyi metresszeknek és udvari dámáknak s tanácsaikkal nem egyszer országok sorsát döntötték el... Ezek a Monsieur Beaucairek, Figarók a híres, nagy írók elképzelésében bevonultak az irodalomba is, hogy ne beszéljünk a „Szevillai borbély”-ról, akit Rossini muzsikája tett örökéletűvé...

Gallik, Artur, az „utolsó magyar Figaro”, a Habsburg-család hölgytagjainak udvari fodrásza egy csésze feketekávé mellett görnyed a kávéházi asztal fölé és elmereng a múlt emlékei... Előszedi színes élményeit, amelyeknek elbeszélése során érdekes konturokban bontakozik ki a „hercegek fodrászának” legendás múltja... Előtte az asztalon elsárgult táviratok fekszenek:

„Reserváljon orat 6—7 között 12-én Andrassy Sándor grófné.” — így szól az egyik távirat, amely egy idegen férfi kezében bizony a letűnt lovagias korban súlyos félreértésekre adhatott volna okot s izgalmas következményeket vont volna maga után...

— Hej, azok voltak a szép idők! — kezdi elgondolkozva — ... amikor Stefánia hercegnőt, Rudolf trónörökös leányát fésültem... Mint fiatal fodrászlegény kezdtem pályafutásomat az udvarnál, Doris Márk budapesti udvari hölgyfodrásznál tanultam ezt a mesterséget. Hét és fél éven keresztül fésültem a Habsburg-család hölgytagjait, voltaképpen Stefánia her-

cegnő udvari fodrásza voltam. Nagyon harcias modoru volt a fiatal hercegnő, komornáival igen szigoruan bánt, de velem szemben mindig nyájas, közvetlen volt... különösen, ha a fenséges mama nem volt benn a szobában!

A tragikus emlékü Rudolf trónörökös leányának budoárjában a tükör mellett álló empiré-asztalkán megszólalt egy alkalommal a telefon... Erről mesél el egy kedves epizódot Gallik Artur. Ez a jelenet később többször ismétlődött, miközben Stefánia hercegnőt fésülte:

— Olyan híven él emlékezetemben az a jelenet, amikor megszólalt a telefon Stefánia hercegnő budoárjában... Valamennyien, akik jelen voltunk, jól tudtuk, hogy a hercegnő telefonja közvetlen összeköttetésben áll Ferencz József uralkodó dolgozószobájával. A hercegnő intésére a komornákkal együtt tiszteletteljesen visszavonultunk, amíg a császár kibeszélgette magát kedvenc unokájával... Később már hozzászórtunk a telefoncsengéshez s mint az óráutést, úgy vártuk fésülés közben a császár telefonhívását...

Erzsébet főhercegnő udvari bálra készül

Az elsárgult táviratok tovább beszélnek... „Kérem jöjjön vasárnap 27-én este fél 6 órakor Erzsébet főhercegnőt 6 cs. f. fenségét fésülni. Szirmay grófnő udvarhölgy.”

— Erzsébet főhercegnőt is szívesen fésültem — mondja halkán — egy csöppet sem volt ideges, szeszélyes vagy ingerlékeny. Mindig szívélyesen kérdegetett engem az udvari körök legfrissebb pletykáiról és nagyon meg volt elégedve munkámmal. Amikor először fésültem az udvari bálra, ezzel a távirattal rendelt Budára Szirmay grófnő, a főhercegnő udvarhölgye:

„Kérem szombaton, 12-én este Budára jönni. Erzsébet főhercegnőt az udvari bála fésülni. Szirmay grófnő.”

— Remekbe készült soppas frizurát csináltam az udvari bála Erzsébet főhercegnőnek! — mondja büszkén felcsillanó szemekkel Gallik mester — Nagyon boldog és büszke voltam, amikor később hallottam, hogy Erzsébet főhercegnő frizurája feltűnést keltett az udvari bálon...

Ujabb kedves epizód merül fel az elbeszélés során Gallik mester élményeinek tengeréből... amikor a „hercegnők fodrásza” Frigyes főherceg leányát esküvőjére fésülte meg és elhelyezte a mirtuszkoszort a hatalmas hajépitményen. Majd egy érdekes történetet mond el, amely Dorits Márk udvari fodrász tiszteiben játszódott le. Annak ellenére is érdekes a dolog, hogy ezuttal nem hercegnőről van szó.

Különös meglepetés

— Egy délelőtt egy molett hölgy lépett be főnököm iktetébe. Én nyitottam neki ajtót és megkérdeztem, hogy mit parancsol? Ő ridegen, elutasítóan jelentette ki, hogy csak Dorits mesterrel kíván beszélni. Nekünk szigorúan meg volt tiltva, hogy az udvar hölgytagjain kívül más „közönséges halandót” fésüljünk és biz én nem sokat néztem ki a kövér hölgyből... Hideg udvariassággal válaszoltam és kijelentettem, hogy Dorits ur s mi valamennyien nagyon el vagyunk foglalva és büszkén követelte, hogy Doritsot eléje vezessem. Ez lehetetlen volt, miután főnököm — ha jól emlékszem — éppen Andrássy grófnőt fésülte. Az ismeretlen hölgy erélyes hangjára azonban kijött Dorits Márk a belső teremből és legnagyobb megdöbbenésemre olyan mély meghajlással üdvözölte a „kegyelmes asszonyt”, a mi csak hercegnőknek járt ki. Azonnal bevezette a legelegánsabb fülkébe és elfeledkezve a grófnőről, maga állott a hölgy rendelkezésére.

— Hamarosan megtudtam a hölgy kiletét — folytatta a mester — amikor főnököm elővett azért, hogy olyan udvariatlanul fogadtam előkelő vendéget... A kövér hölgy gróf Tisza Istvánné volt...

A mester itt szünetet tart elbeszélésében, majd emlékeinek színterét áteszi Bécsbe, a régi császárvárosba, ahol mint a híres-neves Ardeliano hölgyfodrász első segédje dolgozott évekig. Bécsben legkedvesebb fejei közé tartozott Croy hercegnő, akinek frizurájából „jazzt” csinált, amit akart.

— Nagyon kedves, szeretetreméltó hölgy volt — mondja elgondolkozva. — Fésülés közben megmutatta összes diadémjeit s engem kért, hogy válasszam ki frizurájához azt, amit legmegfelelőbbnek tartok.

Ismét táviratok kerülnek elő és a királyok fodrásza tovább mesél:

— Egy alkalommal Bécsből Triesztbe ren-



deltek le, hogy Annunziata hercegnőt fésüljem meg. A hercegnő pompás lakosztállyal birt az

elegáns „Excelsior Pallace”-ban. Valóságos fel-fordulást csináltam a hotelben azzal, hogy vonatom késett. Csupán 20 perccel később érkeztem meg, de a hercegnő mozgósította udvarhölgyeit, hogy kerítsenek elő a föld alól is! Ilyen módon az egész szálló előre értesült jövetelemről s nagy feltűnést keltett az, hogy egyenesen Bécsből rendeltek le udvari fodrászt. *Amerikai milliomosok nagy összegeket ajánlottak fel nekem, hogy fésüljem meg őket is, de nem akartam emiatt elveszteni állásomat, miután tiltva volt az udvari dámákon kívül bárkit is fésülni.*

— Máskor a cumberlandi királyi udvarhoz kaptam meghívást Schwannerkrug udvari fodrász aláírásával. Itt érdekes dolog történt velem. Az udvarnál vendégségben levő Don Michel spanyol főúr leányait kellett megfésül-nöm, akik még hirtől sem ismerték az ondolálást... (Megjegyzem az ondolálást negyedmagammal én mutattam be először Budapesten 1906-ban.) Amikor elkészültem, a hercegnők el voltak ragadtatva, azonban legnagyobb meglepetésemre — nem akartak fizetni az ondolálásért...

Szines emlékek

Gallik mester, magyar Monsieur Beaucair kötetekre való tudna írni emlékirat gyanánt. Európa minden országában járt, a fővárosok legelső szalonjaiban dolgozott. Páris, Berlin, London, Brüsszel, Monte-Carlo, San Remo, Nizza, Nápoly, az olasz Riviéra legnagyobb szalonjaiban dolgozott s tanulmányozta a különböző népek hajviseletét. Legszebb éveit töltötte el külföldön: 22 esztendő, lerándult Cai-róba, sőt Törökországba is ellátogatott... Két éven keresztül dolgozott a Keleten... Sok érdekes, szines emléket hozott magával a délszaki napfény alól, azonban ezek mint csalóka déli-bábok elhalványultak a hercegnők budoárainak csillogó emléke mellett...

A kávéházi asztal mellett eltűnik a sors szeszélyén, amely Aradra vetette, ahol most keservesen meg kell dolgoznia a mindennapi kenyérért, sok szeszélyt kell eltűnie a hercegnők fodrászának, aki Rudolf trónörökös leányát fésülte hajdan az udvari bála...

Cs. P.

Egy karrier története

A szép asszonyok világhírű piktor, Halmi Artur, aki mérhetetlen vagyon ura Amerikában, elmeséli, miként köszönhetette a véletlennek hírnevét és vagyonát

Írta: PAÁL JOB

A külföldre szakadt és világhírnévre szert tett karrierek között kétségkívül az első helyek egyikét foglalja el a Vanderbildek, Fordok és Rockefellererek piktor: Halmi Artur. Mérhetetlen vagyon ura, csekélyt korlátlan összegig váltják be ideát és az óceánon túl palotái vannak a Broadwayn, autót futnak, féltucatnyi atelierjében órákat várakoznak a legszebb és leggazdagabb asszonyok, amíg a Mester megérkezik. Kedves, bohém fiú, senki sem tudja hány esztendő, nem lehet már fiatal, én ismerem mind a két unokáját... Kollektív kiállításaira — ezeken legfeljebb husz képet állít ki — tudnak az emberek: Halmi Artur csak szép asszonyokat fest. De még a dollármilliók házában is eseményszámba megy az, ha egy miss Halmi Artur vásznára kerül és aki egyszer oda jutott, az amíg csak él — szép asszony marad Amerikában.

A karrierje fölötté érdekes, erről kevesen tudnak.

Szeretném most elmesélni.

Igazi amerikai história.

Halmi Artur minden esztendőben átjön Európába. Odaát dolgozik, itt pihen. Valahányszor itt van, mi mindig összetalálkozunk. Három hely van az óvilágban, ahova a mestert régi emlékek szálai huzzák: Pesten a Fészek Kör, — itt töltötte el fiatalágát — Ischlben a régi császári villa — itt aratta első sikerét vagy negyven esztendővel ezelőtt, amikor Ferenc Józsefet festette és skicceket készített valamilyen album számára és a Magas Tátra, ahova talán egyéb emlékek fűzik. Tavaly karácsonykor a Grand Hotelben bámultuk együtt az öt-ötai tea mozgalmasságát, a világ minden ré-

szébből összesereglett embereket. És itt mesélte el nekem Halmi Artur csodálatosan érdekes karrierjének izgalmas történetét...

Igy szól a história:

— Harminckét esztendővel ezelőtt, hogy mennyi idős voltam akkor, azt nem árulom el senkinek, az anyám látogatására Amerikába utaztam. Szegény fiatal piktor voltam Pesten és igazán nem volt szándékomban, hogy odakint maradjak. Az anyám házához bejáratos volt akkor Braun Márkus, ez a magyar származású amerikai vállalkozó, akinek politikai befolyása közismert. Braun Márkus akkor kivándorlási biztos volt és teljes mértékben élvezte az elnök barátságát és bizalmát. Taft volt abban az időben az USA elnöke. Valahogyan összebarátkoztam Braun bácsival, aki egy napon így szólt hozzám: „Mondd csak Artur öcsém, volna-e kedved ötven dollárt keresni?” Boldogan feleltem, hiszen ötven dollár már abban az időben hatalmas vagyon volt nekem: „Hogyne lenne, és mit kell csinálni érte?” Nevetve felelte Braun Márkus: „A magyar köztársasági klubban, amelynek elnöke vagyok, ott lóg már mindegyik elnök képe, csak éppen a Tafté hiányzik. Te piktor vagy, megfesthetnéd a President arcképét, fizetnénk érte ötven dollárt!” Én feleltem: „Szívesen, hiszen az a mesterségem. De hogyan? Hiszen én még nem láttam az elnököt.” Braun kivesz erre a briftingsijából egy fotografiát és oda adja nekem. „Itt van la — mondja — mister Taft leg-ujabb képe, erről megcsinálhatod!” Én már abban az időben is önértetes piktor voltam és szinte sértődöttem mondtam: „Csak nem gondolja Mister Braun, hogy én fotografiáról festek portréit! Maga barátságban van az elnökkel, eszközölje ki, hogy Mister Taft modellt üljön nekem, akkor még az ötven dollárjukat is elengedem.” „Yes” — mondotta Braun bácsi, a fotografiát zsebre vágta és hazament.

Öt nap múlva levelet kaptam Washingtonból a Fehér Házból és ebben a levélben az El-

nök titkára arról értesített, hogy Braun Márkus intervenciójára a President hajlandó arra, hogy nekem a Magyar Republikánus Club részére elkészítendő portré számára modellül üljön. A levélben közölték velem a napokat is, a mikor az Elnök rendelkezésemre áll: három napon át napi husz percet tölthetek az elnöki dolgozószobában. Közölték velem azt is, hogy washingtoni tartózkodásom tartama alatt a Fehér Ház vendége vagyok.

Boldogan utaztam Newyorkból Washingtonba és szabályosan jelentkeztem az Elnök titkárnál. Kellő módon kioktattak mindenre és másnap kezdődött a munkám. Délelőtt tíz órakor jelentkeztem a titkárnál, az Elnök nyomban fogadott, a már előzőleg felállított állvány mellett elkezdtem dolgozni. Husz perc végeztével aztán újra bejött a titkár és jelentette, hogy a kiszabott időnek vége van. Másnap megint jelentkeztem, az Elnök az előző napi munkával meg volt elégedve, folytattam a munkát. Alig dolgoztam azonban tíz percig, hirtelen felcsapódott az ajtó, három ember szinte betört rajta és az egyik szó nélkül ordította felém:

„Tessék csak nyugodtan folytatni a munkát, ne zavartassa magát, fesse csak nyugodtan a Presidentet!”

— Én eleget tettem a kérésnek, mire az ujjonnan jöttek leállítottak valami fura masinát a szoba közepére és az egyikük kurblizni kezdett. Tudtam, hogy nekem kérdezni nem illik, nem is szóltam semmit, csak amikor vége volt a husz percnél és újra kikerültem a titkár szobájába, tőle tudakoltam meg, hogy mi volt ez a fura betérés. Mosolyogva mondta: „Mozgó-fényképfelvétel készül a Fehér Házból. Lefilmezik az Elnök életét, megörökítik, miként él mister Taft, hogyan reggelizik, hogyan fogadja a szenátorokat, miként lovagol ki. Mivel pedig a managernek mondtam volt, hogy egy magyar piktor portrét készít a Presidentről, hát elhatározták, hogy ezt a jelenetet is beveszik a filmre.”

Másnap hazautaztam, a munkám készen

Harminc milliós per az aradi törvényszéken egy aradi hadseregszállító és gróf Majláth gyulafehérvári püspök között

Bonyodalmak egy 1600 holdas erdő kitermelése körül — Megsemmisíthető-e a törvény miniszteri rendelettel? — A püspökség az államra hárítja át a felelősséget

Februárban tárgyalja az aradi bíróság az utóbbi évek legnagyobb polgári perét

Az utóbbi esztendő legnagyobb polgári pere kerül a közeljövőben az aradi törvényszék elé. Nem kisebb összegről van szó, mint harminc millió lejről, ennyit követel ugyanis egy aradi hadseregszállító gróf Majláth Gusztáv gyulafehérvári római katolikus püspöktől, elmaradt hasznát fejében. A per igen bonyolult és könnyen lehetséges, hogy a milliókat gróf Majláth püspök helyett — az államnak kell majd megfizetnie. Természetesen abban az esetben, ha a bíróság helyt ad a keresetnek.

Még 1928-ban kezdődött az ügy. Az agrárreform idején hatalmas területeket sajátítottak ki a püspökségek földjéből is és így többek között a gyulafehérvári római katolikus püspökségnek egy 1600 holdas erdeje szintén a kisajátítási területek közé került. Az állam a szomszédos községeknek adta oda az erdőt, legelő céljaira és miután a törvény úgy szövelt, hogy ilyen esetben a kitermelt fa azé marad, akitől a birtokot elvették, felszólították a püspökséget, hogy mielőbb kezdje meg a kitermelést. Heteken át folytak a tárgyalások és végül a püspökség megállapodást létesített Popa Livius aradi hadseregszállítóval, aki a körülbelül 15—20 vagon fa kitermelését ígerte.

Egy üzlet előnyös kilátásai

A tárgyalások folyamán megegyeztek az árra nézve is, amelyet köbméterenként husz lejben, tehát vagononként kétezer lejben állapítottak meg. Az üzlet rendkívül előnyös volt az aradi hadseregszállítóra, miután akkoriban a fa piaci ára 7200 lej volt vagononként és így sokmilliós keresetre volt kilátás. Popa Livius megállapodást kötött a katonasággal nagymennyi-

volt. Egy hét múlva már készen lógott a portré a szálláson. Ugy volt, hogy Mister Braun másnap jön érte, de másnap valami történt, amire nem voltam elkészülve.

A film akkor még a gyerekkorát élte: nagy szenzáció volt Amerikában minden mozgóban. Én szinte el is felejtettem a washingtoni incidenst és másnap kimegyek a Broadway-re és szinte földbe gyökeredzik a lábam, amikor az egyik ház falán olvasom a kétszáz méteres plakátot:

Elkészült az első mozgófénykép az USA Elnökeiről!

Bemutatják szombaton!

Látható a képen az ELNÖK élete a Fehér Házban.

Hogyan ebédel a PRESIDENT, miként fogadja a szenátorokat, az ELNÖK kikocsizik, vadászni megy, tenniszeznek.

Aláírja az állami okmányokat!

És befejezésül:

életnagyságban látható, amint

MR ARTUR HALMI

az európai világhírű festőművész, aki a PRESIDENT meghívására jött az Új Világba, portrét fest

MR TAFFTRÓLI!!!

Másnap oldalas hirdetések a New York Heraldban, a Hearst lapokban, a rikkancsok ordítva harsogták a nevemet. És aztán jöttek a reporterek, hasábos interjúk jelentek meg rólam, a lapok hozták a fotografiámat, Mr Braun ötszáz dollárt fizetett a Tafft-portréért és pontosan tíz nap múlva Rockefellert a saját birtokán festettem... Aztán jöttek a Hoerstek, a Vanderbildtek, a Gouldsok, a Guggenheimek, a Tangermannok és én — kint maradtam...

...Ez a Halmi Artur karrierjének érdekes története...

ségü fa leszállítására és ezután érthető türelmetlenséggel várta a szerződés aláírásának napját. Végre aláírásra került a megállapodás, amelyet a püspökség nevében gróf Majláth Gusztáv gyulafehérvári püspök írt alá és amelyben átengedték az 1600 holdas erdő kitermelését Popa Liviusnak, azzal a kikötéssel, hogy a kitermelés és elszállítás arányában fizeti ki a fa árát a püspökségnek. Ezzel az üzlet formai része elintéződött és most már csak a kitermelés maradt hátra. Ekkor azonban váratlan és meglepő fordulat állott be.

Popa Livius megjelent Gyulafehérváron, hogy megkezdje a munkát, amikor a püspökség közölte vele, hogy nem áll módjában eleget tenni a szerződés feltételeinek, mert az erdők nem termelhetők ki. A magyarázat hamarosan kiderült. Időközben az akkori kormány rendeletet adott ki, amelyben megváltoztatta a kisajátítási törvény egyik paragrafusát és amelyben kimondta, hogy az intézményektől kisajátított erdők fája nem az illető intézményé, hanem az államé. Így azután a gyulafehérvári püspökség jóhiszeműen olyan fát adott el az aradi hadseregszállítóknak, amelyre később az állam tette rá a kezét. Sőt az állami erdészet nyomában meg is kezdte az erdők kitermelését, úgy hogy mire Popa Livius Gyulafehérvárra érkezett, a munka nagyban folyt az erdőben. Hiába érvet a hadseregszállító azzal, hogy törvénytelen a történet, mert egy életben levő törvényt nem lehet miniszteri rendelettel megváltoztatni, a püspökség vezetői közölték vele:

— Nagyon sajnáljuk, de nem tehetünk semmit. Nem szállhatunk szembe a miniszteriummal és nem akadályozhatjuk meg, hogy az állam kitermelje az elvett erdőt.

Popa Livius azonban nem nyugodott bele ilyen könnyen a jó üzlet elvesztésébe, a remélt sokmilliós profit eluszásába. A fővárosba utazott, ahol megbízást adott dr. Laurentiu Oanea bucaresti-i ügyvédnek, igyekezzen békés megállapodást létesíteni az állammal. Nem követeli vissza a már kitermelt fát, ezzel szemben álljanak el a további munkáról és adják vissza — a szerződés értelmében — a még ki nem termelt erdőt a püspökségnek, hogy az viszont vele szemben teljesítse kötelezettségét. Hónapokon keresztül folytak a tárgyalások, megbeszélések, viták, amelyek azonban nem vezettek eredményre. A miniszteriumokban ragaszkod-

Amiről az aradiak álmodnak...



Ha zsákszámba hordanák a pénzt
S nem vinnék csak kicsi marékka!
A Bank of England se versenyezne
Az Általános Takarékkal
Gurulna zsákkal a vagyon
A Fötér egy aranymező
Bizony szép álom volt nagyon:
S felébred Faragó Rezső.



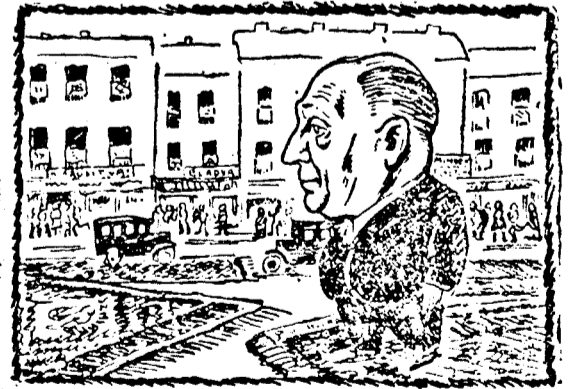
...tak ahhoz, hogy a püspökség erdeiehez csupán az államnak van joga, az érvényben levő miniszteri rendelet értelmében és az aradi hadseregszállító szerződése illuzóriussá vált abban a percben, ahogy a rendeletet kiadták.

Az aradi hadseregszállító látta, hogy megegyezésre nincs kilátás. Hazajött Aradra és itt harminc millió lejes pert nyújtott be az aradi törvényszékhez. Miután nem köteles hivatalosan tudomásul venni, hogy az állam rátette a kezét a gyulafehérvári erdőkre és csupán a püspökséggel állott szerződéses viszonyban, a harminc millió lejes elmaradt hasznát gróf Majláth Gusztáv püspökön követeli. Az aradi törvényszék harmadik szekciója februárban tárgyalja az utóbbi évek legnagyobb polgári perét, amely előreláthatólag hosszú ideig fog húzódni. Bizonyos, hogy a gyulafehérvári püspökség áthárítja a felelősséget az államra, illetve a földművelésügyi miniszteriumra, amelynek rendelete lehetetlenné tette, hogy eleget tehessen szerződésbeli kötelezettségének és így az aradi bíróság elé kerül az az elvi jelentőségű probléma: megsemmisíthető-e egy érvényben levő törvény egyik paragrafusa egyszerű miniszteri rendelettel.

Az elmaradt harmincmillió lejes haszon

Popa Livius nyugodtan várja a per fejleményeit. A hadseregszállító bizonyos abban, hogy az elmaradt harminc millió lejes haszon előbb-utóbb birtokába jut, még akkor is, ha néhány esztendeig várni kell rá. Neki teljesen mindegy, hogy a gyulafehérvári püspökség kárpótolja-e a fiúsbement üzletért, vagy pedig az államtól kapja meg a kártérítést. Számára csak a harminc millió lei a fontos, ami a mai viszonyok közepette egyáltalában nem megvetendő üzleti nyereség. Sok hatalmas gyárvállalat fogadná szívesen évi nyereségnek ezt a kis összeget, amelyet most egy szerény aradi kereskedő követel egyetlen elmaradt üzletéért.

Marosi Rudolf.



Szárnákon és Bokharákon
Járnánk a Boros Béni-téren
S ha szőnyegét kérnénk Dománát
Felelné: Nincs. Eladtuk kérem
Valódi perzsákon szalad
Az országuton autó, vagy vándor
S Arad minden boltja virágzik
Ezt álmodta ma Domán Sándor.

VÁLÓPEREK TITKAIBÓL

Ahogy egy regény kezdődik és ahogy végződik — A szökék harca — A „névleges” feleség panasza a bíró előtt

A táncterem csillárjai káprázatos fényüket szórják a parketten síkló párokra, a parfümök buja illatárja összefonódik a levegőben libegő lágy zeneakkordokkal, simogató tangódal zsibbasztja az érzékeket és a táncolók mindent elfelejtenek, ami csunya és kiábrándító reallitás. **Legtöbbször így kezdődik.**

Fázósan álldogálnak a rideg bírósági folyosón és várják, mikor kiáltja nevüket a teremőr. Bent a teremben feketetaláros bírák odozzák széjjel azokat a kapcsokat, amelyeket a bálterem lágy tánczenéje és parfümös illatárja kovácsolt két elkápráztatott emberi lény köré. **Nagyon sokszor így végződik.**

A szombai nap a bíróságon a válópereké és ilyenkor megélnék a termék, mert egy-egy érdekesebb eset nagyszámu kíváncsi közönséget vonz oda. És mély csalódás lesz urú a kíváncsiakon, ha egy-egy pikánsabb, vagy titkosabb családi jelenet feltárásánál kizárják a publikumot. Mostanában nagyon kevés a tényleg érdekes válóper. Sietve akarnak túl lenni az emberek a váláson is, mert innél nagyobbak a komplikációk, annál több a költség. Ilyen luxust pedig kevesen engedhetnek meg maguknak. De azért minden esztendőnek, így az időknek is megvolt a maga pár kiemelkedő, pikantériákban gazdag válópere. Azok számára, akiknek nem volt ráérő idejük arra, hogy szombatonként a bírósági teremben iljenek és végighallgassák mindazt, amit a bíróság a nyilvánosság számára megengedett, beszámoló a szezon kiemelkedőbb válásairól.

A lepecsételt lakás

Sokan ismerik a korzóról a szép szöke asszonyát, akinek válópere hónapokon át foglalkoztatta a bíróságot. Ennek a válóperi beszámolónak azt lehetne címul adni: „Szökék harca”. Mert a fáma azt suttogja, hogy a válás hátterében egy másik szöke állott. Maga a per bővelkedet izgalomokban. **A különköltségénél nem hiányzott a rendőri segédlet sem és az előkelő belvárosi lakásban néhány napon át gyakori vendég volt a rendőrség valamelyik tisztviselője.** Hol lepecsételték a közös lakást, hol felnyitották a pecsétet. A végén — nünt az ilyenkor szokás — mégis megegyeztek a volt házastársak abban, kinek mi jár a bitorokból. És ez volt a bevezetése az ekkeseredett harcnak, amelyet a szép szöke asszony férjével vívott. **Kompromittáló levelek, izgalmas tanvallomások, meglesett taláklak részleteit teregették a bíróság elé,** egy tucat válópernek elég lett volna az a sok vád, amelyet a házastársak egymásra szórtak. **A tárgyalások folyamán több esetben kellett zárt tárgyalást elrendelni, mert a tanvallomások olyan mélyen belemerészkedtek a házasság titkaiba, hogy a részletek nem bírták el a nyilvánosságot.** Az egyik nőtami például elmesélte, hogy a férj randevujánál a szekrényben rejtőzve hallgatta végig a szerelmes ömlengéseket. A barátnőnek tanura is volt szüksége, hogy azután a

férjet megfelelő anyagi áldozatokra bírja. Itt már hiányzanak a részletek, mert amikor a bíróság ehhez a kényes ponthoz érkezett, az elnökölő bíró nyomban zárt tárgyalást rendelt el és a folyosóra kiszorított kíváncsiak kénytelenek voltak fantáziával pótolni azt, amit nem hallhattak. **A szép szöke asszony nem kímélt áldozatokat és egész sereg kompromittáló szerelmes levelet vásárolt össze, amelyeket azután az ügyvédje felolvasott a tárgyaláson.**

A férj, az aradi uritársaságok egy ismert tagja nem hagyta magát olyan könnyen legyűrni. Ő is vádolt, ő is tanukra hivatkozott és a felesége bűnösségét akarta beigazolni. **Hosszu hónapokon át tartott a harc, amely a szöke asszonyka ideiglenes győzelmével végződött:** a bíróság hat hónapra elválasztotta a feleket, tartásdíjat ítelt meg az asszonynak és a félév leteltével akármelyik fél újból kérheti a tárgyalás kitűzését, amelyen azután a végleges válást kimondják. És a fáma azt suttogja, hogy a félév leteltével egy új házasság híre fogja meglepni az aradiakat, előtérbe lép a másik szöke hölgy, aki miatt a válóper megindult. Az aradi „Chronique scandaleuse”-nek hosszú időre adott témát ez a válóper.

Jóval kevesebben szereztek viszont tudomást arról a válóperéről, amelyet egy aradme gyi fiatalasszony nyújtott be körülbelül husz évvel idősebb férje ellen. A fiatalasszony egy aradme gyei nagyközség társaságának kedvelt tagja, aki alig egy évvel ezelőtt ment férjhez. Látszólag harmonikus volt a házasság és válósággal bombaként hatott a hír, hogy az ur-asszony hirtelen otthagya férjét, visszaköltözött szüleihez és benyújtotta a válóper. De még nagyobb feltűnést keltett az indokolás.

Az aradi törvényszékhez benyújtott keresetében a fiatalasszony epanaszolja, hogy egy éve van férjénél, de még mindig csak — **névleges felesége a férjének.** És ilyen körülmények között nem hajlandó folytatni a házasságot. A férj az első tárgyaláson erélyesen tiltakozott a vád ellen és kijelentette, hogy ez csak kifogás az asszony részéről, mert más férfi iránt táplál lángoló érzelmeket és ahhoz akar feleségül

Olvasta

az aradi Filharmonia Egyesület hirdetését?

Ne felejtse el

Január 12-i 11-ik nagyszabásu zenekari hangversenyt

Vezényel: Shuk Lajos. Szólista: Fiedler Klára. — Bérleti és egyes jegyek Sándor Ferencnél

menni. **A szép fiatalasszony viszont nem tágitott és most komoly orvosprofesszoroknak kell bétévágnia a gordiusz csomót és eldönteni, vajjon volt-e oka az ifju feleségnek arra, hogy férjét elhagyja.** A döntés újabb delikatesszel kecsegtet.

A temperamentumhiány a legritkább esetben szerepel az aradi törvényszék előtt válókként. Amál gyakrabban azonban a férji temperamentum-tulengés, amelyet a tisztelt férj-uram — a családi tüzhelytől távol bizonyít be. Nemrégiben futott be a törvényszékhez egy hasonló válókereset, amelyben **egy aradme gyel papné panaszolja el, hogy férje tulgyakran látogatja meg a falubeli szép menyecskéket.** Vajjon miért? — **kérdezette mindenféle a papné.** A választ ugylátszik megkapta valakitől, mert most a válás kimondását kéri, **meglehetősen magas tartásdíjjal súlyosbítva.** Ebben az ügyben sem döntött még a törvényszék. Januárban tartják meg a végső tárgyalást.

A válóperek láztáblája

A többi, sokszáz válóper szürke. Legtöbbször előre megegyeztek a házastársak és sablonos formalitások közepette bontják fel a bilincsekké vált rózsaláncokat. De egyet a pletyka-kränzchenek végtelen sajnálatára meg kell állapítani, **a válóper-láz az utóbbi időben Aradon erősen csökkent.** Nem azért, mintha erkölcsösségi hullám „purisztana” Aradon. Az oka legfeljebb az, hogy a válás is luxus manapság. Ezzel szemben a falusi válóperek valóságos elárasztják a bíróságot. Megjegyzendő, hogy a legtöbb esetben tisztességes házasságban megöszült párok kerülnek pironkodva a bíróság elé. Ha tehát nekünk aradiaknak egyéb hasznunk nincs is a krizisből, egyröl mindenestre beszámolhatok. **Erkölcösebbek lettünk — látszólag.** (M. R.)

A téli sportok paradicsoma! Betegek és egészségesek mekkája a

Magas Tátra

SITEREPEK, UGRÓSÁNCOK, SZÁNKÓPÁLYÁK, KORCSOLYAPÁLYÁK, SZÁNKÓUTAK, 50-os menetdíjkedvezmény már 5 napi tartózkodás után.

MAGASLATI ÜDÜLŐHELYEK ÉS TÉLI SPORTHELYEK: CSORBAI TÓ, Strbsko Pleso, Grand Hotel Hviezdoslav, UICSORBATÓ, Nové Strbska Pleso: Méry szállók és penzió, FELSŐ HÁGI, Vyné Hágy, Állami magaslati gyógyhely, TÁTRASZÉPLAK, Tatranska Polianka, Dr. Guhr szanatóriuma, TÁTRA OTTHON, Tatranski Domov, Dr. Reichart penziója, UJTÁRAFÜRED, Dr. Szontagh Palace szanatórium OTÁTRAFÜRED, Grand Hotel, Tatra szanatórium, TARAJKA, Hrebienec, Sporthotel, SZEP KILÁTÁS, Otátrafüred mellett, Pension Klára, Pension Siesta, TÁTRALOMNIC, Tatranska Lomnica, Grand Hotel Praha, Szepesi Otthon szálló, Thern Turista Otthon, Tulipán Pensió, MATLÁRHÁZA Tatranska Matliany, Dr. Holczmann és Dr. Eckstein szanatórium FEHÉRVIZ, Biela Voda, Palenčár üdülőtelepe, KÉSMÁRKI ITATÓ, Kezmarské zleby, Frank penziója, Zeleny üdülőtelepe, TURISTA MENHÁZAK: Poprádi tó (CSORBATÓ), Sziléziai ház (TÁTRASZÉPLAK), Téry-ház (OTÁTRAFÜRED), Karbu kulus-torony, (TÁTRALOMNIC).

Felvilágosítással szolgálnak: az egyes igazgatóságok, valamint a különböző utazási- és menetközvetítők.

Amiről az aradiak álmodnak...



A Hegedüsék ázsója
Egyre lendül, amíg a krízis esik
Csak ő tudja, hogy mi a divat,
S mi a divatban a „Chic”



Dr. Vörös könyvke Indiában
Lapiát tépi Páris, vagy Afrika
A földgömböt ostromló sikertől,
Sikerrel rogy le Maxika,



A páholy peremén is ülnek
A földszinten, minden jegy elkelt —
S mire Szendrey álmanak vége
Az ágyból már Misi is felkelt.

„VILÁG FIATALJAI, EGYESÜLJETEK!“

Az Aradi Közlöny 1932. évi karácsonyi tehetség-pályázatán
első díjjal kitüntetett pályamű

Irtta: VARJASSY ILY

Az „Aradi Közlönynek“ arra a kérdésre, hogy a mai ifjuság mily módon segíthetné elő a világválság leküzdését, csak akkor tudok felelni, ha előbb röviden, egy cikk kereteihez alkalmazkodva, megjelölöm a válság gazdasági és politikai okait s rámutatok a megoldás általános módjaira. Ezzel összefüggésben ki fogom fejteni, hogy véleményem szerint, miképpen kapcsolódhatik bele az egész emberiségnek ebbe a korszakos munkájába a mai fiatalság.

Mindenek előtt megállapítom, hogy
a „válság“ szó nem jelöl meg helyesen a mai forrongó zűrzavart

s a világtörténelem nagy eseményeit szabályszerűen megelőző politikai, gazdasági és etikai ellenmondásokat. Ma nem egy tíz évenként visszatérő gazdasági válság átmeneti nehézségeivel állunk szemben. Ez az egész világra kiterjedő gazdasági depresszió nem fog — mint ezt közgazdasági tankönyveinkből oly szépen megtanultuk — minden külső beavatkozás nélkül, automatikusan megszűnni. Az emberiség fejlődésének egy újabb korszakához értünk, amely leküzdhetetlen logikával tör egész politikai és társadalmi berendezkedésünk átalakítására. Nem egy sablonos gazdasági krízis önmagától kiegyenlítő periódusaiban élünk, hanem előestjén állunk egy nagyszerű jövőnek.

Mi idézte elő a mai idők rendkívül nehézségeit? A kapitalista rendszer tüneményes fejlődése, amely gazdasági és technikai apparátusával a termelést a végsőkig fokozta.

A kapitalista termelési rend a maga racionalizmusával s a gépeknek rohamosan növekvő alkalmazásával a munkásoknak millióit tette az egész világon feleslegessé. A technikai fejlődésnek ez a szédületes irama átcsapott a mezőgazdaságra is s azt haladottabb országokban teljesen industrializálva, csökkentette egyrészt az emberi munka alkalmazását, másrészt a terméseredmény jelentékeny fokozásával ugrásszerűen leszorította az árakat. Ebből az ellentétes fejlődésből, amely ugyanakkor, amikor az árucikkek mennyiségét jelentékenyen növelte, aláásta a tömegek pénzügyi fogyasztóképességét.

a huszadik századnak ebből a tragikus kontradikciójából robbant ki a mai világválságunk keresztelt helyzet.

A termelés tehát a gazdasági liberáliszmus véd-szárnyai alatt a tökély igen magas fokára emelkedett. Tudományosan kiépített rendszerével, technikai előrehaladottságával, mechanikai és gazdasági racionalizmusával, a villamos energia modern csodáival, a háborút követő időkben csaknem teljesen függetlenítette magát a munkásságtól és annak szakszervezeteitől. Az elmúlt években ezeknek kiegyenlítő hatalmi pozíciója s legfőlegtebb gyűverük: a sztrájk lényegesen vesztett a jelentőségéből. Zolának „Cerminal“ című izgalmas regénye ma már csak érdekes történelmi emlék. De megszervezkedett a termelés nemzetileg és nemzetközileg kiépült kartelleivel és trösztjeivel a fogyasztók szervezetlen milliárdjaival szemben is. A fogyasztási szövetkezetek nemzeti és nemzetközi organizációi nem mérkőzhetnek az egész világot behálózó trösztök és kartellek ellenállást nem tűrő fölényével.

A fejlődésnek ez a kétféle, ellentétes iránya, a mely egyrészt a termelőképességet a legmagasabb fokra emelte, másrészt a vásárlóképességet a minimumra szállította le, az u. n. világválság igazi oka.

A gazdasági és technikai fejlődés azonban nemcsak gazdasági, hanem politikai, jogi és erkölcsi téren is a huszadik század nagy ellenmondásaihoz vezetett.

Társadalmunk politikai, jogi és erkölcsi berendezkedése ma már kiáltó ellentétben áll a gazdasági és technikai fejlődéssel. Az ellentétes erők ebből a gígázi harcából kell kialakulnia az új világrendnek.

A gazdasági és technikai fejlődés ellenállhatatlan erővel igyekszik a hatalmas sziklaként ránelhezkedő jogi és etikai „suprasztrukturát“ helyéből kimozdítani s ha ezt az ellentétes erők megakadályozni igyekeznek, a felépítmény felrobbanása fog elkerülhetetlenül bekövetkezni.

Ez a válságban simylődő társadalom helyzete. Mi itt a kivezető út? Visszatérés, mint Gina Lombroso „Géprendszer bosszúja“ című igen érdekes könyvében mondja, a primitívebb gazdasági viszonyokhoz? Tényleg úgy tudjuk a tömegek jólétét leginkább biztosítani, ha az emberi ész nagyszerű alkotásait, a technikai zseni csodálatos műveit sutba dobjuk vagy muzeumba állítjuk? Azt hiszem, nem, mert az emberi fejlődés éppen ellenkező irányban halad. Abban az irányban, a mely az emberi ésszt urrá teszi a természet erői felett. E nehéz kérdés megoldása egész társadalmi rendszerünk átalakulásában keresendő.

A fejlődés oly gazdasági berendezkedést fog létrehozni, amely

a technikai tökélynek fokozásával a termelés eredményét kvantitatíve és kvalitatíve a most még nélkülözésben élő széles néprétegek emberi ellátásának nivójára emeli s egyben gondoskodik arról, hogy a termelő- és fogyasztóképesség között megszakadt harmonia helyreálljon.

Egy ilyen rendszer kialakulása csak akkor sikerülhet, ha az egész társadalom, az összesség érdekeit képviselő societás, amely ma csak közjogilag van megszervezve,

berendezkedik a gazdasági élet irányítására. Ennek a rendszernek a kísérletét látjuk nemcsak a két szélsőséget képviselő Orosz- és Olaszországban, hanem a kapitalista Franciaországban is, ahol a háború után Georges Valoisnak és társainak szellemi vezetése alá került szindikalista mozgalom,

a kapitalista termelési mód fentartásával, de annak radikális átalakításával, a munkaadókat és munkásokat egyaránt magában foglaló szervezeteivel meg akarja alkotni a kollektív termelési rendet.

Az új gazdasági rendszert először nemzetileg, aztán nemzetközileg kell kiépíteni. A Nemzetek Szövetsége mellett megszervezett és megszervezendő gazdasági és pénzügyi organumok irányítása alá kell helyezni nemcsak a vilápolitikát, hanem a világgazdaságot is. Ez természetesen a kapitalisztikus termelési rendszernek és az államszuverénitás klasszikus tanának olyan metamorfózisát tételjezi fel, mely csak kitartó, céltudatos munkának lehet az eredménye. Ezt a rendszert tudományosan már megalapozta a huszadik század legnagyobb szociológusa: Emil Durkheim s bár bátortalanul, az ellentétes törekvésekkel számoiva, igyekezett a gyakorlatba is bevezetni: Aristide Briand.

A huszadik század történelme ezt a két nevet fogja az új irány elméleti és gyakorlati kezdeményezőiként a halhatatlanok sorába emelni.

A világtörténelemnek ebben a korszakos átalakulásában, milyen szerepet tölthetünk be mi, harminc éven aluliak? A legnagyobb akadály a az új rendszer elövetelének az az elavult felfogás, amely ma csaknem a társadalom összes osztályaiban uralkodik. Már kora gyermekkortól fogva tanítóink és tanáraink ellenszenvet, sőt gyűlöletet oltanak belénk más nemzetekkel szemben. A sajtó jelentékeny része, a közélet nagy szintere szintén sok tekintetben mozdítja elő a sovinszta demagógiát.

Nekiünk, harminc éven aluliaknak feladatunk az, hogy áthatva az új idők szellemétől, bátran szembeálljunk ezzel a háborúhoz, vagy legalább is belső és külső surlódásokhoz vezető felfogással.

Különösen a sport és a művészet nyújt szám-talan alkalmat arra, hogy külföldi testvéreinkkel sűrűn összejöjünk. Egy alkalmat nem szabad elmulasztanunk az emberi szolidaritás elvének gyakorlati megvalósítására. Közülünk kerülnek ki az elemi és középiskolai tanárok. Nekik is az a kötelességük, hogy az új világgfelfogást tanítványaik fogékony lelkébe oltásák. Közülünk kerülnek ki a politikai élet modern harcosai, akiknek kötelességük az új eszméket a törvényhozás kapuin átsegíteni.

A fiatalságnak meg kell értenie, hogy nem lehet a világ átalakulásának nagyszerű processzusát a vak véletlen automatikus erőire bízni. Harcolni kell azért, hogy az átmenet minél rövidebb legyen.

Az emberi fejlettség mai stádiumában tisztán a logika és a tudomány fegyvereivel a nagy célt nem lehet elérni. Szükség van egy új Messiasra, aki az egész világon híveket toborozva, modern Krisztusként ellenállhatatlan hatással hirdetni fogja az igét.

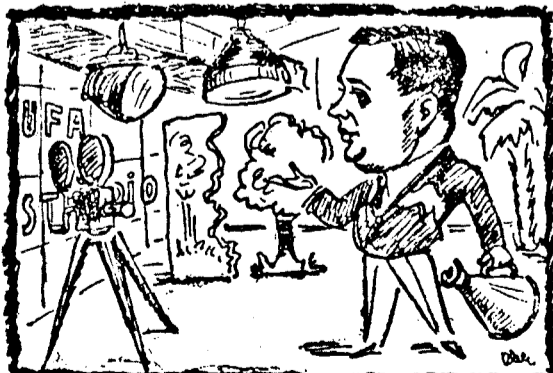
A nagy francia filozófus, Henri Bergson szavait idézve, szükség van egy „nagy misztikusra“ aki rendületlen bátorsággal, profétai meglátással, a tömegeket magával ragadó ékesszólással, maga körül valóságos vallási rajongást támasztva, átvezeti a jelenlegi nemzedéket a nyomorból, a sötétségből, a vak véletlenek rendszerelenségéből a tudomány, az emberi szolidaritás, az általános jólét, boldogság és derű új korszakába. Mi, fiatalok kell, hogy vállainkra emeljük Bergson „nagy misztikusát“ aki „jönni fog, mert jönni kell“ s akinek nevéhez fog fűződni az új kor ragyogó dicsősége!

A karikatúrákat rajzolta: OLASZ LAJOS
A verseket írta: FEKETE TIVADAR

Amiről az aradiak álmodnak...



A bridzsben ő a matador
De közben jobbra-balra sandít
Tudjuk: körben sohasincs pársza
(Ébresszük fel a Hegyi Bandit.)



A film-bransban Arad stúdiót kap
S ha a Centralnak a szerencse int
Főjegyzőnek megnyeri majd
A főrendező Stolanuc Szabint,



A Dácia terrassza bővül,
A tuloldalig szétterül
S Lipi a forró feketével
Asztaltól asztalig — repül

Aradi

Kötő- és Kötőszövőgyár

Részvénytársaság

Gyárt:

Sportcikkeket gyapju- és selyemből. — Harisnyát, Berlini kendőt. Gyermek nyári trikókat. — Fürdőruhákat. — Football-dresseket stb.

Saját festőde és kikészítő

Alaptőke: Lei 15,000.000

Legjobb! Legtartósabb! Legpraktikusabb! a fehér mészhomok-tégla

Németországban mindenütt ezt használják. — Szilárdsága 300 kg. négyzetcentiméterenként

Gyártja:

Arad-Brádi r.-t. Arad-Csanádi palota

Főelárusító!

Kornis Zsigmond

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 6.

Próbálja ki és nem csalódik!

Arad szépségkirálynője férjhez megy

Tamasdan Octavia a temesvári Miss-választáson ismerte meg vőlegényét

Szemben ül velem és mosolyogva mesél a boldog menyasszony. Nem közhely ez és nem frázis, mert Miss Arad—Tamasdan Octavia tényleg boldog menyasszony, aki a sors kifiirkészhetetlen akaratából annak köszönheti boldogságát, hogy egy szép tavaszi estén megjelent egy csomó komoly zsűritag előtt, akik őt deklarálták Arad legszebb leányának. A szerencsekívánatokkal elhalmozott, boldog szépségkirálynő pedig akkor maga sem tudta, hogy ez a tavaszi éjszaka egyszersmind jövődő életét dönti el...

A múlt év tavaszán rendezte meg az Aradi Közlöny szépségkirálynő-választását, amelyen Arad és a megye legszebb leányai vonultak fel a zsűri előtt. A Fehér Kereszt zsufolásig megtelt nagytermében választották meg Miss Aradot és a választás a legszebbnek deklarált Ta-

masdan Octaviára, dr. Tamasdan Livius nyugalmazott törvénytudó tanácselnök unokahúgára esett. A feltűnően szép városi tisztviselőt ékesítették a szépségkirálynőt megillető selyem vállszalaggal... és másnap Tamasdan Octavia Miss Aradként vonult be szerény iróasztala mellé, hogy ott tovább dolgozzon szorgalmasan a jövőért. Pedig akkor már eldőlt a sorsa.

Néhány hét múlva Temesváron rendezték meg a Miss Bánság-választást, amelyen az egyes városok szépségkirálynői vettek részt. Tamasdan Octavia nem akart átutazni és az utolsó percekig ragaszkodott elhatározásához. Nagy nehezen sikerült rábeszélni arra, hogy Temesvárra utazzon. Este a Palace-kávéházban szórakozott társaságával Tamasdan Octavia és itt ismerkedett meg egy szimpatikus temesvári

gyárossal: Krauser Károly butor- és parketta-gyárossal, aki nyomban beleszeretett a szép leányba. Egész este el sem mozdult mellőle és az emberismerők akkor már tudták, hogy Tamasdan Octaviát ismét megválasztották. Ezáltal nem egy város, vagy országrész legszebb leányának... egy boldog, szerelmes férfi választotta meg — feleségének.

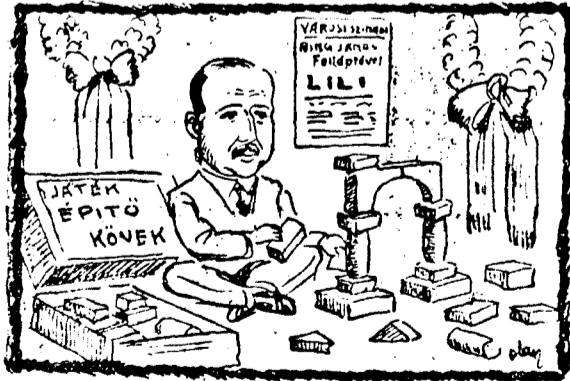
Miss Arad nemsokára az egyik erdélyi fürdőhelyre utazott. Nemsokára odaérkezett a fiatal temesvári gyáros is és a mind bensőségebbé váló barátság végül kölcsönös szerelemmé virágzott. Krauser Károly megkérte Miss Arad kezét és Tamasdan Octavia igent mondott. Csak azt kötötte ki, hogy az esküvővel várjanak addig, amíg mindent elrendez és felmondja a városnál levő állását. A vőlegény mindenbe beleegyezett.

Január közepén lesz az esküvő Aradon. A fiatal pár az esküvő után külföldre utazik, majd véglegesen Temesváron maradnak. Miss Aradból — Mistress Temesvár lesz... (—rosi.)

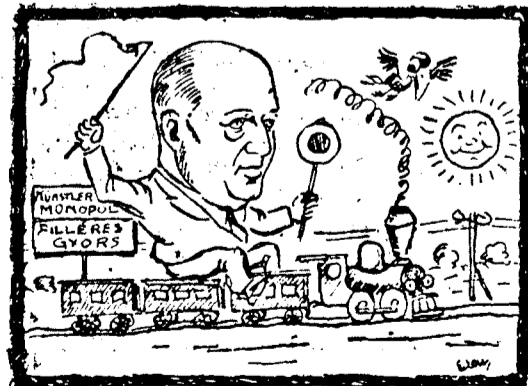
Amiről az aradiak álmodnak...



A Ransburg bornak nincs párja
Mint a cukrot úgy viszik
És Ransburg Sándor ébren pezsgőt
Álomban saját bort iszik.



Ez nem álom, félig valóság
Nem a rajzolónak láza,
Hosszu vajudás után
Emelkedik már Bing Jani háza.
Az új palota aijájában
Nagyáriákat hallani,
A bérházáról zeng dalokat
Varázshegedű mellett Bing Jani.



A Cook-Irodák orra alá
Az aradi Künstler törli a borsot
Mert egyedül ő monopolizált
A világon minden filléres gyorsot.

Tapadó estélyi ruhában

Divatlevél hölgyek számára

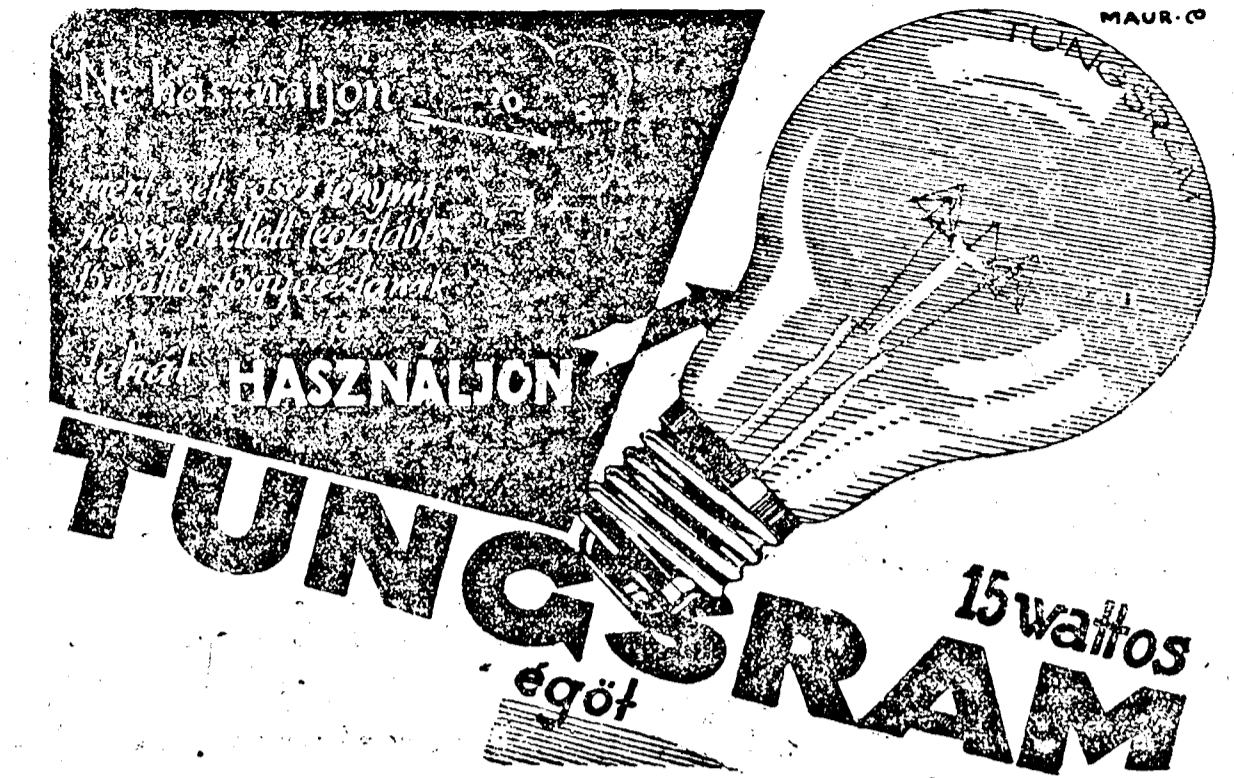
Hiába beszél Ön Asszonyom a női divat fejdődéséről, mert a Divat valójában örökös körforgás, mint maga az élet... Abban igaza van, hogy a női divat hatalmas utat tett meg keletkezésétől napjainkig, de be kell látnia, hogy ez a pálya szabályos köralakú, miután Éva anyáknak ama bizonyos fűgefalevél-szabású „grand-toalett“-téhez sem kellett sokkal több anyag, mint a Madame 1932—33. legegánsabb estélyi ruhájához... Bocsásson meg Asszonyom, de kénytelen vagyok indiszkréciót elkövetni, hogy meggyőzzem állításom helyességéről: tudom, Ön azzal érvelne, hogy Éva anyánk viszont semmi mást nem vett fel fűgefalevél-ruhája alá, ha el akart menni a Paradicsomkertben rendezendő fényes kerti-ünnepélyre! Nincs értelme a tagadásnak Asszonyom, Önnek viszont a divatkelmék simulékonyasága, tapadó szövése diktálja azt, hogy **semmi mást nem vehet fel pazar estélyi ruhája alá, mint — egy harisnyakötőt**, azt is a tisztelt nagymamája almáriomjából kell előkotorásznia, miután csak a térde alatt viselheti — *a la Marlene Dietrich* — ha azt akarja, hogy a tapadós estélyiruhán át ne ütődjön... Megszámlálta Ön Asszonyom a december elején lezajlott nagy-sikerű táncmulatságon, hogy hány elegáns, társaságbelli hölgy jelent meg ott ragyogó estélyiruhában és — harisnyakötőben?



Egy játékos kis ördög összeszámolta, de a végszszegzet nem hajlandó elárulni...

Tudom, hogy érdeklik a divatkelme újdonságok, amelyeket a demi-saisonra adott ki a párisi Divat Ófelsége. Nagy sikert jósolhatunk már előre is a „Nabab-velournak“, ennek az excentrikus, omlós, démonos anyagnak, amely még Aradra nem is érkezett meg, csak előfutárait küldte maga előtt. Fogalma sincs arról például, hogy milyen ravasz, rutinrozott diplomátának kell lennie annak a divatszalon-tulajdonosnőnek, aki egy párisi szalonba be akar jutni. Az egyik előkelő aradi divatszalon tulajdonosnője tudomásom szerint *mint a Banca Nazionale igazgatójának felesége járja a párisi szalonokat* évek óta s csak így tudja „lelenni“ a legfrissebb divatuidonságok mintáját. Beszéltem Önagyságával, aki a titoktartás terhe alatt leírta nekem azt a *ragyogó tea-ruhát, amit Molyneux adott ki a demi-saisonra. Nem tudom megtagadni Öntől Asszonyom, hogy eláruljam a titkot: tüzipiros „Nabab“-velour, hosszú, bővitett ujakkal, földig érő, lágyan omló szoknyarész kis sleppel, széles leopárd-szegéllyel. A nyakdisz roppant egyszerű, de impozáns: háromsoros tecla-gyöngyvűzér. Egyáltalában a délutáni, sőt estélyi ruhákat is az egyszerűség jellemzi, nagy súlyt fektetnek azonban az anyag különlegességére.*

Tagadhatatlan asszonyom, hogy a divatot még mindig Páris diktálja. Azonban hiába is beszél nekem a franciák és németek között kiéleződött ellentétéről, mert tudomásom van arról, hogy az utóbbi időben nagyszerűen összefogtak — a divatananyagok előállításának terén. A női divat terén telmerült legfrissebb divatuidonságokat Németországban állítják elő — párisi előírások szerint. Az estélyi ruhák szabása terén viszont ismét olyan áramlatok uralkodnak, amelyek előzőleg kifejtett nézetemet támasztják alá: a divat örökös körforgás, visszatérés... Figyelje meg Asszonyom, *csak a görögös vonalak érvényesülnek az estélyi ruhák szabásánál.* Minden társaságbelli hölgy *„a la graiue“* szabásmintája ruhában jelenik meg estélyeinken. Ezzel nem akarom azt állítani, hogy az a bizonyos „junói termet“ jött divatba ismét, sem a „Milói Vénusz“-t nem állítanám példának



egy divatos, modern hölgy elé... Világért sem, miután köztudomású, hogy ezek a klasszikusan



szép görög hölgyek, (a kik mellesleg előkelő pozíciót is foglaltak el valamikor az Olympuson lakó „felső tizezer“ körében), kissé túl molettek lennének, ha modern ruhában megjelenének a soiréken. Erről jut eszembe az a bájos jelenet, amely az egyik aradi divatszalonban játszódott le a „tükör előtt“... s a mely azt bizonyítja, hogy még mindig *Greta Garbo* hölgyeink ideálja... A „garbós“ vonalak pedig — külföldről érkezett híreink szerint — divatjukat multak már és mégis... Tudom Asszonyom, hogy nem veti meg, ha barátnőjéről, ismerőséről, esetleg — riválisáról hall egyetmást suttogni a divatszalonban, ruhapróbálás közben, ezért visszatérek fentebb beígért kis történetemre... Ön is jól ismeri azt az elegáns aradi hölgyet, aki bátran konkurrálhatna a modern ruhába öltöztetett Milói Vénusszal, sőt Juno barátnőnk természetével is. Nos hát, mit tagadjuk, egy kicsit túl molett Önagysága, éppen ezért rendkívül kedvesen hatott, midőn megállt a tükör előtt és új ruhájában tetszelegve mondotta — talán leginkább önmagának: „Ugy-e, olyan vonalaim vannak, mint *Greta Garbonak*?“... Ha *Greta* ezt hallotta volna?...



Befejezésül gyorsan elsorolom még azokat az anyagokat, amelyek érvényesülnek az idei báliszezonban: *divatos a bársony, de világért sem sima, csak préselt bársony, a herminette...* A nagy estélyi ruhák azonban leginkább szövetből és picquet-ből készülnek. A ribouldine már agonizál s mondanom se kell, hogy éppen most jövök a georgette temetéséről... *Leginkább a lakkszerű anyagok hódítanak, úgy a délutáni, mint estélyi ruhákban.* A legpraktikusabbnak tartják általában a nagy délutáni átöltözést. Asszonyom, Ön leülhet korán délután bridgezni „nagy délutáni ruhájában“ és este, midőn felkel a bridgeasztaltól egyenesen táncolni, vacsorázni mehet... Csak praktikusán, egyszerűen öltözni, kevés anyagból és — kevés pénzből, ami a jelszó!

AU REVOIR!

Kellemes és kellemetlen igazságok

Ellenállhatatlan varázs van abban, ha másnak lelkében a magunkéval találkozunk.

Mi a boldogság? Bizalom a jelenben és remény a jövőben.

Egy leány csak akkor tudja meg, hogy szíve van, amikor már elvesztette.

Mi a különbség az emlékezés és a feledés között? Akkor emlékezünk, amikor akarunk és akkor feledünk, amikor tudunk.

Ingatagság sokat mondott hübjája az asszonyoknak, mi férfiak egy esetben megbocsájítjuk, hogyha felénk ingadoznak.

Előbb szerezz tapasztalatokat a tapasztalatlanoknál és azután próbáld meghódítani a sokat tapasztaltat.

A férfi előbb gondolkodik és azután beszél, a nő akkor kezd gondolkodni, amikor már elszólta magát.

A férfiak akkor sírnak, ha a nekik legdrágábbikat elvesztették, a nők sokszor akkor is, ha valami nagyon drágát megakarnak kapni.

Egy nő, kinek szép fogai vannak, minden nevelésnek talál.

Vannak olyan érzelmek, amelyeket beszélve hallgatunk el és vannak olyanok, amelyeket hallgatva beszélünk el.

A nőknél minden csupa szív — még a fejük is.

A szerelmes ember olyan, mint a gyufa: hamar lángalobban és azután elveszti a fejét.

A csókot gyakorold és ne magyarázd.

A szeretnem Isten költeménye, melyhez az ördögök komponáltak a zenét.

A legtöbb nő csak annyit tud a férfiak szívéből, hogy valahol a pénztárca közelében dobog.

A. SÁMSON

uri szabóságában

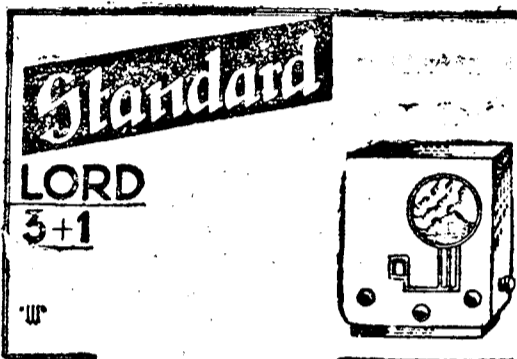
4168

Arad, v. Salacz-ucca 1., a kolozsvári Sámson által szabva mérsékelt árak mellett készülnek a legutolsó diva szerinti ruhák. Szövet újdonságokban nagy választék. Frakk és szmokingok modern szabása

Standard

RADIOK

tulajdonosainak véleménye
készülékeikről



Tekintetes SZABÓ ALBERT cégnek
Arad.

A Standard rádióval, egy a minőségénél, mint a külsejénél fogva, nagyon meg vagyok elégedve és évek óta a legköltségteljes szórakozást nyújtja.
ACÉL FERENC
az aradi Textilipar r. t. igazgatója.

Tekintetes SZABÓ ALBERT cégnek
Arad.

B, kérdésekre válaszolva készséggel közlöm, hogy az Önöktől vásárolt Standard rádióval minden tekintetben meg vagyok elégedve. Ugy hangszínezetben, mint hangerősségben utolérhetetlen, miért is bárkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Dr. ZUBOR IMRE
ügyvéd.

Tek. SZABÓ ALBERT cégnek
Arad.

B, kérdésekre válaszolva, a legnagyobb készséggel közlöm Önökkel, hogy a Standard rádióval annyira meg vagyok elégedve, hogy minden ismerősömnek a lehető legmelegebben ajánlom, miután egy minőségileg, mint olcsósága miatt is minden más gépet felülmúl.

WOLLMANN EMIL
fogtechnikus.

Tekintetes SZABÓ ALBERT cégnek
Arad.

A két évi előtti szállított Standard rádióval ma is nagyon meg vagyok elégedve és szívesen igazolom, hogy az egész idő alatt kifogástalanul működött és ma is még az eredeti lámpákkal dolgozik.

Ing. dipl. KLEIN JÓZSEF
Arad.

Tekintetes SZABÓ ALBERT cégnek,

Arad.

A tulajdonomban lévő Standard rádióval minden tekintetben meg vagyok elégedve. A hang teljesen természetesen, minden torzítás nélkül van visszahadva, úgy, hogy amióta Standard gépet használok, élvezet részemre a rádiózás.

SZABÓ ISTVÁN
Pankota.

T. ALBERT SZABÓ

Arad

Prin prezente cu onoare Vă fac cunoscut, că aparatul STANDARD pe care am cumpărat de la Dvs. este cel mai reușit din toate aparatele pe care am auzit, așa că îl pot recomanda în mod cel mai călduros ori și cui.

MIHAIL CONSTANTIN
director.

Banca Românească S. A. Sucursala
Arad.



T. ALBERT SZABÓ
Arad.

Prin prezente cu cea mai mare plăcere Vă comunic ca cu aparatul STANDARD cumpărat de Dvs. sunt pe deplin mulțumit, așa încât îl pot recomanda în mod cel mai călduros ori și cui.

Maior TRAIAN DUMITRIU
Cu toată stimă:

DI ALBERT SZABÓ

Arad.

Referindu-mă la st. Dvs. întrebare, prin prezenta cu cea mai mare plăcere Vă comunic, cu suat pe deplin mulțumit cu aparatul Standard cumpărat de Dvs. de oarece reda în mod cel mai călduros atât muzica cât și vorba.

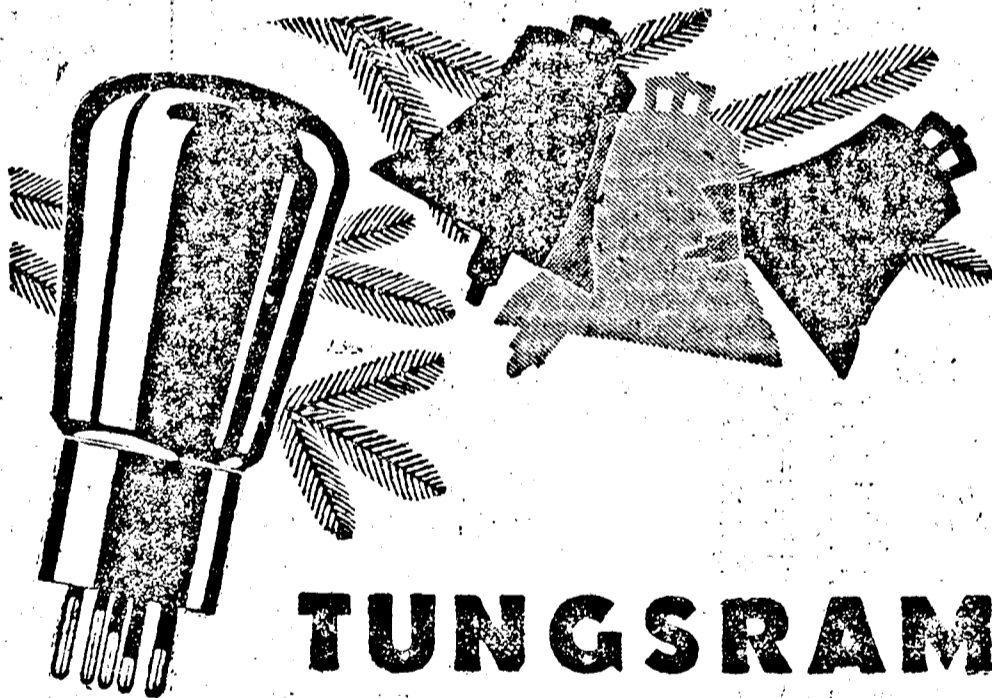
ȘTEFAN IEȘANU
director

Banca Românească S. A.
Sucursala Arad.

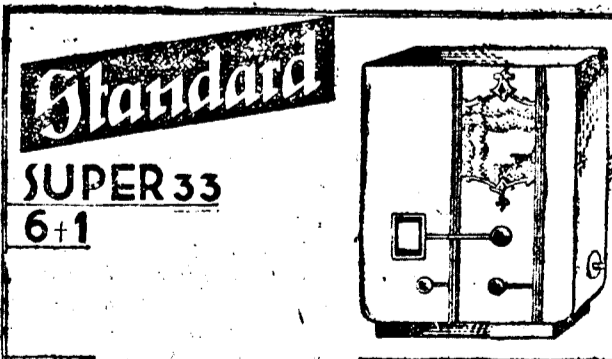
Tek. SZABÓ ALBERT cégnek
Arad.

Vălaszolvva b, érdeklődésükre, örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a Standard rádióval annyira meg vagyok elégedve, hogy minden ismerősömnek a lehető legmelegebben ajánlom, miután egy minőségileg, mint olcsósága miatt is minden más gépet felülmúl.

Dr. ISPRAVNIC SEVER
ügyvéd.



TUNGSRAM



Tekintetes SZABÓ ALBERT cégnek,

Arad.

Vălaszolvva b, érdeklődésükre, hogy a Standard rádióval hogyan vagyok megelégedve, örömmel közlöm Önökkel, hogy a rádió gyakorlatban annyira bevált, hogy ezen gépet semmi más márkájú géppel fel nem eszerínném.

ARANYOS FERENC.

Forduljon felvilágosításért **Szabó Albert** rádiosztályához
Arad, Bul. Regina Maria 20.

EGY MILLIO LEIT

Ujítsa meg idejekorán sorsjegyét!
Huzás január 9 és 10-én!

hozhat önnek az újév egyetlenegy sorsjeggyel, a Román Állami Sorsjáték IV-ik osztályában

GOLDSCHMIDT-BANK ARAD.

PRINCIP élete és halála

Beszélgetés a sara-
jevoi gyilkos börtön-
őrrel - Nagy jutalmat ígért, ha megszabadítják - A theresienstadti
fogyók élete - Princip szökési kísérlete - Halál a rabkórházban

Az Aradi Közlöny számára írta: Pásztor Árpád

Kis, fekete emberke kopog a szerkesztőség ajtaján:
— Bleier József, nyirbátori kereskedő vagyok, rőfös.

Megáll, körülnéz és némi méla büszkeséggel teszi hozzá:

— Tönkrementem.

Ma ezt a szót az emberek úgy mondják, úgy ojtik ki, mintha Signum laudis járna érte.

— És ezen kívül...?

— Feljöttem Önökhöz, mert eszembe jutott most, hogy az urak talán felhasználhatják.

— Mit?

— Azt, hogy Theresienstadtban 1916-tól én voltam Gavrilo Princip „prófuc“-a...

— Börtönőre?

— Igen, prófuc. A 39-ik debreceni gyalogezredben szolgáltam, szanitéc-felügyelő voltam és innen vezényelték ki Theresienstadtba, ahol két évig börtönőr voltam és közvetlenül érintkeztem Principvel. Grabes-el, Krancsevics-el, Stepanovits-al, a sarajevói nagy gyilkosság négy vádlottjával, akiket a huszonkettő közül Theresienstadtba vittek, hogy fegyházbüntetésüket ott üljék le.

... És mint ködből, homályból felbukkan előttem Gavrilo Princip alakja, amint 1914. októberében láttam a sarajevói végtárgyaláson. Láttam, hogy vomult be társaitval minden reggel láncra fűzve, szuronyos katonák sorfala között. A Philippovics-lager népe — nagyjából magyar bakák — összefutott a lépcsőházban, amelyen keresztül kellett vonulni a sápadt, borostásarcú csapatnak a tárgyalóterembe. — „Gazemberek! Gyilkosok! Nektek köszönhetjük ezt a sok szenvedést!“ kiabáltak fenyegetően rázva karjukat feléjük, míg a polgári és szerb, bosnyák parasztruhás, kopott és fakó sor egyetlen hosszú láncra fűzve, hogy egyik se szabadulhasson a másiktól, a lépcsőn felvonult a második emeletre.

A konok Princip

Princip két esztendőn külön is lánc van.

Ahogy megállnak a bíróság előtt, a sorban Princip a legkisebb, Sárgás-barna ruha van rajta, se gallér, se nyakkendő. Ez különben egyik vádlottan sincs. Válla lejtős, szőke haja felfelé fésült, homloka erősen domborodott, szemöldöke felett kissé horpadt, a szeme mélyen ül, tompa, kékesszürke. Az orra egészen különös. Keskeny, hosszúkás, közepén nyerges, majd az orrcimpánál széles és lapos lesz. Orrán nagy, felkapart patlanás. Széjjel kicsiny, vastagajkú, álla tulságosan hosszú és az egész fej nyomott, degenerált jellegű. Füle nagy, elálló. Felejtethetetlen furcsa fej.

Ez a kép jutott eszembe, amikor előttem állott Bleier József és azt mondta, hogy ő Gavrilo Princip prófucsa.

Vajon hogy viselkedett a szigorú katonai fegyházbán a malác, dacos, szótalan Princip, a vádlottak közt

Grabes-el együtt a legkönnyebb, a leghatározottabb, a legelőtudatosabb?

Jól emlékszem első mondatára, amellyel Curaldini főtörvényszéki bíró kérdésére válaszolt, hogy bűnösnek érzi-e magát?

— Nem vagyok bűnös — felelte Gavrilo Princip — mert egy veszedelmet hártottam el, amit elkövettem. Nem bűn! Nagy bajtól szabadítottam meg népemet. Ferenc Ferdinánd igen tehetséges ember volt és mint jövődö császár bizonyos reformokkal fenyegetett, amelyek végzetes hatással lettek volna a szerbekre. Megakadályozta volna a szerbül beszélő népek egyesülését. Nem bánom, amit tettem. Jót cselekedtem. Az fáj, hogy az asszonyt is megöltem, nem őt akartam, hanem Potioreket.

A fogházor emlékei

Nem kapott halálos ítéletet, hanem csak 20 évi fegyházat, mert a gyilkosság elkövetése idején még nem töltötte be 20-ik életévét.

Azután megírták az újságok, hogy a Theresienstadti fegyháza vitték, ott tüdőbeteg lett és egy rövidke hír jelentette, hogy 1918-ban meghalt.

— Talán megölték? — szállt szájról-szájra a gyanu — talán úgy tartották, hogy lassan elsorvadjon.

Most feleletet kapunk erre a kérdésre, mert szemről szembe áll velünk Princip börtönőre, a nyirbátori rőfös, Bleier József.

— Principnek volt-e valaha látogatója?

— Soha.

— Hogy került maga Theresienstadtba?

— A hadügyminisztériumtól leirat érkezett az ezredhez, hogy vezényeljen ki egy altisztet, aki tud magyarul, németül és szerbül. Én jelentkeztem. Szerbül ugyan nem tudtam sokat, csak annyit, amennyi boszniai szolgálatom ideje alatt ráragadt, de mégis megpróbáltam a szerencsémét és jelentkeztem. A választás rám esett. Így kerültem Theresienstadtba. A fegyintézet parancsnoka Missl ezredes volt, egy öreg, zsörtölődő, nyugalomra érett osztrák katona. A theresienstadti fegyházban 1200 fegyencre 36 börtönőr vigyázott. A régi várnak hét udvara van, mindennap egy másik udvarba voltam kivezényelve az első héten, hogy megtanuljam a teropot. Nyolcadik nap rapportra jelentkeztem az ezredesnél és kértem, hogy küldjenek vissza az ezredhez, mert nem bírom látni a fegyencnek életét, nem bírom elviselni a fegyház levegőjét.

— Az ezredes azt mondta, hogy az nem tőle függ, hanem a hadügyminisztériumtól és amíg elintézik a dolgokat, addig én megszokom az itteni életet és mit akarok a fronton, ahol meg is halhatok?.. „Ez igaz“ — gondoltam — és maradtam.

— Azután szolgálatra az első udvarba rendelték ki, amelynek cellái két folyosóra nyitak. Az első cella sötét magánzárka volt, mellette két közös terem, a

melyben 16—16 fegyencet őriztek, a folyosó legmélyén egyes zárka — ebben volt Princip. A négy sarajevói elítélt sohasem látta egymást, az egyik a másikkal sohasem találkozott, még séta idején sem, mert mind-egyiket elkülönítve sétáltatták a többi fegyencről. A házirend megtiltotta, hogy az örök a feltétlenül szükséges dolgokon kívül bármit is beszéljenek az elítéltekkel, akiknek ellátása a következő volt: naponta kaptak 18 deka kenyeret, egy tányér köménymagos levest, murkőfőzeléket, vagy köleskását és kétszer egy héten 10 deka húst. Csupa csont és bőr volt mindegyik. Princip is. Minden cella előtt egy ór állott, akinek tízpercenként be kellett nézni a ráccsal borított kis kéménylyukon, hogy mit csinál odabenn a fogoly.

A záron kívül két lelakatolt keresztvas is volt a cellaajtókon, amelyeknek kulcsait mindenkor a soros prófucos őrizte.

— Hogy viselkedett Princip a börtönben?

— Engedelmes, szelíd, csendes raj volt. Olyan, mint egy jó kis gyerek. Amikor először meglátott, megkérdezte tőlem, hogy új ember vagyok-e ott?

— Igen — feleltem.

— Milyen nemzetiségű? — kérdezte.

— Amikor azt hallotta, hogy magyar, mosolyogva felelte:

— Az jó.

— Azután sokáig nem beszéltem vele, mert féltém megszegni az intézet tilalmát. De mégis izgatott az, hogy Princip a rabom és szerettem volna megtudni tőle, hogy voltaképpen mi adta kezébe Sarajevóban a gyilkos revolvert?

— Mondja, Herr Princip — fordultam hozzá egy reggel, miután kitisztította celláját — hogy is kezdődött az az egész dolog?

— Főlöszeges arról beszélni — felelte kortán Princip.

— Azt tudja, hogy maga miatt most száz és száz-ezren halnak meg! — folytattam.

Egy eltitkolt szökési kísérlet

— Az nem igaz — mondta izgatottan és idegesen Princip — nem miattam, mert az én tettem csak sietette a dolgokat, amelyek nélkülük is elkövetkeztek volna... Franciaország és Szerbia mindenesetre belement volna a háborúba. Németország és a Monarchia ellen.

Ezután hosszú ideig megint nem beszélgettünk.

— Egy reggel Princip takarítás közben hozzám lépett és intett, hogy jöjjenek bekebebb.

— Herr Bleier — suttogta — mondanék magának valamit.

— Segítsen engem abban, hogy én innen megszökhessem és gazdagon megjutalmazzák érte.

— Kik?

— Azt elképzelheti, hogy nem a Monarchia!

— A dolog szegét ütött a fejembe és jelentettem Missl ezredesnek, aki nevetve hallgatta előadásomat és csak annyit mondott: „Biztosan tudja, hogy új ember, magyar, hát próbálkozik. Ne is hallgass rá!“

— Csodálkoztam, hogy ilyen könnyedén veszik a dolgot. Princip még többször megújította ajánlatát, mindig azt mondta, hogy egész életemre gondoskodnak rólam, soha többé dolgoznom nem kell, ha segít nekem. Persze, hiába beszélt.

— A cella, a hiányos táplálkozás lassanként aláásták a fogoly egészségét és Princip egy reggel maródit jelentett. Az orvos, aki a városból be szokott járni

Karácsonyi ajándék mesekönyvek,

alámok, gyermekjátékok, kártya-
adatok, aszantképek, imakönyvek
nagy választékban, olcsó áron

Krausz Paulina papirkereskedésében,
Színház-épület. 4252

ATE evezősök táncos teaestje

az Iparos Otthonban 1933 január hó 7-én

a fegyházba, tüzetesebb vizsgálatra a városban levő rabkórházba utalta a beteget. Reggel korán indultunk utnak gyalogszerrel. Elöl ment Princip, utána két szuronyos őr, oldalt mentem én. Amint vagy egy kilométernyire hagytuk magunk mögött a fegyházat, egy dűlönél Princip ahogy csak tudott, futásnak eredt.

— Schiessen! — vezényeltem a katonáknak, de még mielőtt ők lekapták volna fegyverüket, én elsütöttem revolveremet, mire Princip megállt. Velünk szemben a város felől egy úlánus tiszt kivágolt két ordonáncsal. Jelenttem neki, hogy a fogoly meg akart szökni, mire azt parancsolta, hogy vigyem vissza a várba. Ott jelenttem az esetet az ezredesnek, aki most már hat ember kíséretében küldte vissza a kórházba, ahol alaposan megvizsgálták és azt a látleletet adták, hogy nem beteg. Még aznap délelőtt visszajött a fegyházba, ahol Missl ezredes tizennégy napi sötétzárkára ítélte. Szóval elég enyhe büntetést kapott.

— Az ezredes azután magához hívatott engem és megparancsolta, hogy Princip szökéséről senkinek se merjek beszélni. Természetesen a parancsnak engedelmességekem kellett. Amikor a tizennégy nap elteltével újra találkoztam Princippelel, szomorúan mondta:

— Hát nem sikerült.

— De a szabadság gondolatát nem adta fel és bizott abban, hogy én segítségére leszek. Harminc nap

szabadságot kértem a várparancsnokságtól, amit meg is kaptam. Princip ezt meghallotta és takarítás közben megint a közelembé férközött.

Princip halála

— Még egyszer figyelmeztetem Herr Bleier — mondta — hogy gazdag ember lesz, ha valamilyen módon kiszabadít innen! Vagy legalább is tegye meg nekem azt, hogy vigyen egy levelet magával Bécsbe és adja át a címzettnak.

— Én persze a kérést megtagadtam.

„Tegye meg — kért könnyes szemmel — ott kap majd a számomra polgári ruhát, amit ide behoz majd és abban inkább elszökhetek, mint ebben az ismerős darócban!”

— Hogy gondolhat ilyet, Princip! — utasítottam el alánlatát.

„Pedig ha a háború véget ér, gazdagon megjutalmaznak Bleier ur és nem is cselekszik okosan, ha nem segít rajtam. Mert a háborút ugyanis mi nyerjük meg!”

Erre semmit sem feleltem és rázártam az ajtót Principre. Harminc nap múlva, amikor visszajöttem és megint találkoztunk, rámnézett és csak annyit kérdezett:

„Elhozta?”

— Nem — feleltem.

AZ ÚJ

HOTEL „LUX”

MEGNYILT

Bucuresti, Bulev. Schitu Magureanu 6.

(a Lázár Lyceum mellett)

4369

A legkényelmesebb szálloda rendkívül mérsékelt árakkal. — Központi fűtés. — Külön fürdőszobák. Lift és telefon.

A segésvári Selyemgyár főlerakata

20%-al

leszállított árait.

Weisz Sándor,

divatáruház

Strada Bratianu No. 2. 4252

Bleier József elhalgatott. Elmondott mindent, amit Princip theresienstadti életéről tudott. A napok során, egyformán fordultak egymásba a szomorú épületben. Sok feljegyezni való nem volt róluk.

— És azután?.. Hogy halt meg Princip?

— Lázal ébredt egy reggel. Maródivízre került, már nem tudott a saját lábán járni. Bevitték a theresienstadti kórházba, ahol néhány hónap múlva meghalt. Tessék elhinni, olyan volt, mint egy gyerek.

Új arisztokrata vice

Arisztid: Hideg van ebben a szobában. Hány fokos a levegő?

Inas: Tizenöt, méltóságos uram.

Arisztid: És künn?

Inas: Hét fok.

Arisztid: Akkor nyisd ki az ablakokat, hadd jöjjön be az a hét fok is, az összesen huszonekettő. éppen elég meleg lesz.

Felsőbbfokú szabászati tanfolyam

Erdély és Bánát részére a munkaügyi minisztérium védnöksége alatt. 4326

A tanfolyam Temesváron 1933. január 15-én kezdődik.

Hivatalos szabászok részére iskolai vég bizonyítvány. Jelentkezni lehet és felvilágosítást nyújt: Academia Romana de Croitorie. Igazgató Haas Hermann, Timisoara, I. Domtér 9., I. em.

HÓCIPŐKET és CIPŐKET

legolcsóbban vásárol

APPONYI

TESTVÉREKNÉL

A R A D, Városházával szemben

Külön férfidivat osztály

Az újságíró dilemmája —

Körtánc egy megvadult bika körül — Az újságíró problémája, amit senki sem tud megoldani — Izzalmas esemény, amelyről még Arany János is megmondta véleményét



Mélyen tisztelt szerkesztőség! A tegnapi lapban olvastam, hogy egy megvadult bikát, amely az uccán végigszáguldva, veszélyeztette a járókelők életét, egy vándorló legény életmentő hősiességgel megfékezett és átadott a mészároslegényeknek. Önök erről az érdekes és nagyjelentőségű eseményről mindössze husz sorban emlékeznek meg. Pedig az ilyen izgalmas és hősi cselekedet sokkal jobban érdekli a közönséget minden közgazdaságnál, vagy unaémas politikánál. Helyesnek tartanám, úgy az olvasóközönség, mint Önök érdekében, hogy ha máskor hasonló dolog történik, azt bőven és részletesen tárlják olvasóik elé. Tisztelettel az Aradi Közlöny régi és há előfizetője.

Tisztelt szerkesztő ur, a tegnapi lapjamban egy bika megvadulásával husz sorban foglalkoznak. Csodálkozom, hogy Önök, akik ismerik a közönség ízlését, nem veszik észre, hogy ilyen jelentéktelen dolog nem érdemli meg a nyomdafestéket. De, ha már írják róla, elég két-három sor belőle, akkor, amikor hatalmas politikai és gazdasági események vannak állandóan felszínen. Tiszteletük: egy hü előfizető.

Ezt a két levelet halásztuk ki karácsonyra az Aradi Közlöny levelesládájából. De vannak még száz és száz számba hasonló reklamációk, amelyek az ezervágyu és ezerizlésű közönség álláspontját igyekeznek leszögezni. Most mit csináljon a szegény újságíró?... A kiadó haragszik:

— Kérem ez így nem mehet tovább, tessék szigorúan alkalmazkodni a közönség ízléséhez, mert amint látja, előfizetőink panaszkodnak...

Az újságíró pedig alkalmazkodni akar és sorban felkeresi a kegyelmes, de kegyetlen közönség társadalmi és egyéb osztályainak reprezentánsait és mély tisztelettel megkéri, hogy méltóztassanak útmutatást adni, mondjuk egy ilyen bika-eset megírására. Kezdjük fent. Meglátogatjuk a Kormánypárti politikust és megkérjük, hogy írjon nekünk egy cikket a fent jelzett megvadult bikáról. Az ő álláspontja bizonyára megfelel az általános ízlésnek. A cikket megkaptuk. Ime:

A kormánypárt nagy sikere

Olyan örömdetes esemény történt a közelmúlt napokban, amely ismételen bebizonyítja az ellenzék hiábavaló handabandázását, amelyvel azt akarná igazolni, hogy a kormány gazdasági romlás felé vezeti az országot. Amint értesültem, a jelen kormány uralma alatt a szarvasmarha állomány állandó növekedésben

van. A szó legszorosabb értelmében ma már ott tartunk, hogy az uccán szaladgálnak a szarvasmarhák. A beérkezeti jelentés szerint, a dus takarmánytól jókedvre kerekedett bika végigszáguldott az uccán és egy kormánypárti kortes, aki véletlenül épp a helyszínen tartózkodott, a kedélyes hangulatban levő állatot megrendszabályozta.

Kommentár nélkül adjuk le a közleményt, amely mellé stilusosnak tartunk egy ellenzéki politikusnak az álláspontját is leszögezni erről az esetről:

Bukás előtt a kormány

A mai kormányhatalom tehetetlenségére jellemző eset történt a napokban, amelynek előzményéhez hozzá kell fűznünk azt, hogy a kormány gazdálkodása többek között a legkétségbeesettebb takarmányhiányt is előidézte, úgy, hogy a leromlott szarvasmarhaállományról ne is beszéljünk. Röviden az történt, hogy a szalmával etetett, hiányosan táplált bika az éhségtől megvadulva, végigszáguldott egy község uccáján. A községi előjárók, akik természetesen a kormány híreire, a megvadult bikát egy ellenzéki polgár felé hajtották, abban reménykedve, hogy ilyen módon szabadjának meg az ellenzék egyik gerinces harcosától. De a derék ember szembeállt a kormánypárti bikával és ezt ártalmatlanná tette. Az ügyet természetesen a parlament elé terjesztjük és remélhető, ezzel is hozzájárulunk a kormány mákél előbb bekövetkezendő bukásához.

Tehát a politikusok sem oldották meg a problémát. Az újságíró kétségbeesve rohan a közigazdászhoz, hátha ő meg tudja mutatni az utat, amely a közönség ízléséhez vezet. A közigazdász szaktekintély ezeket írja:

Racionális állattenyésztést

A devizakorlátozásokra és az új kontingenlási rendszerre jellemző eset történt. Egy vágóhidra szánt megvadult tenyészállat embe-
rek életét veszélyeztette, amíg végre sikerült ártalmatlanná tenni. Szomorú, hogy valutánk és iparunk túlzott, mondhatnánk irracionális védelme ma már olyan következményeket vonhat maga után, hogy az állatexportunk hanyatlása miatt kénytelenek vagyunk tenyészállatainkat vágóhidra vinni. Álljon ez a kis eset momentoként gazdaságpolitikusaink előtt.

Tehát nincsen egységes vélemény a kérdéssel. Sőt mondhatnánk mindenki másképp látja a helyzetet. Mit csináljunk? Talán egy mészáros, aki sokat érintkezik emberekkel, rávilágít erre a kérdésre, amely csak addig látszott könnyűnek, amíg meg nem bolygattuk. Most azonban valóságos káoszba kavarodott. Így ír a mészáros:

Az olcsó maximálás következménye

A mészáros ipartestület többszöri kérésére a város nem hajlandó felemelni a husárakat. Ennek a makacs álláspontnak íme a következménye. Ma már nem érdemes szarvasmarhát tartani a gazdának, mert többbe kerül a takarmány, mint az állat. Mint hallom a helyzet oda-fajult, hogy egy egészen más célra alkalmas és használható szarvasmarhát, a hus olcsósága, illetve a takarmány drágasága miatt kénytele-

Nyilatkozat.

T.
SCHMIDTHAUER

Izmándi keserűvíz-forrástulajdonos urnak!

Ahárrott szent kötelességemnek tartom, hogy nyilvánosságra hozzam, szenvedő emberiség segítségére lehessenek, megmentsük őket életnek és szenvedésektől. Alábbiakban részletezem:

Érelmeszesedésben szenvedtem, 1918-ig Lipiki fürdőbe jártam, addig is fenntartottam karlsbadi kura segítségével egészségem, de mikor anektálták Lipiket, többet nem mehettem át. Prvágással tettem eleget, hogy a- vagy szívszélhüdest nem kaptam, 4 és fél hónapig ágybanfekvő beteg voltam és naponta Izmándit vettem magamhoz, 1926. év szeptember hónapától naponta egy jó decit veszek be, utána ugyanannyi ivóvizet és ezt naponta használom, míg élek. Fejfájásom volt, szédültem, 200-ig volt vérnyomásom és ma 125 vérnyomásom van, korom 69 év. En bárkivel találkozom, barátaimmal és ismerőseimmel, az Izmándit ajánlom. Rugékonyságot, étvágyat hoz, egész fiatalá teszi az embert. Következő urnaknak ajánlottam: Boczó János titkár, Csikos János pénztárnok, Végh Gábor tisztviselő vasutnál, Vékes Bertalan iparkamarai titkár, bankelnök urnak, vagy huszat tudnak még felsorolni, ezek mind korosabb éveknek, legnagyobb köszönettel vannak a víz irányában. Sem csikarást nem csinál, 20 perc alatt megvan a hatása.

Tisztelettel
SZÜCS BÉLA magánzó,
Szeged,
Somogyi-ucca 9. szám.

nek voltak vágóhidra vinni. Az ilyen elbánáshoz nem szokott állat természetes, hogy megvadult és csak a derék mészároslegényeknek sikerült megfékezve sorsára juttatni.

Miután a férfiak álláspontját sikerült leszögezni, megállapíthatjuk, hogy nincs megoldás. De térjünk át a nőkhöz. Végső kétségbeesésünkben be kell ismernünk, hogy a nő ma már nagy problémák megoldására alkalmas. H. Y. kisasszonyt kerestük fel tehát. Amikor elmondottuk neki a bika történetét orrcimpái remegni kezdtek, de már az elbeszélés közben is különös idegesség vett rajta erőt. Önagysága a bikával történt izgalmas kaland plasztikus leírása után, szinte alétlan hanyatlott szelvényre és amikor magához tért, ideges kapkodással ragadta meg ceruzáját, amelynek írás közben háromszor kitört a hegye és röviden ezeket írta le:

A Bika

Ah., egy megvadult bika!., Vastag nyaka., Komor, villogó szemü., és jött a vándorlegény.. Megfékezte.. Lagóább őt láthatnám!..

Egy középiskolai tanárno

Ugyan kérem, engem nem érdekel az egész bika-eset. Én három hónapja nem kapok fizetést. A bikát egyébként nem csodálom. Biztosan ő sem kapta meg rendes takarmányát.

Az elhangzott nyilatkozatok után, meg kell állapítanunk, hogy sikerült megoldatlanul hagyni a felvetett problémát. De végső konkluzióképpen ismertetjük még Arany Jánosnak, az előkelő és jónevű kollegánknak véleményét erről a kérdéssel:

...lábával elébe toppantott
Rémítő szavával erőset kurjantott:
E fogással visszahökenté a marhát,
S azon pillanatban megragadta szarvát,
Vágószékre voná két szarvánál fogva
A mészárosokat előkiáltotta,
Nagy sokára el is jöttek azok osztán,
Erős köteleket és pányvákat hozván.

Most már végérvényesen leszögezhetjük, hogy ez a kérdés az újságíró örök és megoldhatatlan problémája marad. Nincs egységes vélemény: mindenki mást akar és mindenki másképp akarja. Ebben a jelentéktelennek látszó dologban is megnyilvánulnak a társadalmi osztályok között fennálló érdekellentétek. A kiadó pedig haragszik: ... Mit csináljon szegény újságíró?! ...

PILISI GÉZA.

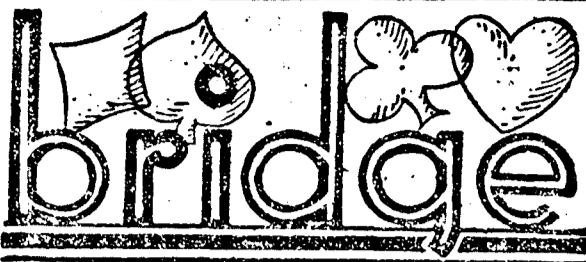
Rádió,
Csillár,
Villanyszerelés
legolcsóbban
Varga Testvéreknél,
Str. Alexandri 1. 4169

Művészi lényképek

Nagy Géza

mütermében készülnek

Arad, B. Reg. Maria 8. Megyeházával szemben. 4202



Rovatvezető: MIHALIK GYULA.

A bajnoki team-verseny

Mult heti számunkban beszámoltunk arról, hogy miért nem lett bajnok a favorit teamek egyike és hogy miért érdemli meg a br. Andrányi-team kivívott győzelmét. Helyszűke miatt beszámolómat nem fejezhetem be és ez alkalommal pótolom.

A verseny mindvégig heves küzdelem jegyében folyt le és seholsem voltak feltűnő pontdifferenciák. Ez nagyjában kiegyensúlyozott erőkre enged következtetni és arra, hogy Aradnak még nincsenek igazi, kiforrott versenyzői, dacára annak, hogy szép számmal vannak kitűnő játékosaink. Hogy miképpen lehet segíteni a bajon, arról legközelebb írok bővebben, a lényegét azonban egy szóval leszögezem: minél gyakoribb versenyek rendezésével.

A Szömörkényi-team, a favoritok egyike, első nap szép győzelmet aratott a Reismann-team ellen, a rákövetkező nap azonban letört és a báró Andrányi-teamtól vereséget szenvedett. A selejtezőben a Sebestyén-Szabó-pár jelentős pontszámot szerzett teamjüknél, egyénileg pedig Chitu Feliciu önnagy tünt ki, aki a bridge-asztalnál is hidegen számít; jó katonának bizonyult. Egy gavallér gesztusa állítólag teamjának néhány pontjába került. Szömörkényi precíz játékot produkált, idegei azonban néhányszor a verseny legkritikusabb pillanataiban cserben hagyták. A Meerné-team szépen dolgozott és szebb eredményt ért volna el a bajnoki-team ellen, ha Uberall a versenyilapon nem irt volna néhány teljesített kontraktot az ellenfél javára. Ez az eset, sajnos, másoknál is előfordult és annak megismétlődése csak úgy lesz elkerülhető, ha az ellenfelek ellenőrző lapot vezetnek. Fényes-team sem felelt meg a hozzájuk fűzött várakozásnak, bár a középdöntőben mindkét pár nagy pontkülönbséggel győzött. Az első nap a Fényes-Mihalik-pár láthatólag indiszponáltan játszott és ha a Hegyi-Stein-pár nincs oly kitűnő formában, már az elődöntőben, kiesnek. Fényes-Mihalik a döntőben nagy lendülettel indultak, egymásután öt mansot licitáltak, de pechükre mind az ötöt egygel simán elbukták. A handicap tehát megvolt, amihez hozzájárult később a Hegyi-Stein 3 szanzadus licitje, a mivel kettőt buktak, holott a lappal akár hét trefft is megjátszottak volna. Ez a játszma egyedül 6 versenypontba került és nem volt behozható. A báró Andrányi-teamben Dr. Köpf és Dr. Kapdebó egyedülálló, nagyon szép eredményeket produkált. Mindkettő higgadt, megfontolt, az előbbi kitűnő teoretikus, az utóbbi pedig verbális, intuitív játékos. A Dr. Vörös-teamben Hegyiéknek kemény ellenfelük akadt. Dr. Vörös és Domán elismert bridge-old-boyok, Kornis és Vértes pedig vonaluk lapjaiból a maximumot hozták ki. A Dr. Hoffmann-team az elődöntőben megérdemelt győzelmet

aratott és a középdöntőben is szépen játszott, de a hatalmas lendülettel és — valljuk be őszintén — egy kis szerencsével dolgozó Fényes-Mihalikpárnak behódolni volt kénytelen. A Dr. Hoffmann-pár a legideálisabb házaspár-együttes. Dr. Zubor kvalitásait felesleges méltatni. Dr. Fetterné pedig egyike Arad legjobb női játékosainak. Kettőjük licitjel talán túlvátozasak voltak, mindenesetre érdemük, hogy egyetlen manserejü bemonrást sem buktak el. A Dr. Ujhelyi-team két tagjának, dr. Schannennek és dr. Waldmannnak ez volt az első versenye. Mindkettő kitűnő játékos, de valószínűleg versenyiláz vett rajtuk erőt és ennek tulajdonítható az

a csekély pontdifferencia, amivel az elődöntőben lemaradtak. Tőlük még jelentős versenyeredményeket várunk! Dr. Ujhelyi és Székely a korábbi versenyekben szerzett érdemeikhez viszonyítva, nem játszották ki szokott formájukat. A Reismann-teamben Meer és Haasz lapjaikat szépen licitálták ki, négy nem manserejü bemonrást azonban kontrával, nagy balsikerről végződött, ami pontarányukat hátrányosan befolyásolta. Reismann és dr. Falusné lelkes és rutinizott versenyzőjátékosok, sorsolásuk azonban már az elődöntőben oroszlánckkal hozta össze őket. A versenyzők teljesítményéről beszéljen helyettem a következő táblázat:

A team száma	A párok helye	N É V	Pluszfelírások			Minuszfelírások			Vonalgyenleg	Team-egyenes	Meccspontok
			Robberek	Részbemonráások	Buktások	Összesen pontok	Robberek (bukás)	Részbemonráások bukás			
			száma			száma					

ELŐDÖNTŐ.													
1.	ÉD KNy	Chitu-Szömörkényi Szabó-Sebestyén	4 7	5 3	4 6	6060 7610	4 1	2 2	4955 3610	5905 4110	+155 +3500	+4655	54.5
2.	ÉD KNy	Uberall-Ungárné Meerné-Havas	5 4	4 5	2 5	4185 4380	2 2	3 4	5460 1670	6860 3970	-2075 +410	-2265	43.5
3.	ÉD KNy	Hegyi-Stein Fényes-Mihalik	5 4	6 5	4 3	6100 3325	2 3	1 1	4520 4565	5020 5065	+1080 -1740	-660	49.5
4.	ÉD KNy	Dr. Zubor-Dr. Fetterné Dr. Hoffmann-Hoffmanné	2 6	6 7	5 3	2890 5785	— 1	3 1	3710 3170	4010 3770	-1120 +2015	+895	49.5
5.	ÉD KNy	Dr. Ujhelyi-Dr. Schannen Székely-Dr. Waldmann	3 4	10 8	2 3	3770 4010	3 2	— 3	4885 2190	5785 2890	-2015 +1120	-895	46.5
6.	ÉD KNy	Dr. Baross-Br. Andrányi Dr. Köpf-Dr. Kapdebó	1 7	8 8	6 5	3970 6860	4 —	1 2	3380 3785	4380 4185	-410 +2675	+2265	52.5
7.	ÉD KNy	Kornis-Vértes Dr. Vörös-Domán	6 6	7 6	4 3	5065 5020	1 1	2 3	3125 5000	3325 6100	+1740 -1080	+660	46.5
8.	ÉD KNy	Reismann-Dr. Falusné Meer-Haasz	4 7	5 4	3 6	4110 5905	3 —	3 4	5110 3660	7610 6060	-3500 -155	-3655	41.5
KÖZÉPDÖNTŐ.													
1.	ÉD KNy	Szömörkényi-Chitu Szabó-Sebestyén	3 3	7 9	4 4	3110 4895	4 3	3 2	2100 1980	4400 3580	-1290 1315	+25	46
2.	ÉD KNy	Dr. Kapdebó-Dr. Köpf Dr. Baross-Br. Andrányi	2 2	7 7	5 7	3580 4400	3 1	1 3	3595 2610	4895 3110	-1315 +1290	-25	50
3.	ÉD KNy	Hegyi-Stein Fényes-Mihalik	2 7	9 9	5 2	3410 6060	3 1	2 1	1740 2655	3240 2855	+170 +3205	+3375	56.5
4.	ÉD KNy	Dr. Fetterné-Dr. Zubor Dr. Hoffmann-Hoffmanné	3 1	5 8	2 5	2855 3240	— 5	2 —	5460 2210	6060 3410	-3205 -170	-3375	39.5
DÖNTŐ.													
1.	ÉD KNy	Dr. Kapdebó-Dr. Köpf Dr. Baross-Br. Andrányi	2 3	7 9	6 8	2995 3980	1 —	2 3	3480 2645	3880 2945	-885 +1035	+150	50
2.	ÉD KNy	Fényes-Mihalik Hegyi-Stein	3 3	3 7	3 3	2945 3880	7 4	1 2	3080 1995	3980 2995	-1035 +885	-150	46

Gallérhimzést,
csipkebeendлизést,
azsurozást, tambu-
rirozást és gomb-
áthuzást a legol-
csóbban és legiz-
lésesebben végzi:
Tóth Erzsébet,
villanyerőre berendezett
kézimunka üzlete, Orutay-
palota, v. Deák F.-u. 30.

Butskó Béla paszományos és gombkötő,
Arad, Strada Muresului 8.

„ERA“ EUGEN REISMANN S.A
FABRICA DE IMPLIMITUSE SI TRICOTAGE
Telefon 77. 4294 ARAD. Telefon 77.
GYART MINDENNEMŰ KÖTŐTÁRUT

Bármilyen ingatlant
ha venni vagy eladni óhajt, avagy kölcsön-
re van szüksége, keresse fel teljes bizalommal
10 éve fennálló
„URANUL“ ingatlanforgalmi és bankbizományi irodámat
Aradon, a Városházával szemben, ahol szo-
lidan és a legtisztességesebben lesz kiszolgálva.
Cégtalajdonos: Kiss Lajos nyug. rendőrtiszt.

ARAD
Vadászkürt Szálloda
ujjonnan átalakítva a város köz-
pontjában, modern, kényelmes,
tisztá otthon nyújt az utazó-
közönségnek. — **Gőzfűtés.** —
Figyelmes kiszolgálás. Telefon
interurban 673. — Tisztviselő és
utazó uraknak 20% engedmény

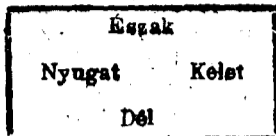
Holló Zoltán
vizvezeték-szerelő és bádigos
Str. Metianu (Forray-nea)
Hunyady-palota
Javításokat azonnal elkészít

A táblázat érdekességét növeli az a megállapítás, hogy az elődöntőben teoretice 5 mans volt feltétlenül kilitálendő az észak-déli és 8 mans a kelet-nyugati vonalon, a közpöntőben 6 mans az észak-déli és 5 mans a kelet-nyugati vonalon, a döntőben pedig 4 mans az észak-déli és 4 mans a kelet-nyugati vonalon.

10. sz. bridge-feladvány. (Wiener Bridge-Magazin.)

P: 4,
Kö: A, D, 9, 8,
Ka: —
T: B, 7,

P: 7, 6,
Kö: 10, 7, 8,
Ka: 10,
T: 10.



P: —
Kö: K, 9,
Ka: 8, 6,
T: K, 5, 4,

P: D, 9,
Kö: —
Ka: K, 7,
T: D, 9, 6,

Szanzadu. Dél indul és csak egy ütést ad ki.

A 9. sz. bridge-feladvány megfejtése:

Ha Kelet-Nyugat lapjában feltétlenül benne van a 6 kör, úgy Nyugatnál 7 körnek és 6 pikknek kell lennie. Keletnek tehát nincs se körje, se pikkje: akár káróval, akár treffel indul tehát, a felvevő kézben üt, a treffokre eldob az asztalról négy pikket és egy kört, az asztalra kerülve a kárókra eldob 4 kört. Az utolsó káróhívásnál Nyugat kényszerhelyzetbe kerül. Vagy a pikk királyát blankirozza, vagy eldobja a kör ászt. A dobás szerint kört, vagy pikket hív és a 7 szanzadu teljesítve van.

Helyesen fejtette meg Pöhm Tivadarné, Dr. Szentgyörgyi Aladár.

SZÖVETSÉGI HIREK.

Több oldalról merült fel az a kívánság, hogy a szövetség az eddigi párosversenyek mintájára oly versenyt rendezzen, amelyen nők kifejezetten csak férfakkal indulhatnak és viszont és amely hivattva legyen előtérni, hogy kik Arad legjobb vegyespárjai. Miután más sportágaknál is gyakoriak a vegyespáros mérkőzések, a szövetség igazgatósága a felvetett eszme elől nem zárkózik el és úgy határozott, hogy évente egyszer kiir egy nagyszabású versenyt is. A legelső aradi vegyespáros versenyt a szövetség január 8-ikán, este 9 órai kezdettel a Bridge-szalomban tartja meg és annak szabályai a következők:

1. A verseny páros-verseny formájában egyetlen estén bonyolódik le. Az Észak-Dél és Kelet-nyugat frányban küzdő párok közül egy-egy pár, akik vonalukon a legtöbb pontszámot érték el, az első, az utóknak következő egy-egy pár pedig a második díjat nyerték. Ily módon díjnyertes lesz összesen négy pár, nagyszámu részvétel esetén pedig még két pár, akik a harmadik díj nyertesek lesznek. A nyertesek között szép érme kerülnek kiosztásra.

2. Legalább 8 pár benevezése esetén a szövetség külön csoportot alakít olyanok részére, akik versenyen még nem vettek részt. Ez a „B” csoport, amelynek nincs kifejezetten vegyespáros jellege és főcélja, hogy az azon résztvevők versenyrutinra tegyenek szert. A két vonalelő pár „A” osztályu játékosoknak deklarálnak és érmeget kapnak.

3. A nevezési díj személyenként 80 lel (nem szövetségi tagok részére 120 lej.) Nevezési határidő: 1933. január 5. A nevezések egy nevezési iv aláírása által történnek, amelyet a szövetség a Bridge-szalomban bocsajt a résztvevő óhajtók rendelkezésére. Az aláírással egyidejűleg a nevezési díj is lefizetendő. A nevezési díjak felvételére dr. Ujhelyiné és Hackerné urnák, nemkülönbön a szövetség pénztárnoka Anhaltzer Ignác ur (Szabadság-tér 3.) jogosultak.


4. Minden egyes játszma külön pontoztatik a zsűrt által megállapítandó pontozási rendszer alapján. A játékeredmények felírása a módosított nemzetközi szabályok alapján történik. A játékok felváltva, mansban és bellben folynak le, teljesített mansért a versenyzők 200, robberért pedig 700, illetve 500 pontot írnak. A kártyák megjelölése a hátlapon, a kártyák felső szélén, puha fekete krommal történik oly módon, hogy Észak egy, Kelet kettő, Dél három és Nyugat négy vonást húz egymás mellé.

5. Az előrelátható nagy érdeklődésre való tekintettel nézőket szivesen látunk. A nézők 5, illetve (nem szövetségi tagok) 10 lej díjat fizetnek a szövetség verseny alapja javára.

6. A verseny zsűrijébe a szövetség elnökségének tagjai, rendezőként pedig Anhaltzer Ignác és dr. Neumann Miksa urak kéretnek fel.

Az e heti szövetségi gyakorló esték programjában mincsen változás.

Képvásár KERPEL-nél!



A VATEA karácsonyi és újévi meglepetése.
1932. december 20-tól — 1933. január 10-ig,
árjegyzéki áraink után számított
35% engedménnyel
vásárolhat viszonteladóinknál VATEA csövet, ha legalább 2 darabot vesz
Használja ki az alkalmat!!!
VATEA-Radio.

A bridge történetéből...

A piramisok árnyékában látott napvilágai az első bridgeparti — A régi és a mai bridge

Az utóbbi esztendőben hatalmas népszerűsége emelkedett Bridge-játékról sokan azt hiszik, hogy egészen új keletű játék, miután járványos divatbetegségként terjedt el úgy Amerikában, mint Európaszerte, ugyszólván egyik napról a másikra. Nincs olyan klub, kaszinó, kávéház, nincs olyan társasösszejövétel, amely a fővonzert ne a bridge-játszmák jelentenek a társaság részére s ma már szinte a jó neveléshez, a jó modorhoz tartozik bridge-játék... Bár a bridge nagyfoku térhódítása csak az utóbbi két év divatjának köszönhető, a közkedvelt bridge-játék azonban sokkal régebbi keletű. Évtizedek előtt alakult ki a bridge az ősi whist kártyajátékból s szülőhazája Egyiptom, az ezredéves kultúra, a gulák és királysírok országa...

A bridge-játék keletkezéséről, fejlődéséről beszélgettünk Justh János volt főispánnal a bridge születéséről és fokozatos átalakulásáról:

— Körülbelül huszonöt-huszonhat év óta ismerem a bridge-játékot, amely 1906-ban, vagy 1907-ben tűnt fel Budapesten, természetesen igen szűk körben, miután akkoriban a tarokk kártya-játék volt divatban. Pártkörökben, klubokban is csak a hármas tarokkot játszották s ezenkívül csupán az „alsónak” voltak hívei. A bridge inkább a 33-as tarokk-játék hódolói közül toborozta a maga táborát Budapesten, a század elején, mikor Angliából importálták... Komoly, szellemi tornát reprezentáló játék volt eredeti formájában is, amely sokkal jobban hasonlított az Angliában nagyon elterjedt Whist-játékhoz, mint a mai bridgehez. Magyarországon is játszották a whistet, azonban már a hetvenes években kezdett unalmas-sá válni s így alakult ki belőle a Bridge.

A bridge származása

— Tudomásom szerint Egyiptomból származik a Bridge s eredetileg Khedive-játék volt a neve. A forró napsütés országában, a piramisok árnyékában született meg ez a ma annyira népszerű játék... Innen került a francia Riviérára és terjedt el az egész világon. A Bridge (hid) elnevezés szimbolikus mintául bridge-játszmánál két szemben álló játékos között folyik a játék. A század elején hamarosan kiszorította a szalonokból, később a kaszinókból a 33-as tarokkot, úgyhogy végül már csak néhány öreg ur játszott a kandallók mellett...

— Ha egy bridgező Ripp van Winkle, a ki husz év előtt bridgezt játszott, ma felébredne s leültetné a bridge-asztalhoz, nem ismerne rá a bridge játékra, annyira megváltozott. A régi bridgeből nem maradt más, mint az osztás módja. Ismeretes, hogy míg bármely más kártyajátéknál jobbról-balra osztanak, a bridge-nél balról-jobbra történik az osztás. Ezenkívül a licitálás sem volt szokásban az első bridgezők között.

genél. Az osztó lemondott egy szint és a játékosoknak el kellett fogadniok. Később licitálás folyt az ugynevezett auction-bridgenél. Kezdetben a színek értéke sem felelt meg a mai értékelésnek, mert míg ma a legkevesebbet erő szín a treff, az első bridge-forma a pikket mondta ki a legértéktelebb színnek. Ebben az időben csak színre licitáltak, mint a preferen-ce-ben, vagyis nem mondták be a trickek számát. Annyi tricket irtak fel azután, amennyit a felvevő produkált. A licitálás pedig úgy ment, hogy például: az első mondott picket, a második passzolt, a harmadik kárót mondott és a negyedik passzolt, mire kárót játszottak és további licitálás nem volt. Ezután jött az ugynevezett kontrakt-bridge, amelynél már nemcsak színre, hanem trickek számára licitáltak és a színek értékét is a mai értékelés szerint fogadták el. A bridge-játék ma is körülbelül ezen szabályok szerint folyik, azonban legújabbban felütötte fejét a Culberson-féle bridge-elmélet s az némi változatosságot hozott a licitálásban és a számításban is. Ezt ma már minden modern játékos ismeri s ezek szerint játszik a bridget.

A bridge bevonulása Aradra

Aradra Polonkay András, nyugalmazott osztrák-magyar lovastestőrezredes hozta le a Bridget Bécsből, ahol szolgálatot teljesített. Hamarosan megtanította bridgezni az előkelő aradi családokat, a gróf Porcia és Fábian-családok tagjait, akikhez nemsokára csatlakoztak a tarokktól elpártolt néhai Bíró Bertalan csanádmezei földbirtokos, báró Bánhidny Antal, Kintzig János volt főispán, Schenk Ferenc volt főszolgabíró, Laczay Endre, Kabdebó Anván, Baross Ferenc volt főispán Kabdebó Antal és még mások.

— Aradon bridge elöször a volt Kaszinó helyiségében az 1909—10-es években játszottak. Eleinte csak igen szűk körben hódított a bridge, majd lassanként népszerű lett. Háboru után, midőn a Kaszinó helyiségeit elrekvirálták, a lelkes, szűkebbkörű bridge-társaság Schenk Ferenc főszolgabíró lakásán jött össze s naponta egy-két asztaltársaság bridgezett együtt. Később az aradi mérnökegyesület hívta meg a bridgező társaságot a Csanádi-palotában levő helyiségébe, ahol már három-négy társaság is rendszeresen bridgezett az esti órákban. A bridge azonban szélesebb körökben nem terjedt el, csupán egy-két éve vált divattá, ugyanynyira, hogy ma már alig van olyan ember aki ne tudna bridgezni s tudomásom szerint Aradon ma már a Lloyd-Club helyiségében, a „Maros” és „Rajta” evezőklubokban, ezenkívül dr. Ujhelyi Józsefné elegánsan berendezett Bridge-szaloniában is folyik naponta a bridgezés sok helyen egész tudományos alapon — de mindenütt egyforma szenvedéllyel.

MUZSAY-nál
Arad, a színházzal szemben
bőr kabátok, télikabátok
legolcsóbban.
Minden darab saját készítmény.

Néma gyerekek anyja sem érti szavát, megdől, mert szó nélkül is olcsón vehet KALAPOT
Manea-nál

Akik az életbe visszatértek . . .

Beszélgetés az öngyilkosjelöltekkel, akik szépnek találták az életet — Amikor a telefonos kisasszony gyorsan kapcsol és a mentők idejében érkeznek

Akik azt hiszik, hogy a fenti komoly színezeti cím alatt megrendítő, vagy mélységes tragédiák huzódnak meg, azok tévednek. Amikor végiglátogattuk a halál misztikus homályából visszatörpantakat vagy megtérteket, mi is azt hittük, hogy ezek, az annakidején a lapok hasábjain „szerencsétlen”-nek jelzett emberek, valóban szerencsétlenek. Ez természetesnek is látszott, mert hiszen csak az veszi kezébe a mérgepoharat, köti nyakára a fojtogató kötelet, vagy szegzi melléne, koponyájának a revolver csövét, aki annyira boldogtalan, hogy nem lát más kiutat az életből, mint a halált. Tévedtünk. Ezek az emberek akkor rájöttek arra, hogy nem érdemes élni. Amikor pedig megérezték a halál lehetőségét és visszatértek az életbe, kezdtek más színben, más szemüveggel nézni a világot és leszögezték, hogy nem érdemes meghalni.

Az üzlet és a szerelem

K. P.-nek, aki valahol a Rácfertály ugynevezett legsötétebb részén lakik, szerinte kettős oka is volt arra, hogy eldobja magától ezt a zaklatott, kilátástalan életet. 1. szerelmes volt, 2. rosszul ment a bolt. A szentimentális lelkű ifjú annál mélysegebben érezhette a szív fájdalmát, mert hiszen kicsi üzlete, amelyben krumplit és fát lehetett kapni, lent volt egy pince homályában, ahová ritkán tévedt be egy-egy vevő és a reményt nyújtó napsugár. K. P., mint említettük, szerelmes volt és ez a tény azért okozott neki különös keserűséget, mert a pincében levő kis boltocskája nem nyújtott számára lehetőségeket, hogy szerelmét oltárhoz vezethesse. Elhatározta, hogy felakasztja magát. Mivel ő a tett embere, nem sokat teketóriázott: kötelet szerzett, hurkot kötött rá és odaerősítette arra a kampószegre, amelynek eredeti rendeltetése az volt, hogy fát szállíthasson a ritkán jelentkező kundsajtoknak.

K. P. kirugta maga alól a széket, megszorult nyakán a kötélen, fúrcsán kalimpált egy-kettőt a levegőben, aztán az avas, nedves fal engedni kezdett és a halálra szánt eszméletlenül zuhant le a pince földjére. A továbbiakban röviden az történt, hogy rátaláltak, magához térítették, visszanyerte egészségét, felhagyott az üzlettel, megnősült, jelenleg ügynökösködik és a körülményekhez képest kedvező helyzetben éli életét. Felkerestük a visszatért embert, aki így mondja el változatos élményeit, amelyeket a halál kapujában szerzett.

— Én kérem nem is tudom, hogyan jutottam odáig. Nagyon el lehettem keseredve, zavart volt a fejem és minthogyha egy idegen hatalom kényszerített volna arra, hogy eldobjam magamtól az életet. Nem is bírok visszaemlékezni, hogy miképpen készültem a halálba. Csak az él még homályosan bennem, hogy el kellett

rugnom magam alól a széket, de már abban a pillanatban megbántam. Valóban csak egy pillanat volt az egész, de ez idő alatt egész életem minden emléke végigszárgult agyamon. Emlékek, amelyekhez ragaszkodtam, melyekért érdemes lett volna visszatérni... A kórházban tértem magamhoz...

Ha nem is szószerint, de körülbelül ezeket mondta el K. P., aki most boldog és megelégedett, de különösen boldog azért, mert sikerült visszafordulnia a halál kapujától.

A halál kapujáig eljutott öngyilkosjelöltek között egészen különös helyet foglal el F. Juliska, aki jelenleg is legoptimisztikusabb életfelfogással dolgozik egy Bathyány-uccai var-



rodában és nem csinál abból életproblémát, hogy a szép, divatos, testhezsimuló sejtöket nem magának, hanem másnak öltögeti, szabja addig, amíg toalett nem lesz belőle.

A varrótű romantikája

F. Juliska egy kusza, bolondos pillanatban lenyelt egy tucat varrótűt. A rossz nyelvek azt mondják, hogy egy gombolyag cérnát, egy gyűszűt és egy ollót is utánna öblített. Hogy mi volt a célja ezzel a varroda-berendezéssel Juliskának, azt ő még maga sem tudja. Lehet, hogy valahol tudat alatt arra gondolt, hogy odalent a menyországban, ezekkel a felszerelésekkel fogja összevarrogatni az argyalok lenge kosztümjeit. Az öngyilkosságárób amit egy meglehetősen nehéz operáció segítségével

vel már teljesen kihevert, néha mosolyogva, néha elábrándozva beszél.

— Azt kérde, hogy szerelemből tettem-e? Igen szerelemből! De nem azért, mert szerelmes voltam hanem, mert nem voltam. Legáltalább így gondolom, hogy abban az ekeseredett pillanatban, azért akartam a halálba menni, mert olyan kilátástalannak tetszett az életem. Engem nem várt senki a varroda ajtaja előtt mint a többi leányokat, én nem dugdos-tam rózsaszínű leveleket és szürke, eseménytelen volt az életem. Azt hiszem, hogy ezért akartam meghalni. De most már örülök, hogy élek és örülök, hogy szépnek látom az életet...

K. f. fiatal textilgyári gyakornok, annak köszönheti életét, hogy a telefon központ — akár hiszik, akár nem — gyorsan kapcsol és a mentők, szinte hihetetlenül hangzik, szintén gyorsan megérkeztek. Ő úgy akart kivándorolni ebből az árnyékvilágból, hogy különféle mérgeket kevert össze és egy elkeseredett pillanatban fenéki kiürítette a méreggel telt poharát. A telefonközponton és a mentőkön kívül talán annak is köszönheti még az életét, hogy a tulságosan ellentétes mérgek egy kicsit közömbösítették is egymást és a kórház orvosainak már nem akadt sok dolguk, mondhatnánk, szinte kedélyesen mosolyogva szállott ki a mentőkocsiból, örülve a napsütésnek, a tavasznak, a fiatalságnak: az életnek.

Boldog vagyok: Élek!

— Külföldön akartam a textilgyártás titkaiba behatolni, azonban nem volt pénzem. Bolondos fiatal fejjel a halálba vágytam. Hála Istennek, hogy itt vagyok, még most sincsen pénzem, anyagi helyzetem még ma sem mondható rózsásnak, de örülök, boldog vagyok: Élek!

A fiatal aradi munkásleány — természetesen szerelmes volt — úgy vélt megoldást találni fájdalmára, hogy kiment a vasutállomásra és egy komoran pöffeszkedő mozdony elé vetette magát. Az utolsó pillanatban egy fürge vasuti tisztviselő visszarántotta az életbe. Most úgy nézi az életet, mint egy kellemes ajándékot, amelyben vannak ugyan fájdalmas órák és keserű percek, de azokban is megtalálja a vigasztalást, mert elmúlnak és egy kis könnyű öröm is elég arra, hogy el is felejtse azokat.

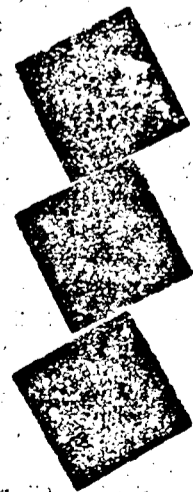
Kovács György negyvenkét éves, Urbán Iván-uccai magánzó az egyetlen, aki egyenesen megkért, hogy írjam meg a nevét is. Kötél általi halálra ítélte magát, de észrevették.

— Óva intek mindenkit, — mondja figyelmeztető hangon — hogy elkövessen hasonló bolondságot, amit esetleg nem lehet jóvá tenni. Én már tudom, hogy mit jelent meghalni és megtanultam becsülni az életet.

Kiragadtunk néhányat azok közül, akik ebből a furcsa bolondos életből menekülni akartak. Levonhatjuk a következtetéseket és megállapíthatjuk, hogyha keserű is ez a rongyos konverziós és integrál-kenyeres élet, mégis csak kellemesebb, mint az a misztikusnak látszó, de Semmit jelentő elmúlás... Azok állítják, akik belekóstoltak.

RIUNIONE ADRIATICA
DI SICURTA TRIESTE
(ADRIAI BIZTOSITO)
Aradi Vezérügynöksége

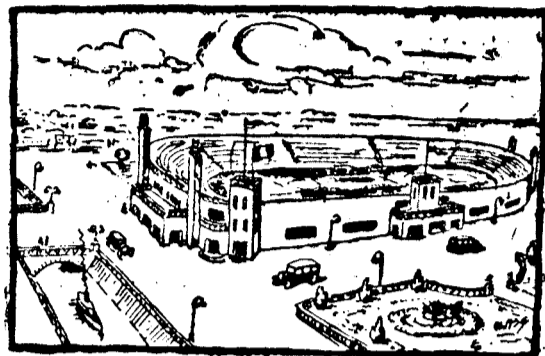
STEIN JOZSEF



SPORT KÖZLÖNY KARÁCSONYA

SPORTSTADIONT ARADNAK

**Hogyan valósítható meg a sportstadion építésének terve?
Erdély minden nagyobb városában felépült már a sportstadion**



Szatmáron most fejezték be, Kolozsvárott hozzákezdtek, Temesváron pedig a közeljövőben indulnak meg a Stadion építésének munkálatai. Három város, ahol felfogták, megértették és tettbe valósították azokat a való és bölcs tapasztalatokon nyugvó igazságokat, hogy a sport fejlesztésének és általában a testnevelés igaz problémájának legfontosabb tényezője a sporttelep, a továbbfejlesztés elengedhetetlen kelléke a Stadion. Szatmár és Kolozsvár nagy sporttelepekkel rendelkezik, a közeljövőben adják át a használatnak.

Es Arad még mindig a sporttelepeknél tart! Városunknak két eléggé kiépített sportpályája van, amely a környező városok sporttelepeivel felveszi a versenyt, de a stadion mellett lemarad.

Pedig Arad még a mai kegyetlenül hiányzó anyagi viszonyok között is megépíthetné a maga sportstadionját.

Legyen példa rá Temesvár bölcs városvezetőinek racionális elgondolása. Temesvárott már régebben kijelölték a Stadion céljaira alkalmas területet részben közadakozásból, részben városi segélyből, beszerezték a szükséges téglamennyiséget és most, a tél folyamán szükségmunka révén tettbe valósul a régi, egészséges elgondolás. Ugyanezt csinálja Debrecen is, ahol a városi tanács a munkanélkülieknek, az arra rászorultaknak pénzt és természetbeni segítyt szavazott meg, de ezt úgy módosította, hogy a debreceni Stadion felépítéséhez ezeket az állás nélküli munkásokat alkalmazta, tehát munkaalkalmat teremtett, amelynek gyümölcse az egészséges lelki és testi, ép szervezetű újabb generáció lesz, azon túl, hogy számos család jutott kenyérhez.

A Stadion felépítése

Nem utópia, ha azt állítjuk, hogy ilyen alapon és ilyen körülmények között Arad is megkaphatná a maga Stadionját, ahol legalább 10.000 néző befogadására lenne hely és ahol a futballon kívül az atlétikát, kerékpárosok, boxolók, birkozók, vívók, ping-pongozók és a többi szoba-sport képviselői is helyet kaphatnának. Három hónappal ezelőtt még senki sem mert arra gondolni, hogy Románia első, speciálisan épült téli teniszpályái Aradon lesznek és ime: már büszkén áll az impozáns épület, hogy télire otthont adjon városunk teniszeseinek. Az elgondolásból valóság lett és miért ne következhetne be ilyen könnyen a Stadion megvalósítása is, bár annak terve még a jelen pillanatban talán váratlanul szokatlannak tűnik. Ha már felvetettük ezt a kétségen kívül megfontolandó tervet, mutassunk rá arra az útra, amely legkönnyebben a célhoz vezet.

A Stadion felépítésének egyik legfontosabb tényezője a hely megállapítása és kijelölése. Elengedhetetlen, hogy a talaj és a környezet a higiénia követelményeinek minden tekintetben megfeleljen. Tiszta, pormentes, ózondus levegő szükséges. Száraz talaj és mégis nagy-mennyiségű víznek közelsége elengedhetetlen

kellékek. Ezenkívül egyike a legszükségesebb követelményeknek a Stadion könnyű megközelítése.

A felsoroltak szempontjából ideális a Gloria-pálya,

ahol meg volna az alap a továbbépítésre, a stadionná való kifejlesztésre. A pálya két oldalán beépítetlen telkek vannak, amelyeknek hozzáférése könnyen elképzelhető, így a megnagyobbítás kérdése nem lehet probléma.

A labdarugó-sport nagy látókört igényel, mert a közönség egy 110 méter hosszú és 65 méter széles területen lefolyó küzdelem gyors változásait egyidőben kívánja látni, így a nézőközönségnek a futballpályától megfelelő távolságban és magasságban kell elhelyezkednie, de semmiesetre sem olyan közel, mint az atletikai versenyeknél, mert a labdarugó-játéknál elmaradhatatlan a küzdelem hevében a nyers kiszólás, a kiabálás. A testek összecsapódásának és a zuhanásnak közeli látása károsan befolyásolná a nézők esztétikai érzékét, viszont egy bizonyos határnál nagyobb távolságban elhelyezkedő nézők csupán a csapatok összmenekét látják, a gyors mozdulatokat és a helyzetek változatosságát, míg a futballjáték finomabb nuánszait és szépségét, a játékosok egyéni teljesítményeit és ügyességét többé-kevésbé eltűnnek a néző szemel elől.

Természetesen elengedhetetlen követelménye a Stadionnak egy megfelelő futópálya, amelyet az építész szigorú szabályai szerint kell végrehajtani. Így a legfontosabb a salakfutópálya minősége, valamint az, hogy a forduló

lok ne legyenek túl hirtelenek. Erről Hajós Alfréd műépítész, a budapesti fedett uszoda konstruktőre, a kiváló specialista a következőket mondja:

A salak-futópálya legkisebb szélessége 4.80 méter lehet, míg az 1.30 méterre nyúló cél-egyenese 7.20 méter legyen. Fordulóknak a futópályának 10—20 centis emelkedéssel kell bírnia. A pálya mentén a távolugró helyek jönnek, míg a kapu mögött az ugró- és a dobóhelyek.

Valósággá érlelő jövő

Ha a Gloria-pályáról beszélünk, akkor ezzel kapcsolatban meg lehet valósítani a Hellas által már egyszer felszínre vetett uszoda-kérdést is. A Maros vize bőségesen táplálná ezt az uszodát, amelynek medencéje a legrosszabb esetben 33 és egyharmad méter, szélessége legalább 18 méter legyen. A vízipóló megkívánja, hogy az uszoda 27 méter hosszban legalább 2 méter mélységű legyen. Az ugrótoronyról sem volna szabad megfeledkezni. Ennyit a külső berendezésről és most beszéljünk a tribün alatti helyiségek beosztásáról. Itt egy nagy teremre van szükség, ahol a vívók, birkozók, boxolók és ping-pongozók gyakorolhatnak. Ide öltöző és zuhany szükséges. Majd jön az öltözők sora, megfelelő fűdőszobákkal, pályairóda, orvos szobája, szertár, pályaiór lakása és egy nagy terem, amely otthont ad a cserkészeknek és a bírónak. Ebben a teremben szükség szerűen meg lehet rendezni a kisebb szabású birkozó-, vívó-, esetleg ökölvívó-versenyeket.

Ez a terv, amelynek láttán esetleg kétkeződen mosolyog a helyzetekkel ismerős és tisztán látó sportember, de a jövő, a közeljövő valósággá érlelheti ezt a nagyszerű, minden vonásában nagystilű elgondolást és lehet, hogy a jövő bennünket igazolja. (stím.)

Napi gondok a sportban

Irtó: HENTSCHEL ISTVÁN

Sportképviseleket a parlamentbe

Néhány nappal ezelőtt, közvetlenül a lezajlott képviselőválasztások után, fenti cím alatt cikk keretében egy sportblokk megalakításának eszméjét vettem fel s ennek szükségességét igyekeztem elfogadható érvekkel alátámasztani. Elgondolásom abból a felfogásból indult ki, hogy addig nem tudjuk keresztülvinni jogos követeléseink egész tömegét, amíg ki nem lépünk rezerváltságunkból és nem mutatjuk meg az illetékeseknek önálló akarat-erőnk súlyát.

Akcióim nemcsak az erdélyi sajtóban és sportkörökben talált nagy visszhangra, hanem a bucaresti-i szaksajtó, a „Gazeta Sporturilor” vezércikkben foglalkozott a kérdéssel s fejtette ki véleményét.

Ebben a kérdésben különbözőképpen alakultak ki a nézetek. A sportvezérek szerint lehetséges az eszmét meggyőzően propagálni a választók között, viszont politikai személyek szerint nehéz a dolog, mert a sport és a politika között nagyok az ellentétek. Azzal érvelnek, hogy az emberek szívesen látogatják a sporttelepeket és lelkesednek a versenyeken, azontúl már nem érdekli őket semmi s ha magukat sportbarátoknak is tekintik, adandó alkalommal, amikor hitvallást kell tenniük politikai felfogásukról, megelégednek a sportért való rajongásukról és tántoríthatatlanul kitartanak vallott elveik mellett.

Valóban igazat kell adnom azoknak, akik a választópolgárok érzésvilágát ismerve ilyen határozott módon világítanak rá e kérdés gyakorlati nehézségeire. Tényleges állapotnak lehet ezt nevezni, mert ez a helyzet nálunk is előadódna amint-hogy példa erre Franciaország, ahol 1924-ben megalakult sportblokk résztvevő a választásokon s dacára annak, hogy a legnagyobb sportcentrumban és kerületben fejtettek ki agitációt a felléptett kiváló sportmúlttal rendelkező jelölt érdek-

ben, a blokk nem tudta megszerezni mandátumát, mert a sportrajongók cserben hagyták a sport zászlaját.

Mi akik benne élünk a sport mozgalmak, de küzdelmes életében, jól tudjuk, nálunk nem érdem szerint kezelik a testedzést s az illetékes állami tényezőink mintegy fiatalos, gyermekcipőben járó, nem sokra értékelő mozgalomnak tekintik a sportot. Természetes tehát, hogy valamit tenni kell, ha kiakarjuk ragadni sportunkat abból az atmoszférából, amelybe éppen az ilyen felfogásból kőlyólag jutott. Ha egy sportblokk megalakítása révén nem lehet, hát hogyan érhetjük el célunkat, milyen eszköz lenne alkalmas, hogy magára a testedzésre és annak minden bajára rátereljük azok figyelmét, akik közömbösen viselkednek a sporttal szemben?

A legfontosabb problémák

Legalkalmasabb az lenne, ha az ország összes kerületi sportszövetségei megtárgyalnák kerületük fontos problémáit és azt memorandum alakjában kidolgozva eljuttatnák a kerület országgyűlési képviselőjéhez és szenátorjához, akiket felkérné az ügy parlamenti csoport által való tárgyalására és a plénum elé terjesztésére. Ha ezt minden kerület megteszi és közös platformra hozzák a sportfejlesztést előmozdító javaslatokat, nem hinném, hogy egy-egy nyomatékos interpellációnak elmaradna a hatása. Okvetlenül és állandóan napirenden kell tartani a sportkérdéseket, ugyanígy, hogy a parlament tagjai hozzászokjanak a sport jelentőségéhez és annak minden körülmények közötti támogatásához és bajainak orvoslásához. Nem elég a fejlődés biztosításához a lelkesedés, ha a segítség pozitív eredményben nem jut kifejezésre. Már pedig nálunk addig rendezett sportviszonyokról nem lehet beszélni, amíg orvo-

soiva nem lesznek azok a bajok, amik évek óta gátlólik a fejlődés szabadságát. Ilyen például a vasúti kedvezmény, az adócsökkentés, játékosbiztosítás és a testnevelés reformjának kérdése.

A kerületek parlamenti képviselői vegyenek maguknak annyi időt, amennyi a sportkérdés áttanulmányozásához szükséges és halgassák meg a sportszakértőket, meglátják érdemes azzal foglalkozni, mert az ország általános kulturájának tesznek vele szolgálatot és az ifjuság javát mozdítják elő.

A kerületek vezetői minél előbb lássanak a kérdés tárgyalásához, mert a sportügyek elintézése nem vesztethet el az ígéretek tömkelegében.

A feltörő olasz sport

A kék ég és a fékezhetetlen temperamentum hazája: Olaszország, az újabb időben óriási haladását tanúsított a sport minden ágában. Ha visszatekintünk a X-ik losangelesi olimpiász eseményeire és az ott elért előkelő helyezéseire, igazolva látjuk azt a törekvést, hogy a kontinensen a sportban, a többi nemzetek előtt elakarja foglalni vezető pozícióját. Az olaszok nemcsak sportjuk fejlesztését, de annak megfelelő propagálását és hírnévre emelését is célul tűzték ki. Mint a kereskedelem, ipar és mezőgazdaság terén, úgy a sportban is az utóbbi két év alatt hatalmas fejlődés ment keresztül. Főleg azokban a sportágakban nyilvánult meg a rohamos fellendülés, amelyek legjobban megfelelnek fajuk temperamentumának, lelki tulajdonságainak. Olaszország husz év alatt a kezdő lépéstől a fejlettség mai fokáig olyan ragyogó utat tett meg, amire sok más nemzet egy évszázad alatt sem képes.

Aki figyelemmel kísérte a népek fejlődését a sport terén, az könnyen megértheti a távolságot: hol állott Itália csak néhány év előtt is, milyen Hamupipóke-szerepét töltötte be akkor, és hol áll ma, fejlődése derekán, amit a sport minden ágában elért sok csodálatra méltó eredmény jelez. Ez az összehasonlítás hízogó képét adja annak, mire képes az olasz nép a sportban!

Hogy Olaszországban a sport fejlődése elé akadályok nem gördülnek, az Mussolini nagy sportszeretetének, hozzáértésének és azon ténynek tulajdonítható, hogy ő a sportolást nemzeti ügynek tekintte. Meg is van a hatóságok részéről a legmesszebbmenő támogatása, mert ebből a szempontból nincsen része mostoha elbánásban, mint sok más országban. Az állam jóindulata általában a sportok és a sportolók felé fordul és ezt anyagiak terén is szívesen hozza kifejezésre. De ami a legérdekesebb, a sport a katonaságtól indul ki és szisztematikus alapon hozzá szoktatja a hadsereg nagy tömegét a sportoláshoz.

Az olasz népet leginkább a futball, a kerékpár és a vívás érdekli és hozza lázba. A futball náluk

is, mint Európa minden államában érdekesség tekintetében felülmul minden sportágot. Nincsen már Olaszországban olyan kicsi falu, amelynek ne volna futballcsapata és a maga fanatikus drukkoló közönsége, melyet már csak azért is irigyelni lehet, mert tudja kötelességét és támogat minden megmozdulást ami a futballal, általában a sporttal van vonatkozásban.

Olaszországban a sport leginkább az északi részében fejlődött ki, mely vidék ugy értelmileg, mint gazdaságilag sokkal inkább fejlettebb kultúrájú és ennél fogva kedvezőbb bázis a sport kifejlődésére. A nagyobb városokban, — mint Róma, Milánó, Genova, Torino, Trieszt, — több elsőosztályú nagy egyesület van, amely már igen sokszor megmutatta oroszánkörmeit Közép-európa futballmemzeteinek. Ezekben a városokban az összlakosság együtt érez, együtt vidag, vagy szenved csapatával.

Nem szabad azért azt gondolni, hogy az olasz sport termékenysége kimerül a labdarúgásban, vagy kerékpározásban. A boxolás, a torna, a birkózás, evezés vagy az atletika éppen Los-Angeles-

ben mutatta meg erejét és váltotta ki az egész művelt világ méltó csodálatát.

Valami láthatatlan erő viszi előre ezt a népet, amely le nem írható lelkesedéssel hajtja végre nagy vezérének minden tervét. A fanatizált tömeg egészséges szellemére vall, hogy a sportban felismerte azt az erőt, amely le tud küzdeni minden akadályt, amely nemzeti eszméinek megvalósulását gátolná. A sport pedig ott nemzeti eszmét képvisel.

Az olaszoknál a jelszó: fejlődni, éppen ezért mindenkivel keresik a sportérintkezést. Erős és gyenge csapatokat egyaránt szívesen látnak otthonukban s innen van az, hogy még téli időszakban sem térnek nyugovóra, mert ilyenkor összehasonlítást végeznek s ha úgy találják, hogy valamely sportágban tanulásra van szükségük, azonnal hozzálatnak a hiányosság pótlására, mert presztizskérdést csinálnak abból. Mai sporterejét Los-Angelesen keresztül bíráljuk, de ez már előrevetít árnyékát az 1936. évi berlini olimpiászra, melyen előreláthatólag felsőbbbségét mégjobban ki fogja tudni domborítani.

A sportemberek életkora

A mai kor legfontosabb problémája: megállapítani vajon a sportemberek előbb halnak-e meg mint más, a sport iránt semleges ember. Mindenki erre kíváncsi s miután ez érdekli legjobban az ifjuságot, szakszerű vizsgálat alapján ismertetem ennek a kérdésnek jelentőségét.

Amerikában igen pontos vizsgálatokat végeztek ebben a nagy horderejű kérdésben. A vizsgálatot vezetőik abból a fellelésből indultak ki, hogy a nagy teljesítmények utáni törekvés előbb teszi tönkré a sportférfiu belső szerveit, mint a rendszeres nyugalmas élet és hogy a sportolás és annak lelkiismeretes üzése a test tartalékerőinek egyoldalú korai kimerülését vonja maga után.

Különösen az elmúlt évtizedek rekordereit vetették vizsgálat alá. A vizsgálat kiterjedt minden sportágra: futball, evezés, birkózás, box stb. Megállapították, hányan élnek még a régi rekorderek közül. Az elhunytaknál kiderítették az elért életkort és a halál okát. Különös tekintettel voltak a szivbajokra. Amerikában statisztikailag kimutatható a szivbajok és az ezek által okozott halálozások száma s ezért első sorban azt vizsgálták, hogy a régi, az öreg sportférfiak halálát „sportszív” vagy „atletaszív” okozta-e. Ezt a feltevést azonban semmi adat sem igazolta.

Fontos a sportemberekre, hogy idejében jusszon észükbe az a nagy igazság, hogy senki sem

marad örökre fiatal. Negyven éven felül a sportot csak ésszel, mértékkel szabad üzni. A „fékezésnek” be kell következni még mielőtt a test megszynyli a további sportolást, bármennyire nehezére is essék a győzelmekekhez szokott sportférfiúnak a visszavonulás.

A vizsgálat adatai szerint a sportférfiut leginkább a tüdő részéről fenyegeti veszély.

A sportférfiu élettartama főleg attól függ, milyen életmódot folytat a tulajdonképeni sportoláson kívül.

Mértékletes, ésszerű életmód az alapfeltétele az életmegrövidülés elkerülésének. A sportférfiu különben hosszabb élettartammal számolhat, mint az átlagos nemsportsmann, ennek viszont semmi köze a sportoláshoz, hanem következménye a test rendszerint erősebb kondíciójának, az erősebb szervezetenek, mely viszont lehetővé teszi a sportolást is.

Lehetséges, hogy a komoly sportszerű kiképzés hozzájárul az élet meghosszabbításához, ez azonban eddig nincsen bizonyítva. Vannak esetek, amikor azt láttuk, hogy a kicsapongó életet élő sportemberek sokkal jobban elviselték a sporttal járó fáradalmakat, mint azok, akik betűszerint éltek le életüket. Ezekre ugylátszik a „nedves Európa” sokkal jobban tudott hatni mintsem gondolják. Igaz az is, hogy a „gőzzel telített” tehetségek hamar leélték életüket. Ebből pedig az a tanulság, hogy inkább lassabban, de mértékletesen fejlődjenek egy atléta és a természet törvényeinek szem előtt tartásával fokozza erejét és állóképességét.

Figyelem a pontos címre!

Figyelem a pontos címre!

Anton JOANOVITS Antal
szücs
Alapítva 1882.

ARAD, Strada General Grigorescu 2.
volt Tabajdy K.-ucca (uj Neuman-ház.)

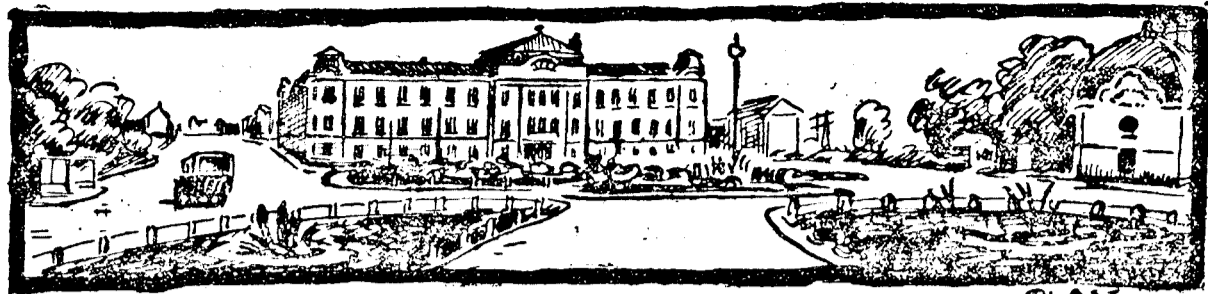
Szőrmebundák a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig, szőrmék a legnagyobb választékban kaphatók. Vállalom bőrök kikészítését, emlősök és madarak tömését, a nyári idényre szőrmétárgyaknak moly elleni megóvását. — Átalakításokat és javításokat a legprecízebben végzem.

Ölcsőságot, kényelmet, tökéletes teljesítményt, zavartalanságot és a legteljesebb megelégedést biztosítja. — Nem tévesztendő össze különböző olcsó utazásokkal, melyek a résztvevőknek csak csalódást okoznak. Forrást (átalány) utazásoknál az egyetlen világvállalat, mely elsőrendű összeköttetésekkel rendelkezik és megbízhatóság tekintetében mindennek felette áll.

Prospektusok. — Felvilágosítások. — Utitervek.

HAPAG Utazási Világvállalat fiókja
Kunstler
Utazási irodában Arad,
Bal. Regina Maria 24.

Vasúti jegyek. — Olcsó vízumbeszerzések. Nagy kedvezmények.



A városépítők

Kiknek nevéhez fűződik Arad város fejlődése
— Atzél Pétertől — Lutai Cornélig

— Az Aradi Közlöny munkatársának látogatásai —

Abból az alkalomból, hogy a tanács most választotta meg Arad új polgármesterét, dr. Botioc Elek interimárbizottsági elnököt, időszereinek találjuk megemlékezni azokról, akiknek működése megteremtette a világvárosias Aradot, különösen annak főutvonalait, parkjait és a pompázó szépségű marosparti sétányt. Első helyen emlékezünk meg Varjassy Lajos polgármesterről, azután Löcs Rezsőről, aki több évtizeden át gazdasági tanácsnok, majd rövid ideig polgármester volt és végül Lutai Cornél dr.-ról, akiket felkerestünk, hogy a városvezetők fontos működéséről megszólaltassuk őket. Arad 1867-ben kezdett jelentős várossá átalakulni, amikor az alkotmányellenes korszak megszűnt és a nagykonceptióju Atzél Pétert választották polgármesterré. Utána 28 éven át a legnagyobb alkotó Salacz Gyula volt, majd 12 esztendeig Varjassy Lajos és Löcs Rezső és végül Lutai Cornél dr. Kivülük még érdemei vannak néhai Robu János dr.-nak, Anghel István dr.-nak, Radu Cornél dr.-nak és remélhetőleg Botioc dr. sem marad elődei mögött.

Látogatásainkról az alábbi tudósításban számolunk be:

Atzél Péter, Salacz Gyula és Varjassy Lajos korszaka

A 77 éves, még mindig életerős Varjassy Lajos, Aradnak 12 éven át, 1907-től 1918. év végéig volt polgármestere, a város fejlődéséről ezeket mondta az Aradi Közlönynek:

Arad legtöbbet köszönhet Atzél Péternek, aki 1867-ben, az alkotmányos éra kezdetén vállalta a polgármesteri állást és később főispán lett. Arad modernizálásának ő vetette meg az alapját és amikor 4 év után átadta helyét Vörös Pálnak, kész programot hagyott, amelyet Salacz Gyula, Aradnak 28 éven át volt polgármestere valósított meg. Az ő idejében épültek a legnagyobb középületek, a városháza, a városi bérház stb., amelyeket a híres Jiraszek Ferenc alkotott meg. Utána 3 évig Institoris Kálmán állt a város élén, majd 1907-ben engem választottak meg polgármesternek. A tanács a legelső hónapokban kiküldött Párisba, hogy nyerjem meg a Westinghouse autógyárat egy aradi gyár alapításához, ami sikerült is és 1908-ban, a város által ingyen adott telken felépült az autógyár: a mai Astra egyik őse. Az autógyár felépítése előtt bevezettük az imperiális kitűnő, nagy autóbuszokat és egyidejűleg eltüntettük az otromba kóvasutat. Sajnos, az autóbuszokat is elrekvirálták a háború kezdetekor és nem kaptuk azokat vissza, amely miatt kénytelenek voltunk a lóvonatot újból elővenni.

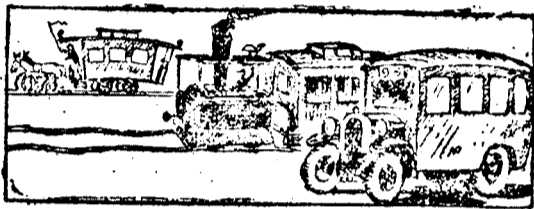
Ugyancsak az én polgármesteri működésem alatt létesült a Textilgyár, továbbá a két Maros-vashid is, valamint az új indóház és az üzletvezetőségi palota, mert azelőtt az a hivatal az Acsev épületben működött. Kulturális téren

Vésnöki munkák,
bélyegzők,
zománcozott jelvények
és sporttérmekek

Csáky Gyula

vésnök, Arad, Str. Bratiano 9. (Weitzer J.-a.)

is sikerült produkálni. Két városi polgári iskolát, 6 elemi és 6 ovodát nyitott a város. A Kulturpalota is abban az időben készült el, amelyhez a város egyharmad, a Kölcsey Egyesület és a kormány is egyharmad-egyharmad részzel járult. A palotaépítést Árpád öcsém lelkesedése siettette és ő akadályozta meg, hogy azt az Óvártéren, abban a sivatár portengerben építsék fel.



Hogyan készültek a parkok...

A Salacz- és Varjassy korszaknak egyik vezéregyénisége volt a most 70 éves Löcs Rezső, az egykori gazdasági tanácsnok, aki az Alexandri (Salacz-ucca) és a főút sarkán éledegél és az esztendő felét ménesi szőlőjében tölti. Megemlitem neki, hogy Arad főútja az utóbbi években milyen szépen fejlődött és erről alkotott véleményét kértem.

— Nekem is nagyon tetszik a sugárút,

„Ezeket is meg akartam valósítani” — mondta Lutai Cornél

Egész nap nyitott ablaknál, hosszú házi kabátban liegezik Lutai Cornél dr. volt polgármester, aki a városfejlesztés terén szintén a legbátrabb ujitók közé tartozik. A szédületesen sok munkába bele is betegedett, tudvalevően nyolc hónapot Svájcban töltött és orvosai még akkor is csak azért engedték haza, mert megigértte, hogy itthon is folytatja a fekvőkurát.

— Csak a városi ügyek iránt ne érdeklődjön szerkesztő ur, mert a városházán eltöltött időre, a sok megerőltető munkára, nem is szeretek visszaemlékezni. — mondta, amikor látogatásom célját közöltem vele.

— Akinek nevéhez Arad főutvonalának legújabb modernizálása fűződik — vettem közbe — annak emlékei feltétlenül érdekesekek.

Lutai dr. meggömbölyödött arcán mosoly futott végig.

— Egészségem feláldozásával dolgoztam Arad érdekében és az a köszönet, hogy feljelentettek és a vizsgálatot még mindig nem fejezték be, mert ötszáz ezer lejtel tulleptem a költségvetést a sugárút megalkotása érdekében. Azt is kifogásolták, hogy az ócska gőzvasút eltüntetése után kiasztaltattam annak helyét, amely munka 130 ezer lej kiadást jelentett, de Arad főútját sikerült nagyvárosi színvonalra emelni.

— Ha zavartalanul tovább dolgozhattam volna, akkor még sokat alkothattam volna, tovább akartam építtetni és elsősorban a Holtmarosnak nevezett nyitott csatornát szerettem volna fokozatosan cementtel befedetni, mert annak kipárolgása megfertőzi a város egy részének, különösen a gyermekkorház környékének levegőjét. Minden évben legalább száz méter hosszúságban kellene cementtel befödni a csatornát, ami egymillió lejbe kerülne és néhány év alatt teljesen kész lehetne.

— Ügyvéd ur honnan vette volna a fedezetet ehhez? — érdeklődtem, amire ezt a választ kaptam:

— Az emberek egy része azt hiszi, hogy Aradnak csak a városháza közelében lévő részeit lehet

amelynek konturjai a Palóczy-féle óriási városfejlesztési programban rajzolódottak ki először. Ezzel a híres mérnökkel csináltattuk meg évtizedekkel ezelőtt Arad nagyvárossá fejlesztésének tervét, amelyet a világháború miatt nem bírtunk befejezni. Palóczy tervében a sugárút jóval szélesebb volt, de ahhoz a Munkácsy-uccától kezdve sok régi házat és telket kellett volna a városnak kisajátítani és modern, új házsorokat építeni. A régi program szerint a sugárút szintén csak a személyforgalom számára szolgált volna, míg a teherforgalom a viadukt alatti útvonalon, továbbá a városligeten és az Orczy-uccán át megalkotandó új uccákon bonyolódott volna le. A mostani gazdasági viszonyok között jobban nem igen lehetett volna megoldani a sugárút kiépítését.

— Polgármester ur, a régi rezsimekben hogyan tervezték a parkokat? — kérdeztem.

— Lehetőleg Drezda város mintájára igyekeztünk a parkokat és a főúti kerteket megteremtteni. A Kulturpalota körül látható színes képet Szabó József akkori városi főkertésszel együtt terveztük ki rondo-rendszerrel. A Marospart kiasztalozása akkor elmaradt és ezt a nagy munkát, azt hiszem, a Robu—Anghel-korszak alatt valósították meg. Ezzel eltűnt onnan az egészségtelen portenger.

Ráterelődött most a szó az abbamaradt villamosvasúti tervekre, amelyeket Robu János dr. volt polgármester két újabb tervezettel is kiegészített, de a pénzühiány miatt egyik sem valósult meg.

— Sajnos, a villamos vasutat nem lehetett megalkotni — mondta Löcs, aki így fejezte szavait:

— A külvárosok modernizálásával is foglalkoztunk, amit azonban a világháború miatt szintén nem fejezhettünk be. Külön vízművet is terveztünk a Pernyáva számára, de a furások nem bíztattak jó eredménnyel és a külvárosokban emiatt csak uccái közutakat létesítettünk. Ezenkívül keramit- és aszfalt burkolattal láttuk el az ottani utakat is. A város egész kikövezését a háború miatt nem bírtuk megvalósítani.

fejlesztetni, pedig ez téves felfogás. Palóczy nagy tervében a vasutigazgatóság palotája körül gyönyörű házsorok szerepelnek, amelyek most is felépíthetők. Azt terveztem, hogy a vasutigazgatóság mellett lévő nagy városi telkeket házhelyekké parcelláztatom és az abból befolyó kb. három millió lejből fedezzük a fenti kiadásokat. Korszakos terveket akartam megvalósítani a vári félsziget megszerzése által. A hadügyminiszterium teljesen beleegyezett abba, hogy az a szép terület a városé legyen.

A hadügyminiszteriummal teljesen meg is állapodtunk és már készült is az erre vonatkozó törvénytervezet, amelynek alapján a város kötele lett volna három nagy kaszárnyát építeni, amelynek ellenében birtokába jutott volna az egész várterület az ottani épületekkel együtt. A törvény szentesítése után megkezdődött volna a vár lebontása és házhelyekké parcellázása

mert a közönség most is szívesen áldoz arra, hogy saját új házában lakjon. Az építkezés megindítja a pénz egészséges körforgását, mindenki keres általa és egy csapásra megszüntethető a munkanélküliség.

Hogyan akadályozták meg Nagylakon a Marosrombolását

— Ez alkalommal visszaemlékezem arra, — fejezte be Lutai dr. — hogy szülőhelyemen, Nagylakon néhány évtizeddel ezelőtt óriási éhínség pusztított, amely miatt a községi elöljáróság a kormányhoz fordult segélyért. És kapott is százezer aranykoronát, ami most több mint négy millió lejnek felel meg. De a segélyt nem adta ingyen, hanem a község lakosságával elvégeztette a Maros átvágásának régen húzódo nagy munkatervét: a Maros-kanyar kiegyenlítését, amely örökre megakadályozta a romboló vizáradást. Ez az mégmunka két esztendeig tartott és általa a lakosság megmenekült az éhezéstől.

BOLGÁR LAJOS.

Uj utakon jár a magyar ifjuság

Élet az aradi Magyar Otthonban

Ifjuság..

Vaiamikor ez a szó a rózsaszínű álmok virágos erdejét, a hit tisztán csergedező patakját, az önbizalom érces sziklatömbjét, a remények magasan uszó fellegeit, a szerelem végtelen színű szivárványát, a gyermekálmok kristályozódását jelentette.

Vajjon máma kevesebbet jelent? — Igaz, hogy az erdő felett zivatar vonult át és százados fákat döntött ki a rengetegből, a patak tiszta vizét vér szennyezte be. A sziklát földrengés rázta meg s a ragyogó felhőket a vihar ereje sújtó villamos-sággal telítette, sötét gomollyá sűrítette és csak a szivárvány eget földdel összekötő szinompás hidja tündökölt vakítón a komor háttérben, mert a felhőkön átütő nap — a fiatalság aransugaras szimbóluma — ma is az égre vetíti, azért ma sem jelent kevesebbet ez a szó.

Ifjuság.. Ennek a szónak muzsikája, amit le lehetne kottázni. Ez az emberöltőkön végig csendülő dallam egy változatos, de összefüggő, egységes végtelen szinfoniát adna. Mert jóllehet a mai fiatalság gyermekkori fantáziáját nem a paraszat evő ötlábu táltospáripa fűtötte és nem huszár, vagy kocsis szeretett volna lenni felnőtt korában, hanem a száguldó autók, a suhanó gépmadarak izgatták és a modern kor gépdüörgéses, lüktető dzseszmuzsikás világába nőtt bele vágyaival, követelődző ösztöneivel, ma is ugyan az, ami hajdanán volt. Csak az ideáljai lettek újak, talán realisabbak.

A Magyar Otthon tulajdonképpen a magyar ifjuság szűkméretű falak közé szorított birodalma. Ha valaki véletlenül betoppan a meleg, világos terembe, vidám, eleven, pezsgő életet talál ott. A hosszú asztalok mellett olvasó, sakkozó, vagy dominózó fiúk és leányok ülnek. A zongora körül egy csoport az új nótákat hallgatja, minden sarokban egy-egy vidám csoport beszélget, tréfál, vagy a nap új szenzációját olvassa fel valamelyik napi-

lapból. A véletlenül betoppanó idegen az első pillanatban csak szórakozókat lát, de ha többször felmegy, akarva, nem akarva, belkapcsolódik abba a munkába, ami ott folyik. Mert a szépségért, a jószágért, az általános emberszeretetért küzdő katonaság manőverezik itten, melyet csak a rosszakarát tehetne rosszá, míg a megértés, a barátságos jóindulat a legbékésebb polgársággá nevelhet.

Majd minden hónapban kitárulnak az ajtók a nagyközönség előtt s a miniatűr színpadon vagy vidám előadás perég le, melynek tréfái nyomán lélekfrissítő kacagás csendül fel, vagy egy örökéletű lantos emléket idéző irodalmi estély komoly értékű műsorszámait színezik át a gondolatok hétköznapi szürkeségét.

Különösen kedves az ifjuság vasárnap délutánja, mikor összejönnek a fiúk, leányok és vidám zene mellett táncra perdülnek s kacagva, boldogan rázzák le magukról a but, bajt, gondot. Mert nem gondtalan gyermekek tanyája a Magyar Otthon, hanem az élet mélységeibe ma már belátó ifjaké, akik a kenyérért folyó életharc igárait már próbálgatták. És ha valaki mélyebben betekint az Otthon életébe, tapasztalhatja, hogy itt a felszín alatt komoly munka folyik.

A mai nehéz viszonyok között a fiatalságnak az a rétege is kiszorult az iskolákból, amelyből azelőtt a tanuló ifjuság zöme került ki. Az iskolázott fiatalok között is sok az olyan, aki a saját anyanyelvén nem tud helyesen írni és nemzeti irodalmunkat, művészetünket sem ismeri. Érzik ezt a hiányt és a robotos életük napi gondjain túl alkalmat keresnek a pótlására. Ezeket a hiányokat igyekeznek pótolni a Magyar Otthon munkásai, a szórakozás, tanulás és tanítás módszerével.

A jótékonyági mozgalmakat a leányok tartják a kezükben, de a kulturális munkából is külön részt hasítanak maguknak: mesedélutánokat rendeznek az apró gyermekek részére. A Magyar Otthon mesedélutánjai nem hasonlítanak a többi-

hez. Itt mint egy nagy család a tűzhely körül, úgy telepedik le a gyermekesereg és nemcsak felnőttek mesélnek, hanem azok a gyermekek is, akik egy-egy szép mesét tudnak.

Ez a Magyar Otthon életének igazi értelme.

A fiatalság épp úgy mint régen, ma is a szépséget és erőt jelenti. Lehet, hogy döbbenne torpant meg a jövő ködbevesző képe előtt, de ez csak egy pillanat lehetett, mert felszegett dacos fejjel, bátran lépő izmos lábakon halad és ma is az a jel-szava, ami régen volt: előre!

GELLÉR JÁNOS.

Végzetes melódiák,

melyek sorstragédiákat idéznek elő

Londonból jelentik: Zenei körökben általános érdeklődést keltett Jack Hylton, az ismert nevű angol „jazzkirály” legutóbbi nyilatkozata, amelyben annak a véleményének adott kifejezést, hogy vannak olyan dallamok és zeneművek, amelyek gyakran kellemetlen következményekkel járnak. Ez alatt nemcsak azt kell érteni, hogy a hamisan játszó muzsikusokat a közönség megfenyíti. A következményeknél szerepet játszik természetesen a véletlen is. Így legutóbb egy ismert észak-tengeri fürdőhely zene-kara Schubert ugynevezett „tragikus szinfóniájának” előadására készült. Az együttes karmestere elkeseredetten tiltakozott a mű előadása ellen és azt hangoztatta, hogy annak baljós következményei lesznek. A művet hosszas huzavona után végre mégis előadták és a karmester másnap — husmérgezésben meghalt.

Angliában szinte rendkívüli módon idegenkednek ujabban a „Home, sweet home” című régi ir népdal előadásától. Ezt a dalt a Titanic elsüllyedésénél játszották. Hasonlóképp rettegnek Chopin „Gyászinduló” és a világhírű „Eöcsepp preludium” szerzeményeitől, amelyet közvetlenül halála előtt szerzett Malorca szigetén. Spanyolországban ennek az utóbbinak az előadását rendeleti uton tiltotta be a hatóság, mert valahányszor előadták, minden esetben valami tragikus baleset történt.



OZARKA

INCORPORATED

CHICAGO, U. S. A.



Lámpás

Superheterodyn rádiókészülék elektrodinamikus hangszóróval

100 állomást vesz

100 %-os selektivitással, tökéletes hangtisztasággal, óriási hangerősséggel
Ara! RCA háromszoros védőrácsos lámpákkal és 10 wattos végerősítő lámpával Lei 10,000

ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELET ÉS GYARI LERAKAT -

VÉRTES RADIO

ARAD.

AZ ARADI CHORIN- CSALÁD REGÉNYE

A rácfertálybeli rabbi-háztól — a magyar főrendiházig — Négy generáció csodálatos utja fanatikus hitvitákon, egyházi reformokon, politikai küzdelmeken és gazdaságpolitikai vívmányokon keresztül Aradtól Budapestig

CHORIN ÁRON HARCINÁK ISMERETLEN RELIKVIÁI



Billene Galsworthy második „Forsyte Saga“-jának, vagy hasonló más nagy-konceptiójú regénynek, ha rozsdáette; pókháló, régi diplomák, egykoru könyvek, világhírű szobrok, nagystilű, közgazdasági intézmények, iparvállalatok és felhőkbe-szökkenő bankpaloták nem bizonyítanak, hogy egy család története milyen páratlan ivelést mutathat a reális életben is, rövid 166 év leforgása alatt, négy emberöltőn keresztül... Az Aradról elszármazott CHORIN-család eddigi négy generációjának életében csupán rövidke stáció a bucsuzó 1932-ik esztendő, amely néhai id. Chorin Ferenc születésének 90. évfordulóját jelzi az aradi zsidó hitközség annálésében: a legendás életű nagyapától, Chorin Árontól a dédunokáig, ifj. Chorin Ferencig; a XVIII. századvégi aradi rabbiaként rácfertálybeli, szűkablakos házacskájától a budapesti Kereskedelmi Bank alelnöki dolgozószobájáig fanatikus egyházi hitvitákon, radikális politikai harcokon, Synhedrionon és Parlemeuten át vezet a Chorinok utja az elvek győzelméig és nemes, emelkedett célkitűzéseik diadaláig.

'Az aradi Chorinok élete egy darab, még megíratlan magyar kulturtörténelem,

melynek csupán elmosódó konturjait kívánja felidézni másfél századév kódén keresztül a kegyeletos emlékezet.

Egyedül egy világ ellen

Az aradi zsidótemetőben Guttman Jakab aradi hírneves szobrász, — aki egyébként arról nevezetes, hogy a bécsi Rotschild-ház feje fedezte fel és Rómában, IX. Pius pápa mellszobrát mintázta meg, egyszerű, aradi zsidó-fju létere, — nemesvonalu márvány-büsteje jelzi, hol alusssa örök, megbékélt álmát a morvaországi Weisskirchenből Aradra származott Chorin Áron aradi főrabbi. Az első zsidó főpap, aki az egykori Magyarországon forradalmi reformokat harcolt ki a hitéletben: szobra egyetlen a maga nemében az egész világon, amelyet valaha is főrabbinak a temetőben felállítottak hívei. Huszonhárom éves, amidőn 1789-ben papjának hívja meg az új aradi hitközség, hetl négy bankóforint fizetésért, amelyet később öt forintra emelnek. A nagymartoni talmudiskola, a prágai egyetem növendéke lelkes lelkipásztor és harcos hittudós, aki éjt nappá tesz, hogy hívei számára egyenjogúságot, hitelvet és merész felfogása részére elismerést szerezzen. Feljegyzés van róla Aradvármegye könyveiben, hogy 1790. december 9-én panaszt emel a megyénél, hogy híveit jogtalanul zaklatják a hatóságok: viszont 1793-ban, XVI. Lajos francia király kivégeztetése alkalmából a hazaszeretetről tart németnyelvű beszédet a templomban. Palatinus József nádor aradi látogatása alkalmával, 1793 november 23-án 200 ünneplőbe öltöztetett gyermek élén, kezében a Thórával, magyaros zsinórzatu öltönyben maga megy az előkelő vendég fogadtatására, hogy ezzel is dokumentálja az aradi zsidóság együttérzését az aradi magyarsággal. Mint községének vezetője: realpolitikus tehát és forradalmiasan reális marad, mint hittudós is.

Az amsterdami Baruch de Spinoza 24 éves, mikor hitközsége kiátkozza merész vallási ujtásaiért. Az amsterdami portugál-zsidó hitközség 1656 július 27-én kelt „Jegyzőkönyve” megőrizte a szörnyű átok szövegét, mellyel a sófár, siró kürtszavának elnyújtottan bugó-

hangja mellett kifőzösítették a zsidóságból a pantheista nagy filozófust:

„Az angyalok léteével és a prófétáknak szentekéjával anatóma alá vetjük utájk, elátkozzuk és kirekesztjük az egész község hozzájárulásával, szemtől-szemben a szent könyvekkel, amelyekben 613 törvény foglaltatik, kimondván azt az átkot, mellyel Jozsua sujtotta Jerichót, Eliás próféta a gyermekeket és mind-amaz átkokat, amelyek a Törvény könyvében meg vannak írva. Legyen átkozott nappal és éjjel: legyen átkozott lefektében, legyen átkozott fölkelésében; átkozott elmentében és átkozott megjöttében...”

Százötven év választotta el Chorin Áront Spinoza kiátkoztatásától, de a nagy bölcselő és hitujító sorsa nem rettentette vissza attól, hogy legelsőnek az egész akkori Magyar-

Elszánt küzdelmek a maradiság ellen

Ötvenöt évig vezette az aradi hitközség életét. Támadások pergőtüzében törhetetlenül és eltántoríthatatlanul dolgozik népe egyenjogúsításért, felvilágosodásáért. Ő állitattja fel az akkori Magyarországon Aradon a legelső realiskolát, amelyben keresztény tanárokat is alkalmaz. A Korona-téri új zsinagóga 1827-ben épül fel, benne az orgonával, amely istentiszteleteinek áhíthatos kísérője lesz. Megengedi a kecsge-évet és az utazást szombat-napokon és lakásának előszobájában a fogason ott függ a kalapok hosszú sora, míg a hitközség vezetősége a főrabbinál tanácskozik... De a megújuló támadások ellen szakadatlanul védekeznie kell. Ez magyarázza meg annak a két, eddig még nyilvánosságra nem jutott okmányoknak keletkezését is, amelyeket Aradmegye és Aradváros vezetőségei állitottak ki Chorin számára. Az értékes és érdekes kulturtörténeti dokumentumokat Chorin késői utóda, dr. Vágvölgyi Lajos aradi neológ főrabbi volt szives kérésünkre rendelkezésünkre bocsájtani, aki az aradi zsidóság kulturtörténeti emlékeinek ma is legszen-

országban szabadelvű vallási elméleteket hirdessen és merész ujtásokat vezessen be az istentiszteletek rendjébe, az ősi szokásokba és az iskoláztatás ügyeibe.

Arad magyar Spinozája

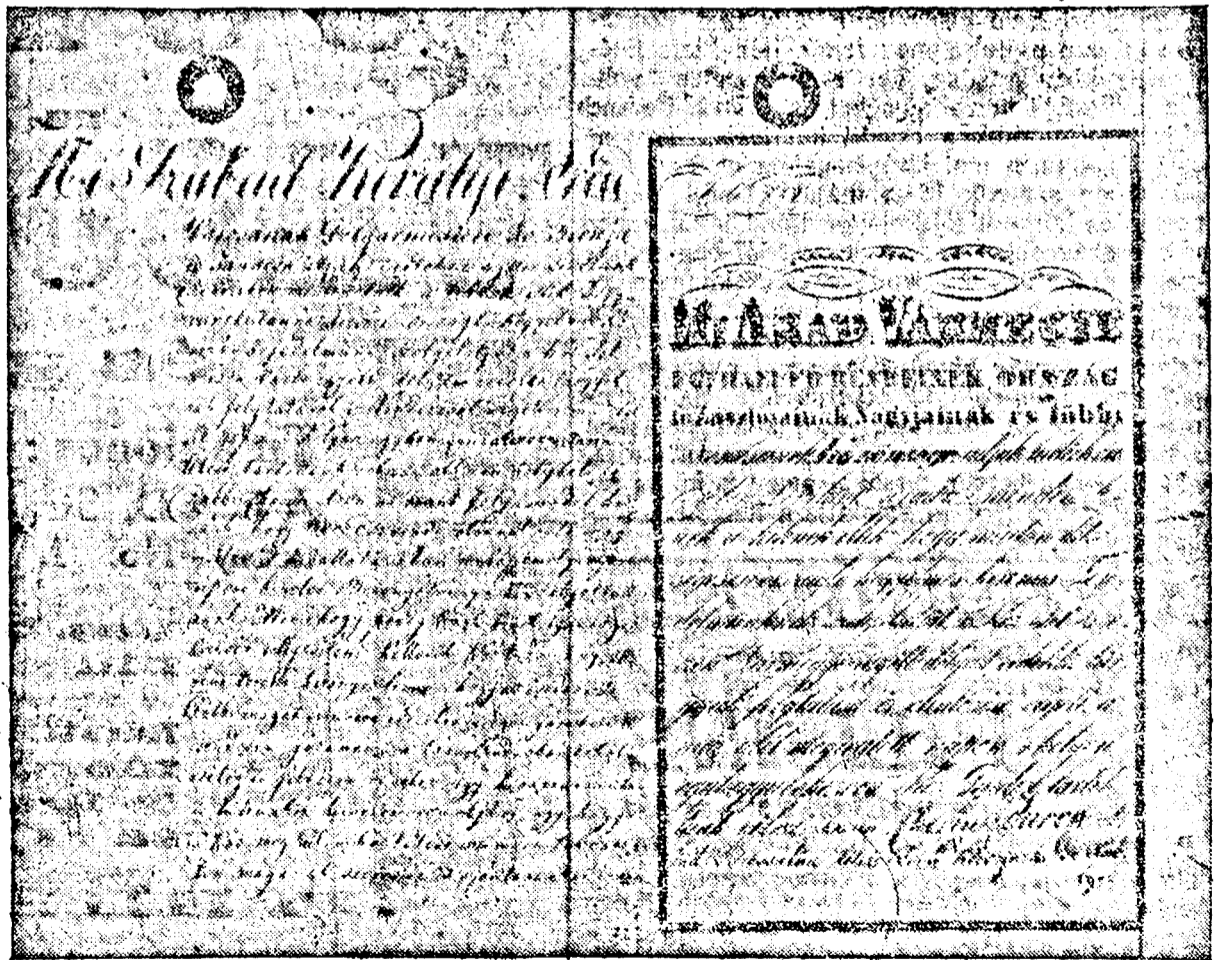
„Külső hitszertartás és szokás miatt senki sem ítélt meg hitének őszinteségéről” — írja „Ének ha Schawé” című hébernyelvű, híres könyvében, (Prága 1803) amelynek magyar címe így hangzana: „A hitnek az étellel való összeegyeztetése.” Merész hitujításai és szabadelvű vallási elméletei

az egész világ zsidóságának figyelmét Aradra irányították

és ugy a magyarországi, mint a külföldi orthodox zsidóság támadásait zuditották ellene. Chorin azonban a próféták bátorságával száll szembe egy egész világgal. Obudán 1805. szeptember 1-én ül össze a Synhedrion, hogy itélkezze a forradalmár aradi főrabbi felett. Chorin csaknem meglincselt a fanatizált tömeg, a rabbi tanácsa pedig megszegyenítő szakállvesztésre ítéli, amelytől már csak egy lépés a fenyegető kiátkozás... Chorin nem vonja vissza könyvének állításait, elmenekül, míg 1807-ben a helytartó-tanács semmisíti meg a Synhedrion itéletét.

vedélyesebb kutatója. Az okmányok szövege — korszerű helyesírással — a következő:

MI SZABAD KIRÁLYI ARAD városának Polgármestere, Fő Birája és Tanácsa, adjuk tudokra e jelen Levelünk Esztendeiben mindenknek, a kiknek illik, hogy minekutánna dicsően országgló Kegyelmes Koronás Fejedelmünk szolgálatait a Köz Jót s ezen Város egyéb dolgait érdeklő tárgyoknak folytatások s elintézésök végett a mai aol irt napon s helyen egyben gyülekezvén, Tanácsi Ülést tartottunk volna; akkoron helybéli Fő Rabbi Chorin Áron az eránt folyamodot hozzánk, hogy 1802-ik Esztendő őltától való magaviselete s hivattatásában miképpen eljárásától részére hiteles Bizonyítványt kiszolgáltattánk. Minthogy pedig kinek kinek igazságos kérését teljesíteni kelletik, köztudomány szerént továbbá bizonyos lenne: hogy az esedező Fő Rabbi magát érintett idő óta is igen jámborul, csendesen, józanon s a társalkodásban erkölcsileg és példásan viselte, ugy hivattatásában is tudunkra dicséretessen eljárt, ugy, hogy a Köz megkülönböztetés minden tekintetben magának szerezte, s ajánlásunkra is magát érdemessé tette legyen: annálfogva ugyan arról nékie szükséges kimutatásául kiadtuk ezen Bizonyosság, s egy-szersmind Ajánló Levelünket Városunk hiteles pecsétjével megerősítve, a Köz Igazság azt hozván magával. Kört a mi ezer nyoltz száz harminc hetedik Esztendői



Chorin Áron erkölcsi bizonyítványai Aradváros és Aradmegye vezetőségétől, amelyeket a támadások miatt kért.

Mártius huszonkilencedik napján Aradon tartatott Tarnácsi Ülésünkben.

P. H.

Kiadta Serb Tivadar
fent tisztelt Sz. Kir. Város
Hites Fő Jegyzője Csanád Vgye
Tábla Birája.

Aradvármegye ugyanebből az alkalomból az alábbi okmányt adta ki:

I. K. 729. sz. a.

MI ARAD VÁRMEGYE EGYHAZI FŐ RENDELNEK, fő ZÁSZLÓSAINAK NAGYJAINAK és többi nemeseinek közönsége, adjuk tudokra e jelen Levelünk sorában mindenkinék a kiknek illik, hogy miután ditsőségen országói kegyelmes koronás Fejedelmünknek szolgálatját, a Köz Jót, és ezen Vármegye egyéb dolgait érdeklő tárgyak folytatása és elintézése végett a mai alól megíratott napon s helyen egybegyülekezvén Köz Gyűlést tartottunk volna, akkoron Chorin Aron Arad Várossában létező Zsidó Községnek Fő Rabbija illő alázatossággal abbeli folyamodással járult előnkbe, méltóztatnánk erköltsi viseletéről és Ra'i hivatalában előttünk tudva lévő minkénti eljárásáról hiteles bizonyító levelünket kiadatni. Senkinek igazságos kérését meg nem tagadhatván, mintán nem csak illető tisztviselőinknek hiteles bemondásoknál de köztudományunknál fogva is bizonyos lenne: hogy e folyamodó ölen előnkbe soha oly panasz, mely meg feddetését következtethette volna, elő nem fordult és így részént kiigaszt nem szenvedhető szerény, békességes élete módjával, részint pedig említett és huzamos évekig szakadatlanul viselt hivatalában felekezeti alattvalóknak művelődésére a Vallás félreértéséből származó régi megrögzött bal itéletteik kiirtására és egyáltalában erköltsi tekintetben boidogításuk előmozdítására fordított szorgalmatos fáradozása, munkálódásai és könyvekben közre is bocsájtoit tanításai, de különben előjáróságai iránt mindenkor példaként kitüntetett engedelmessége által, valamint az egész Zsidó Községtől a köz tiszteletet, szeretetet, úgy tőlünk is a vele meg elégedést és ezen ajánlásunkat méltán megérdemelte: mind ezekről igazságosnak találó kérésének helyt adva, ki adtuk Mgyénk hiteles petséjével erősített eme bizonyító Levelünket.

Kelt a mi Ezer nyolcz száz harmincz hetedik esztendő Pünkösöd havának Huszonkettedik napján, O Aradon folytatva tartatott Köz Gyűlésünkben

P. H.

Olvasta és kiadta
I. n. Arad Vgye Fő Jegyzője
Mosotzy Institoris János

Ut a főrendiház felé

Chorin Aron 1844. augusztus 24-én fejezte be küzdelmes, munkás, alkotásokban gazdag életét. Felesége, *Rebekka*, három fiu és négy leánygyermekkel ajándékozta meg, akik rendre elszármaztak Aradról. Egyedül elsőszülött fia, *Chorin József* maradt itt, aki elvégezve a budapesti tudományegyetem orvosi fakultását, az egykori Szabadság-téren álló, mai Weisz-féle házban nyitotta meg rendelőjét. Élete jótéményekben gazdag, de eseménytelen volt. Fia, a főrabbi unokája, néhai id. *Chorin Ferenc* akivel folytatódik a család karrierje, ugyan csak Aradon, a mai Uránia-palota első emeleti lakásában születik 1842. május 11-én. Budapesten és külföldi főiskolákon tanul jogot, mely nek országoshírű tudósa lesz. 1867-ben nyitja meg Aradon ügyvédi irodáját és csakhamar bekapcsolódik az akkori idők társadalmi és főleg politikai áramlataiba. A *Chorin-név nagy tisztelete és Ferenc kiváló képességét gyorsan röpitik pályáján politikai sikerek felé.* Balközépprogrammal szülővárosa, Arad küldi első ízben a budapesti parlamentbe a híres rabbi unokáját, aki 1878-ban hetven társával maga is külön radikális utakra lép: megalakítja a független szabadelvű pártot.

ASSZONYOM!

Ha arcának üdeségét megakarja őrizni — keresse fel

PILISINÉ

kozmetikai szalonját

P. Avram Iancu (Szabadság-tér) 16.
Pattanásos, szeplős, ráncos arcok —
mindennemű szépséghibák szakszerű
kezelése — Arc massage, vasalás —
pakkolás — esti kikészítés. —

Ha takarékoskodni akar, vegye igénybe az olcsó havi fizetéses bérletrendszer

1903-ban az akkori uralkodó kegye főrenddé nevezi ki az aradi főrabbi unokáját

és a fejlődő magyar közgazdasági élet maga sem késik érdemeit elismerni, amidőn őt szemelik ki a *Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének* elnöki székébe. A két legnagyobb magyar bányavállalat: a *Salgótarjáni Köszénbánya* és a *Rimamurányi-Salgótarjáni rt.* elnöke, mindenképpen egyik legsúlyosabb egyénisége a háboru-előtti s alatti magyar gazdaságpolitikának. Halála, mely nemrégiben kö-



Chorin Aron világhírű szobra az aradi zsidótemetőben.

vetkezett be, pótolhatatlan irt hagyott maga után kortársai között.

A harmadik nemzedék

Az Aradról elszármazott Chorin-család majoreszkója ma ifj. *Chorin Ferenc*, atyja méltóságainak és tehetségének örököse. *Chorin Aron* dédunokája már *Budapestben* született 1879-ben, jogi tanulmányait Berlinben és Budapesten végezte *sub auspiciis regis*. Pályafutása gyárkérmények és igazgatósági termek kö-

zött emelkedett, ügyvédi gyakorlatát abbahagyta és a GYOSZ keretei között tehetségét a magyar ipar általános problémáinak tanulmányozására szentelte. Ma atyja helyét tölti be a Salgótarjáni Köszén és a Rimamurányi-Salgótarjáni élén és alelnöke a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének. A GYOSZ és az ipari szakegyesületek közreműködésével életre hívta a Munkaadók Központját, amely *alkalmas szervnek bizonyult a háboru után idők által adódó munkáskérdésekkel kapcsolatos problémák megoldására.* Elnöke saját művének, aztán a *Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottságnak*, kereskedelmi főtanácsos, az országos ipari tanács és a biztosítási szaktanács tagja, minthogy ugyancsak aktív részt vesz a magyar felsőház közgazdasági, közlekedésügyi, külügyi és pénzügyi bizottságainak munkájában és végül *az országos 33-as bizottságban, amely Magyarország gazdaságpolitikáját intézi.*

Azok a beszédei, amelyeket a 33-as bizottságban különösen a deviza-kérdésekkel és a népszövetség pénzügyi bizottságának jelentéseivel kapcsolatban szokott tartani, rendszerint irányszabnak az egész magyar államháztartásnak. Ifjabb Chorin Ferencet novemberben választották meg a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* alelnökévé. A Chorinok fanatizmusa lendíti munkaképességét, amely dedapjának is erőt és energiát adott, hogy a maguk elveinek védelmében szembeszálljanak az ósdi maradisággal, akár egy egész világ ellenében is.

Márványszobrok beszéde

A család ma már keresztény. Am ez a benső átförmálódás csak őszintébbé, igazabbá kell avassa azt a monográfiát, amely a Chorinok történetét rövidesen azzá kell formálja, ami: egy történelmi korszak eszméinek, törekvéseinek kifejező tükörképévé, négy nemzedék egymásutáni életének eseményeiben. A Magyar Nemzeti Muzeumban *Landeshut-Aradi Zsigmond* hírneves aradi szobrász műve, az aradi temetőben pedig *Guttman Jakab* márványszobra hirdeti Chorin Aron sirja felett a haladás eszméinek feltartóztatlan diadalát!

SZ. JAKAB GÉZA.

JUHÁSZ VASÖNTÖDE

és gépgyár

Tulajdonos: JUHÁSZ J. ÁRPÁD
A R A D, Strada Abatorului (Vágóhid-
ucca) No. 1. Gyermekórház mögött.

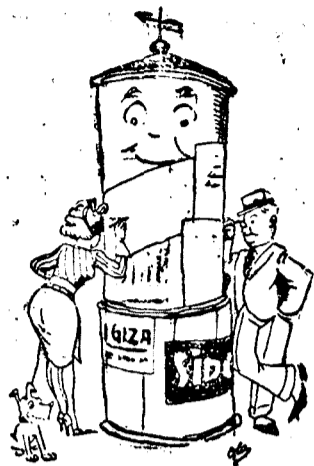
Vas, bronz, réz, alumí-
nium stb. öntvények.

Motorok, gőzgépek,
mezőgazdasági gépek
és ipari gépek gyártá-
sa és javítása.

TELEFON: 666.

Szereltem a hirdető-oszlopokon

Diszkrét levelek, amelyeket mindenki elolvashat



Minden lenéző kéz legyintés, vagy peszszimista fejrázás dacára is, teljes határozottsággal állítom, sőt be is bizonyítom, hogy ma, az 1933. küszöbén, a rádió, yo-yo, biguin és konverzió korában igen is él, virágzik a romantika.

Megvalloim, véletlenül jöttem rá arra, hogy Aradon még él a régi idők egy szokása: a plakátlevelezés.

Olcsóbb, mint a telefon és biztosabb, mint levél, mert a közösen megbeszélte plakátoszlop diszkrétan megőrzi a titkot és nem árulja el, ki az a Muki, aki ezer csókot utalványoz ki egyszerre a „Bőzsi szíve m nek”. Ritkán állok meg egy plakát előtt, mert Greta Garbo kéjes mosolyában nem a plakátról gyönyörködöm, sőt a G. B. L. selyemharisnya finomságáról sem a szépen színezett reklámplakát, hanem inkább a korzó szépasszonyai többé-kevésbé szép lábainak beható szemlélésénél győződöm meg. Tehát egy véletlen eset kellett ahhoz, hogy személyes tapasztalataim tokat szerezzek a régi idők romantikájának egyik ittfelejtődött emléke létezéséről. A személyes tapasztalat kiérett hangos jelenet során érkezett meg.

Nemrégiben történt, a motorosállomásnál akadt dolgom. És miközben sétálva arról álmodoztam, hogy milyen jó volna, most parasztagdának lenni, legalább messziről elkerülnének a hitelezőim és helyettem a kormány — nem fizetne, nagy csattanásra riadtam fel. Két ifju diák mérte egymás arcát tenyérrrel, Mindegyik a másik arcát, a saját tenyerével. Körülöttük néhány, a motorossal akkor beérkezett tejesasszony állott és gyönyörködött. Befutott a rendőr is és hamarosan kiderült a tényállás. Dezső és Ibi, mindketten az erőtanulófűsűségi tagjai szorgalmasan gyakorolták a levelezést a motorosállomás előtti hirdetőoszlopon. A véletlen egyszer úgy akarta, hogy Dezső könnyebb influenzát kapott, ágyban kellett maradni és nem értesíthette Ibiékét. Amikor egy hét múlva örömtől ragyogó arccal kiszaladt a korzóra, mélyen lesújtva vette tudomásul, hogy Ő mással sétál és hideg fejhajtással fogadja a köszönést. Meglesés, kérdőre vonás, magyarázkodás... és kiderül, hogy valaki a megszokott plakáton arról értesítette Ibit, hogy egyelőre nem jöhet randevura, mert „mással foglalt”.

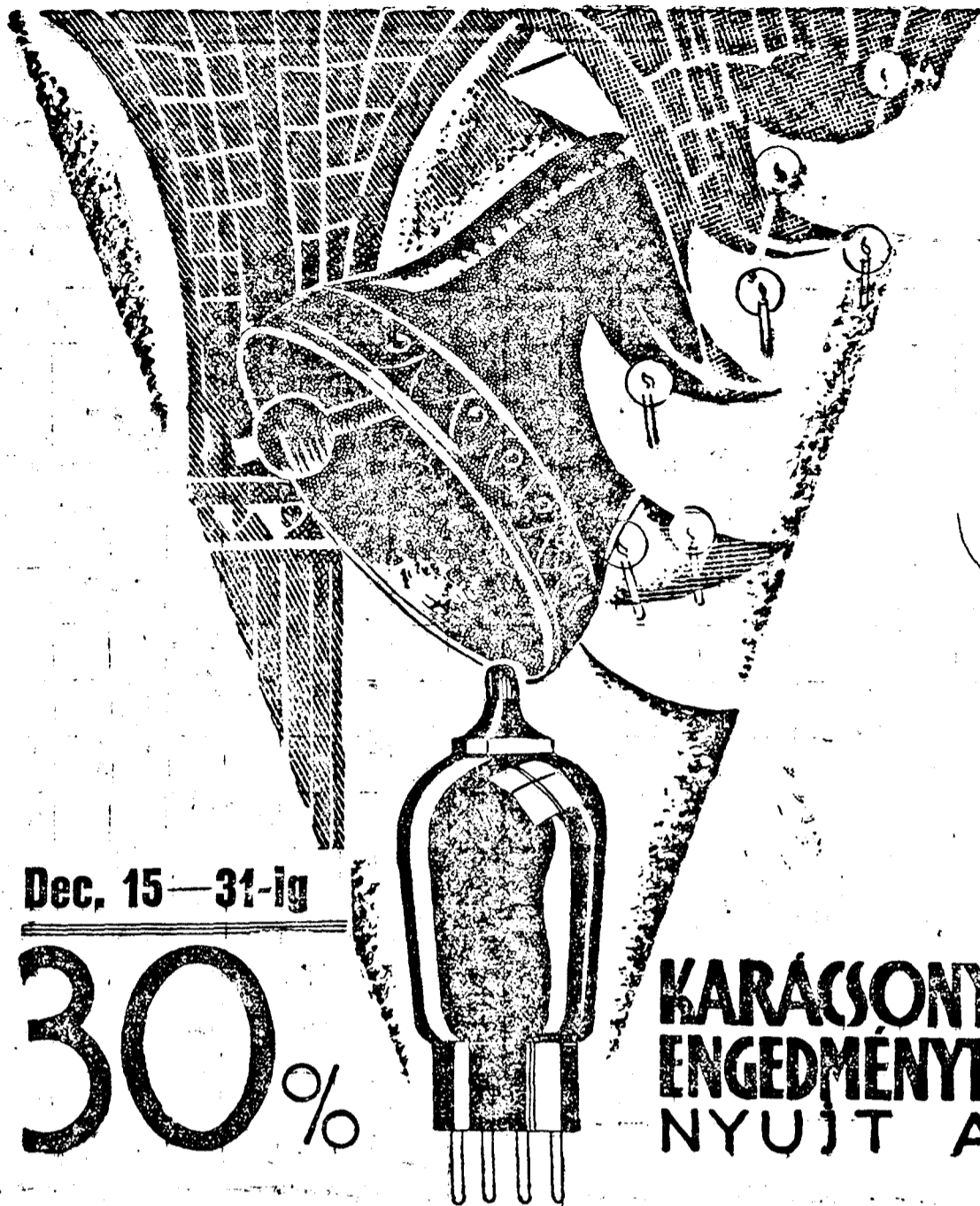
— Ki lehet az a gazember? — törli a fejét a fiú. És megbeszéli a leánnyal, menjen ki másnap a motorosállomáshoz, hagyjon üzenetet majd meglesi a „levelezőt”. Így is történt és Dezső ráismert egyik legjobb barátjára, aki éppen azt írta Ibi üzenete alá a plakátra:

„Mondtam már, hogy magam nem érdekel — Dezső”.

Szegény nem tudta, hogy a Dezső már felgyógyult. Amiről csak az elsattanó két poftonból szerzett tudomást.

A rendőr végig hallgatta a történetet, széjjel kengette a publikumot, majd rászólt a két diákra:

— Menjenek haza és ne csináljanak uccai botrányt mert beviszem mind a kettőt. Hogyan intézték el a fennforgó lovagias



Dec. 15—31-ig

30%

KARÁCSONYI ENGEDMÉNYT NYÚJT A

TUNGSRAM

MINDEN VIZONTELADOJA UTJÁN

ügyet, nem tudom, de most már figyelni kezdek a plakátokat és rájöttem arra, hogy a színes reklámokon való levelezés még ma is egyik divatos formája az üzenetváltásoknak.

És e szerelmes üzeneteken keresztül játszódik le sok-sok kis tragédia, kiábrándulás, sok magasbatoró szerelem indul el a — tarka plakátokról... egy-egy üzenet sokszor kifejezőbb és drámaibb, mint valamelyik modernnek nevezett szindarab, — például mondjuk — a Molnár Harmóniája...



„Miki, ne várj rám! Másé vagyok!”
Vajjon mit szölt a Miki, amikor később be-
ropogott és tudomásul vette, hogy lecsuszott?
Vagy:

„Lenkével vagyok a korzón. Lacikám, ne
jőjj utánunk, nem érdemes. Nagyon unlak”.
Más:

„5-től háromnegyed 6-ig vártalak. Nem
jöttél. Pukkadj meg. — Vera.”

Avagy:

„Egy órát vártam hiába. — Jenő”.

„Nem tehetek róla, mama nem engedett.
Ma nem jött a barátja. Holnap 6-kor. — Rózsi.”

„Majd Pali leszek folyton ácsorogni”.

„Péterrel erre sétáltunk. — Üdv.”

Ugyilátszik, az egyszerűbb néposztályok
körében is népszerűsége lett szert a plakát-
levelezés, mert az egyik plakáton ezt jelez-
tem fel:

— Jani, ha a naccsága kienged, este 9-kor
amind a Kaputt bezárák, ki jövög.

A romantika ittmaradt kis emléke tehát
él tovább fejlődik, virágzik, terjed, egészen
addig, — amíg a modernizálás valamelyik új
uttörője el nem tünteti Arad uccáiról az ócs-
ka oszlopokat.

És akkor eltűnik a romantika utolsó vára
is, amely ma még büszkén, dacosan állja a
reális élet sok-sok viharának hullámain... (Mar.)

BUDAPESTI tartózkodására, kényelmes
alásó elhelyezkedést nyújt:

GYÖRFIPENSIO MODERN PENSIO
V., Harmiacad-u. 3. Közé V., Erzsébet-tér 5.
Ponti fűtés, hideg-meleg Folyóvíz.
Folyóvíz.

és a Menetjegytörzsa szomszédságában most megnyitott
Dépendance IV., Mária Valéria-u. 7. Hideg-
meleg folyóvíz. Telefonok:
810-09, 827-11, 818-58. Szobák: P. 8-tól, pensio P. 6-tól
fűtéssel és adókkal. Levélzés bármely címre küldhető.

**Legujabb divatu fűzők, gyógy-
haskötők elsőrangú kivitelben,
fűzők javítása, tisztítása olcsó
árban**

Világné és Székelyné

fűzőspecialistáknál, volt Weitzer János-uca 2-4.
Minapita-palota. 4292

KARACSONYI KERESZTREJTVENY

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	
84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	
138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163		
164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189		
190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215		

VIZSZINTES: 1. Vas Gereben egyik regényének címe — 15. A visegrádi nevezetesség. — 20. Istentisztelet névelővel — 30. Sarki madár. — 32. Hőszerelem. — 33. Oda-vissza. — 34. Páhol. — 34. Három idegen nyelven. — 36. Rizspálinka — 37. Vissza művészet latinul. — 39. Ipa. — 40. Ital. — 42. Vissza hónap rövidítés. — 43. Római pénz. — 44. Papi ruha — 46. Vissza nem rossz. 47. Tolnamegyei község. — 49. C. B. — 50. Bányában van. — 52. Orosz folyó. — 53. Vél. — 55. Antik ruha. — 57. Pestmegyei járásszékhely — 60. Becézett női név. — 61. Mázolja. — 63. U. S. A. keverve. — 65. Lószerszám. — 67=161. Vízszintes. — 68. Polinéziai sziget. — 70. Noé egyik fia — 71. Jellemszínész. — 74. Vissza... magánénekszám — 75. Negri. — 76. Modern művészeti irány — 79. Gyermeke. — 80. Mén lakás. — 81. lantis. — 82. Zöld főzelék. — 84. R. P. — 86. Maró folyadék. — 87. nimus. — 88. Y-nal számnév. — 89. Mázol. — 90. Régi nép. — 92. Múltaságos — csibészszóval. — 94. Malájok ődőkölő futása. — 96. Lakat alatt van. — 98. Fém. — 99. Könnyelmű léha. — 100. Széncsavas mész. — 101. Rádió alkatrész. — 102. Testrészt. — 103. H. R. — 104. Tagadós. — 106. Fém. — 107. Exotikus állat. — 109. untalan. — 110. Lárma — 111. ombákcsm. — 112. Kőrísia magánhangzó. — 114. Csik. — 115. Német prepozíció. — 117. Hájó része. — 119. Izomkötő. — 120. Villamosági vállalat nevének rövidítése. — 121. Éjszakai. — 122. Farsang. — 125. Van, németül és fonetikusan. — 127. Petro leum forrásairól ismert város. — 129. Grál — mondabéli király. — 131. Vissza mozo. — 132. Kereső. nyomozó. — 134. Régi magyar szó — 136. Arciáték. — 138. Házi állat himje. — 139. Férfi név. — 141. Belföldi. — 142. Elment a rózsám — 145. Női név. — 147. Tejtermék. — 149. 365 nap. — 150. Német folyó (j-i). — 152. inyász. — 153. Pamutvászon. — 154. Vissza: Korrodítás. — 156. Finom tészta. — 158. Idegen névelő — 159. Vissza: Fokozó rag. — 161. Szeker része. — 162. Fedél. — 164. Egyik oldal. — 165. Ital. — 167. Egyik csapánk neve. — 168. Nem fölé. — 169. Kosmetikai márka. — 171. Délamerikai folyó. — 175. Délamerikai város. — 177. Urasági cseléd. — 179. Gyulai Pál regénye. — 180. Jack London egyik regénye.

FÜGGŐLEGES: 1. Dal a Három a kislányból. — 2. Álmos anyja. — 3. ály. — 4. Kötőszó. — 5. Csinos. — 7. Utószó, zárszó. — 8. Személyes névmás. — 9. Fordított szesz ital. — 10. Rivo. — 11. Amazonas mellékfolyója. — 12. Ollós állat. — 13. Német prepozíció. — 16. Vissza: Római pénz. — 17. Mutató szócska. — 18. Mindkét ige a B. T. K.-ba ütközik. — 19. Vissza: Szél. — 20. Házi munkát végez. — 21=47. Függőleges. — 22. Falusi jegyző. — 24. Afrikai város. — 25. Rag. — 26. 5 függőleges mássalhangzó. — 27. Alaskai folyó.

— 28. Verne Gyula egyik regényének címe. — 31. Színházi vállalkozó, idegen nyelven. — 35. Piros, németül fonetikus. — 37. Hint. — 38. Marosmenti város. — 41. F-el fiúnév. — 44. Csillag idegen nyelven. — 45. Spártai király (i-y.) — 47. Csont latinul. — 48. Kereskedelmi műszó. — 50. olodzik. — 51. Testrészt névelővel. — 54. Zsákanyag. — 56. roplán. — 58. Rossz bor. — 59. Anyag része. — 60. 3.14. — 62. Női név — 64. Eredményesen. — 66. Délamerikában van. — 69. Hangszer. — 70. Pusztaságok. — 72. Afrikai állam. — 73. Háziállat himje. — 77. Szórakozóhely. — 78. Utódja. — 81. Hegy Belgrád mellett — 82. Nyomoz. keres. — 83. Tözségi műszó. — 85. Ülter. — 89. Ásvány. — 90. Vissza: időjelző. — 91. Omladék. — 92. Kérdő szócska. — 93. „Uram” angolul. — 94. Portéka. — 95. Háziállat. — 97. Nem jár egyedül. — 105. Közlekedési vállalat. — 108. Híres opera. — 110. Vissza: Török sapka. — 113. Vissza: női név. — 114a. Kis állat. — 116. Testrészt. — 118. urg német város. — 120. Harcias lovas nő. — 121. Tűzhányó, felesleges ékezettel. — 123. Detektív keresi. — 124. Híres park. — 126. Indul. — 128. Költsége — 129. Névmás tárgyesetben. — 130. Tabula — 133. Személyes névmás — 134. Vissza: Football kapus. — 135. Ol. karám. — 137. Rag. — 140. Ilyen nővény is van. — 141. Nő tulajdonsága. — 143. Betű — fonetikus. — 144. Dátum rag. — 146. Szellemi munkás. — 148. Mindenség. — 151. Ki mint vet egy — 152. Murzika. — 155. Idegen férfinév. — 157. Ősz után. — 160. Lvkuk — népiesen. — 162. Vissza: ka buza. — 163. R-el végén házi állat. — 165. umbus. — 166. Község. — 168. V cio. — 170. Német helyhatározó. — 172. gten. — 173. Vissza: álló víz. — 175. Egyiptomi isten. — 176. Jupiter kedvese. — 178. Rangjelző szó

KARACSONYI KERESZTREJTVENYUNK HE- LYES MEGFEJTI KÖZÖTT A KÖVETKEZŐ ÉRTÉKES NYEREMÉNYEKET FOGLJUK KISORSOLNI:

1. Az ARADI KOZLONY ajándéka 1 drb. modern éjjeliszekrény-lámpa Govits Ferenc csillárműhelyéből Deák Ferenc-ucca 15.
2. Az ARADI KOZLONY ajándéka 1 drb. modern éjjeliszekrény-lámpa Govits Ferenc csillárműhelyéből Deák Ferenc-ucca 15.
3. „CITY” DROGUERIA Zeiner Imre Minorita-palota: Egy üveg kölnivíz.
4. APPONYI TESTVÉREK divatruházából városházával szemben: Egy gyapju nyak-kendő vagy egy pár gyapju harisnya

5. FISCHER MÓR üveg és porcellán nagy áruházából: Egy aragonit hamutartó.
6. KÁRPÁTI gyógyszertárból: Három doboz Kárpáti „Benzoe” puder.
7. BOGYÓ ÁRPÁD divatruházából Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca): Egy pár női selyemharisnya.
8. VARGA TESTVÉREK Str. Alexandru (Salac-ucca) 1. Rádió és villamossági cikkek szaküzletéből: Egy zseblámpa elemmel.
9. JÁGER TIVADAR fodrászsalonjából Bul. Regele Ferdinand 29.: Egy speciális női hajvágás vagy manikűr.
10. TECHNICA autójavító műhely, Strad. Episcopul D. Radu 19.: Egy rádió accumulator töltés.
11. BÁRSONY ANDOR cégtől Piata Avram lancu: Egy pár női keztyű.
12. KUN ISTVÁN optikai és fényképészeti szaküzletéből Arad Bul. Regina Maria 18.: Egy drb. finom szobahőmérő.
13. GELLER RADIO Str. Bratianu ajándéka: Öt darab levelezőlap-gramofonlemez.
14. LÖBL HIRLAPIRODÁBÓL Str. Romanului: Egy havi kölcsönkönyvtár.
15. GOLDSTEIN LAJOS divatruházából Str. Bratianu. Egy darab díszsebkendő.
16. LOVROV nyomdából Csanádi Takarékpénztár épület: 100 drb névjegy.
17. Kosmetikai kezelés PILISINÉ szalonjában Piata Avram lancu 16.
18. HERCULES parfümerie Str. Bratianu 2-4. Minorita palota: Egy üveg kölni viz vagy 1 doboz finom puder.
19. Kosmetikai kezelés KARACSONYI LENKE szalonjában Str. Moise Nicoara 2.
20. TECHNICA autójavító műhely Strada Episcopul D. Radu 19.: Egy tárgy aranyozása vagy ezüstözése galvanikus uton.
21. Az ARADI KOZLONY egy hónapig ingyen.
22. Az ARADI KOZLONY ajándéka: Egy könyv.
23. ARADI KOZLONY egy hónapig ingyen

- 24. PILISINÉ kozmetikai intézetéből 1 üveg víz.
- 25. PILISINÉ kozmetikai intézetéből 1 tétegy krém.

A MEGFEJTÉSEKET KÉRJÜK LEGKÉSŐBB DECEMBER 30. DÉLIG BEKÜLDENI AZ ARADI KÖZLÖNY KIADÓJÁBA VAGY FŐTÉRI KIADÓBA. — EREDMÉNYT JANUÁR ELSEJEI SZÁMUNKBAN KÖZÖLJÜK.

ARADI DIVATOK

Elmentem az autóbusszon

— Tudod édesem, — mondotta a barna, kissé molett hölgy a fejemen keresztül a másik falomon ülő szőke, fiús-vonalú hölgynek, — tudod, édesem, mi már döntöttünk a Frédivel szemben a kérdésben.

Nyilvánvaló, hogy a hölgyek már erősen érdekeltek voltak a témában és ha az ember rászánja magát, hogy autóbusszon közelítse meg a szabadság-térről a Mosóczy-telepet és édesen szötyögtesse az ösztövére Ford-kocsit, ráér pillanatokig is meghallgatni.

— Tudod, drágám, éppen összeadtuk, hogy be is kerül a Pöszi. Nos, ugyebár egy ilyen édes kicsi csöppesség kosztja alig jelent valamit. Ez tehát semmi. Ami ruhára kell neki, azán jelentéktelen. Egy kis prémtakaró 200 forint, egy félliter tejjel többet hozatunk a szokottól, egy hónapra tehát 90 lej. Ez összesen 290 lej. — Mi van még...? Na igen, a multkor a Pöszi meghütötte magát, kihívtuk a Goldschmid-édes volt, hogy meg volt lepve, nem is mert konzultálni, de mondtam neki, hogy Dok úr, drága, az Istenért, ha már ittvan hát csak nézze meg... na és tudod, hogy nekem nem lehet ellentállni... Ja igaz, hát az adó, az van. De utóvégre is az az ötszáz lej egy év, amit a városnak fizetünk a csöppesség után csak nem egy komoly féltel...? Mennyit... is mondtam...? Igen, szóval 290 plusz 500 az 790 lej... Hát mondd, érdemes más költségre fordítani magamat...?

A másik hölgy, úgy látszik már értette, hogy miről van szó, megértőleg bólogatott.

— Bizony, a miénkkel több kiadás volt... az igazat megvallva, drágám, nem is tudom, hogy jöttetek ki csak ennyiből... Hiszen én nem emlékszem, a Feri, ahogy, tudod, tulváltam a munkámon, amilyen egy pedáns üzletember... a költségvetés mérleget csinált a költségekről... a városba, megszokta már a bankban, még mielőtt elmentek volna... Nos, kezdődött a ruhák... Már a hetedik hónapban kellett egy egészen új, komótos ruha, 900 lej. Persze már hozzákezdtem a kicsi kelengyéjéhez is. Ez, ha jól összeadom, vagy hater ezer lejbe került.

— Ne mondd...

— Bizony. Ezért mondom én mindig a Frédivel: vigyázz, csak ne hamarkodjunk el a világot...! Nem mintha az alakomat sajnálnám, á, dehogyis: dehát ki fizethet meg ennyit az egy gyerekekre a mai időkben...?

A Ford újra zökkent egyet, kicsikét össze-



...verődttünk. Ki és beszálltak az utasok. Ezalatt a szőkének ideje volt gondolkodni a dolgokon. Aztán óvatosan megszólalt:



Standard

GARANTÁLIA, MINŐSÉGET

KÉRJEN INFORMÁCIÓT VISZONTELÁRSÍTÓKINÁL

Világjáró francia író Budapesten beszél a szovjetről, Jáváról és világkörüli utjáról

Jáva-sziget romantikája: mese, a maláji nők: csunyak

Budapestről jelentik: Érdekes külföldi vendége van a magyar fővárosnak. Boecop báróné, írói nevén Claude Lyen, ragyogóan szép, elegáns fiatal hölgy, akinek első regényét a legelőkelőbb francia folyóirat, a Revue des deux Mondes közölte. Boecop báróné éveket töltött Jáva szigetén, ötször körül utazta a világot. Járt Szovjetországban és a forradalmi Kinjában is. Alig van a földgömbnek számára ismeretlen pontja. Most azért tartózkodik néhány napig Budapesten, hogy néhány cikket írjon a magyar viszonyokról a Figaró és a L'Intransigeant számára. A báróné igen érdekes dolgokat mond el világkörüli utazásain szerzett tapasztalatairól.

— Ugynevezett gyarmati író vagyok, hiszen a gyarmatok életét ismerem a legjobban. Régi francia családból származom, férjem holland. A gyarmati irodalomnak azonban nem azt a fajtáját művelem, melyet általában ismernek. Fehérpárti vagyok, nem kulipárti. A sok utazás közben rájöttem, hogy a világnak egyetlen egy olyan része van, amely ennek a bolygónak a létjogosultságát igazolja és ez — Európa. Az Oroszországban töltött hetek éle-

tem legkellemetlenebb emlékei közé tartoznak. Mikor a francia nagykövetségen jártam és megkérdeztem a nagykövetet, hogy mi a véleménye az orosz állapotokról, rémült kézzel jelezte, hogy nem beszélhet.

— Miért? — kérdeztem — hiszen magunk vagyunk?

A nagykövet felvilágosított, hogy nem vagyunk egyedül. Nem tudhatja, hogy a terem melyik sarkába rejtették a bolsevikiek egy mikrofont. Egész Szovjetország egy óriási kémiszervezet... Én rá is ráragadt a nagykövet féltelme és rémületen menekültem a szovjetparadicsomból.

— Jáva?... Én eddig csak hazugságokat olvastam róla az európai írók tollából. Mindegyik azt kell ábrándítanom azokat, akik a maláji nők szépségéről hallottak regélni. A benszültöttek egyáltalában nem szépek, vasos, kurta lábúak és rossz testalkatuk van. Sokat irnak a festői és gazdag természetéről. Ebben van valami, de viszont a nap az egész évben mindig ugyanabban az órában kel fel, ami nem természetesen változatos...

Legmodernebb csillárokat és mindennemű fémmunkákat a legjutányosabban és a legprimábban készít



Maurer Ferenc Str. Baritiu 39. Guttmann-ház.

4325

— És mondd, drágám, most mennyi idős a csöppesség, a Pöszi...?

— Két és fél éves az édes... Hogy is volt...? Igen, pontosan egy évvel ezelőtt vágattuk le a farkát, decemberben...

— A farkát...?

— Na igen. Meg a füleiből is egy picikét. Így követeli a rassz...

A szőke egy kicsikét bárgyún nézett át a fejem fölött a másokra.

— Mit mondasz...? Hát a Bözsike, aki-

ről meséltél nekem a Meieréknél nem egy kis gyerek...?

— Hová gondolsz, édesem...? Gyerek...?! Egy aranyos kicsi terrier az egyetlenem, skót terrier, valódi skót...!

Sajnos, le kellett szállanom az autóbusszról. De még láttam, hogy a szőke hölgy nyakig begombolta a téli kabátját és ajkain egy nem titkolt lenéző mosollyal közvetlen utánam leszállott. Egy nő, aki Aradon gyerekpárti volt...!

(—ab.)

Montecarlo fényben és árnyban

A monakói erődíjmentés francia szolgálataiban — Napoleon előtti az apanázst — A koplaló trónörökös

Irtá: RÓNAY MÁRIA (Utánnyomás tílos.)

1.

Öfelsége a statisztika

A Monakóban uralkodó Grimaldi-dinasztia családja egészen a hetedik századig nyulik vissza, amikor ősiük: Grimoald, majordomusa volt Neustriai II. Hildebert uralkodónak. Ezt az őst 714-ben meggyilkolták. Az első Grimaldi-ös 897-ben, mint Milánó érseke halt meg. Száz év múlva egy Grimaldi I. Guido néven Monakó fejédeleme lett. Hosszu évszázadokig békésen kormányozták a Grimaldiak apró országukat, de lassanként elszegényedtek és ezzel megindultak a lejtőn lefelé. Hozzájárultak ehez politikai körülmények is: az itáliai és francia szomszédok egyformán rá akarták tenni a kezüket a kis fejedelemségre, amelynek tengeri erődítése harcászati szempontból volt jelentős számukra.

A tizenharmadik században a Grimaldi dinasztia rendszeres apanázst kapott a francia kormánytól, amiért a monakói erődíjmentést francia szolgálataiba állította. A forradalmak idején azonban beszüntették ezt az apanázst és ezzel az uralkodó-család súlyos pénzzavarba került. Egy ideig kölcsönökkel segítették magukon, de a tizenharmadik századforduló idején már nem akadt hitelező, aki kiségitette volna V. Honoré uralkodó herceget.

Az udvari háztartást a minimálisra kellett redukálni. Udvartartás amúgy sem volt, az uralkodó már régen szerény keretek között élt, életmódja minden, csak nem királyi volt. Most már arra sem tellett, hogy az ősi szokás szerint Párisban tanuljon trónörökösnek. Floresztánnak rendszeres havi zsebpénzét megküldték.

1814 áprilisában nagy örömmel fogadták Monakóban a Napoleon bukásáról szóló hírt, mert azt remélték, hogy a visszatérő Bourbonok a legitimizmus elvének fenntartása kedvéért újból megadják majd a monakói dinasztának az apanázst. A francia kormány azonban egyelőre mással volt elfoglalva és nem ért rá erről a kérdéssel tárgyalni.

Floresztán, az ifjú trónörökös, szorongva várta a fejleményeket párisi kis padlásszobájában, a hová nyomorúságában költözött. Életkedvét azért nem vették el a gondok. Fialat volt és bizott a jövőben. De addig is élnie kellett valamiképpen. Diáktársaitól hallotta, hogy azok statisztálni szoktak a boulevard színházaiban és ilymódon tesznek szert valami kis keresetre.

Monakó trónörököse elhatározta, hogy ő is megpróbálja a statisztikát. Egyik barátja beprotezsálta a színházhoz és ettől kezdve Floresztán minden estéjét a rivalda világában töltötte a „népesség, katonaság” között.

Sok pénzt nem keresett ezzel a foglalkozással, de egész szerényen megélt belőle. Egyik nap ebédelt, másnap vacsorázott. Fialat szervezete bírta a koplalást. Lelkileg meg egyenesen felüdülés volt számára ez az élet. Bohém természetével pompásan érezte magát ebben a környezetben.

Kollegái nem is igen sejtették, hogy az ábrándos tekintetű, mosolygó száju fiatalember, akinek nő-imádatán annyit szórakoznak, egy trón várományosa.

A herceg szerepet kap

Ősszel megindult a nagy színházi szezon Párisban és egyidejűleg összeült Bécsben a nevezetes kongresszus, amelynek az lett volna a feladata, hogy újraszervezze Európát. Floresztán a maga részére mindkét eseménytől pénzt és hatalmat remélt, az előbbtől — szubjektív sikert. Mert a színház édes mérge már annyira átitatta, hogy színészi babérokra vágyott. Ebben az időben maga sem tudta, hogy minek örülne jobban: ha trónra kerülhetne, vagy ha a színházi plakátokon látná diszelegni nevét, mint a darab főszereplőjét.

Hazuról nem nagyon biztató híreket kapott. V. Honoré folyton csak kesergett, hogy mindenről le kell mondania, a nép folyton elégedetlenkedik, az államkassza üres. A sok panaszkodás

egészen elvette Floresztán kedvét a tróntól és ambícióját mind erősebben a színház irányába fejlesztette. Környezete is ebben az irányban befolyásolta, akik körülötte éltek, akikkel beszélgetett, akik hatottak rá, azok mind színházi sikerekről ábrándoztak és ebben látták az élet beteljesülését.

Floresztán addig járt a színházdirektor nyakára, amíg végre sikerült egy párszavas szerepet kapnia.

A Theatre Ambigue színházban játszotta el az inas-szerepet a monakói trón várományosa. Nem is játszotta rosszul, úgyhogy ettől kezdve máskor is biztak rá kisebb szerepeket. Floresztán boldog volt és bizott benne, hogy nemsokára, mint világhírű színész fog dicsőséget hozni a Grimaldi-névre.

Közben apró szerepeket bonyolított le a kórus és balletkar hölgyei körében. Könnyen lobbanó szíve átlag kéthetenként más és más hölgyért égett.

Most már többet keresett, mint statisztika korában, úgyhogy koplalnia sem kellett. Kezdte magát boldognak érezni. Azon tündődött, hogy mi lesz, ha a Bourbonok csakugyan folyósítják majd a Grimaldiak apanázst és apja esetleg hazahívja. Szinte félt tőle, hogy valóra válik régi remény-ségük, annyira hozzáért a színház világához.

Félelme egyelőre alaptalan volt. Még mielőtt sor került volna arra, hogy a francia kormány Monakó ügyeiről tárgyaljon, mialatt a bécsi kongresszus javában bálozott, Elba szigetén merész terv fogalmazott meg egy letörni nem akaró, zseniális ember agyában.

A császár hazatér

1815 februárjának végén, a Moniteur c. francia kormányújság kis hírből közölte a következőket.

„A világ legnagyobb rablója Elba szigetén állítólag azon töri a fejét, hogy megint megzavarja Európa nyugalalmát.”

Pár nap múlva ugyanabban a lapban ilyen tudósítás jelent meg:

„Bonaparte, a volt francia tábornok, bizonyos álhírek szerint, partra szállott. A francia kormány mindenesetre tudni fogja kötelességét, hogy elbánjon a vakmerő kalandorral.”

Másnap az opportunus újság így írt:

„Eddig meg nem erősített hírek szerint, Napoleon, a volt császár, előnyomulóban van a francia főváros felé. A nép érdeklődéssel várja az események kialakulását.”

Amikor ezt a hiradást közölték, már tudta a Moniteur szerkesztője, hogy a visillei országúton szembetalálkozott a császár gárdája az ötödik francia gyalogezred egyik zászlóaljával. Napoleon kitárt karokkal odaállt a lövésre kész katonák elé, feléjük kiáltva: — „Ki akar közületek a császárára löni?” — a katonák szuronyukra tüzött fővegüket magasra emelve, egyhangú lelkesedéssel ordították: „Vive l'Empereur.”

És másnap már így hangzott a Moniteur tudósítása:

„I. Napoleon császár öfelsége, aki a francia fegyvereket dicsőségesen végighordozta három világrészen át, a francia főváros közelében tartózkodik. Lelkes felhívásai a francia népet legdicsőségesebb korszakára emlékeztetik.”

Következő napon pedig már arról írt az új-

ság, hogy „a Császár öfelsége bevonult Párisba hogy a jog szerint őt megillető trónusát a bitör Bourbonoktól visszafoglalja.”

Floresztán vegyes érzelmekkel fogadta Napoleon visszatérését. Ez annyit jelentett, hogy várva-várt apanázsnak fuccs. Nincs számára szabulás a padlásszobától, — ha csak a maga rejtéből nem oszlanak szét a sötét fellegek. De viszont semmi sem gátolhatja meg színházi érvényesülését. Apja nem szólhat bele az ő életébe, ő nem képes annak más irányt adni. Már pedig ami pénzre nincs, atyai parancsok sincsenek.

Monakó trónörököse a történelmi Század alatt is rendíthetetlen ambícióval játszotta apja szerepeit a Theatre Ambigue színházban és váltózatlan kedvvel ölegette a kis segédszínésznöket.

Táncosnő a trónon

Napoleon uralkoma még tartott, a waterlooi csata még a jövő titka volt, amikor az Ambigue színház új táncos operett bemutatójára készült. Színház vezetője erre az alkalomra szerzőtette Marie Louise Caroline Gilbert kisasszony a kitűnő táncosnőt, akinek pompás produkció szenzációt keltett abban az időben a francia fővárosban.

A premieren tomboló sikert aratott Gilbert kisasszony táncja, de a komornyik szerepét játszó Floresztán egymagában jobban lelkesedett fiatal művésznőért, mint a színház egész közönsége együttvéve.

A ragyogóan széke Marie Louise Caroline, kit „Caro”-nak becéztek, táncos rohamképeiben hódította meg a monakói trón várományosnak a szívét.

A lángoló szerelem azonban nem volt kölcsönös. Floresztán körülzsongott művésznő nem viszonz Floresztán érzelmeit, csak kacagott a jelentéktelen kis színészen, aki semmit sem volt képes nyújtani, a más oldalról felajánlott paloták, és egyéb kincsekkel szemben. Floresztán ügye meglehetősen rosszul állott. Ezt ő maga is tudta és tehetetlen kétségbeesésében arra szánta magát, hogy felfedi inkognitóját szíve hölgye előtt. Ugy képzelte, hogy a gyönyörű Caro a keblérborul, ha megtudja, hogy egy valódi trónörökös szereleme hívja.

De nem így történt.

Gilbert kisasszony megint csak kacagott. Egy szerűen mesének tartotta az egész trónörökösséget. Ő sohase hallott a furcsa nevű országról melynek leendő uralkodója iett volna a bolond fiatalember. Különben sem úgy nézett ki a fiú, mint ő magának a trónörökösököt elképzelte.

A szomorú fiasco után Floresztán elkeverte deitlen busult szobáskájában, az isteni Caro pedig elment a Chat noir szeparéjába, ahol már várta társasága.

Főként írók és újságírók ültek itt együtt, táncosnő szerette a bohém társaságot, meg azt tudta, hogy jóban kell lennie a sajtóval, igyekezett szeretetreméltóan kedves lenni a fiukhoz.

Mulattatásukra elmesélte azt a jelenetet, mely néhány órával azelőtt játszódott le közte ő Floresztán között, minden lelkiismeretfurdalás nélkül kitalálta a jó fiú legféltettebb titkait.

— Kárpelietek csak! — ez a bolond gyereket hazudott össze, csak hogy levegyen a lábán róla! Azt állította, hogy ő herceg és trónörökös. Ezzel a pofával akarja velem ezt elhitetni! Hi ismértitek ugy-e. — harmadrangu színésze Ambigue-nak...

A társaság harsogva nevetett, de az egy újságíró megkérdezte:

— Miféle trónnak az örököse az ipse?

— Tudom is én, — vont fel gyönyörű felvállat a táncosnő, — valami Marokkót vagy m mondott.

(Folytatjuk.)

Legszebb Karácsonyi ajándék

egy modern portrakit

FOTOSTUDIO

ANDRÉ SZÉKELY-től Bul. Regina Maria 22.

HIREK

A mi karácsonyunk

Karácsony hajnalán elhalkul a munka zaja, megáll a dübörgő rotációs, elpihen a kattogó írógép, a telefon, ünnepi nyugalom borul a nyomdára, szerkesztőségre, hivatalszobákra... pár óra múlva vaskos csomagokat visznek széjjel kihordóink, hatalmas küldeményeket röpít a vonat az ország minden részébe. Az Aradi Közlöny karácsonyi számát viszik szerte sok ezer embernek, ünnepi szórakoztatónak, gondfelejtőnek...

A jólvégzett munka tudatával nyújtja át az Aradi Közlöny minden olvasójának lapunk 48 oldalas, gazdagon illusztrált karácsonyi számát.

Heteken át tartó megfeszített munkával állítottuk össze ezt a kötettségbe menő lapot, amely vezető helyen áll az erdélyi sajtóorganumok sorában. Ötletes illusztrációk, érdekes cikkek, riportok, szép versek takítják ünnepi számunkat, amely a lelkes magyar újságírók teljesítménye. Mindenki megtalálja benne azt, ami érdekli, az olvasóközönség bonyolult, sokféle ízlése minden téren teljes kielégítésre talál. Jelentős áldozatok árán neves magyar íróktól, újságíróktól szereztünk érdekesnél-érdekesebb cikkeket. A lap vezető helyén Barabás Béla, az erdélyi magyarság szeretett vezére ír ünnepi vezércikket számunkra. Ismert nevek emelik a tartalom színvonalát. Korinthy Frigyes, Pásztor Árpád, Paul Jób, Rónay Mária, Pálóczy-Horváth György és dr. Vázsonyi János „Uj rakétát” című érdekes írásai adják meg az Aradi Közlöny karácsonyi számának ünnepi köntösét. Stodolni Dezső riportja, Zombory Andor és Striegné-Martini Hilda versei és az érdekes, színes cikkeknek egész sora teszi teljessé ünnepi lapunk harmóniáját. Olasz Lajos ötletes karrikaturái, rajzai kedvesen tarkítják az egyes oldalakat.

Fogadják olvasóink szeretettel a mi karácsonyi ajándékunkat, azzal a szeretettel, amellyel átnyújtjuk. És ez kárpótol bennünket minden munkáért és áldozatért.

— IDŐPROGNÓZIS. Nyugat felől enyhülés, helyenként kisebb lecsapódások, valamint ködös idő várható.

— AZ ARADI KÖZLÖNY legközelebbi száma, a kétnapos közbeeső karácsonyi ünnepek miatt, szerdán reggel a szokott időben jelenik meg.

Uj tűzifaárak

Egy öl ... Lei 520.—
1000 kgr. (fűrészt) „ 480.—

AUFRIEHT-fatelepen

4160
Gyermekkorház mellett, v. Kossuth-uca végén.)
Telefon 69.

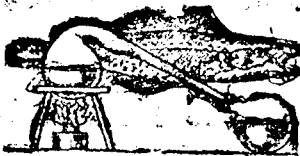
— Pop C. István Konopon tölti a karácsonyi ünnepeket. Pop C. István kamara elnök szombaton reggel az aradmegyei Konopra érkezett. A kamara elnöke konopi birtokának csendjében pihenni ki az ülésszak fíradalmait és onnan csak a karácsonyi ünnepek után érkezik Aradra.

— Előleget kaptak az aradi köztisztviselők. Mai számunkban beszámoltunk arról, hogy megérkezett Bucarestből a köztisztviselők fizetéséhez szükséges pénz, azonban az idő rövidségére való tekintettel, a kifizetéseket csak karácsony után kezdti meg a pénzügyigazgatóság. Az eredeti tervet ma megváltoztatta a pénzügyigazgatóság, amennyiben szombaton délelőtt 12 óráig előlegként 1 millió 800 ezer lejt osztott ki a jelentkező tisztviselők között. Ugyancsak itt írjuk meg, hogy a pénzügyigazgatóság a mai nappal befejezte a nyugdíjasok kifizetését. Összesen öt millió lejt folyósítottak ezen a címen.

Megkezdődött az olcsó karácsonyi vásár!

Gyógyhaskötők 150.— Lei
Csupószorító 180.— „

KEPES ELEK orvosi műszerek és kószerek szakszervelete, Neuman-nalota. 4123



Minek szedjen...?

Minek adjon

gyermekének csukamájolajai?

ezt a nehéz és undorító orvosságot?

Az

ELIXIR PANGADUINE,

a legfinomabb tokhal májkivonatból készül, izletes és emellett fokozott mértékben rendelkezik a csukamájolaj minden tulajdonságával és négyszer olyan erős, mint az.

Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.

— Kikölcsonzott karácsonyfák... 1932.

karácsonyan a magyar fővárosban megszületett a talán legeredetibbnek mondható 1932-beli pesti üzlet: a karácsonyfakölcsonzás. A pesti karácsonyfa-piacon negyven vagon karácsonyfa maradt eladatlanul, akadt tehát egy élelmes ember — egy állás nélküli ügynök, — aki elhatározta, hogy a feldisített, ragyogó karácsonyfa örömeihez juttatja mindazokat, akiknek nem volt öt-hat pengőjük karácsonyfára, gyertyára és aranszalakra: egy letört pesti üzletember, egy kereset nélküli ügynök elhatározta, hogy pillanatnyi üzletet teremt magának azzal, hogy néhány percre szűkölködő családok, gyermekek közé belopja a Karácsonyt. Az élelmes ember lakásról-lakásra járva kínálja a kölcson-karácsonyfát: egy fenyőfa bérlése tíz percre, szépen feldisítve, de gyertyák nélkül, egy pengőbe kerül. A pesti foglalkozási ágak tehát eggyel szaporodtak megszűnt az illúziókereskedő. Hát tessék urak, hát tessék hölgyek: tíz percre, fenyőfával, díszekkel együtt, csak egy pengő a karácsonyi illúzió...

Fog a mai viszonyok folytán a legmorsékeltebb árak mellett készült Halmos fogászati, Csisz Bana-tulul (Asztalos 8.-u.) 2.

— Megnősült Kiss Ferenc, az ismert magyar színész. Budapestről jelentik: Érdekes házasságkötés történt ma Budapesten. Kiss Ferenc, a Nemzeti Színház neves művésze nősült meg és vette el feleségül Nánássy Oláh Aladárnét, szül. mezőbándi Kovács Katalint.

Osztálygyűlés

Az apa korholja a fiát:

— Csirkefogó, hallom a tanárodtól, hogy ma nem voltál az iskolában. Micsoda lelkiismeretlenség ez?

— Ez nem lelkiismeretlenség papa, ez osztálygyűlés.

Férfi: Nézd csak, Emília, itt rólad írnak az újságban.

Feleség: Rólam? Hogy lehet az?

Férfi: Azt írják, hogy tulsok asszony van a világon.

— Házasság. Salamon Editi (Arad) és Ehrenfreund Jakab (Temesvár), 1. hó 27-ikén 1 órakor tartják esküvőjüket az orth. izr. templomban. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Fehérnemük — paplanok

modern kivitel — olcsó árak

Ruttkay & Botye

speciális fehérnemű üzletben.

— Szivszélhűtés az országuton. Borosbebesről jelentik: Almás község közelében holman találták Santacic M. Lajos gazdálkodót, aki pénteken indult el otthonról a sebesi vásárra. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a gazdát szivszélhűtés érte. A zsebében megtalálták a pénzét, ami szintén igazolja, hogy a gazda természetes halállal halt meg.

— Lesz-e osztalékuk az idén az erdélyi pénzügyintézeteknek Magyarországi szaklapok közlése szerint, a vidéki pénzügyintézetek egymás között tárgyalást folytatnak az idei üzletév osztalékáról. A legtöbb intézet úgy a fővárosban mint a vidéken, nem akar osztalékot adni, mert kisebb nyereséggel zárják mérlegüket és azt is a tartalékalapokhoz kívánják csatolni. Ez alkalomból felvetődött az a kérdés, vajon az erdélyi pénzügyintézetek határozat-e már az 1932. évre adandó osztalékról? E kérdésre egy aradi bankd'nek az alábbi választ adta: Nekem is tudomásom van a magyarországi pénzügyintézetek között keletkezett akcióról. A múlt üzletév nyereségéből az ottani pénzügyintézetek szintén adtak osztalékot, mert tavaly még sokkal jobb viszonyok voltak. Ugyanez a helyzet nálunk is. A múlt évben az aradi pénzügyintézetek nyereséggel zárták mérlegüket és néhány bank ki is fizette az osztalékot. Hogy az 1932. évi nyereség üzleti eredménye megengedi-e az osztalékfizetést, azt ma még egy pénzügyintézet sem határozhatja el mert a mi speciális helyzetünk nehezebbé teszi a végleges döntést. A pénzügyintézetek mérlegei csak a jövő hó második felében készülnek el, tehát csak akkor tudható pozitívum.

URANIA-mozgó

karácsonyi műsora:

F. hó 25-26-27-én délután 5, negyed 8 és negyed 10 órakor rendez, — 3 órakor Matiné helyárrakkal:

Mexikói szerenád

Kalandor film, eredeti mexikói felvételek.

Ünnepnapok délelőttjén fél 12-kor MATINÉ:

A BÁL

A legolcsóbb mozgó!!

— „A Balkán művészete”. Petran Coriolan dr. kolozsvári egyetemi professzor 1933. január hó 8-ikán vetített képekkel kísért előadást tart a Kulturpalotában: „A Balkán művészete” címmel. Az érdekes előadás iránt nagy érdeklődés nyilatkozik meg.

— Magpiaci jelentés. 1932. december 19. Mauthner Ödön román magtermelő és magkereskedelmi r-t. Arad, jelentése. Lucerna-mag és lóheremag irányzata változatlanul lanya s az ünnepekre való tekintettel, az eladások ugyszólván teljesen szüneteltek. — Répamagvak és fűmagvak árai tovább szilárdulnak. Bár az említett oknai fogva a kereslet itt is lényegesen megerősöskent. de később feltétlenül élénkülő üzlet és esetleges szilárdulás várható. — Tavaszí búkkönymag árai változatlanok. — Muharmagban számottevő üzlet nem volt. — Kendermag: Magas növésű vetési célra alkalmas áru csak igen kevés van az országban, a készletek a szükségletet távolról sem fedezik és így ezek árjegyzése erősen emelkedik.

Az aradi vig fiúk nagyszabású táncestélyt rendeznek ma, karácsony vasárnapján a Fehér Kereszt nagytermében.

Gyermekelőadás és karácsonyfa-ünnepély az aradi Minorita Kulturházban

A Minorita Kulturház nagyterme zsefolásig megtelt szombaton délután gyermekekkel. Az urileányok Mária-kongregációja pompás műsorú karácsonyi előadással kedveskedett a gyermekeknek, a katolikus elemi iskola és a zárda apró növendékei bájos szavalatokkal, ének- és zeneszámokkal mulattatták kis társaikat. A Jézuskavárás boldog izgalmával arcukon, helyezkedtek el a nézőtérre a gyermekek. A műsor és a kis előadók névsora a következő volt: 1. „Rózsika karácsonya” előadták: Tamaskovits Péter, Golent Zoltán, Lupkovich László, Pollák Imre, Fülöp József, Slajkó János, Góró Gábor, Fekete Olivér, Czédly Károly, Löcs Ákos, Pintér Antal, Baumann Sándor, Kovács Gyula, Czédly József, Gásza Gyula, Salinsky Ervin, Miklós Antal, Kolozsy Sándor, Kiss Károly, Hönig Miklós, Kosek József. Ezután „A karácsonyfa meséje” című verset szavalta Bittó Erzsébet, majd Bertini-Chován: „Nouvement de Valse” zenedarabját adta elő zongorán Róth Adrienne. „A rózsakirálynő udvarában” című kis darabot Füzessy Ilona, Molnár Magda, Kiss Marietta, Said Ilonka, Lucai Mária, Buja Kornélia, Csomány Mária, Fényes Judit, Czudar Hermin, Schutz Anna, Achim Ilona, Rossi Giovanna, Bogyó Klári adták elő sikerrel, majd a „Jancsi és Juliska” tirolai kettőst énekeltek és táncolták el: Birkenhauer Margitka és Magda. „A kíváncsi vadrózsa” című darab következett, amelynek szereplői: Köhler Mária, Czudar Hermin, Horváth Boriska, Tóth Márta, Birkenhauer Margitka és Magda, Bogyó Klári, Rossi Giovanna, szintén sikeresen szerepeltek. A katolikus elemi iskola énekkara karácsonyi énekeket adott elő, majd a műsor utolsó számaként Hozdovics Sándor, Vadász László és Aranyos Ferenc a „Megérkezett a Jézuska” darabot mutatták be az elragadtatott gyermekközönségnek.

Karácsony. 1932.

Az életnek legnagyobb ügye a Szeretet. Ismét karácsonyi bölcső ring közöttünk. Pigyelmeztet és hozzá is segít, hogy szeretni tudjak. Mentve vagyok, ha tudok szeretni és jaj nekem, ha engem nem lehet szeretni. Szegény magyarok karácsonyán lépi oda Testvér a szeretet bölcsőjéhez, hogy gazdagiton téged hittel, hogy tudjál hinni vakon, hogy van értelme az életednek, lesz kimenetele küzdelmeidnek. Kétségbeesett Testvér! tanulj szeretni, hinni, mert méltó az élet, hogy terhet hordozzad, történnek csodák hívő lelked számára. Szent Karácsony! hitet adj nekünk, hitet a közönyöseknek, a fásultaknak. Kevesen vagyunk, de — fogjuk össze egymás kezét Testvér, mert a szeretet erőt fakaszt és hőseket teremt.

V. Wesmár Károly
gyoroki ref. lelkész.

— Az aradi Vig fiúk táncestélye. A talános érdeklődés nyilvánul meg a közönség körében a Vig fiúk nagyszabású táncestélye iránt, amelyet december 25-ikén tartanak meg a Fehér Kereszt nagytermében. Az agilis rendezőség munkája már hetek óta folyik és azt a célt szolgálja, hogy a közönség részére a lehető legkellemesebbé tegye karácsony vasárnapjának estjét. Táncverseny, szépségverseny, egészen újszerű Don Juan-verseny tartkítja a táncestély műsorát, de ezenkívül is számos ötletéről, meglepetéséről gondoskodik a rendezőség. A nagysikerűnek ígérkező mulatságon kitűnő jazz-zenekar szolgáltatja a zenét.

Tűzifa alkalmi árban:

Ölenként Lel 500.—
1000kg. fűrészeltfa „ 470.—

CONCURRENTA Fato-
lepen,
v. Választó-u. 176—178.

Jön!

Az

Jön!

Urania mozgóba

ma:

Mexikói szerenád,

gyönyörű zenéjű eredeti spanyol film. főszerepben:

Ken Maynard.

— Melepetések az aradi Hellas-bálon. Az idei bál szezon kimagasló eseménye lesz a január hetedikén megtartandó Hellas-bál. A Hellas nagy rendezőgárdával, az élén dr. Moga Romulus rendőrkvesztor és Székely Lajossal, már előre megkezdte munkálatait, hogy a Fehér Keresztben rendezendő bál a lehető legjobban sikerüljön. A hölgyrendezők Obetkó Mihályné és Adler Tiborné vezetésével, szintén nagy tevékenységet fejtenek ki a siker érdekében. A bálon különféle meglepetések várják a meglepeteket, külön meglepetés lesz a zenét szolgáltató jazzband. Nagy az érdeklődés a bálon rendezendő Miss Hellas választás iránt is. Minden garancia meg van arra, hogy a bál az idei szezon szenzációja lesz. Aki meghívóját ezideig nem kapta kézhez, úgy azt az Oláh-féle papirkereskedésben átvetheti.

Antraoit tojás **BRIKETT**
TELEFON Sziléziai dió **KOKSZ**
461. Sziléziai és **KÖSZÉN**
belföldi szalón
ALTMANN EDE tűzifa- és **ARAD**
széntelep
volt Boros Béni-tér 44. szám. 4165

— Összes rokonainak, valamint régi aradi tsmerőseinek boldog karácsonyi és újévi ünnepeket kíván Szelmann Alajos, Detroit, Michigan U. S. A.

— A gyomorfájás, gyomornyomás, bélsárgás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzugás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által sok esetben elmúlik. Az orvosi világ legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar Ferenc József-vízről, mert hatása megbízható és rendkívül enyhe. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— „Juliette” — immár fogalom. Nemcsak Aradon, de messze vidékeken is köztudomású, hogy a „Juliette” kötöttárak szaküzletében, Neuman-palota, állandóan a legdivatosabb újdonságok kaphatók. Amit a nyugat és a belföld ipara nyújt, az ott mind megtalálható. De nemcsak a kényes izlés találja meg „Juliette”-nél, ami szép és jó, hanem a mai viszonyoknak megfelelőleg, olcsót és jót vásárolni akaró polgári izlés is, mert a „Juliette” árai és minőségei felülmúlhatatlanok. A mostani karácsonyi vásáron általános feltűnést keltettek a gyönyörű női ruhák, kötött bluzok, mellények és pulloverek, amelyeket a közönség valósággal szétrakapkodott. Mindenki megtalálja a „Juliette”-nél, amit kötöttáruban óhajt: a gyermek a nő, a férfi és aki sportol, a szebbnél-szebb ski-garnitúrákat és korcsolya-dresszeket. A cég főüzletének hetvenöt éves múltja garantálja a szolid és kitűnő árakat, amelyekből izlelítő a „Juliette” szenzációs kirakatai adnak.

— Ismeri Ön a Togal? A Togal-tabletták azonnal hatás szer rheumánál, köszvényreél és ülőidegzsabánál (islasz), Grippe, valamint ideg- és fejfájásnál. E szer rendkívül szerencsés összetételénél fogva és azon kitűnő eredmények alapján, amelyet a Togal-ial kiváló orvosok, számos klinika és kórház, közel husz év leforgása alatt elértek, általános elismerésre talált. A Togal a beteg anyagokat természetes uton távolítja el a testből és nagy mértékben baktériumölő hatású is. Minden gyógyszerárakban kapható.



CHIC
ÁLLANDÓURIDNYAT-LUDONSÁGOK
HEGEDÜS & GOLDMANN
ARAD VÉGIS HOTEL VÁSÁR ARAD

— Rendőrségi hírek. Belcskár György kocsis ma kocsijával elütötte Cherovits Illést, aki könnyebb sérüléseket szenvedett. — Török Éva volt Magyar-ucca 40. szám alatti lakos, ma feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akik zsebéből párszáz lejt kilopták.

— A Chanuka-ünnepélyen: hétfőn délután 5 órakor, az Iparos Otthon termében közreműködnek: Weisz főkantor, az ifjusági énekkarral, dr. Ujhelyi József ünnepi beszéddel, Darvas Ernő színművész, a dr. Eugelberg-féle zsidó vokálegyüttes, Kornis Magda elismert művészi zongorajátékával, Freimann Sándor csellóelőadással, Györi Tibor énekszólóval. Belépti díj nincs. Műsormegváltás.

— 1933-ban is megrendezik a Budapesti Nemzetközi Vásárt. A magyar gazdasági élet az átszervezés korszakát éli. Ebbe a produktív munkába szorosan bekapcsolódik a Budapesti Nemzetközi vásár is, amelyet a kamara Éber Antal elnök és Magyar Pál országgyűlési képviselő vezetése alatt, 1933. tavaszán, május 6—15-ig rendez. A vásár hadat üzen a dekonjunkturának. A propaganda minden eszközével és a szállítási-, utazási-, vízum- és számos egyéb kedvezménnyel arra törekszik, hogy a Budapesti Nemzetközi Vásár a pangó gazdasági életnek új lendületet és az idegenforgalomnak felfokozott sikert biztosítson. Jellemző arra az érdeklődésre, amelylyel a magyar gazdasági körök a vásár kezdeményezéseit fogadják, az a tény, hogy a csak a minap megindított jelentkezés során, már az első napokon is többszáz gyárvállalat és ipari érdekeltség jelentette be a vásáron való részvételét.

— Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsonös Segélyező Egyesületének hivatalos közleménye. Kérjük a pénzügyigazgatóságnál, valamint a CFR központi pénztáránál fizetett nyugdíjas tagjainkat, hogy úgy a maguk, valamint családtagjaik arcképes igazolványait nyugdíj-könyvükkel együtt, folyó évi december hó 27-ikétől, azaz keddtől kezdve, egyesületünk hivatalos helyiségében (Piata Avram Iancu, volt Szabadság-tér 18. szám alatt) sürgősen adják be, hogy azok érvényesítése, valamint a CFR-szabadjegyek beszerzése iránt intézkedhessünk. Ez alkalommal közöljük, hogy fennálló rendelet értelmében, a 14 éven felüli gyermekeknel hatósági bizonyítvánnyal igazolni kell, hogy szülői ellátás alatt élnek, önálló keresettel nem bírnak. Végül közöljük, hogy az adóvallomások és életbenléti nyomtatványok kiállítását is megkezdjük. Elnökség.

26-án, hétfőn **nagy műsoros Chanuka-ünnepély** az Iparos Otthon d. u. 5 órakor **nagytermében** 4278

P.R. asszony Királyidilljeiből

Edward angol királyfi és Milán szerb király vidám napjai Magyarországon

Az Aradi Közlöny számára írta: PÁSZTOR ÁRPÁD

A régi Pest ismerői, ha utjuk véletlenül a Magyar-ucca 20. számú ház előtt vezetett el, önkéntelenül is felnéztek a bezártkapus sárga, magánpalotaformájú házra és azt gondolták magukban: „Ha ez a ház beszélni tudna!”

Itt lakott Pilisi Róza, Pestváros leghíresebb szerelmi mulattatója, Thaisz Elek, Luft Réz, a Kék macska, Mandl-mulató világának ünneplélt királynéja, akinek házában egyformán megtörtént király és cigány, milliomas, mágnás és márról-holnapra élő bohém irkász, színész.

Nos hát, ez a ház 1926. október 13-án egy délután megnyílt és beszélt nekem.

Akkor írtam Vajda Jánosról szóló „Gina és Rozamunda” című könyvemmel és Vajda várfási jegyzőkönyvének adatai elvittek Pilisi Rózához.

Csengetésemre gyanakvó cseléd nyitott ajtót és elmondta a betanított mondókát:

— Nem tudom, hogy lehet-e a nagyságos asszonnyal beszélni.

— Irodalmi ügyben szeretnék vele beszélni! — üzentem, mire a félig nyitott ajtó mögött az elsőszoba mélyéből megszólalt egy hang: „Könyvügnököt nem fogadok!”

Pilisi Róza hangja volt.

A szobalány mögé kerülve, bemutatkoztam és elmondtam, hogy nem könyvügnök, hanem író vagyok.

— Az más! — felelte mosolyogva — az írók és művészek mindig szeretett vendégeim voltak és maradnak.

Ezzel bevezetett az ebédlőbe, mert a lakás többi részét még takarították és szélesen, terebélyesen leült velem szemben. A hajdani szépségkirálynő kövér, ősz asszony lett. Az arca télt volt, tokája megereszkedett, ajka vastag, szabályosvonalú és az öreg, pettyhűdt arcot mégis fiatalra varázsolta a csillogó, mosolygó, 71 éves korában is pajkosvillanású fekete szem.

— Maga az a Pásztor, aki a Vengerkákát írta?

— Igen, én vagyok.

„Ne írja meg, amíg meg nem haltam”

— Akkor szívesen beszélek, mert ha valaki más keresne fel, higgye meg, semmire sem emlékezném. Idegenek számára idegbeteg vagyok és rendkívül rossz az emlékezőtehetségem. Ha kell, hirtelen elfelejtem a dolgokat és nem akarok tudni semmire. Magát is arra kérem, hogy amiket elmondok, ne írja meg, míg meg nem haltam. Asztmás vagyok, szivbeteg, a halál nem késhet soká, — ha eltemettek, megírhatja azt, amit tőlem hallott.

És beszélni kezdett és mesélt. Történeteket mondott el a régi Pest Dekameronjából, amelyek egyik főszereplője ő volt.

Megtartottam, amit P. R. asszonynak ígértem, Ez év nyarán távol Budapestről olvastam, hogy meghalt és most, előkeresve régi jegyzetemet, két királyidillt írok meg P. R. asszony életéből.

— Akkor már híres, nagyuri dáma voltam — mesélte Róza asszony. — elfelejtettem,

hogy kerültem Pilisről. Pestre, elfelejtettem a pincelakást, a mosókonyhát, az Ujvilág-uccában volt szép, háromszobás lakásom, gróf K. és gróf A. volt a barátom, a nyarat Ischl-ben töltöttem az udvar közelében... Azt hiszem, 1885-ben történt, a nagy kiállítás évében.

— Gróf Zichy Jenő, a főúri világ legvidámabb grófja egy szombat délután beállított hozzám egy angol urral. Bemutatja és azt mondja:

„Engedd meg kedves Rózám, hogy bemutassam neked Lord T.-t. Egy előkelő barátjával van Budapesten és oly sok szépet hallottak rólad, hogy holnap délután meg akarnak látogatni. Az én Lord T. barátom csak azért jött most ide, hogy barátja nevében is tiszteletét tegye a látogatás előtt.”

— Egy kellemesen eltöltött órácska után az urak elmentek, én kikocsiztam és késő este jöttem haza. Legnagyobb meglepetésemre Jenő gróf várt odahaza. „Róza, az az ur, aki holnap délután meglátogat — mondta nagy titkolózva, hogy senki más meg ne hallja — Edward, a walesi herceg! Legyél okos, de hiszen rólad van szó, nem is lehet más!”

— Elképzelteti (és az öregasszony szeme huncutul csillogott), hogy milyen izgatott voltam egész éjszaka. Angol királyfit én se fogadtam még soha. Eszembe jutott, hogy milyen sötét a lépcsőházam, hogy milyen kopottak a falépcsők, reggel első dolgom volt, hogy szőnyeget vásároljak és egy szép nagy petróleumlámpát.

— Amint már mondtam, akkortájt gróf A. udvarolt nekem, az ifjú arisztokrácia egyik legnagyobb reménysége. Míg én az angol urakat vártam, félhatkor egyszerre megjelenik gróf A. „Mit csinálsz itt ilyenkor, hiszen azt gondoltam, hogy a löversenyen vagy?” — mondtam neki neheztelve.

„Ott voltam — válaszolta idegesen a gróf — de a versenypályán Edward hercegnek egyszerre eszébe jutott, hogy ma vasárnap van és ha az újságírók megírják, hogy ő a vasárnap délutánt löversenyen töltötte, abból Angliában olyan botrány lesz (amint ezt P. R. ismételte előttem), hogy Viktória két olyan pontot ad Edwardnak, hogy azt még király korában sem felejt el. Engem kértek fel, hogy rohanjak szerkesztőségéről-szerkesztőségre és akadályozzam meg, hogy az újságírók megírják, hogy Edward kint volt a löversenyen. El is intéztem a dolgot, csak éppen az Egyetértéssel volt egy kis baj, mert ott már ki is volt szedve a tudósítás.”

„Amikor az angol trónörököszt vártam”

— Nagy nehezen sikerült eltávolítanom gróf A.-t. Már őszre járt az idő, korán alkonyodott, minden előkészületet megtettem a herceg fogadására. A szőnyeget a lépcsőre terítettük, de mert a vége felkunkorodott, két-két téglával szorítottuk le. Akkor még nem volt vasárnapi munkaszünet, az üzletek nyitva voltak. Deltárnál vettem egy szép petróleumlámpát és hogy az urak lássák a feljártot, a lépcsőre tettem az ajtó elé. Így vártam az angol trónörököszt, India leendő császáriát.

— Hét órakor eljöttek a magas vendégek. a szőnyeg, a lámpa kitünően működött, bevezettem őket a szalonba és Lord T. bemutatta a másik urat, aki persze inkognitóban volt nálam és a világról sem volt szabad elárulnom, hogy tudom kilétét. Nagyon kedves volt, elmesélte, hogy mennyi szépet hallott rólam, tudja, hogy okos és szellemes asszony vagyok és hogy gróf A. a jóbarátom. „Nem toppankat véletlenül be?” — kérdezte nevetve. „Éppen az előbb ment el, mert annak az angol királyfinak a dolgát kell elintéznie.” — válaszoltam. „Hogy-

hogy?” — kérdezte kíváncsian. „Tudja — magyaráztam meg neki — a herceg ma délután kint volt a löversenyen, ma pedig vasárnap van és ha Angliában ezt megtudják, abból óriási skandalum lesz. Megkérték hát a grótot, hogy intézze el, hogy a dolog ne kerüljön az újságokba.” „Az nagyon helyes és üdvös” — mosolygott a walesi herceg. De én nem zavartam magam és tovább folytattam a témát: „Az a walesi herceg nem lehet valami okos ember” — mondtam. „Miért?” — érdeklődött vendégem. „Ha én tudnám, hogy Anglia királya leszek — feleltem — nem félnék úgy a mamámtól!” Harsogó nevetésbe tört ki és vidáman még sokáig elbeszélgettünk.

— Mondanom sem kell — fejezte be Edward királyfiról szóló történetét Róza asszony — hogy míg a herceg nálam volt, a szőnyeget és petróleumlámpát ellopták a lépcsőházból és a kapualól.

„Remek operettjelenet”

— Akkor Magyarország politikája szerb barát volt és Milán király gróf Takova néven gyakori vendége volt Budapestnek. Tiszteletére a mágnások sokszor rendeztek vadászatot és egy ilyen vadászat alakmából felkeresett engem gr. Z. J.

(És miközben a kedves öregasszony ezt elmesélte nekem, nevetve jegyezte meg: „Tudja, hogy milyen remek operettjelenet volna ez?”)

És folytatta:

„Rózám — mondta nekem a gróf — vidám szerepet szántunk neked a... vadászatot”. „Csupa fiúl vagyok, Jenőké!” „Te leutazol egy nappal hamarabb — magyarázta a gróf — az erdész majd megmutatja, hogy hol kell tartózkodnod, felöltözzöl parasztlánynak, epret fogsz szedni az erdőben, a király véletlenül arra megy és téged ott talál. A többit tudod.”

— Le is utaztam egy nappal hamarabb, nem is gondolja, milyen szép parasztleány voltam és gróf Takova cserkészés közben rámbukkant. Beszélgetésbe elegyedtünk — a többit tudja.

Puskin így fejezi be Anyegin történetét: „Igy éltem akkor Odesszában”.

Igy éltek akkor Magyarországon — sóhajtom én.

RENDELET az aradi vámhivatalhoz a december 23-ig érkezett külföldi áruk kiszolgáltatására

A kereskedelemügyi minisztériumnak egy fontos rendelete érkezett ma az aradi vámhivatalhoz, amely közelről érinti mindazokat a kereskedőket, akik behozattal foglalkoznak. A minisztérium rendelete az importőrök helyettesének megkönnyítését célozza és utasítja a vámhivatalokat hogy mindazokat az árukat, amelyek ez év december 23-ig az országba érkeztek, behozattali engedély nélkül is adjanak ki a címzetteknek. Az ily módon kiadott árukról a vámhivataloknak listát kell felküldeniök a kontingentáló bizottsághoz, hogy ezeket az árukat a később az egyes cégek részére megállapítandó kontingensből levonták. A gyűjtő-csomagokkal érkező árukra vonatkozólag is új rendeletet adtak ki. Ezek az áruk szintén kiszolgáltatathatók behozattali engedély nélkül, még akkor is, ha a gyűjtő-helyről december 9-ike után indultak el azzal a feltétellel, hogy azonosíthatók legyenek azokkal az árukkal, amelyeket a december 9-ike előtt kiállított eredeti fuvarlevél tüntet fel és amelyeket eredeti feladó helyükről még december 9-ike előtt küldtek el. Ezeknek az áruknak azonban legkésőbb 1933. január 15-ig meg kell érkezniök Romániába. Más esetekben természetesen fel kell mutatni a behozattali engedélyt, amelyet Bucarestben két példányban állítanak ki. Az egyiket a kereskedő kapja, a másikat pedig az ellenőrzés precízebb tétele végett küldik az illetékes vámhivatalhoz.

Nagyságos Asszonyom!

Mielőtt vásárol, nézze meg árainkat!

Roquefort	258 L kg.
Trapiata sajt I	50-60 L kg.
Havasi tömlő túró	60-70 L kg.
Liptói túró	60 L kg.
Braital túró	60 L kg.
Székely túró	82 L kg.
Júrturó begyurva	40 L kg.
Tea-vaj	80 L kg.
Tea-vaj a Taschen.	100 L kg.
Liba mell és comb	60-80 L kg. Olmützi
quargli, Imperial, Romadur a la Camerberg stb. Csemege sajtok frissek és legolcsóbbak.	

„Aromat” tejtermék speciális üzlet v. Asztalos S. u. 3. sz.

Csukamáj-olaj

eredeti „Bergen-Brand Norway” Cod-Liver-Oil abszolút friss érkezett. — Kapható:

JANKA gyógyszer-tárban

Molnár László

gyógyszerésznél, Bul. R. 2. Ferdinand No. 25. Telephone: 555.

Olesó, jó és szép bundák

mérték után a legújabb modellek szerint

NEULÁNDER E. Fischer Eliz-palota

Leipzig árai! 4851

Szombaton csak este nyitva!

Az aradi Principele Mircea-egyesület jótékony munkája

Az igazi emberbaráti érzésnek tiszteletreméltó és követendő tanujelét adja az a lelkes hölgygárda, amely dr. Lázár Ágostonnéval az élén a Societate Principele Mircea egyesület aradi tagozatát vezeti. Ez a nagymúltú intézmény az emberszeretet legmagasztosabb példáját adta, mikor a Kasza-uca 49. szám alatti diszpenzáriában szegény gyermekeknek naponta mintegy 40 liter tejet kiszolgáltatót s ugyanitt dr. Olariu főorvos az intézmény megbízásából szegény gyermekek ingyen kezelését végezte. A Societate Principele Mircea aradi tagozata Comsa Gy. Gergely dr. püspök védnöksége és a fáradhatatlan buzgalma dr. Lázár Ágostonné elnöklété alatt a következő hölgyekből áll: dr. Memete Demeterné alelnöknő, Antonescu Virgílné, dr. Olariu Cornelné, Scheer őrnagyné, Stanescu őrnagyné, Novac erdőinspektorné, dr. Radu Cornelné, dr. Bergam igazgatóné, Popovici Elly és még többen. Két ízben volt a Societate Principele Mircea diszpenzáriában lélekemelő szeretetadomány kiosztás. Az elmúlt héten, december 18-án és 23-án. Az elnöknő vezetésével 250 gyermeknek nyújtottak át karácsonyi ajándékként teljes fehérneműt és téli ruhafelszerelést, szvettereket, stb., valamint nagymennyiségű élelmiszert, cukrot, rizst, lisztet. Az adminisztráció felelősségteljes munkáját Bogdan Adrien titkár végzi és osztatlan elismerés szól az egyesület kiváló elnöknőjének és vezetőségének, akik a nagy emberbaráti tradíciók nyomán letörlik a szenvedők könnyeit és segítenek a nincstelekek szenvedésén.

Spanyolnáthajárvány pusztít Amerikában

A járvány már Csehszlovákiában is fellépett — Főképpen gyermekek között pusztít a spanyolnátha

Washingtonból jelentik: Az egészségügyi hivatal közlése szerint a spanyolnátha-járvány, amely a Pacific partjairól indult utnak, a déli államokban borzalmas járvány jellegét öltötte. A december hó 3-tól 11-ig terjedő héten 89 városban 807 ember spanyolnáthában és abból eredő tüdőgyulladásban meghalt. A keleti és a közép-európai államokban a járvány csökkenőben van. Tampico mexikói kikötőben 32 emberélet esett a spanyolnátha-járvány áldozatául.

Prágából jelentik: Egész Csehszlovákiában súlyos influenzajárvány ütötte fel fejét. Osekben az iskolásgyermekek 50 százaléka betegedett meg.

Színház — Irodalom — Művészet

* Ragyogó műsor a színházban karácsony két napján. A színház igazgatósága csupa karácsonyi meglepetéssel szolgál a mindkét nap műsorán. Hat előadást tart. Mind a hatszor más és más darab kerül színre, négy operett és két próza. Vasárnap délután 3 órakor minden idők legnagyobb slágere, a Nótás kapitány a műsordarab, hat órakor a csütörtökön sikerrel bemutatott Jó házból való urileány megy a premier szereposztásában, Erényi Böskevel a címszerepben. Este 9 órakor pedig a Herczegnö rózsája, egy másik pazar Farkas Imre-operett kerül színre. Másnap 3 órakor az idej idény slágere, az Érik a buzakalász szerepel műsoron, a premier kiváló kiosztásában. Délután hat órakor a Két öreg, Ifjuság, Varázshegedű című egyfelvonásosokat tüzte műsorra az igazgatóság, amik theatre parée-jegyében kerültek színre a közelmúltban. Az Ifjuság Dálnoki N. Lajos vígjátéka, a Varázshegedű-ben Bing János és Pop Smarandita vendégszerepelnek. Este 9 órakor operett-



Féltrevezetik Önt akkor, ha „OLLA” helyett süllyesztőket ajánlanak. Ne tegye kockára egészségét. Kérje On is kimondottan az évtizedek óta elismert és legjobbnak bevált „OLLA”-t eredeti csomagolásában.

ujdonságot tűzött műsorra Szendrey Mihály. A Fehér ló operett-sláger a műsordarab, aminek igazi premierje ez lesz. Horváth Mici, Erényi Böske, Papp Ella, Balázs Deésy, ifj. Szendrey, Darvas, Lantos. Jávora a főszereplői. Az operettek új beállításain már érződik Deésy Jenő, az új főrendező irányító keze. A délutáni előadások a szokott délutáni olesó helyárasok. Kedd: Fehér ló, A. Bérlet. Szerda: Herczegnö rózsája B. bérlet. Csütörtök: Fehér ló, C. bérlet. Péntek este nincs előadás. Szombat este fél 9 órakor: Antonia; éjjel 11 órakor: Sabin nők elrablása. (Szilveszter! előadás.)

Száz esztendő az utazás történetéből

A modern utazás eszközei. — Hogyan lett Cook Tamás vállalkozásaiból világorganizáció

Bátran elmondhatjuk, hogy napjainkban már mindenki utazik. Az egyik azért, mert ez foglalkozásával vele jár, a másik pedig, hogy munkájának gyümölcsét élvezze, vagyis kedvtelésből. De kevesen tudják, még azok között is, akik sokat utaznak, hogy ma már milyen tökéletes utazási szervezetek állanak a rendelkezésükre s így nem is tudják azokat teljes egészükben kihasználni. Alig száz éve, hogy 1825-ben Angliában megnyílt a Stockton—Darlingtoni vasuti vonal, amely a világ első személy- és áru-szállításra berendezett vasutja volt. Emberöltővel mérve, alig tegnapielőtt még hosszú napok kellettek, hogy az ember Aradról Pestre jusson, nagy kínjal és fáradsággal. Ma már másfél nap alatt az Orient-Expressz Aradról Londonba röpi az utast, külön fülkékben, frissen huzott ágyban, megmosdva és kiphentén. De a gyorsaság és kényelem csak az egyik oldala napjaink fejlett utazási technikájának. A ma embere utazásától már sokkal többet vár.

1847-ben Cook Tamás megalapította Londonban a világ legelső menetjegyirodáját. Először csak angolországi körutakra állított össze körutazási jegyeket, hogy az akkor létező pár vasutvonalon megmutassa a derék angol polgároknak Anglia természeti szépségeit. 1856-ban vállalatát kiterjesztette Franciaországra, 1863-ban Svájc és Olaszországra, 1870-ben Németországra, végre világvállalattá alakult ki, amely napjainkban behálózta földünknek mind az öt kontinensét. Ahogy fejlődött a vasut, úgy fejlődött Cook vállalata is. A vasut-hálózatának sűrűségében, Cook menetjegyirodáinak számában. A vasut a gyorsaságban és kényelemben, Cook a precizitásban és a turisztikának világviszony-

latokra való kiépítésében. A modern utazási technika kifejlődésében határköt jelent 1877, amikor Párisban megalakult a Hálókocsis-Társaság (Wagons-Lits). Ma már ott áll, hogy nemcsak egész Európában, de Észak-Afrikában, Egyiptomban, Kinában, Japánban a Társaság saját étkező- és hálókocsijai, Pullmann- és luxusvonatai járnak. A Társaság szerény alapítókéje ötven év alatt óriási vagyonná nőtt. A hálókocsis-járatoknak majdnem az egész világra való kiterjesztésével egyidejűleg természetesen megszületett a Wagons-Lits menetjegyirodák hálózata is. Ezek erős riválisai lettek a már akkor bevezetett-ségnek örvendő Cook-irodáknak. 1927-ben a világ különböző menetjegyirodái nagy eseménynek voltak a tanúi: e nemzeti feltagozódás ellensúlyozására a két hatalmas nemzetközi rivális: a Wagons-Lits és a Cook — fuzináltak és megalkották a világ leghatékasabb utazási szervezetét.

A vállalat irodái utján több mint ötezer hotellel áll szerződéses viszonyban. Tizenegy nagy utazási folyóirat ad ki: angol, francia, német, olasz és spanyol nyelven, melyek közül egyet Indiában, Kinában, Egyiptomban, Dél- és Észak-Amerikában. Minden országban — s így Romániáról is — a turisztika szempontjából számbajövő vidékekről és városokról külön illusztrált prospektusokat nyomtat. A Niluson le Kairóig saját kiránduló hajóit járattja és általában akárhová indít utasokat és turistákat, az utazás programját mindenütt a vállalat szakképzett hivatalnokai és alkalmazottjai bonyolítják le. Ha az ember utazni akar — mondjuk Olaszországba, vagy Svájcba — és 10 vagy 15 ezer leje van erre a célra, Cook Tamás irodájában célszerűen, szaktudással osztják be utazását. Nem dobja ki hiába a pénzt, mert precíz, pénztárcájához szabott és mégis kényelmes utiprogramot állítanak össze számára.

A nemzetközi turisztika kifejlesztésére természetesen a legnagyobb nemzetközi szervezet a legalkalmasabb. Ezt az államok is felismerték és a Wagons-Lits-Cooknak minden országgal és államvassal szerződése van az illető ország idegenforgalmának kifejlesztésére. Románia érdekében is nagy propagandát fejt ki külföldön a vállalat. A Cook utazási rendszer nyugaton már évtizedek óta be van vezetve és a Cook évenként négyszer: tavasszal, nyáron, ősszel és télen egy-egy négyszáz oldalas prospektussal jön ki, amelyben nincs más, mint utazási tervek és árai. A legszerényebb a legdrágábbig. S az angolok, akik különben a világ legpraktikusabb nemzete, éppen úgy nem tudnak utazni Cook nélkül, ahogy nem tudnak és nem akarnak enni villa és kés nélkül.

Erre az egész világ felfigyel!

SCHAUB super radió

8 szó, amiben az egész világ benne van. Amerikát, Európát és Afrikát hangszóróba hozza. 17 m-től 2000 m-ig fading kiegyenlítés. Tökéletes szelektivitás, dinamikus hangszóró. Képviselet!

WEISZ & Co.

Fleischer Testvérek vas- és rézbutorgyára ajánlja vas- és rézbutorait legolcsóbb árban
A R A D, Strada Joan Russu (Anlich Lajos-ucca) 15. szám.

Rádió műsor

— Romániai időszámítás. —

VASÁRNAP, DECEMBER 25.

Bucuresti. 12. Dimitrescu-zenekar. 13. Gramofon. 14. Gramofon. 18. Marcu-zenekar. Könnyű és román zene. 19.10. Gyermekszínház. 19.40. Marcu-zenekar. 20.40. Gramofon. 21. Operett. Budapest I. 9.30. Hírek. 10. Református istentisztelet. 11. Róm. kath. istentisztelet. 12.30. Evang. istentisztelet. 3. Rózsavölgyi gramofonhangverseny. 4.45. Rádió Szabad Egyetem. Karácsonyi magyar népszokások. 5.30. Szalonzenekari hangverseny. 6.45. „A magyarországi őskereszténység emlékei”. Dr. Balogh Albin előadása. 7.15. Kiss Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 8.40. Operettelőadás a Studióból. „Leányvásár”. Operett 3 felvonásban. Zenéjét szerezte Jacobi Viktor. Utána: Sport. Majd: Guttenberg György szalon- és jazz-zenekarának, valamint Horváth Gyula cigányzenekarának hangversenye az Ostende-kávéházból. Kalmár Pál énekszámával. Budapest II. 4—4.45. Homocord gramofonhangverseny. — Bécs. 8.35. Ébresztő. 9. Szórakoztató zene. 10.45. Karácsonyi dalok. 11.35. Schubert: G-dúr szonáta. 11.30. Szimfonikus hangverseny. 13.45. A Holzer zenekar szórakoztató zenéje. 16.30. Kamarazene. 18. Jascha zenekar. 19.35. Karácsonyi hangverseny. 23. Pauscher-jazz Sternau énekével. — Belgrád. 12.57. Harangszó. 13.05. Rádiózenekar. 16. Karácsonyi dalok. 17. A német katolikus kar hangversenye. 17.45. Gramofon. 19.55. Mozart: Ötös. — Berlin. 17. Szórakoztató zene. 20. Brahms: G-moll zongoradűs. 21.10. Zenekari hangverseny. 23. Tánczene. Breslau. 20. Strauss R.: „Rózsalovag” című operája. — Heilsberg. 21. Mascagni: Parasztbecsület című operája. Leoncavallo: Bajazók című operája. Utána: Szórakoztató- és tánczene. — Kassa. 18.15. Gramofon. 18.45. Lendvai: Karácsonyi csevegés. 19. Rádiózenekar. — Leipzig. 17. Hangjáték. 18. Szórakoztató zene. 19.30. Wagner: Tannhäuser című operája. 23.15. Szórakoztató zene. — Prága. 7.45. Zenés ébresztő. 8.30. Karlsbadi reggeli hangverseny. 11. Egyházi zene. 12. Prágai négyes. Katonazene. 20.30. Smetana: A csók. opera. Utána: Jazz. — Riga. 17. Szalon- és tánczene. 18. Karácsonyi tánc. 18.30. Musszorgij—Ravel: Kiállítás képek. 19. Irodalmi óra. 19.30. Wagner: Tannhäuser. Szünetben versek. 22.30. Tánczene. — Róma. 18. Szimfonikus hangverseny. 21.45. Operett. Fall: A szép Rizette. — Svájci Aleman adó. 17.15. Szólisták és orgonaverseny. 18. Karácsonyi hangjáték. 22.40. Mese-operákból.

HÉTFŐ, DECEMBER 26.

Bucuresti. 13. Gramofon. 14. Gramofon. 18. Luca-zenekar. 20.40. Gramofon. 21. Glazunov: Né-

gyes. 21.45. Jazz-zene. 22.05. Rádiózenekar. Recktenwald: Pachill: Dal. — Budapest I. 11. Egyházi zene és szentbeszéd a budavári koronázó főtemplomból. 12.15. Görögkatolikus istentisztelet. Majd kb. 1.20. Matiné a Labriola-színházból. 3.15. Polydor—Brunswick gramofonhangverseny. 4.45. Manchen Mariska előadása fiatal leányok számára. 5.10. Az 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. 6.30. „A mai Bethlehem”. Dr. Heigl László előadása. 7. Magyar nóták. Előadja Nagy Margit és Pertis Jenő. cigányzenekara. 8.25. Az Operaház előadásának közvetítése. „János vitéz”. Az előadás után sportesemények, majd Bura Károly és cigányzenekarának hangversenye. Bécs. 10.20. Közvetítés a Szt. István dómból. 12.25. Szimfonikus hangverseny. 13.45. A Wacek-zenekar szórakoztató zenéje. 16.05. Művész-lemez. 16.45. Kamarazene. 18.15. A Máthé-zenekar tánczenéje. 21. Zenekari hangverseny. 23.55. Tánczene. — Belgrád. 12. Gramofon. 12.57. Harangszó. 13.05. Rádiózenekar. 16. Gramofon. 16.30. Dalok. 17. Rádiózenekar. 19.55. Gramofon. 21. Prága. 23. Cigányzene. — Berlin. 17.25. Szórakoztató zene. 18.20. Szórakoztató zene. 19.20. Karácsonyi éj. 20.20. Szórakoztató zene. 21.30. Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok című operája. 22.30. Tánczene. — Breslau. 17. Közvetítés német rádiók karácsonyi hangulatából. 21. Operettészletek. Utána: Tánczene Londonból. — Brünn. 12. Holub hegedűművész. 19. Gluck: A megcsalt kadi. vig-opera. — Kassa. 10. Erdei kőrtnégyes. 10.30. Vonósnégyes. — Katowice. 20.15. Gramofon. 23.10. Tánczene. — Milano. 18.10. Gramofon. 20.30. J

KEDD, DECEMBER 27.

Bucuresti. 13. Gramofon. 14. Gramofon. 18. Molcoi-zenekar. Könnyű és román zene. 20. Rádióegyetem. 20.40. Gramofon. 21.20. Rádiózenekar. 22.15. Karácsonyi dalok a Notre Chant dalkör előadásában. — Budapest I. 10.15. Az Országos Postászenekar hangversenye. 1. Déli harangszó. 1.05. A rádió házikvintettjének hangversenye. 5. Asz-szonyok tanácsadója. 6. „Letűnt pesti nemzedékek”. Palóczy Edgár felolvasása. 6.30. A Mándits szalon- és jazz-zenekar hangversenye. 8.15. Gödöllői Vidák Sándor és cigányzenekarának hangversenye. 9.15. „A kiadóhivatal”. Berkes Róbert előadása. 9.45. Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Majd: Tánczene. Rózsavölgyi gramofonhangverseny. — Bécs. 12.30. Brunner-zenekar szórakoztató zenéje. 13.40. Grünfeld gramofonlemez. 14.10. Gramofon. 16.20. Neumann esellő- és Wachtel Edith zongoraművész hangversenye. 17.55. A Haupt-zenekar szórakoztató zenéje. 20.25. Puccini: Tosca című operája. 21.10. Land Jonny tánczenekara. — Belgrád. 12. Rádiózenekar. 13.05. Gramofon. 13.35. Gramofon. 16.30. Gramofon. 17. Rádiózenekar. Szláv zene.

20. Cserne-Mijovics énekesnő. 23. Cigányzene. — Berlin. 17.30. Szórakoztató zene Leipzigból. 19.15. Dalok. Gramofon. 20.10. Schubert: H-moll szimfonia. 23. Tánczene. — Breslau. 16.50. Karácsonyi dalok. 17.50. Szórakoztató zene. 20.30. Szórakoztató zene. 23.50. Tánczene. — Kassa. 12.30. Gramofon. 13.30. Szórakoztató zene. 15.40. Gramofon. 17.10. Rádiózenekar. 18.10. Keller zongoraművész. 19.30. Gramofon. — Milano. 18. Könnyű zene. 20. Könnyű zene. 20.30. Gramofon. 21.30. Ofienbach: Szép Heléna. — Pozsony. 12.05. Gramofon. 16.30. Simon hegedűművész. 18.10. Földessy—Hermann zongoraművész. 19. Gramofon. — Prága. 7.15. Zenés ébresztő. 12. Gramofon. 14.40. Gramofon. 16.30. Holetschek zongoraművész hangversenye. 18.50. Gramofon.

A szerkesztésért

STAUBER ISTVÁN

felel.

HATSCHÉK

Ingatlanforgalmi irodája Str. Eminescu (Deák F.-u.) 2. I. emelet. (Lakás ugyanott.)

Előnyös ingatlanajánlatai:

- Főtérre nyíló, forgalmas utcában emeletes, 10 bérlemény, üzlethelyiségekkel és részben parkettás, fürdőszobás lakásokkal, 15 százalékos hozam, 1.200.000
- Belvárosban emeletes, 2 uccára nyíló, 10 lakásos, esslingeni redőnyök, jó hozam, 775 000.
- Piac térhez közel emeletes, 9 bérlemény 700.000
- Liget mozihoz közel emeletes, jó karban, 10 bérlemény, üzlethelyiségekkel, 900.000
- Luther templomhoz közel modern, emeletes, parkettás, fürdőszobás lakásokkal, 1.350.000.
- V. Magyar-ucca táján 11 lakásos, részben parkettás, fürdőszobás, jó hozam, 775 000
- V. Erzsébet-köruton több emeletes bérház alkalmi árakban.
- Vasut táján 2x2, 11x1 szobás, 600.000.
- V. Boros Béni-tér közelében 1x3 szobás, parkettás, fürdőszobás, 1x2, 5x1 szobás, 600.000
- V. Thökölly-tér táján magasföldszintes, 6 bérlemény, esslingeni redőnyök, alépitménnyel, vízvezeték, 600.000
- Belváros forgalmas főcúzában üzletes bérház több lakással, 15 százalékos hozam, 1.400.000.
- V. Ferenc-tér táján magasföldszintes, 1x3, 4x2, 2x1 szobás, részben fürdőszobás lakásokkal, üzletnek alkalmas pincével, 400 öl gyümölcsös, 480 ezer.
- Belváros forgalmas főutvonalán üzletes sarokház, 3 lakással, vízvezeték, Shone, 375.000. Átvehető 175 000 készpénzzel.
- Central mozi közelében magasföldszintes, 3 szobás, fürdőszobás, 3x2, 1x1 szobás, nagy pince, 485.000.
- Ugyanott 1x3, 4x2, 3x1 szobás, vízvezeték, Shone, jó hozam, 575.000.
- Belváros szívében jövedelmező bérház 10 bérleménnyel 700 000.
- V. Thökölly-térhez közel magasföldszintes, 3 szobás, fürdőszobás, nagy kert, 350.000.
- V. Kapa-ucca táján sarokház, régóta fennálló üzletekkel, hozzátartozó lakásokkal, továbbá 1x2, 1x1 szobás lakással, alkalmi áron, 190.000.
- Kálvin-u közelében 2 szobás, előszobás, gyárhelyiséggel, 200 öl felek, vízvezeték 220.000.
- Ugyanott jókarban 2x1 szobás, 130.000
- Belvárosban 3 szobás, zárt folyosó, pince, 180.000.
- V. Kossuth-u. táján adómentes, új, 1x3 szobás, 1x1 szobás, gyümölcsös, pince 200.000.
- V. Illés-ucca táján 1x2, 1x1 szobás, jó karban 110 000.
- V. Választó-ucca közelében adómentes, 2 szobás, 80.000.
- Aradhoz 20 km.-nyire 70 kat. hold tanács birtok, 14.000 egységárban. Azonkívül egyéb magán, bér- és üzletes házak, telkek, földek, stb. előadására van megbízásom. 4362

Hirdessen

az

Aradi
Közlöny-
ben!

ARAD
Fehér Kereszt
nagyszálloda



Központi fűtés, hideg, meleg víz. —
Legtisztább! Legjobb! Hill!

Írógép
kitűnő állapotban lévő
megvételre kerestetik.
Címeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérünk. 600

Modern háló, ebédlő:

egészen újak, asztalok, szekrények, gyermekágy, varrógép, íróasztal, ülőfürdőkád. Czeiler-féle mangorló, előszobafal, szőnyeg, oseiédágy. 3-as számú Wertheim-kassza, jutányosan eladó. 2680
Strada Dimitrie Raicu 5. szám; gyermekkorháznál

TEKINTSE MEG
SALGÓNE, STR. MORIA
(Széchenyi-ucca) 1. szám alatt levő dusan felszerelt biszomanyi üzletét.

HENDL-Garage

Arad, Strada Mărăsesti 46.
Alapított 1872.

Precíziós fogaskerekek és gépalkatrészek

bármily típusu autókhoz. 4368

HUNGARIA

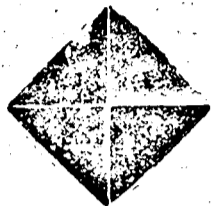
Nagyszálloda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak!
Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

M. Fischer

üveg- és porcellán nagyáruház
ARAD.



Valódi japán porcellánok, kristályok, figurák, szervicék, evőeszközök legnagyobb választékban.
Modern képkerekezés és üvegezés.

Fehér Kereszt épület.

Az összes bel-
és külföldi

illatszerek,
kölnivizek
és puderek

dus választékban
legolcsóbb áron

drogeria „City“ parfumeria

E. ZEINER
Minorita-palota

Színházi és estélyi ruhákat

lgszebben fest, tisztít, valamint
gallérokat legolcsóbban fényez

KNAPP modernül berendezett vállalata
v. Wetzler J.-u. 11., v. Magyar-u. 10.

Furnisor al  Curtii Regale

ALEXANDRU DOMÁN

Königlicher Hofliferant — Királyi udvari szállító

MAGAZIN de COVOARE — TEPPICHHAUS

SZŐNYEGHÁZ

ARAD.

Főútvonalon

biztos megélhetést nyújtó
füszerüzlet
más vállalkozás miatt eladó.
Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4960

**Hotel Central
Arad.**

Központi fűtés! — Folyó melegvíz! — Fürdőszobás szobák! — Csendes — Tiszta! — Olcsó!

Redukált árak!

Szegfű M.

írógép szaküzlete
Str. Bratianu
(a főpostával szemben.)

Románia legmodernebbül berendezett írógépjavitó műhelye.

Írógépek,
Sokszorosító gépek,
Számoló gépek,
Mindennemű kellékek

**Első Erdélyi Általános
Biztosító Részv.-társ.**

Cluj—Kolozsvár

Erdély legrégebb, legszolidabb és legkulánsabb biztosító intézete

Igazgatóság: Cluj

Alaptőke és tartalékok 200.000.000 lejen felül

Főügynökségek: Alba-Iulia, Arad, Brasov, Bucuresti, Cernauti, Cluj, Oradea, Satu-Mare, Targu-Mures, Timisoara

Elfogad mindenféle tűz-, betörés-, élet-, üveg-, jég-, szállitmány-, bal- eset- és szavatossági biztosításokat

Aradi főügynökség:

Strada Horia 2 (volt Széchenyi-ucca)



Expressionista
Csillárok
Butorveretek
Govitsnál
Deák Ferenc u. 15.

Nikkelezés, ezüstözés,
aranyozás, színezés, 4327

**Egyedüli speciális
paplankészítő műhely**

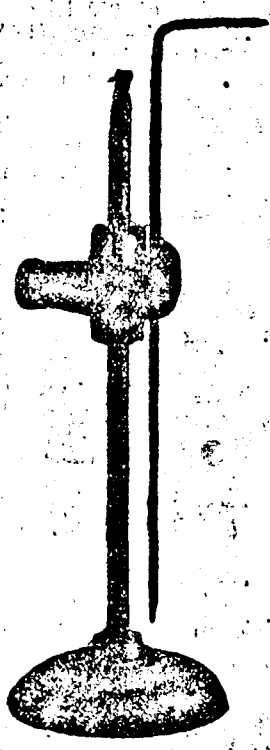
csak

Haubenreich Mihályné

50 év óta fennálló üzeme. Leikiismeretes munka, pontos kiszolgálás. Olcsó árak. v. Széchenyi és Batthyány-u. sarok 8.

Jőjjön hozzánk!

Meglátja érdemes! Arverésből, alkalmi vételekből, hagyatékokból származó ebédlők, hálók, uriszobák, szalónok rendkívül olcsón. Kasszák 0, 1, 2, 3-as olcsón. Férfi- és női bundák, garderober szekrények, fehér butorok, összekapcsolható vaságyak, löször matrac 3 párna 950 lej. Amerikai íróasztal, amerikai redőnyös könyvszekrény. Tonet-székek 100 lej, ottomán 900 lej. stb. stb. **COMISIO** bizományi üzlet Bulev. Reg. Maria 9. — A velünk összeköttetésben álló temesvári zálogház 24 százalékkal mellett folyóait kölcsönököt arany és ezüst tárgyakra, ékszerekre, valódi szőnyegekre, írógépekre, stb., úgy, hogy ilyen tárgyaknak a zálogházba való eljuttatására megbízásokat ismételtelen elfogadunk.

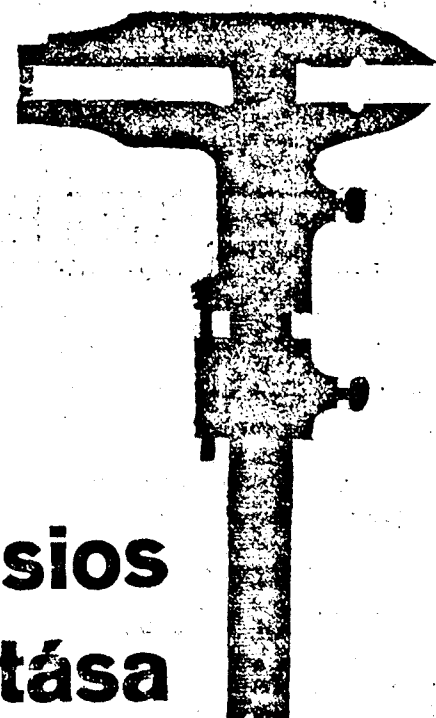


Gépműhely, fémöntőde, autó-alkatrészek szakszerű készítése, speciális fogaskerekek marása.

Autogén hegesztés.

ASSAEL

Arad, Calea Radnei No. 35. (Radnai-ut 35.)



Ladislau

Präcisios mérőeszközök gyártása

Vashordókat minden méretben előnyösen árusít ki, míg a készlet tart



Kálmán

Biroul Technic, Arad,
Piata Catedralei 5.

Pasteurizált Tea-Vaj Aradi Tejcsernok

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apró hirdetések díját szavak szerint számítjuk. Minden szó 4 lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szögig 40 lej. A kiadó hivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Apróhirdetéseket este 9 óráig vesznek fel az Aradi Közlöny kiadó hivatalai. - Telef.: 151

LEVELEZÉS.

Ha vigaszra szorul,
ha enyhülést vár,
ha gyászba borul
és senkije már,
írjon nekem!

Ha szeret nevetni,
láttni élni,
ha akar szeretni,
hinni, remélni,
írjon nekem!

En mindent tudok,
én mindent hozok
Hűségért, íságerért,
még szeretni is fogok
ha gondolja? Írjon nekem!

Nálam mindent talál,
nálam mindent vehet:
italt, szivet, mámort,
gyengédséget, ámort,
nékém irni lehet!

Haia szine, mind jó.
Legyen kicsiny, vagy sudár
kabátja selyem, járása ringó
avagy egyszerű ruhába jár,
azért írjon nekem!

De jelke legyen szép,
a szive az lány
repüljön, siessen, ha hajtja,
ízi a vágy
csak írjon nekem.

hogv „Örök barátság”
legyen kit hívni,
legyen kinek írni,
legyen kinek írni...

Nevessem, sirjon velem...
Hölygvem tehát raita,
írjon nekem!

4374 Jelige: „Örök barátság.”

Magános urinő,

kinek kellemes lakása van, keresi idősebb urdizskrébarátságát.
Választ „Szerény” jelíge az Aradi Közlöny kiadó jába, 4355

HÁZASSÁG.

FÖLDBIRTOKOS leánya férjhezmenne, hozománya ingatlanban, készpénzben egy millió Lei. Fényképét, címét megküldheti. NAGY JENŐ, Budapest, Rákóczy ut ötvenhét/b.

SZERENYIGÉNYŰ árva leány férjhezmenne, hozománya háromszáz ezer Lei. Megbizottja: NAGY JENŐ, Budapest, Rákóczy ut ötvenhét/b.

ÖZVEGYASSZONY férjhezmenne, üzlete, háza, készpénze van. Megbizottja: NAGY JENŐ, Budapest, Rákóczy ut ötvenhét/b.

ALKALMAZÁS.

KERESÜNK vidékre szakácsnét azonnaira. Str. Horia 9. 4375

Ügyes kirakatrendezőt

a kézműáru és női konfektio szakmából keres „PAPAGAL” áruház Ploesti. Ajánlatok az áruház címére direkt küldendők 4358

SZOBALÉANY jó bizonyítvánnyal felvették. Cím az Aradi Közlöny kiadó jában

Keresek állandó alkalmazásra

egy nagyobb vidéki üzem-rő 4357 szere egy perfect hosszú gyakorlattal bíró **Diesel** motor kezelőt.
Ajánlatok: Vashomor BAI-MARE küldendők

LAKÁS.

KÉT ÉS HÁROM SZOBÁS parkettás elő- és fűdőszobás uri lakások minden mellékkel azonnaira kiadó Str. Cosbuc, Wesselényi-ucca 1. 4378

KÉTSZOBÁS, fűdőszobás lakás azonnaira, háromszobás, elő és fűdőszobás lakás február 1-ére kiadó. Volt Erzsébet-körút 42. 4378

KIADO a volt Kossuth-ucca 16. szám alatt 2 szoba, konyha, fűdőszoba és éléskamrából álló lakás. Bővebbet a ház mesternél vagy Apponyi Testvérek cipőkereskedésben. 4278

EGY-KÉT és háromszobás lakás kiadó. Bővebbet: az Aradi Közlöny fiókiadó jában, a Minorita templommal szemben.

EGYSZOBÁS, konyhas lakás főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny fiókiadó jában, a Minorita templommal szemben.

KIADO a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Bővebbet: az Aradi Közlöny fiókiadó jában, a Minorita templommal szemben. 800

Modern 2 szobás

fűdőszobás ajonnan festett lakás parkirozott udvarral azonnaira olcsón kiadó volt Lipót ucca 25.

VÉTELESELADÁS.

OLCSÓN eladó jókarban levő két vaságy, rézsodrony botéttel, matraccal. Str. Eminescu No. 29., földszint balra. 900

GYORSAN PÉNZHEZ JUT, ha eladó tárgyait beadja Salgó né bizományi üzletébe Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Karácsonyi ajándéktárgyak iránt már most van érdeklődés s így sürgősen keresek ezüsttárgyakat aranyeműeket, díszlámpákat, keleti és gyári szőnyeget, szobaberendezéseket, márkás porcellánokat, zongorákat stb. 1000

BLADO telepes rádió, márvány oszlop, nagy üst, összecukható asztal, női ruhák, kabátok, cipők, fehérnemű, esztélyi ruha és cipő stb. - Megtekinthető d. u. 2-4 lg. Cím az Aradi Közlöny kiadó jában. 3544

Karácsonyi bevásárlásait olcsón eszközölheti SALGÓNÉ bizományi üzletében. Str. Horia 1., hol meglepő olcsó áron hozzájuthat ékszer, ezüst és porcellán díszlámpák, perzsaszőnyeg, ezüst evőeszközök, Pathelson, írógép, fényképezőgép, vitrinek, komódok, komplett szobaberendezések, függönyök, festmények stb.-hoz. Salgó né bizományi üzlete, Str. Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota. 1000

TISZTA MOSOTT RONGYOP gépet tisztításra kisebb tételben keresünk megvételre. Cím az Aradi Közlöny kiadó jában. 100

UJ ÜZLETBERENDEZÉS jutányos áron eladó. Megtekinthető: Bul. Reg. Maria 19., ház mesternél.

Veszünk és eladunk mindennemű bútorokat, szőnyeget, ezüstöt stb. Készpénzért vagy bizományba. Beraktározást jutányosan vállalunk.

ARTA bizományi üzlet, a Select mozi mellett. 4276

Képkerekek gyári árban kapható

FREIMANN, Arad, S.r. Bratlanu 9. (Weitzer János-ucca) 4136

Műlábak,

műkezek, valamint Orthopád készüléket, ludaltápetéket, sérvköriök és kötszerek mérték szerint.

Tejor Ferenc és Társa cégnél, Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 21.

Ele: la zaeblámpához és rádióhoz garatált újias **Lei 5+2,25** viszonteladónak rabatt. Hő és sáeroipő javítása talp, sarok Lei 50. Üveg és porcellán tárgyak szakzerű ragasztása Motorica műszerésznel, Asztalos S.-u. 12.

INGATLAN.

Kicserelném Clujon a Javitó Intézet mellett Tiszviselőtelepi 800 négyszögöl nagyságu prima házhelyemot hasonló aradi házhellyel. Érdeklődők ajánlatát „Házhely” jelíge az Aradi Közlöny fiókiadó jába kérem. 800

Földbirtokot

100-150 holdig, lehetőleg épülettel, megvételre keresek.

Címét a birtok rövid leírásával és ár megjelölésel „Komoly vevő” jelíge az Aradi Közlöny kiadó jába kérem. 4303

ÜZLETEK.

ÜZLETHELYISÉG a v. Szabadság-tér sarkánál, azonnaira kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadó jában.

Karácsonyi képkiállítás

megnyit! A lestmények kedvező havi részletfizetésre is megvásárolhatók. FREIMANN Arad, Str. Bratlanu 9. (Weitzer János-ucca) 4136
Vasárnap egész nap nyitva.

Radnán,

a kegytemplom mellett, egy régi, jőhírnévű gyertyaöntő és mézesbabos üzlet, műhely teljes felszereléssel, rakattal és lakással, elhalalozás folytán, haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet öz. Szmolenszky Józsefnél, Radna, Piata Avram Iancu No. 8. 4250

ELLÁTÁS.

Urileány 4377

teljes ellátást keres zongora használattal jobb családnál. Cimeket szerdáig az Aradi Közlöny fiókiadó jába kerj

Hirdessen a 47 éve fennálló „Aradi Közlöny”-ben

Haász-iroda

Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 20-22. sz.

Lakás ugyanott.

Olcso házajánlatai:

V. Szabadság-térhez egészen közel régi, masszív, földszintes ház Shone csa tornázással, lakással, 2 üzlettel, nettó 15 százalékos jövedelemmel, 425 000 L.

Színházhoz egészen közel masszív emeletes 4 lakással, üzlettel, 12 százalékos jövedelemmel, 825 000 lejért.

Belváros keramitozott uccájában szép földszintes ház 10 lakással — részben parkettás, fűdőszobás, cserépkályhas — 750 000 lejért.

Belváros kellemes uccájában szép magánház 3 szobás uccai lakással, vízvezetékekkel, Shone csatornázással, parkirozott udvarral — mélyen leszállított árnban — 270 000 lejért.

Legforgalmasabb főútvonal mellett szép, masszív emeletes ház 16 lakással (2 szobásak), 2 üzlettel 1 millió lejért.

Keramitozott uccában szép földszintes ház 2X2, 2X1 szobás lakással, üzlettel, nagy kerttel 270 000 lejért.

V. Purgly Laiosné-uccában jó földszintes, részben ádomentes ház 1X3 és 1X1 szobás lakással, esslingeni rollós ablakokkal, nagy kerttel — áron alul — 180 000 lejért.

V. Szabadság-tér közvetlen közelében masszív, régi emeletes ház, 3 üzlettel, 5 lakással, 15 százalékos jövedelemmel, 750 000 lejért.

V. Erzsébet-köruton legjobb emeletes házak parkettás, fűdőszobás lakásokkal, cserépkályhakkal, 1 millió, 1,400 000 és 1,650 000 lejért.

Belváros legértékesebb uccájában vil. laszerű ház nagy kerttel, 4 szobás, fűdőszobás, 3 szobás és 2 szobás fűdőszobás lakásokkal — részben parkettás, cserépkályhakkal — 750 000 lejért.

V. Szabadság-térhez egészen közel, 18 lakásos, régi masszív, földszintes ház egy ádomentes lakással, óriási telekkel, nettó 15 százalékos jövedelemmel, 650 ezer lejért.

Belváros centrumában 3 drb. kényelmes magánház, 4, 5 és 6 szobás, parkettás, fűdőszobás lakással, cserépkályhakkal 450 000 lejtől 650 000 lejig

Óvár-téren telkek 20-40 000 lejért. **Plactérhez** közel ui ház vízvezetékekkel 6 drb. uccai lakással, részben cserépkályhakkal, 600 000 lejért.

Főtéren és a belenyíló uccákban több egy és kétemeletes üzletház nagy bérjövdelemmel, 800 000 lejtől 8 millió lejes árakig.

V. Szabadság-térhez egészen közel egyemeletes ház 3 drb. fűdőszobás lakással, cserépkályhakkal, 550 000 lejért.

Ezenkívül a belvárosban és közelében bér, magán és üzletházak 100 000 lejtől 600 000 lejes árakig eladó.

B. B.
12

Ez a három jel már átment a közfudatba.

BRISTOL
Budapest
12.— P.-ért

ad naponta nagyon jó szobát elsőrangú ellátással.

A vendég minden kényelmét megtalálja.

Delután és este tánc.

A bárban intim hangulatú esték.